

Městská knihovna v Praze

Lord Mord

Miloš Urban

Praha

2018

e-kniha

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Lord Mord

Miloš Urban

Znění tohoto textu vychází z díla [Lord Mord](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Argo v roce 2008.

§

Text díla (Miloš Urban: Lord Mord), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 14. 2. 2018.

OBSAH

Prolog I.....	8
Prolog II.....	9
I Bestia triumphans; dvě holky	12
II Řečník a dav; psaní z Tyrol.....	25
III Soli; minulost při partii šermu	36
IV Dům V Pavlači; novinky o zázračném doktorovi.....	46
V Co přivezl Mani; incident s masem a botami.....	52
VI Pražské nepokoje; pozvání na venkov	65
VII Stránovské stíny; rodná krev.....	72
VIII Na čerstvém vzduchu; Helena Tauferová	84
IX Nový čas; vražda v domě.....	94
X Židovské strašidlo; doktor Hofman.....	108
XI Židovská princezna; nečekaná návštěva	116
XII Šlechtic překupníkem; zjevení v Malé Pinkasově uličce.....	127
XIII Černé dopoledne; dlouhý den	134
XIV Berenika v lázni; Mani v nesnázích	145
XV Bürger; Meister	155
XVI Otká; povznesení v Židech.....	168
XVII Události V Pavlači; lejstro z radnice	183
XVIII Maniho první zpověď; lotři v domě.....	193
XIX Zasedání rady; návštěva u F. X. B.	203
XX Přijatá výzva; Masíčko naposledy	220
XXI Pražský souboj; Maniho druhá zpověď	232
Epilog.....	247

*Postavy
v tomto příběhu
jsou smyšlené.*

*Taky zdejší Praha
je smyšlená.*

*Dokonce i historie
je smyšlená.*

*Opuštěná a práchnivá
jsou všechna velká města, Pane.
To největší z nich v ohnících plane,
bezútěšné a nehýčkané,
a marně čas mu uplyývá.*

— R. M. Rilke

Prolog I

Nové projevy a nové bouře obracejí se stále na jednu a tutéž adresu královského města Prahy.

Dobrá její pověst je už bezmála holým snem, takže Praha už dnes platí ve své reprezentaci za jedno z nejzpozdilejších, inteligencí nejubožejí nadaných měst.

Ba co ještě horšího, Praha zlým svým příkladem stává se už jakýmsi nakažlivým morem, páchnoucím pelechem všeho nevkusy a dovoleného barbarství, epidemický její puch zachvacovat začíná nejkrásnější stará města království.

Ani cizinci se už úsudkem svým netají a lidé s láskou a porozuměním našemu národu oddaní odjíždí z našeho kdysi tak milovaného města snad navždy, prohlašující, že bez bolesti se na to sebevražedné dílo dívat nemůžou a nebudou. „Proboha, co se to u vás děje? Kdo to způsobil? To jistě zase ti vaši Němci!“ Studem a v křečích kroutí se pero, když přes hranice má vysvětlovat: ne Němci, ale naši vlastní lidé, nepřítel všech nepřátel nejhorší! Poněvadž – a to vysvědčení Němcům není možno upřít – dokud Němci byli v čele naší obce, takové surovosti páchány nebyly. A Praha, ta slavná, ta královská, ta historická, ta stověžatá, ta Praha zlatá, „kde není kamene, aby nebyl posvěcen krví našich předků“ – ale taky není kamene, na který by se městská rada neopovážila namířit svou asanační sekeru – ta Praha stále si ještě není vědoma barbarského svého díla, pustoší a vandalizuje dál a není týdne, ba není dne, aby člověk se strachem nebral noviny do ruky, nedočte-li se tam zas, že nějaký „genius“ za souhlasu celé rady povstal s novým návrhem a nálož vložit hrozí i do těch míst, která po tolikých bouřích a reptání považována byla za nedotknutelná: mostecká věž, židovský hřbitov, synagoga, proražení široké ulice ze Staroměstského náměstí k Vltavě, zboření domů na severní straně Staroměstského náměstí, proražení vyšehradské skály tunelem!

*Vilém Mrštík: Bestia triumphans
(1897; upravený úryvek)*

Prolog II

Probuzení přišlo s boucháním na dveře bytu. Rozhlédl jsem se po pokoji, byl jsem u sebe, naštěstí, a druhé požehnání udělil bílý den. Chvála-bohu. Zavolal jsem „dál“ a nepoznával svůj hlas. Odkášlal jsem. Otřásl jsem se kašlem a jakýmsi zázrakem ho zastavil, po ránu to člověka zaskočí, přes den otráví a večer nutí ledaco přehodnotit. Vzduch byl ztuchlý, ale pustit sem oknem čerstvý mohlo být ještě horší, průdušky jsou choulolistivý orgán. Do bytu někdo vešel, podle kroku domovník. Zaklepal a pootevřel dveře ložnice, nejdřív dovnitř ani nenahlédl. Kdybych měl návštěvu. Neměl jsem. A tak vešel. Omlouval se za troufalost, ale když nebylo zamčeno... Zeptal jsem se, co chce. Trhnul hlavou, stočil oči, nakrčil rameno. Aha, někdo přišel, nejspíš stojí venku. Pokynul jsem, aby ho pustil dál. Vytratil se, ale nejdřív mi čiperně podal sklenici vody. Bystrý muž, a škoda, že zmizel. Protože někdo jiný vstoupil. Dvě černé mátohy, bez hlav a bez očí, bez viditelných těl. Vpluly do pokoje, jedna od druhé k nerozeznání, a u lůžka zůstaly stát. Domovník za sebou zavřel a já s těmi strašidly zůstal sám.

Napadlo mě ponejprv, že to jsou něčí černé duše. Byly ve smutečném, obě s černým závojem přes tvář. Jedna měla na hlavě velký černý klobouk, druhá o něco menší. Ta s velkým nesla kytici černých růží, ve skutečnosti byly tmavorudé, ta s malým kytici jasně červenou, ovázanou černou stuhou. Bolela mě hlava, v jícnu mě chladila studená voda, v průduškách se tetelil zadržovaný kašel a v mysli podivení, jak zvláštní může být smrt. Jenom jsem nevěděl, či smrt to je.

Klobouk se pohnul, hlava pod ním se vrtěla a já zahlédl pramen světlých vlasů. Závoj se zavlnil, prošel jím vzdech, ale žádný hlas. Ruka v černé rukavici ukázala na židli vedle postele. Na sedáku stál vysoký cylindr, přes opěradlo visely vyžehlené kalhoty s prýmkem. Domovník to donesl včera a mně se v noci podařilo ani se toho nedotknout. Touché. Jedna z žen odložila kytici na peřinu, došla k prádelníku, ote-

vřela zásuvku, vybrala jednu z bílých košil, jedny bílé spodky, vysoké černé ponožky a podkolenní podvazky a všechno mi to položila do postele. Pak jsem si vzpomněl, proč to všechno. A že smrt už byla – přede všemi ostatními. Tohle je její následek.

Požádal jsem své návštěvnice, aby se otočily, a beze slova to udělaly. Vymočil jsem se do nočníku. Oblékl jsem si prádlo a kalhoty, zamžoural do zrcadla, opláchl se v porcelánovém umyvadle, práškem si vyčistil zuby, přejel si rukou po tváři – to půjde –, a z flakónu na sebe nacákal voňavku. Ze šatníku mi přinesly vestu a frak, ta v šátku mě zapnula a já jí připomněl, že frak se nechává otevřený. Před zrcadlem jsem si učesal pěšinku a knírek, složil do kapsy kapesník, vsadil do pravé očnice zlatou obroučku monoklu a na hlavu vtiskl vypulírovaný cylindr. Podíval jsem se po svých hodinkách, ale nebyly ani v jedné kapse.

„Snídani asi nestihneme,“ řekl jsem pro formu, abych prolomil ticho.

„Věděla jsem, že zaspíš,“ řekla jedna.

„Že zaspíš schválně,“ doplnila druhá, „abys tam nemusel chodit.“

Potom mě každá z jedné strany vzala za předloktí. Vyvedly mě z bytu a před dům. Byl jsem jim vděčný, že závoj si obě po celou cestu ke hřbitovní kapli nechaly na tváři a že nikdo nevidí, s kým se to procházím Starým Městem. Někteří by mohli mé společnosti poznat.

Obřad byl krátký, kněz dobře věděl, jaký nebožtík míří dnes pod zem a kdo mu přišel dát sbohem. A byl to dobrý kněz, měřil všem skoro stejně.

Holky, co se prodávaly v Židech, byly různého vyznání. Rosina Weinerová, pokud jsem byl s to se upamatovat, nikdy o Bohu nemluvila, ani o Smilování, ani o Prozřetelnosti. Byl jsem rád, že jsme ji mohli pochovat na hřbitově, nikoli za ním. Skromný hrob u zdi. Odloupl jsem jedno poupě z černé a jedno z červené kytice a obě je hodil dolů na rakev.

Hostina se nekonala, domů jsme odcházeli každý sám. Praha hlučela, ulicí běžely děti a před sebou hnaly nějakou hračku. Nedalo se poznat, co to vlastně je, bylo to příliš rychlé.

Zapadl jsem do Karpelesovy kavárny, byly tam na zdi hodiny jako na nádraží. Do dvanácti jsem četl české i německé noviny a pil jednu kávu

za druhou. Po poledni mi Karpeles přinesl chlebíček s vlašským salátem a pražskou šunkou, říkal mu „vídeňský“, a k němu džbán piva ze šenku vedle.

Požádal jsem ho ještě o kořalku. Když mám ten smutek. Postavil ji přede mne pod podmínkou, že se mnou nebude muset pít.

I

Bestia triumphans; dvě holky

Stál jsem mezi stromy na Letenské pláni, podvečerní procházka nad Prahou. Světla ještě bylo dost a nebyl jsem tam sám. Pár kroků ode mne si rozložil své věci fotograf, postavil nízký trojnohý stojan, na něj připevnil dřevěnou bedýnku, něco s ní kutil, něco k ní přišrouboval, vypadalo to jako klika od flašinetu. Pak cosi řekl, neplatilo to mně, jen jemu samotnému. Podíval se na kapesní hodinky, sklonil se k aparátu a začal točit klikou. Vložil jsem si do oka monokl a pohlédl, tak jako on, přes okraj srázu.

Řeka byla mírná, po proudu pluly čtyři široké vory a z druhé strany, směrem k Rudolfově lávce, je míjel dlouhý nízký parník, byl natřený na strakato, s rudou přídí, hnědým prostředkem a vybledle růžovou zádí. Rybářské loďky se o hladinu dělily s kachnami, racky a labutěmi, sítě a udice rozhozené do všech směrů, se shrbenými rybáři bafajícími z dýmek a jedním vztyčeným mladíkem v tmavé čapce, ten močil do Vltavy a nic si nedělal z přívozních prámů s pasažéry i nákladem, co bez prodlev křižovaly ze břehu na břeh, protože k věžovým sloupům a lanům franzjosefského mostu je to odevšad daleko.

Na této straně řeky šplhal do svahu k zámečku vůz vodou poháněné lanové dráhy, zatímco druhý sjížděl dolů, a protože ze svého místa jsem silnici pod kopcem neviděl, zdálo se, že lanovka co nevidět přistane na řece a nenápadně se vmísí mezi parníky.

Pohlédl jsem doprava. K Rudolfově lávce to z mého stanoviště bylo ještě dál než k velkému mostu, nový se teprve plánoval, a nebyly to vize úzkoprsé, architekti chtějí zasáhnout Židovské město jako střelou z luku, ale Amorův šíp, jak jsme měli všichni poznat, to nebude. Přívoz už nestačí nárokům metropole, pramice pendlují ze břehu na břeh jako

kyvadlo natažených hodin, a s rozsvícenými kahany se nezastaví, dokud na pražských věžích neodbije půlnoc.

Shlížel jsem na Lagunu a budovy mlýnů, za nimi vpravo pak přehlédli celý Josefov, východní a o kus dál západní Židy věžičku radnice, strmou střechu Staronové synagogy a pozvolnější lomenici synagogy Vysoké, a viděl jsem ještě dál, až za hranici ghetta, kde se hejno židovských domků tlačilo kolem kostela svatého Ducha jako slepice kolem kohouta, se zalíbením jsem skákal pohledem po špičatých střechách baráček a mohutných krovech uhelných skladů, bramboráren a jiných barabizen, dělaly mi radost stříšky manufaktur a kůlen, stejně jako tisíce komínů, z nichž některé byly tlusté jako vztyčené válečné kanóny jiné byly „košer“, neboli s deklem či židovským kloboukem nahoře, další se směrem vzhůru tenčily a vychylovaly se větrem, trčely ze střech nebo rovnou z podezdívek, opíraly se o domy jako v posledním tažení a oprýskané stěny cihelen, truhláren, koželužen a pivovarů je držely už spoustu let. Za komíny se jako na malířském plátně ve skvrnách hrotily střechy a věže chrámů Starého Města, a ještě dál bylo tušit novoměstský babylon s novými hranatými obry, činžovními domy osaměle postávajícími ve svažitých loukách, polích a vinohradech, čekajícími na to, až k nim do špalíru přilepí další obytný palác moderní doby.

Hejnem racků jsem prohlédli na protější nábřeží. Tento bližší obraz byl zcela jasný, mlha se pro jednu Praze vyhýbala. Z komína parníku stoupal v chomáčích šikmo vzhůru bílý kouř a vinul se vysoko a do daleka, až někam nad karlínské louky a vojenská cvičiště u Invalidovny. Nad Poříčím však visel oranžovohnědý mrak, zůstával nízko a bránil nezkalenému výhledu na Petrskou čtvrť. Přímo pod oblakem stála proti sobě dvě patentní mechanická rypadla, právě ta, která se před časem za lomozu dechové hudby představila na zemské jubilejní výstavě jako Boží požehnání pro rakousko-uherské mocnářství, pro jeho průmyslový, rozumem a zdravou skepsí řízený sever. Tehdy jsem si neuměl představit, co tahle dvě monstra dovedou. Byla si podobná, ale jen jako vzdálení příbuzní. Jeden stroj bořil staré domy, druhý vyrýval základy pro stavby nové. Dokázaly pracovat neuvěřitelně čistě a rychle. Stavební

vynálezy byly oblíbeny a všude vítány, putovaly na zvláštních železničních vagonech po ospalé české krajině a zanedlouho ji proměnily v čínorodé mraveniště. Pak se vrátily do Prahy, odkoupil je spolek firem podnikajících v asanaci. A Praha se těmi železnými bestii nechala ochotně ohryzat, dokonce je nechala proniknout do svého starého živoucího srdce a těšila se, že dostane orgán nový, že jenom tak může přežít a obstát v Evropě dvacátého věku.

Bylo nás nemnoho, co viděli jinak a jiné věci – že Židovské město nikdy tak netrpělo a nikdy nepřijímalo zánik s takovým klidem a pokorou, zcela smířeno a zajedno s představou, kterou mu radní a podnikatelé malovali.

Všiml jsem si, že muž vedle mě pořád točí klikou, ale svou bedýnkou už nemíří na město, ale na mě.

Smekl jsem klobouk, uklonil se a v tom náhlém předklonu dostal záchvat kašle.

Nedá se určit předem, kdy takový záchvat přijde. Tenhle byl trapný a zákeřný, bylo mi na zalknutí, mezi kuckáním hlenu jsem polykal naprázdno a snažil se odradit žaludek od zvracení. Pražský prach umí bolestivě zbrousit útroby zažívacího traktu a dýchacího ústrojí. Kapesník byl jako vždy při ruce a vzápětí u úst, pak jsem ho úzkostlivě prohlížel, jak mi radil doktor. Na bílém saténu jen vlhká šed', cáry flegmatu, co se nikomu neukazují, a přesto je my, kdo kašleme trhavě a rvavě, musíme vidět.

Rudá našťestí nikde. Zmačkal jsem kapesník, vrátil monokl na pravé oko a obrátil se k odchodu. Nadzvedl jsem klobouk před dámou ve žlutomodrých šatech s vosím pasem a zvonovou, Španělsky vyhlížející sukní, ale dáma to nebyla, všechno umělé, to jsem poznal na první pohled: ta smyslně zdvojená brada a pohled vedený přes řasy, ty těžké nohy ve směšně malých botkách pod lemem sukně, ten skrytý honzík, co jí násobně vyšpuluje zadek. Pozastavila se, možná mě trochu znala, a zmínila jméno své družce, do níž šla zavěšena, ta byla tmavší a hlavně mladší, štíhlá až kostnatá, trochu jako kluk, nebýt těch sukní, s legračním kloboučkem ve tvaru indiánské pagody na vztyčené hlavě, ale neměl

jsem kdy se s nimi pobavit, natožpak zaplést. Letná mě dusila, v průduškách rachotilo jako ve starém kotli a z lojovitého vzduchu se tenčilo myšlení, kývl jsem podruhé a spěchal parkem k silnici zastavit drožku, dal si pozor, aby mě nepraštil přes nos pach koně, a rychle se vrátil do té části města, kde mi bylo dobře – jen několik kroků od míst, kde se s odfukováním páry, olejovým zápachem a verneovským zápalem činila obrovská černá bouradla, řízená titěrně malinkatými muži.

Prchl jsem z Letné jako venkovan vyplašený velkoměstem, přestože jsem se v Praze narodil a život jinde si už dávno neuměl představit. K venkovu jsem nikdy nepřilnul, bylo hezké zajet tam za pěkného počasí, ale uběhla sobota a už mě to táhlo zpátky do města. Mamá to neviděla ráda, podle jejího názoru patří šlechtic k půdě, kterou jeho předkům udělil král, a taky otci bylo město vždycky trochu cizí, přestože svou modrou krev považoval spíše za přítěž, v lepším případě za zbytečnost, někdy dokonce za anachronismus. Ale mě nechal být, ať si sám rozhodnu, kde chci bydlet a žít. Rodičům jsem se v posledku vyhýbal.

Drožkář chtěl vědět, kde chci vysadit, a já křikl: „Friedmann!“ Zakryl jsem ústa a nos kapesníkem a poslouchal hrkání kol na staré dlažbě. Začaly se rozsvěcet lucerny, a to jasnějším světlem, než bylo to plynové, které teď radní zavádějí v okrajových částech města a nahrazují jím předpotopní olejové kahany, zatímco tohle světlo je moderní, elektrické, ostré a bílé, o tolik lépe ozařující špínu starých ulic a nových chodníků. Těch psích a slepičích hoven, holubích a krysích zdechlin a všelijakých hnusných lidských odpadků – jak jasně je na to všechno teď vidět.

Sáhl jsem do kapsy po hodinkách a rozpomněl se, že je už druhý den postrádám, snad jsem je někde založil nebo dokonce ztratil. Nebo mi je ten absintový večer před pohřbem někdo ukradl.

Brankou jsme vjeli do Židovského města, prvním průjezdem od řeky, přímo do nejhanebnějšího kouta staré Prahy, kde bylo šero i ve dne, ale po celý čas hořela za okny červená světla petrolejek. Některé z domů stále ještě obepínaly řetězy, pamatující doby, kdy Židé směli ze svého města ven jen v určených hodinách. Ale původních obyvatel tu je

čím dál míň. Jsou to desítky let, co bylo pražským Židům povoleno stěhovat se ven z ghetta, zatímco do jejich uprázdněných domků se nastěhovala gójská lůza ze všech koutů českých zemí. Nepřicházeli jen muži, ale i ženy, a ty nejhudší zjistily, když nechtěly umřít hladu, že i ta nejošklivější se může za pár potřebných halířů prodat. Na pražském trhu těla se prodávaly svrastělé babky, kostnaté matrony i vyhublé velkooké děti, chlapci jako děvčata. Praha vzdychala, sténala a naříkala, kvil pářících se savců se nejsilněji ozýval z uliček a dvorků Židovského Města a radnice si zacpávala uši.

Zastavili jsme pod zelenobílou cedulí s českým i německým nápisem „Hostinec Friedmann – Vaše potěcha a uspokojení“, vyvedeným nepřiliš úhledným černým písmem. Ulice páchla. Za okny v patře se nesvítilo, za velkou vitráží v přízemí, složenou z neprůhledných sklíček zalitých olovem, to barevně žhnulo. Poutník se snadno mohl splést a požádat o vydatnou večeři. Dostal by ji, ale spolu s ní něco navíc.

Hodil jsem kočímu peníz a vstoupil do podniku. Hned v předsíni se lámal v pase starý poskok Belisar a dlouhýma rukama chmatal po mém klobouku a plášti, pane hrabě sem a pane hrabě tam, co Excelenci k nám asi tak přivádí, bohužel nemáme žádné nové zboží, ale z lokálu ho okřikl známý hlas a jeho majitelka mi nesměle vyšla v ústrety. Byla pořád pěkná, s milým úsměvem v kulaté tváři, tedy spíš tlusté, s křiklavě žlucenými vlasy. Vypadala skoro na čtyřicet, bylo jí o deset míň a jmenovala se Otká, Otká Meyrinková. Kdysi jsem ji učil mluvit slušně, ona mě sprostě.

Přistoupil jsem k ní, že ji obejmu, ale couvla, jako bych ji chtěl uhodit. Zatřásl mnou kašel a ona odskočila jak od nakaženého, po úsměvu teď ani stopy. Zastavila se u nás mamá Friedmannka, měla nový, do výšky vymodelovaný účes s ondulací, a pokusila se o pukrle, nohy jí podklesly snadno, ale vytáhnout se zpátky už bylo horší, v koutku úst jí zacukala bolest. Políbil jsem jí ruku a hned ji nepustil, uchopil jsem levačkou Otčinu ruku a překřížil ty dvě, obě ženy to vyvedlo z míry, potom jsem taky tu Otčinu políbil, jazyk je někdy legrační nástroj a já tím svým přešetl mamá její obrovský biskupský prsten a Otce zas

zasunul špičku mezi tučný prostředník a ukazovák, samozřejmě je měla alabastrové, voňavé mýdlem a kolínskou, ta tady nádobí mýt nemusí. Voňavka mi znova zavelela do kašle.

„Ale copak, hrabě je nastuzenej, tak proč neleží v posteli, ve svý?“ Mamá vytrhla ruku z mého sevření, sekla kostěným vějířem a ponechala ho jako štít před obličejem, ale já už jsem průdušky uklidnil a zachytil poskokova shrbená záda, nesl nám falešné šampaňské na stříbrném tácu, který k mému úžasu držel vysoko nad hlavou. Obratně láhev otevřel a naléval bublinovou šťávu smíšenou s ovocným moštem a lihem.

„To je tím ovzduším, jinak jsem zdravý jako sedlák.“ Obdařil jsem mamá bělostným úsměvem, takže spustila vějíř. Připili jsme si.

„No tak si pana hraběte nech,“ obrátila se mamá k Otce, „nahoru stejně nepůjdete, a co vypije, to mu nezapomeň připsat.“ Ukázala žlutý chrup s jednou dírou vpravo dole a otočila se k odchodu, ale potom se ještě ohlédla. „Tobě samosebou jedna sklenička stačí, Otko, po bublinkách ti jede huba.“ Pak se s pozvednutou sukní odkolébala do vedlejšího budoáru, myslím, že mu říkali „zelený“. Právě tam vstoupili dva muži vedení Belisarem.

Jak jsem se za skupinkou díval, Otko mi vyprázdnila skleničku. Po-usmála se dívčími ústy, která ve světle petrolejek nevypadala na to časté používání, jehož se jim u Friedmanna dostávalo, a ty dolíčky ve tvářích působily stejně roztomile jako tenkrát. Sedli jsme si do modrých, atlasem potažených křesílek, na římse nad námi tikaly alabastrové hodiny s nahými nymfami. Přestože šly, ukazovaly pořád půl jedenácté; čas, kdy se domů za manželkou ještě nemusí. Dolil jsem šumivé víno. Bublínky mi výtečně propláchly i hlavu, najednou bylo po kašli a já chtěl na všechno zapomenout.

Otko nic takového v úmyslu neměla.

„Už se nezlobíš, Adi? Za ten pohřeb?“

„Proč bych měl?“

„Že jsme si pro tebe se Zuzanou přišly. Myslely jsme, že bys měl jít. Tím nechci říct, chraňpámbu, že bys ji měl na svědomí ty. Jenom že bys měl jít.“

„Neodpustil bych si, kdybych nešel. Ušetřily jste mě výčitek. Díky.“

„Škoda, žeš je neměl dřív.“

„Ale trochu jste mě vyděsily. Ty černé šaty, závoje. Jak záhrobní zážitek.“

„Byly z divadla, vypůjčený. Zuzana má zákaznici, co pro ně šije kostýmy.“

„Zuzana ted' chodí se ženskými?“

„Nejsou něžnější než důstojníci?“

„Hm. A ty? Taký bereš na pokoj dámy?“

„Já ne. Aspoň zatím. Třeba na to dojde.“

„Nejednou mě napadla taková trapnost, Otko – že se tady, anebo u Goldschmidta, u Dezorta nebo u Zlatnice, potká některý ctihodný měšťan se svou paní. Že by se nedopatřením vystřídali u jedny holky, chápeš? ,Proboha, miláčku, co tady děláš?“ ,

Zasmál jsem se, ona se tvářila kysele. „Víš Adi, ty jsi byl vždycky ten nóbl pán, ke kterému jsem vzhlížela, ale on mě pak vždycky dorazil nějakou nechutností.“

„Tak promiň. Ale já už jsem opravdu polepšený, věříš mi to?“

„Ne.“

„Vypadáš ustaraně.“

„Děkuju ti, to je to nejlepší, co můžeš ženský říct. Ale podívej – už nejsem smutná.“

Zase ten starý úsměv. Starý...

„Budou nás bourat, Adi.“

„To se dalo čekat. Kdy to má být?“

„Nevím. Nikdo to neví moc dlouho předem. K Dezortovejmu přišel takovej trpajzlík, takovej zakrnělec to byl, a za ním stál plešoun jako hora, ten toho malýho třikrát převyšoval. Přinesli lejstro, že do konce

měsíce musej bejt Dezortský pryč. Nalepili ho na vrata a tvářili se, že ten papír za žádnou cenu nesmí dolů.“

„A jak to dopadlo?“

„Holky si balej fidlátka. Na nás dojde hned potom. Prej tady ten malej už byl. Ale na dveřích nic nevisí, tak nevím.“

„Kam půjdete? Mamá vás někam přestěhuje, ne? Stará harcovnice...“

„Mluví se o Žižkově, o Karlíně, o těch novejších čtvrtích. Ale tam nás místní chtějí asi nebudou. Vypadá to spíš na samej okraj města nebo vesnice za Prahou, Záběhlíce, nedejbože Bohnice, bude to všude strašně daleko. Ty venkovani nás tam upálej, Adi, až zjistěš, co jsme zač.“

„Ale ono nebude tak zle. Ty se vždycky nějak protlučeš. Můžeš někde prát nebo poklízet.“

„To mě má vytrhnout? Chtěla jsem takovou práci u tebe...“

„Víš dobře, že ji má slíbenou Gita. Pochop mě, Otko, tohle jsem jí nemohl odmítnout, a obě vás neuživím.“

„Proč zrovna ona může u tebe sloužit, a já ne? Mě jsi měl dávno před ní. Jsem horší?“

Jsi starší. Ale to jsem jí neřekl.

„Rosinu Weinerovou a Lojzu Svátkovou jsem měl taky před ní. No a? Ale už s tím skončím.“

„To bys měl.“ Zasmála se. Ústa měla teď ošklivá, jazyk pomazaný nějakou fialovou dezinfekcí. „Nás všechny jsi měl jenom pro sebe, platil sis nás, a když jsme se omrzely, prodals nás jako dobře ošetřovaný použitý zboží.“

„Nekřič tak. Někdo tě uslyší.“

„Nalej mi ještě.“

„Jenom když slíbíš, že budeš potichu.“

„Ale stejně. Holky tě měly rády, hlavně Rosina.“

„Taky jsem ji měl rád.“

„Slibovals, že pro ni máš útulnej pokojíček, ale že v něm bude čekat jen na tebe.“

„No a co?“

„Já jenom, že to mělo bejt nějaký terno? To separé bylo u Goldschmidta, v žádný nóbl staroměstský cukrárně. A mě jsi tam nastěhoval po ní – když tě přestala zajímat.“

„Zklamala mě. Ale měli jsme dohodu, stejně jako pak s tebou. Já své dohody držím.“

Obrátila do sebe skleničku, jako by v ní měla vodu, a uhodila s ní o pult. Do sálu nahlédla mamá, mrkl jsem na ni a mávl prsty, takže nandulovaná hlava zase zmizela.

„A Lojzu jsem pak upíchl u Dezorta. Nemůžeš říct, že jsem se o svoje holky nepostaral. Musely jste snad na ulici?“

„Lojza tam teď stejně je, i když bůhví kde vlastně. Dezorta co nevidět strhnou.“

„Co já s tím? Tohle mě nezajímá.“

„Nezajímalo tě ani, když Rosina zhebla. Jenomže před tím ji starej Goldschmidt vyhnal. Co s nemocnou holkou, že jo? Celej Josefov jenom pro ni, ale pevná adresa žádná.“

„Jak umřela?“

„Na mord, na co asi? Našli ji v dřevěný boudě kousek odtud, jak tam stavěj to vysoký nábreží. Zámek vylomenej nebyl. Ležela na nějaký polici, jednu ruku na břicho, druhou na zemi, pod ní kaluž krve. Neměla spodní kalhoty, bylo prej jasný už vod pohledu, že tam někomu roztahovala nohy. A on se jí odvděčil. Měla divně votočenou hlavu, hodně na stranu a na krku černej krvavej pruh. Někdo jí ten krk řezal, Adi, ale hlavu ušmíknout neuměl. Anebo to nestih.“

„Strašné. Ale jak to všechno víš?“

„Kdo všechno sem chodí?“

„Myslíš četníky?“

„Tak vidíš. Hele, nechtěl by ses tvářit trochu smutnějc, Adi?“

„Zaplatil jsem pohřeb?“

„Já vím. Ale soucit se zaplatit nedá, co?“

Znechutila mě. „To jsi věděla od začátku, Otko, že nejsem samaritán, že vás chci jenom pro sebe a jenom na čas, pak šmitec. Ale nepřišel jsem se hádat.“

„Dobře, nechme to. Proč ale Gita dostává víc než my? Proč ona, a ne některá z nás?“

„Nemá víc. Jen z ní nedokážu udělat...“

„Další štětku?“

„Prostě jenom ji nechat jít. Nechci už nikomu ubližovat.“

„Zahlodalo svědomíčko?“

„Něco takového malinkatého a neviditelného to možná i bylo.“ Jak mi den po dni uhlodává kašel kus plic, to jsem jí nevysvětloval.

„Snad si ji nechceš vzít?“

„Vzít ji k sobě jako služku? To ano.“

„Hele, Adi, vem mě. Prosím tě – vem mě.“

„Proboha, Otko, co kdyby tě u mě někdo viděl? Samas říkala, že sem chodí celá Praha.“

„A venkovský. Třeba za mnou byl i tvůj papínek, akorát že jsem jeho hraběcího ptáka nerozeznala od ostatních.“

„To mě má urazit? Pojedu domů.“

„Tak proč jsi za mnou vůbec chodil?“ Čekal jsem, že se jí v očích uká-
žou slzy, ale měla je temné a suché. Aspoň že nevydírá brekem.

„Abychom se napili na Rosinu.“

„Tak ať je jí nebe lehký a peklo milosrdný.“

„A chtěl jsem se taky zeptat na nové zboží. Víš o něčem?“

„Zaplatíš mi ještě jednu láhev.“

Luskl jsem na Belisara a ten už věděl. Zapálil jsem si malou anglickou dýmku, nacpanou už z domova. Opatrné bafání kašel nespustí.

Otko přehodila nohu přes nohu a zapálila si tureckou cigaretu. „Ono to není zrovna zboží,“ řekla, „ale mohlo by bejt. Záleží na tobě, jestli se k ní dostaneš a budeš ji vůbec chtít. Je nějaká mladá. Přivezl ji chlap na zakrytý káře z venkova, prej až z Vysočiny. Na cestě sem, prej za příbuznejma, byli několik dní. On ji tady v Praze u té přízně chce uplacírovat a pak zas potáhne dál.“

Dýmka nechtěla hořet, tak jsem ji zase schoval. „Co o tom děvčeti víš?“

„Prej je jako obrázek a bordelmámy se o ni budou prát.“

„A jméno?“

„Ten kašlavej strejc, co ji přivez, se jmenuje Karafiát. Tam, odkud přitáh, mu prej spálili barák, nemaj tam rádi Židy.“

„Podívejme se.“

„Přišly s ním i nějaký ženský, vošklivý rašple, ale nepatřily k němu. Patří k němu ta holčička, co ji měl pod tou plachtou. Prej ji nutí, aby si schovávala ksicht šátkem, ale mamá ji viděla včera na trhu. Hele, Adi, ne abys jí prozradil, že ti to říkám. Ona nechce, aby ses k ní dostal. Měla by utrum.“

„Nejsem blázen.“

„Mamá za ni nabídla nějakou sumu, prej slušnou, a stařík na ni vzal hůl.“

Zasmáli jsme se. „Dobře jí tak.“

„Hele, ona prej vypadá jako židovská princezna. Dlouhý černý vlasy, ohromný oči, co svítěj jak hnědý drahokamy. Ty nejbělejší zoubky, prej, a nosánek rovnej, žádnej židovskej raťafák, a plet' tmavší, než mám já nebo Gita, žádnej tvaroh. Hloupý je, že je nějaká mladá.“

„Hm? Co s ní ten Karafiát zamýšlí?“

„Koupil bys, co? On ji asi potřebuje někam umístit, ale ne do ústavu. Nevím, jestli ty pražský příbuzný našel. Nikdo neví, kde se s ní ubytoval, ani četníci ne. Když budeš šikovnej, třeba ji najdeš a nějak ji od něj vymámíš.“

Chtěl jsem ji políbit na čelo, ale uhnula se. „Já zase přijdu, Otko. Dáme si šampaňské. A příště bude pravé.“

Řekla, že mi odporně svítí oči. Pak vstala, upravila si šaty a odešla do zeleného salonku.

Zavolal jsem Belisara a on už věděl, že chci klobouk a plášť. Dal jsem mu spopitné a nechal si otevřít dveře ven.

Vyšel jsem od Friedmanna do vlhkého večera. Mezi lesknoucími se domy bobtnala mlha. Kousek za brankou slabě svítila pouliční lucerna a právě k ní jsem se liduprázdnou uličkou vydal. Šlo se mi dobře, u lampy jsem se zastavil a uviděl druhé světlo. Tady začínala zbořeníště. Šel jsem dál. Bylo to tady cítit čerstvou porážkou, mlha byla žlutavá až oranžová: pára, kouř a cihelný prach. Jámy a hluboké příkopy čekaly na vyzdění

stokových tunelů a chodeb, teprve poté bude možné hroby zaházet. Pražské Židovské Město se má poprvé ve své historii otevřít modernosti, tedy hygieně a pohodlnému způsobu života. Zatím to vypadá, jako by se tu přes den odehrávala ničující dělostřelecká bitva. V noci vojsko spí.

Vsdlil jsem se sám se sebou, že až k oné druhé lucerně nezakašlu. Se slzícíma očima a plícemi na prasknutí jsem prohrál. Opřel jsem se o lampu a kašlal dlouho a hlučně, bylo to něco mezi dávením a řvaním. Pokud by tudy šel policajt, uviděl by opilce. Potom jsem v kalném světle úzkostlivě prohlížel kapesník. Někomu tohle počínání připadalo směšné; zřetelně jsem zaslechl zlomyslný chechot. Ihned ustal. Snad to byla jen ozvěna mého kašle.

Zapátral jsem v oknech a veřejích okolních domů, mezi hromadami hlíny, pyramidami sudů, prázdnými kurníky a odstavenými dvoukoláky. Podél zdí byla tma jako na vesnici. Začichal jsem v těžkém vzduchu, páchl po spáleném uhlí, rybině, koňském hnoji a něčem, co nejvíc ze všeho připomínalo kvasnice. V nízkém širokém průjezdu pod přibouklým pivovarem, pod poskakující řadou klenutých okýnek byl natažen bílý provázek, varování, že v černotě za ním je čerstvá jáma – i s kořeny tu vyrvali ze země prastarý dům. Za provázkem, patrně na samém okraji výkopu, stál muž v klobouku. Pod krempou nebylo vidět do tváře, ale byl jsem si jist, že mě pozoruje. Nebylo vidět ani ruce, plášť splýval až na zem, postava budila dojem korpulence.

Dívali jsme se jeden na druhého, já ve svitu lucerny, on ve stínu, kde se nedala rozeznat žádná podrobnost. Když už se zdálo, že se chlap pohnul, že vylézá z úkrytu tmy a jde se představit a vysvětlit nebo snad omluvit svůj smích – anebo s pohrůzkou žádat mou peněženku –, stáhl se zpátky a zmizel v průjezdu. V té poslední chvíli, v jediném zákmitu světla, který mu zasáhl hlavu s kloboukem, jsem si povšiml jeho nestvůrného obličej. Kde měl tvář, tam jsem zahlédl hnědorudý, zhrublý a jakoby mokrá povrch, jedno velké mateřské znamení, jemuž se říká „oheň“ a které vypadá jako hovězí roštěná.

Neměl jsem nejmenší chuť se déle zdržet nebo dokonce za ním jít. Zamířil jsem k synagogám, chvatným krokem jsem se vzdaloval řece

a nepřestával se ohlížet. Měl jsem vztek na svou lehkomyšlnost, na důvěřivost v moderní dobu, která mi dovolovala vycházet v noci beze zbraně.

Hostinec U Zlatnice stál na samé hranici počestné a hanebné části ghetta. Nemusel jsem zvonit na mosazný zvon ani bušit na okno domovníka. Měl jsem klíč od vedlejšího vchodu, krytého dřevěného schodiště, vedoucího po straně domu do patra. Schody končily přímo u světničky, kterou jsem Zlatnici téměř dva roky měsíc co měsíc platil, jako by babizna vedla regulérní penzion.

Brzy bude s placením utrum, pomyslel jsem si v úlevě lítosti, když jsem klepal na dveře s oválným okénkem z neprůhledného žlutého skla. Taky od těchto dveří jsem měl svůj klíček, ale chtěl jsem při svých příchodech držet Gitu v iluzi, že doma tady nejsem já, ale ona. Takhle měla z mých návštěv větší radost. Svůj vděk uměla dávat najevo jako žádná před ní.

Vždycky jsem jí dal možnost dveře neotevřít. Nikdy jí nevyužila.

Ted' samozřejmě spala a chvíli trvalo, než přišla odsunout petlici. Potom otevřela a vtáhla mě do vyhřátého pokoje.

V rohu žhnula kamínka, jejich rozpálená plotna a záblesky v mřížce před rostem byly jediným světýlkem ve tmě. Chtělo tu vyvětrat, ale Gita mě na cestě k oknu objala, silně a majetnický, až mě to přivedlo do rozpaků. Sundala mi klobouk a svlékla kabát a potom mi její teplé dlaně vklouzly do kalhot. Takhle spoutáni jsme se svalili na manželskou postel. Ohýnky z kamen jí žhnuly v rudých vlasech a bílé košili. Voněla mýdlem a francouzským parfémem, co jsem jí posledně daroval.

Ze své soukromé děvky jsem nehodlal vytvořit veřejnou, jako z těch předchozích. Nemohl bych se podívat do zrcadla.

Políbil jsem ji, s pokusem ochutnat v tom trochu citu. Zdálo se, že tam možná je, že mi Gita opravdu předává něco víc než své tělo a teplo.

Hodlal jsem z ní udělat svou služku a počkat, až o ni nějaký podnik projeví zájem a vezme si ji. Krásná je na to dost.

Zatímco mi palci masírovala krk a ramena, myslel jsem na židovskou princeznu. Usínal jsem v posteli oblečený, napůl v mrákotách jsem si nechal od Gity zout boty.

II

Řečník a dav; psaní z Tyrol

Nevylézt z peřin, chodit Prahou s indickým šátkem přes obličej, v dlouhém fialovém županu a s teplou duchnou kolem těla, s postelí na ramennou, pověšenou na speciálních šlích. Takhle obcházet městem znamená obejít se bez kašle celý den.

Ta představa zůstala ve snu, já z něho musel ven. Probudilo mě skřípání mlýnku na kafe. Gita seděla u stolu v zelené sukni, nahoře měla jen košilku, na prsou rozvázanou. Vlasy, které si narychlo učesala, nechala vepředu padat do tváře.

Měla to připravené, ten krásný obraz sebe sama. Odvrátil jsem se, venku svítilo slunce. Vstávání mi chvíli trvalo, Gita už smažila vajíčka se slaninou a krájela při tom chléb. Pro jídlo a pro praženou kávu byla brzy ráno, než jsem se probudil, v nové tržnici. Teď bylo v kamínkách nově zatopeno.

Dívala se, když jsem se vysvlékl ze zpocených šatů a nahý si zacvičil pár prostných, která jsem okoukal od sokolů, abych si rozhybal záda a krk.

„Obleč se, budeš zas kašlat,“ řekla docela podobným tónem, jakým ke mně hovořila mamá, a už to začalo. Prokašlal jsem se z pokoje na klozet, do bývalé spížky, kde jsem před rokem nechal zřídit mechanickou splachovací mísu, jejíž odpad ústil zvláštní rourou po venkovní zdi do žumpy na dvoře. (Stejně soustrojí jsem měl instalováno ve svém staroměstském bytě. Někdy se to ucpávalo a v zimě roura praskala mrazem.) Zkusil jsem se vymočít, jenomže kašel se mnou cloumal ode zdi ke zdi, a za nic na světě bych se tudíž nemohl strefit, tak jsem to provedl vsedě, zatímco odvedle ke mně doléhaly útržky Gitiných vět: „... jsem ti říkala? A Kubin tu byl naposledy kdy?... Nesnesu se dívat... funus... ty výborný lihový kapky!... ani nedoužíváš.“

„Hlavně žes je doužívala ty!“ zakřičel jsem ze záchoda a zatáhl za řetízek s porcelánovou hruškou. Vody bylo v nádržce tak akorát, ale když jsem otočil kohoutkem u umývadla, vypadlo sotva pár kapek. „A zase jsi do nádržky nedolila vodu.“ Voda se musela nosit. Putýnky stály na schodech.

„Tak jsem zapomněla, no. Já to udělám.“

Rychle jsem se oblékl a sedl k snídani. Gita se na mě dívala, nechal jsem ji. Kdovíproč se tvářila, že má z něčeho radost. A tak jsem řekl: „Doslechl jsem se, že v Židech mají ukrytou nějakou princeznu.“

Dobrá nálada ji opustila. „Říká se něco o nějaký krasavici.“

Usrkl jsem kávy. „Přivezli ji z venkova, přespávají na neznámém místě. Ale v ghettu není bezpečno. Rosina –“

„Já vím, co se jí stalo.“

„Navíc nemají peníze. Nejspíš to jsou žebráci.“

„Ale je to prej dítě. Řeči o princezně jsem neslyšela, ale že je ukrutně hezká, to asi jo.“

„Ty to říkáš, jako kdybych tě posílal na popravu.“

„Je to takový. Takže se mám sbalit a jít? Přestěhuju se o patro níž a vyspím se s prvním důstojníkem městský posádky.“ Klesla do židle jako podťatá. Trochu jako na divadle.

„Neboj. Nechci, abys šla dolů ke Zlatnici, a nechci ani, abys šla za Ot-kou k Friedmannovi, přestože bych vsadil kord na to, že by tě brali všema deseti a neváhali tě od Zlatnice vykoupit.“

„Takže ke Goldschmidtovi.“

„Ani tam. Budeš mi uklízet a vařit. To přece umíš.“

„Umím i všechno ostatní, co potřebuješ.“

„Nikdo to neví líp než já. Aspoň doufám, že nikdo.“

„Je mi dvaadvacet, a než bych šlapala chodník, to bych se radši zabi-la, na to vem jed.“

„Vždyť ti říkám, že můžeš zůstat. Jako služka.“

Její rozhořčení a náhlé zoufalství bylo upřímné. Nemýlil jsem se v ní. Jenom jsem pořád nemohl uvěřit, že tahle je lepší než jiné holky.

Ale kdysi se spustila s nějakým číšníkem, dělali v jedné lepší hospodě. Když prasklo, že mají poměr, chtěla se vrátit z Prahy domů, do nějaké vesničky u Plzně, kde byl její otec obecním posluhou. Vyprávěla mi o něm, že na vojně přišel o tři prsty na pravé ruce, ustřelil si je při čištění pušky, a později ztratil i ženu, když rodila.

Kdysi jsem Gitu přizval, aby vstoupila do mých služeb, svým odchodem na to doplatila Otká, podobně jako před ní Rosina s Lojzou, jenomže ty, na rozdíl od Otky a Gity, se prodávaly už před tím, než jsem je začal vydržovat jen pro sebe.

Ted' mi na takový život nestačily peníze a ke všemu se horšilo zdraví.

Hledal jsem Gitiny oči za vlnami zrzavých vlasů, našel je, ale ten pohled nebyl k vydržení a já před ním uhnul.

Vstal jsem od stolu, nasadil si před zrcadlem klobouk, plášť jsem si přehodil přes ruku a vyšel ven na schody. Dole u hlavního vchodu jsem zabušil na dveře, otevřel mi ochrápaný podomek a huhlal, že mamá ještě spí a bude podle jeho mínění spát až do odpoledne, tak jsem vzkázal, že mamá Zlatnice může od příštího kvartálu nově pronajmout Gitin kamrlík.

V uličkách bylo rušno. Nadechl jsem se a dal si záležet na pomalém výdechu. A nic, záchvat nepřišel, v plicích klid a mír. Měl jsem chuť na procházku. Dal jsem se Josefovskou a Pinkasovou ulicí k řece a u hřbitova uhnul doprava, hlouběji do Josefova. Neměl jsem obavy, že by mě někdo poznal, že by někdo chtěl ztropit skandál z toho, že hrabě Arco tehdy a tehdy vylezl z hampejzu. Společenské salony na mě nebyly zvědavé, protože jsem do nich chodil příliš zřídka a v prostředí měšťanstva i šlechty se povětšinou nudil, i když – abych se neskrýval pouze za masku nedotknutelného pohrdání –, sám jsem musel být nudným společníkem jak ctěným pánům, tak roztomilým dámám. Navíc by mě tady, ve vykřičených Židech, asi málokdo poznal, má univerzálně hezká tvář je v davu neviditelná. Přítel Soli mi se svou dojemnou upřímností jednou u absintu řekl, že spíš než jako hrabě vypadám jako holič.

Prošel jsem tudy už tisíckrát, ale čas od času se mi stane, že v bývalém ghettu ztratím cestu. Chtěl jsem vyjít ven na severovýchod-

ním konci, chytit někde drožku a nechat se dovézt nahoru do Nového Města, abych si v sokolovně zašermoval. Ale hned na začátku jsem popletl směr, a když jsem se dostal do ponuré Břehové ulice, kde jsem napočítal hned sedm žebráků, v nichž moje přítomnost rozžehla naději a dokonce je zvedla na pajdavé nohy, rozhodl jsem se zkrátit si cestu do bezpečnějších zón.

Plaňkovou brankou v rohu hřbitova jsem vstoupil do dvora, stály tam vedle sebe cihlami podepřené dvoukoláky s nákladem nádob, jež připomínaly prastaré urny na popel spálených nebožtíků. Možná to byly jen květináče. Mezi stěnou vysokého, směšně úzkého baráku a zdí dlouhého stavení s okny spadlými až k dřevěné, pilinami posypané dlažbě, jsem uviděl uličku tenkou na šíři ramen.

Hádal jsem, že by to mohla být ulice, kde se říká V Kolnách. Kdysi, jako malí kluci, jsme s Manim utekli guvernantce a zabloudili mezi zdejší dvory a chlívky a skladiště dřeva; náramně se nám tady líbilo. Tehdy nás nenapadlo, že by nás někdo z místních mohl unést a chtít za nás odměnu. Ale nakonec nás vyhnal houf dětí, házely po nás bláto a kamení.

Dvorky a parcely vzaly během let za své, obyvatelé je zastavěli roz-todivnými domky, jež pro nedostatek místa stály blízko u sebe a vlast-ně nikdy nebyly hotové, protože na jejich spodních patrech, na terás-kách i střeších vyrůstaly další a další příbytky, čím dál tenčí a křivější stavbičky dalších a dalších obyvatel. Ghetto bylo před lety zrušeno, aby se nadechlo jako volná čtvrť. Místo toho se začalo nafukovat, rasy tu vedle sebe žily ve svorné chudobě.

Vstoupil jsem do uličky mezi zpuchřelé, sazemi a pavučinou potaže-né zdi, a díval se pod nohy v očekávání nejhoršího marastu. Prostřed-kem se táhla mělká strouha a já musel jít rozkročený jako námořník, abych nešlápl do oné blátivé žíly. Přede mnou poskakovaly kdákající slepice, vyrušené z poklidu zobání svinstva ze stružky.

Za prvním domem byla zídka, tu jsem si pamatoval, tudy jsme ten-krát prchali před hroudami bláta, které nám létaly kolem hlavy. Ale zatímco tehdy jsem přes zeď neviděl, teď to bylo snadné. Pohlédl jsem

přes čáru prejzoví do titěrné, pečlivě upravené zahrádky. Stály v ní tři útlé stromy: nejvyšší hrušeň, pak morušovník s dlouhými větvemi a zakrslá slívka. Musely tam být už tehdy.

Nějakých tucet kroků podél zdi ulička končila v průchodu, za nímž se světlaly otevřené dveře. Vešel jsem tam, a když jsem se vynořil na druhé straně, stál jsem v Rabínské ulici, hned u rohu s Josefovskou, kde jsem dneska ráno už jednou byl. Zatočila se mi hlava.

Rozhodl jsem se jít opačným směrem než předtím, abych svůj omyl nezopakoval, a tu mi přišlo na oči, že všichni jdou tak, jak jsem šel ráno já. Jako by je něco vedlo. Kominíci a muži v kaftanech, ženy v šátcích a některé s parukou, staré trhovkyně a mladé matky v očekávání i po něm, vousatí řemeslníci, potřísnění lakýrníci a nachýlení krátkozrací úředníci, hokynáři i ševci zavírali krám a mířili k řece, hotový exodus za nejbližší roh. Hledal jsem mezi nimi nějakou známou tvář, která by mi to mohla vysvětlit, a nenašel, dívky teď spaly. A tak jsem se otočil a nechal se uličkami ghetta dovést davem až ke Staronové synagoze, ke zdi, která ji obepíná a ještě za ni, kde se lidi shromáždili na plácku kolem kašny.

Vodu nikdo nenabíral. Na pět sáhů od kašny stáli tři četníci a blíž nikoho nepustili. Ne že by se tam někdo hnál. Za nimi se mračili dva úředníci v černých kloboucích a uniformách s prýmký. Drželi v rukou hole. Přistoupil k nim vysoký muž, i on byl jako funebrák v černém, ale nebyla to uniforma, nýbrž frak a úzké pantaloný. Vyhoupl se na ochoz kašny a obrátil se k davu. Znal jsem ho od vidění. Byl to František Xaver Bürger, mocný radní a nepřehlédnutelná postava městských oficialit a ceremonií. S výrazem tragéda si odkašlal, chytil se za klopy a začal řečnit.

„V ulicích Josefova se rozmáhá mor!“ zasvištělo to nad hlavami jako rezavá kosa.

Chvíli bylo ticho, a jak se Bürger nadechoval k pokračování, jakýsi starý muž v rybářském klobouku řekl: „To není pravda.“

Bürger se zarazil, zrakem vyhledal opovážlivce a zadržel své úředníky, kteří už k němu natáhli krok.

„Vítám jako vždycky všechny diskutéry, já mám debatu rád. Ne že bych se na vás vytahoval, vážený, ale argumenty jsou na mé straně. Já když říkám mor, myslím tím především pohromu, můj ctěný pane, ale možná i mor. A pohroma tady je, hned vám to doložím,“ hovořil Bürger přímo k zaskočenému starci a nespouštěl z něj oči. Přitom vytáhl ze západní jakési lejtsto a rozložil ho. Slunce se odrazilo od přehledného kusu papíru jako od zrcátka a přinutilo mě přimhouřit oči. Bylo tam zakresleno nesrozumitelné schéma. „Mor? Co je to mor, když ne toto? Tady to všechno stojí, výsledek šetření císařské komise pro rozvoj a hygienu královského města. Ctihodní Židé jsou dávno pryč! Zůstal jen pól a svoloč, do opuštěných domků se nastěhovali trhani a krysy! Až na deset procent! Deset procent dobrého židovského obyvatelstva zůstalo, a jaká je za to čeká odměna? Budou sežráni krysy a rozežráni nemocemi. Tak je to.“

Rozkašlal se, namísto kapesníkem si zakryl ústa tím lejstrem. Pár lidí odešlo, ale další přicházeli, zvědaví, co se to u kašny děje.

Konečně vylovil kapesník, otřel si ústa a pokračoval: „Smilstvo, hřích a nemoci se nám odtud přelévají i do dalších pražských měst. Jaká ostuda pro Prahu! To, co držím v ruce, je zpráva městského lékaře, velectěného doktora Justa Preiningera. Pan doktor spočítal, že úmrtnost je v bývalém ghettu třikrát vyšší než ve zbytku Prahy. A není to jenom tím, že jedna část původní populace odmítla opustit své domovy, přestože tak podle litery zákona už dávno měla udělat. Kdepak, tady umírají především mladí lidé. Kdo z vás chce vidět umírat své děti? Je tu někdo takový? Vaše vlastní dítě – představte si to. Malá rakvička, nehluboký hrob.“

Dav mlčel. Někde v jeho hloubi zakňouralo batole.

Bürger vyslídil pohledem jeho matku a obrátil se na ni. „Josefov je smrtelně přelidněný. Nelze se tu svobodně nadýchnout. Každou chvíli může propuknout epidemie cholery a proměnit tuto čtvrt' v město mrtvých. Představte si to! Duchové nevinátek budou procházet uličkami a každé z těch bledých dětí zaklepe na ty své dveře, aby s výčitkou pohlédlo do očí vám, nezodpovědným matkám a otcům – vám, kteří tu

nadále zůstáváte a stále se chováte, jako by žádná děsivá hrozba nad městem nevisela. Ale ta hrozba má mnoho dračích hlav. Těch hrozeb je celá paleta! Kromě cholery též tyfus, po tyfu pneumonia a tuberkulosis, jistěže taky podagra, řídnutí kostí a vodnatelnost, záškrt a černé neštovice, sněť a rakovina kteréhokoli orgánu chcete. Tomu se nevyhnete. A komu je to pořád málo, měl bych tu ještě specialitu v podobě šílenství, neboť právě zde se ho dočkáte nejspíš, ano, vy, kdo navštěvujete vykřičené domy, které už dávno měly být strženy a nahrazeny zdravou moderní výstavbou po vzoru Vídně či Paříže a dalších hygienických velkoměst. Protože nejzhousebnějším nebezpečím pro náš umírající Josef je nemoc zvaná příjice, odborně zvaná syfilis –“

V tu chvíli mu do řeči skočil ženský hlas. „Ale co ten mor, mladej pane, s prominutím. Kde je ten mor, vo kterým tady bájíte?“

Už jsem tu ženu několikrát viděl, v noci, u Zlatnice, tentokrát ale nebyla tak pestře oblečená, na sobě měla bílou zástěru a pod ní hnědé šaty s volánky na rukávech. Docela hezká, vlasy volně na záda, podívejme, a málo vimrlat na bradě, a pořádně velká prsa.

Bürger na ni shlížel z kašny jako soudce na vraha, který se právě přiznal.

„Kdo se ptá, možná sám něco ví. Nemám pravdu, slečinko? Tak já vám něco povím: tím největším morem je pražská prostituce, semeniště zhouby morální i tělesné. A já mám na své straně argumenty, které s ní zatočí jednou provždy. Mé argumenty jsou v této vědecké zprávě, vypracované doktorem Preiningerem. Čím chcete argumentovat vy? Svým půvabem? Ale o čem vypovídá hezká tvářička? Leda o tom, že možná ještě nejste tak nemocná, jak jistě brzy budete, protože právě vy patříte k nejhorším škůdcům našeho staroslavného města.“

Viděl, že ji dostal. Viděli to všichni. Jak by ji byl píchl do podbřišku, položila si tam dlaně a schoulila ramena. Chtěl jsem jí říct něco vlídného, ale slova se mi v krku zadrhla a já se dal do kašle. A pěkně hlasitého.

Bürger s úsměvem vyčkával, až přestanu a narovná se. Omluvil jsem se a on se ihned opět chopil slova. „Vidíte to. Slyšíte to. Tato čtvrt' je stížena těmi nejnebezpečnějšími neduhy, prolezlá těmi nejhnusněj-

šími nástrahami pro lidské zdraví. Něco vám povím. Je jeden dům kousek odtud, v Břehové ulici, a tam bydlí, prosím... kolik? Kolik myslíte, dobří Pražané, že tam žije duší? Troufne si někdo z vás odhadnout, kolik nebožáků žije v tom jednopatrovém domku na spadnutí? Dvě stě šedesát osm duší, prosím, a to je podle mého názoru neslýchané! Jako v nějaké zakarpatské vesnici. Jako v nejvzdálenější balkánské provincii našeho císařství. Z těch dvou set šedesáti osmi duší je, považte, osmačtyřicet dětí. Má snad mít královské město Praha a jeho staroslavná součást, naše milované Staré Město, tyto nedospělé chudáčky na svědomí? Máme nechat stát dům, kde jsou lidé zalezlí v každé volné díře jako krysy, a to od sklepa až po podkroví? Nebo máme vyhodit takovou ratejnu do povětří Nobelovým dynamitem a vystavět na jejím místě nádherný palác se suchými byty plnými provoněného vzduchu a slunečních paprsků? S tekoucí vodou v koupelně i kuchyni, se splachovacím klozetem, se sporákovými kamny nebo plynovým hořákem, s elektrickým osvětlením na stropě. Elektrické podniky královského hlavního města jsou tu přece pro vás. Proto pomozte radnici a uvolněte dobrovolně svá stará obydlí a nastěhujte se, pouze provizorně, do náhradních ubytoven na okraji města. Já držím v rukou zákon – vyvlastňovací zákon. Proto mi neodporujte a běžte, než bude pozdě. Za dva, nanejvýš za tři roky budete v domově vašich snů.“

„Pokud na to budete mít,“ pronesl hlas v davu, a kupodivu patřil mně. Bürger se na mě zadíval, sňal klobouk, otřel si pot z čela a odychoval. Dav čekal, co na tu poznámku řekne. Zdálo se však, že čeká i on. Usmíval se. Možná do mě viděl. Poznal souchotináře, když ho měl jednou před očima. A mé útroby nezklamaly. V plicích mi zavířili červení motýli, v průduškách se zatřepotaly noční můry a všechno se to rojilo směrem vzhůru a já vyštěkl kašlem a kousl se do rukávu a zkusil se v rychlosti pomodlit Bůh ví ke komu, aby se nedostavil záchvat, který bych nedokázal ukočírovat.

A přešlo to. Déle se tu zdržovat jsem však už nesměl. Nadzvedl jsem krempu klobouku, zkrřížil svůj pohled s Bürgerovým a pak už se díval jen před sebe. Prošel jsem volným půlkruhem mezi úředníky a četníky,

vyhnul se davu a vydal se Masařskou ulicí k jatkám a dál směrem ke Staroměstskému náměstí. Neohlédl jsem se.

Na šermování v sokolovně mě toho dne přešla chuť. Zašel jsem do apatyky U Mouřenína, aby mi připravili nové kapky, nekřesťansky za ně zaplatil a před lékárnou do sebe obrátil čtvrt lahvičky. Chutnaly jako bylinná kořalka. Pak jsem se vlekl domů, do bytu v Dlouhé ulici.

Čekal tam na mě dopis, zanechaný na podlaze pode dveřmi domovníkem. Napěchoval jsem dýmku, zapálil ji a rozlomil pečeť.

Zpočátku jsem měl dojem, že čtu přepsaný telegram. Ale byl to regulérní dopis.

Vazeny Karle Adame, priteli z nejmilejsih!

Spolu s depesi prijmi srdecne pozdraveni z Harnacku a omluv, prosim, mou pozapomenutou pisanou cestinu, nejsem jak si jisty vubec temi vasimi carkami a hacky, a tak se jim radeji z gruntu vyhnu. Musim Ti napsat, ze nebudeš jiste vjerit tomu, ze bychom se v dohledne dobje mohli my dva setkat? Ano, pres to, je to skutečne tak, a to nikde jinde nez-li v stovejezate Praze, onom drahem mne miste meho draheho dectvi. Vzpominam, tak jako do zajista i ty, na spolecne hry dvou hrabatek v zimnih kalhotah, kdyz jsi prijel z venkova, a tam na Lagune jsme chytali ryby a hazeli jima jeden po druhym. Nuze dlouhy muj pobyt v prastarem domove rodu, v cealium Germani, jak my rikame, kam se rodice i se mnou onehdy navratili, jakoz i domaci studium dejin, italska cesta s papa, jez protahla se na dva cele dlouhe roky v Rome, a posleze nedokoncene absolutorium vysokeho uceni, nic z toho tedy nedovolilo, abychom se od davnyh dob my dva uvideli. Avsak nyni je vynikajici a ta nejlepsi prilezitost, abychom se setkali. Ale chtel byh te pozadat, Karle Adame, bratranku z nejdraschih, zda li by jsi mi neobstaral v Praze jakes ubytovani primerene memu stavu, ale i ne zcela vyhovujicim financim. Proste obstojny a ne drahy hostinec ve stredu mesta, nejlepe co nejblyze tobe a nasemu staremu palaci, jak koli jsem si vjedom, ze je davno prodany a zpet jej nikdy neziskame.

Tesim se na tvou odpoved, Karle Adame! No rekni – neni cas vyrazit si spolu po Praze? Papa i mamam by ti byli velice vdecni, psali tu zadost tez Tvym rodicum, ovsem ja jsem nechtel te obchazet a mozna te rusit, co ja vim, v nevhodny pro tebe cas.

A tesim se take na Stranov!... Podivej, jak se mi zde rozmazal inkoust. Tolik se mi po Stranove styska.

Do doby tve odpovedi zustavam Ti vernym pritelem.

Karl Emanuel Arco-Zinneberg, Harnack, Tirol

Pročetl jsem list ještě jednou a nebyl si jist, jestli mám radost. Karel Emanuel – v rodině odjakživa řečený „Mani“, stejně jako jeho otec – žádný důvod svého chystaného příjezdu do Prahy nesdělil. A přesto nad ním plakal, anebo alespoň chtěl, aby to tak vypadalo. Ty slzy, co trochu rozpily závěrečné řádky... Přišlo mi to teatrální, pro Maniho ovšem typické. Ale pokud jeho rodiče psali mým, nějaký vážný důvod tam někde být musí.

Když se před lety prodával společný pražský palác, otec a strýc se pohádali a rodiny spolu od té doby nemluvily – až na pravidelná písemná blahopřání. Strýc Karel Manfred trval na tom, že prodat takovou nemovitost lze pouze císaři, městu nebo církvi. Jenomže Karel Jindřich, můj otec, našel solventního kupce v pražském hoteliérovi Antonínu Hübschmannovi, který nabídl nejvíc. Peníze bylo potřeba investovat do obnovy a modernizace Stránova, našeho chátrajícího venkovského sídla. I tak byla opravena jen třetina, na víc mým rodičům nezbylo.

Mamá postupně mění zámek v poplužní dvůr. Nebo se o to alespoň snaží. Ve svých dopisech mě vybízí, abych zanechal pražského flinkání a přijel převzít hospodářství. Zadlužila se, aby mohla nakoupit „samovázací stroje“, na něž se prý musím přijet podívat. Pokud se nemýlím, jde jí především o moje zdraví, o moje věčně podebrané plíce, kterým by měl ulevit venkovský vzduch, pach sena, lesa, zvířat a močůvky.

Otec její nadšení pro venkov nesdílí. V poslední době téměř nemluví a se mnou ze všech nejméně. O loňských Vánocích mi řekl, že jsem ho

zklamal. Ale nevysvětlil mi čím. Rozumím mu čím dál méně. Pokud vím, denně vysedává ve své pracovně, kouří dýmku a píše spousty dopisů. Komu, to netuším já ani mamá. Sám jezdím na Stránov zřídka kdy.

Usedl jsem k psacímu stolu, rozšrouboval pero, propláchl ho vodou a nakapal do nádržky inkoust. Pak jsem se pustil do psaní dvou dopisů. Jeden byl určen Manimu. Ujistil jsem ho, že bude v Praze srdečně vítán. Druhý list jsem adresoval otci. Krátce jsem ho informoval, že se o bratrána postarám a že v brzké době přijedeme oba na návštěvu. Ovšem jen krátkou, dodal jsem závěrem.

III

Soli; minulost při partii šermu

Pozdravili jsme se beze slov, jílce u rtů. Pak odmáchnout stranou a zaujmout postavení. Jdeme do střehu, nohy od sebe a pružná kolena, váha na levé a lehkost v pravé, volná levačka stažená v pěst a přiložená k zádům, ozbrojená pravá před tělem, čepele mírně vzhůru ve vnější poloze. Jiný způsob otevření boje pro nás nemá smysl, příliš se známe, Soli a já. Dívají se na nás s úctou, někteří s obdivem, což je mezi pražskými sokoly úspěch, neboť všichni z nich vědí, že Soli je Žid a národnostní frustrace českého živlu v rakouské monarchii jsou mu ukradené. Ostatně jako mně. Meče se dotknou a ihned zas odskočí, jako by se jeden od druhého spálil.

Do velkého sálu novoměstské sokolovny mnoho Židů zatím nepřišlo. Mezi zdejšími členy Sokola – bratry, jak se mezi sebou nazývají – je řada stoupenců strany mladočeské i staročeské, poměr jsem nikdy nezjišťoval. Židy opovrhují ti i ti. Pokud jde o šlechtu, mám lepší postavení u Staročechů. Mladočeši uznávají původ ryze český, a ten je v naší zemi dost těžké najít. Já sám jsem mezi nimi přijímán s chladným respektem, někdy s podezřívavostí. Mám meč a kord, mám erb a původ, který lze sledovat do sedmnáctého století. Což by jim přišlo leda tak směšné, pradávna bitva na Bílé hoře je pro ně pohana, kterou se pachťi odčinit; já jsem v jejich očích znamením doby pobělohorské, znakem hanlivým. Kdybych byl boháč, předcházeli by si mě ti i oni, mohl bych jejich straně pomoci. Pokud nejsem, pak je můj původ pro smích.

Narodil jsem se roku 1867, hlásím se ke všem svým předkům bez rozdílu, jejich viny se mě netýkají. Děti nemám, mnou končí jedna pro dějiny nevýznamná rodová linie a nesouvisí to vůbec s ničím, kromě několika příbuzenských vazeb a vztahů. Ale s habsburským dvorem mám asi tolik společného, co tihle ohniví vlastenci. Říkají mi občas při

souboji v sokolovně, že teď, kdy nám na obzoru svítá dvacátý věk, na šlechtě nezáleží – že šlechta a církev dnes neovlivní vůbec nic, že jsou to mrtvé údy společnosti. A já jim odpovídám, že šlechta sice už nemá svůj starý vliv a přední místo u královské tabule, zato si může dělat, co chce. Pak bodnu.

Kdo má pod kabátem zbraň, ten se z hospody vyštvat nedá, říká Soli, když před ním vlastenci nadávají na Židy. A oni si na něho dávají pozor.

Ted' třímá v ruce meč, podobný, jaký držím já, a sokolové přihlížejí našemu klání. Tít mečem na tělo si troufne málokterý z nich, sekání je příliš nebezpečné, preferují tu kordy s ochrannou kuličkou, kukly a chrániče hrudi a končetin. Ale pro mě ani pro Soliho není šermování sportem, čestnou a bezpečnou metaforou boje. Jednou jsem před ním řekl, že šerm je pro mě hrou na minulost. Opáčil tehdy, že kdyby se cítil být Židem, trénoval by se při šermu pro budoucnost.

Dnes je mi skvěle a po kašli ani blafnutí, možná mě pozvedly ty lihové kapky. Bojujeme na tělo, špikování na paži necháváme sokolům, beztak, až na mistry, cílit na tělo vůbec nesmějí.

Násek proti Solimu, standardní rozvin začátku skoro jako v šachu. On ví, jak reagovat, kryje se přes tvář jako už tisíckrát a mechanicky odsekne, udělá dva kroky vpřed a naznačí výpad, já se kryju spodem, jako bych se mu klaněl, a neopomenu zdvořilý úsměv k radosti obecnstva; v šermování je cosi narcistního, všímám si už pokolikáté, a bez napudrované paruky a krajek si najednou připadám nepatřičně, jako tanečník, který se zapomněl obléknout.

Meče cvakají v rytmu hodinového stroje a hlouček bratrů sokolů si ciká do podvlíkaček, mundúry mají pěkné, střídme a sporé, téměř hygienické. Pan doktor Preininger je sám zdejší členem.

Otočit pěst a bodnout, pak přetlak a vmyk, povolit a odbodnout, pak bodnout spodem, krytí dám přímé a bodnu vrchem, nakonec vzácný zálud: pohroz vrchním vmykem, povolit, pohroz spodní, krýt se přímo a dobodnout opět vrchem, takhle bych pana doktora dostal, u amatérů to nikdy neselže.

Na Soliho to dojem neudělalo. Odrazil mě bleskurychlým křížem a málem mi vyrazil meč z ruky. Chechtal se na celou sokolovnu.

Šermujeme v bílých košilích a černých kolenních nohavicích, já svoje zdědil po otci, on si své ušil sám, v salonu v Celetné ulici, Solomon Weiss, střižní a modistní zboží. Nakupují u něho paničky z celé Prahy i venkovanky, které se vyznají, ctihodné panny i manželky vážených měšťtěníů, co čtou jeho inzeráty v německých i českých novinách. Často je mrzí, když jejich zakázku vyřídí příručí. Pán salónu, vzorný daňový poplatník říše Jeho Výsosti císaře Františka Josefa I., si šetří síly na ty nejkrásnější měšťky. V klidu si je vybírá v úkrytu své zkušebny, kterou má vzadu v krámě – tam dámy chodí s vybranými látkami a je jim dovoleno, dokonce vřele doporučeno, aby si všechny ty batisty, atlasy, samety a chifony, hedvábička a popelíny přikládaly na nahé tělo.

Čepel sjede po čepeli a narazí do chrániče, teď jsem ho málem dostal, panáčka židáčka, co má vlasy jako král Ječmínek. Nevídáno. Kde je ten zahnutý frňák a zavšivené pejzy, které nemůžou chybět v žádném čísle Šípů a jiných humoristických listů? Kde je ta odulá huba a ustupující čelo, s nimiž si Češi i Němci tak rádi spojují Žida?

Soli je stavěný zhruba jako já, tedy nalehko – asi jako holič, řekl by on. Ale má skoro bílé vlasy, rovné čelo, nos ohrnutý vzhůru, že mu je do něj vidět, modré oči a rty tenké jako vlásenka. Když ukáže zoubky v úsměvu, jeho árijská tvář a malá hranatá hlava pějí řvavou píseň anarchické provokace všech evropských ras. Soli je originál. Kdo ho zná lépe, dává si na něho pozor. Kromě němčiny a její židovské varianty, starého jazyka ghett, mluví češtinou málo rozeznatelnou od té moje. Řekl k tomu, že každá řeč je kurva, poněvadž která je úplně čistá?

Zvedne meč nad hlavu, jílec je výš než špice, míří mi na čelo a seká vrchem. Kryju se střetně, odseknou, zkřížíme meče, třemi úkroky se obejdeme a vyměníme si místa, meče se rozpojí a oba sekneme vodorovně od pravého boku, jsme panáčci na dvouhlavé kartě, pokud si ublížíme, ubližujeme sobě, zbraně břinknou a čepele po sobě sjedou, oddělí se vysokým obloukem a zazvoní znova, jdeme do přetlaku, ale nápor jeho ruky ochabne, to mě překvapí, čepel mu klouzne až ke krku,

tak ji zastavím. Ten mizera s tím počítá, odkryl se naschvál a já už nemám na další střeh čas. Ukročí do strany a má mě, plocha čepele mě uhodí přes žebra. Soli je vítěz, sokolové tleskají.

Dáme si přestávku, odcházíme do přísálí za arkádou, čepujeme vodu s bublinami a díváme se, jak se bratři inspirovaní naším představením předhánějí ve smělých výpadech.

Soli má dobrou náladu, dlouhou dobu jsem v našich soubojích vítězil já. Roztočí meč a švihem paže ho pošle kolmo vzhůru, zbraň se zapíchne do trámu pod ochozem, jeden z mužů to zahlédne a zavrtí hlavou, to se podívejme, sokolům tu někdo hanobí svatostánek. Ale klukoviny jsou tak příjemné. Švihnu mečem ke stropu, špice bodne do dřeva, meče tam visí a třesou se jako lusky ve větru. Ten jeho se pustí dřív a ruka ho chytí kousek nad zemí, potom se poroučí můj a já si ho odeberu z éteru jakoby nic. Soli dvakrát švihne před sebou, připraven k nové partii, stavím se do střehu a už se musím krýt, železo se tře o železo a v sále to páchne potem.

Soli je diskrétní muž. Ženy, co k němu chodí pro víc než pro látky na šaty, nikdy nejmenuje, když o nich mluví. Tím jeho diskrétnost větší končí. Co s nimi dělá, to líčí do detailu. Některé z žen mu pak nosí dary. Jsou zákaznice, jež obsluhuje už mnoho let. A jiné pošle ke konkurenci dřív, než stačí u pultu vyslovit požadavek. Jednou v mé přítomnosti odmítl krasavici – vysokou prsatou paničku s čistou oválnou tváří a nádhernýma pěstěnýma rukama. Když se zklamaným výrazem odešla z krámu, zeptal jsem se, co mu na ní vadilo. Namísto odpovědi si ukázal na nos a už o tom nechtěl mluvit.

Dva tři kroky dopředu, Soli ustupuje, útok jde na hlavu, na hrudník, na pas, přechází do protiútoků, násek zevnitř, odsek vně, a vně tvář a čepel vzhůru, spod přič trup toč, vrch paž přím, nitř toč, sekni po vnější straně a rychle se stáhni zpět. Jenomže stěží popadám dech. Zablédl jsem se v zrcadle, v obličeji jsem jako rak. Jak mě zpravil doktor Kubin, znamená to, že plíce nefungují dostatečně. Soli je na tom líp, bledý a soustředěný, po dýchavičnosti ani stopy, kapky potu se mu perlí kolem nosu a v plavobílém obočí.

Soli tvrdí, že jeho otec Žid původně nebyl. Albínský koncipient jakéhosi právního úřadu se zamiloval do krásné černoooké dívky a bylo mu putna, že bydlí za brankou. Konvertoval, nechal se obřezat, prodělal židovský svatební obřad. Z úřadu ho vyhodili, rodina se s ním přestala stýkat. Se svou židovskou ženou zplodil syna Solomona, na devět let se z něho stal ten nejzapálenější vyznavač starozákonního Boha v rakousko-uherské monarchii. Pak začal blouznit o Siónu, že Židé patří tam a to že je jejich domov. A že se musí umět bránit gójské lůze. Nutil Soli ho nosit u sebe nůž na vyvrhování ryb, učil ho bít se holí. Věděl proč. Když přišel pogrom, byl to jeden z těch menších. Nějaká žena řekla, že ji ošidil lichvář, a rozkřiklo se to. Pět novoměstských tovaryšů vtrhlo do ulice, která zůstala židovská, měli topůrka od sekyr a násady od lopat. Koho potkali, toho přetáhli po zádech a nakonec utekli před četníky. Noc po tom incidentu Soliho otec zmizel. Odešel bojovat za Sión a už se neobjevil.

Soli stojí proti oknu, je z něho temná, mečem se ohánějící silueta. Možná se podobá otci. Před lety ho potkal osud v podobě ženy a on pro něj hodil za hlavu celý svůj dosavadní život, původ, víru.

Židé dědí židovství po matce. Soli o své rasové příslušnosti nepochyboval až do chvíle, kdy do obchodu, kde prodával, vkročila zelenooká dívka. Bylo zvláštní, že přišla sama, ale ona si s nevhodností svého počínání nedělala hlavu. Koupila si modrý klobouk, dostala ohromnou slevu a nechala se mladým příručím doprovodit až k Příkopům. Bylo jí osmnáct, jemu jednadvacet. Pozval ji na odpolední koncert na Žofín a ona přišla v doprovodu své matky i babičky.

Soli se trochu nechal vyvést z rovnováhy. Prošermovali jsme se k bradlům, podlezi pod nimi a dostali se ke gymnastickým kruhům, které někdo nechal spuštěné. Vmanévroval jsem ho mezi ně a tam ho klepl mečem po rameni. Nebylo to fér, sokolové začali pískat. Ale to měli udělat už předtím, když jsme opustili svou přímku. Šermovat v lajně nás nebaví.

Chtěl si ji vzít. Svolení své matky by dostal, k němu všechny ty komplikace se změnou víry. Nevyhnul se jim, přestože mu rodiče jeho vyvo-

lené ani neotevřeli dveře, když na ně s kyticí růží zaklepal. A tak je nacpal do škvíry pode dveřmi. Rozdupali je a vymetli ven, a on je tam nastrkal zas. Pak obešel dům a uviděl ji kuchyňským oknem, hodně se tam křičelo, seděla na židli a držela si dlaně na uších. Ven se ani nepodívala.

Když se vrátil druhý den s novou kyticí, řekla mu služebná, že slečnu odvezli na venkov.

Uplatil ji zlatkou, aby mu prozradila, kde ji skrývají. Najal si otevřený kočár a koně, k němu jednoho vozku, dědu prolezlého revmatem. To byla chyba, jak mi řekl pak. Kdyby si najal někoho od cirkusu a dvojnásobně mu zaplatil, mohlo to dopadnout jinak.

Rozsekáváme prach sokolovny na mikroskopické částky, meče teď řinčí, nebo spíš chrastí poněkud unaveně. Soli má červené oči a tváří se roztržitě. Meče jsou v rukách těžší než cepy, chuť na šermování je odplavena s potem. Ale skončit se jen tak nedá.

„Na venku běží čas pomalejc,“ vyprávěl mi tehdy. „Ale když už se něco semele, jde to zhurta. Přijel jsem tam, náves zůstala za mnou, statek byl na kraji vesnice. Jdu k těm dveřím, chalupa jako malovaná. Zabouchám na ně. Za oknem se hejbou háčkovány záclonky. Vedle stavení se pootevřou zeleně natřená vrata. Vyběhne pes, co neštěká, ale vrčí a cení zuby. A říká, že mě roztrhá. Tak jsem vyndal z kapsy kudlu a ukázal mu ji. Nechtěl tomu rozumět, stejně jako já jemu. Oběhnul mě a vrhnul se po nohách tý kobyle, co mě přitáhla. Ten děda mu napráskal bičem, ale to už se kolem nás hloučili čtyři křupani, takový ty vyžraný ploskolebci, nějaký její bratranci nebo co, a měli v rukách sukovice. Prostě vesnická zábava. Řek jsem jim: Koupím vám pivo a přestoupím na vaši víru, co tomu říkáte? Na takový řeči si nepotrpěli, ten nejmenší, mohlo mu bejt sotva patnáct, se chtěl před bráchama ukázat, tak zvednul svou hůl a šel po mně. Vzal jsem mu ji, ten byl snadnej, dostal ode mě kopanec, ale hned se na mě sesypali ti ostatní. Kočí vzal roha, dokonce zahodil bič. Přišel mi vhod jako vhodná zbraň, jenomže jsem ho nestačil použít. Ztloukli mě příšerně. Ale to nebylo nejhorší. Nejhorší bylo, že ona vyšla před chalupu a neudělala vůbec nic, aby je zastavila. Čučela

na mě jako husa, takovým tím splašeným pohledem. Jako by vůbec nechápala, co se to děje a že je to kvůli ní. Zahnali mě do kaliště za statkem, takovýho smradlavýho rybníčku v křoví, kde se ráchala drůbež. Možná mě zachránilo právě to bahno, jinak by mě ti křupani utloukli. To mi ten modrej klobouk, co jsem jí prodal, přišel draho, co?”

Ale to by nebyl on, aby si to nechal líbit. V Praze se týden vzpamatoval z nejhoršího a pak se do vesnice vrátil. Tentokrát si půjčil jen koně a sedlo. Uřízl silný prut z lískového keře a pořádně ho zašpičatil. Počkal do večera, drůbež byla pořád u rybníčku. Chtěl husu, ale byly moc velké, tak chytil kachnu a hned jí zakroutil krkem a naostřeným prutem ji probodl. Když padla tma, polil kachnu petrolejem, nasedl na koně a uháněl ke statku. Psi začali štěkat, ale byli za vraty a nemohli na něj a on se nezdržoval. Zapálil zdechlinu, hodil ji přes zeď a ujel.

V Praze pak kupoval každý den noviny. O požáru na venkově se nedočetl nic, policie si pro něho taky nepřišla. Z lásky k té dívce byl vyléčen. Přestal chodit do synagogy i do bordelu, půjčil si peníze a otevřel si vlastní obchod, specializovaný na módní zboží pro dámy.

Vyráží proti mně, rozmachuje se zleva a zprava, není to prozíravý útok, spíše na efekt, ale zatím je dost rychlý na to, abych dokázal přejít do protiútku, přetlačujeme se, pot páchne vinným octem a kovem. V Solim je nějaká zloba, až mě napadlo, jestli nemyslel na totéž co já. Ženy nás zklamaly každého jinak, ale jedno zklamání se druhému po každé podobá.

To svoje jsem jednou vykládal Gitě, ráno v posteli, když se nám nechtělo vstávat. Rozhodně jsem nečekal, že ji to rozzuří. Pustila se do mě tenkrát pěstmi a nehty, musel jsem ji pod sebou držet, dokud se nevyčerpala.

Sek a švih a bodnout a krýt se štítově před tváří, pak sledovat cestu hrotu a vyseknout ven, výška pěsti je důležitá, ruka visí nad hlavou jako hlava dravého ptáka s naostřeným zobanem, vrchní sek, který se sám kryje, a vrch přič a přím a nátrupní úder rovně zprava, jeden krok ústup a tři kroky vpřed, z třesku čepelí zaléhají uši.

Bylo to tenkrát s Rosinou tak, že ochotně vyhověla poddůstojníkovi, přestože jsem si ji platil a počítal s její oddaností. Prozradila mi to její nejbližší přítelkyně. Pak bylo jasné, že je konec, nastal ten poslední večer, než jsem ji pustil k vodě. Přišel jsem za ní a ani se nesvlékl a rovnou ji seřval. Prosila na kolenou, ať jí odpustím, ten kluk neměl ruku, hezkej, říkala, hezkej jako panenka s uštěřenou rukou, chodil za mnou, když jsem dělala u mamá, to jsem ještě nebyla s tebou, to on byl ještě děťátko a ruce měl obě. A teď přišel znova, navlíknuť v mundúru, a jeden rukáv měl prázdný.

Kdyby to nebylo tak hořké, bylo by to snad dojemné, řekl jsem jí.

Bylo to jednou a jenom pusou, Adi, musela jsem mu to dát a dala ze samýho slitování, a už to nikdy neudělám. Řekl jsem dobře a povalil ji na lůžko a přimáchl jí paže koleny ke slamníku. Myslela, že to bude jako jindy, pak se uvidí, jaké ještě přijdou choutky, ale bylo to tentokrát trochu jinak, znovu dobývat teritorium se mi nechťelo, jinak své počínání vysvětlit nedovedu, to bití přes ústa a potom celý obličej, který si nemohla chránit, krev ze rtů a z nosu, z očí to řinutí slz. Pak jsem z ní vstal, a když si otírala tvář, ještě jsem na ni plívl.

Ach jo. Šlechtic, který v sobě nemá velkorysost a odpuštění, přece není šlechticem. Jak je na tom s velkorysostí a odpuštěním holič? Jsem zvláštní plebejec, stejně jako Soli, a někdy mám z takových lidí strach.

Krátce nato Rosina osedlala chodník, nedal jsem jí už ani korunu, a teď se za to stydím, nakonec nehradila žádnou lásku, ale mou směšnou hrdost a čistě monetární vztah, který by stejně jednou skončil. Mám ji na svědomí. A přesto, když teď zemřela, přiznávám, že se mi ulevilo, už jsem ji nechťel v Židech potkávat a předstírat, že se neznáme.

Nechal jsem se odvést od souboje a Soli měl teď se mnou lehkou práci, neviděl jsem v tu zmatenou chvíli jeho, ale Rosinu Wernerovou, a provedl těžkopádný výpad, jako začátečník jsem máchnul do prázdna, jako by stál přede mnou duch a já ho chtěl rozetnout vejpůl. Soli ukročil a udělal ten nejjednodušší zálud z šermířské školy – naznačil seknutí zevnitř, já se kryl přímo (což byla další chyba, měl jsem volit

ústup), on se bleskově stáhl, vystřelil ruku stranou a provedl parádní došek. Dostal jsem plochou čepele po zátylku, až mi jiskřilo před očima.

Soli sklízel vavříny vítězství, dokonce mu provolali slávu. Přál jsem mu to.

Jakmile jsme vyšli před sokolovnu, začal jsem se dusit. Vzduch měl špinavou barvu, po dlažbě Hradební ulice kodrcaly černé bryčky a člověk se opatrně držel na chodníku, aby ho některá nesmetla. Soli mi bušil do zad, abych si odkašlal, jenže to nepomáhalo. V předklonu jsem přeběhl na druhou stranu, kde bylo méně prachu, a s kapesníkem u úst se opřel o domovní zeď. Konečně vylétl kašel ven, měl odporný zvuk, který zanikal v hluku ulice.

Soli mě vzal za rameno a dovedl do hospody. Majitel měl starost, jestli nejsem nakažlivý. Předložili mi vývar z morkové kosti, po pár lžících záchvat ustoupil.

Řekl jsem Solimu, že jestli to takhle půjde dál, už toho spolu moc nenašermujeme.

Pak vstal od rohového stolu nějaký muž a přišel k nám. Měl plnovous, byl nenápadně oblečen v tmavém a v ruce držel tvrdý klobouk. Soli se ho zeptal, jestli si chce přisednout.

Zavrtěl hlavou a řekl: „Když dovolíte, pane, slyšel jsem, jaké máte potíže. Věděl bych o člověku, co by vám mohl pomoci.“

„Ano?“ Podíval jsem se na Soliho, vypadal stejně překvapeně jako já.

„Vyhledejte,“ pokračoval ten muž, „jednoho lékaře, který se už několik dní zdržuje v Praze. Jmenuje se Felix Hofman, je to chemik a má záračný preparát. Neslyšel jste o něm?“

„Ne. A kde toho doktora najdu?“

„To já nevím, pane.“ Pak to vypadalo, že chce ještě něco dodat, ale rozmyslel si to. Tvářil se vlídně, jako by opravdu chtěl jen nezištně pomoci, ale bylo v jeho chování i něco nepatřičného, jakási tréma nebo rozpaky.

Vytáhl jsem z kapsy pár mincí a nabídl mu je. Nejdříve je odmítl, pak po nich sáhl, kývl hlavou a s kloboukem v ruce odešel z hospody, jako by ho něco hnalo pryč.

Přišlo nám to k smíchu. „Tvůj anděl strážnej,“ řekl Soli a napil se piva. „Akorát že vypadá jako tajnej policajt.“ Měl pravdu, ten rozpačitý muž budil podezření. Nicméně jsem byl rozhodnutý doktora Hofmana vyhledat. Pořád lepší někomu naletět, než nečinně čekat na chrlení krve.

IV

Dům V Pavlači; novinky o zázračném doktorovi

Neuběhlo ani deset dní od mé návštěvy Otky Meyrinkové ve vyhlášeném pohostinství Friedmann, když tohle její bydliště a působiště, v němž tak ochotně pracovala, zavřela skupina čtyř aktuárů a dvou četníků. Vedl je František Xaver Bürger, výkonný úředník pro vysídlení a asanaci starého Josefova. Obešlo se to bez pokřiku. Otku pak přitáhla kufr a truhlu se šaty na dvoukoláku ke Zlatnici a ta ji přijala, dobře si vědoma její ceny a pověsti. Ale jinak to mnoho dobrého nevěstilo, Gitě už vůbec nic, bylo jen otázkou času, než se ty dvě potkají na dvoře a vjedou si do vlasů. A já Gitě slíbil, že si ji odvedu. Ale do bytu v Dlouhé bychom se nevešli, navíc jsem čekal příjezd svého hraběcího příbuzného.

Dal jsem si inzerát do českých i německých novin a přišly tři odpovědi. Vyrazil jsem na obhlídku.

V Žitné ulici na Novém Městě, kam mě to nikdy zvlášť netáhlo, ovšem bylo to blízko sokolovny, kam jsem chodil šermovat, se nabízel byt tak prostorný a krásný, že jsem nevěřil svým očím. Třetí patro. Dva pokoje a kuchyň, spousta světla, žádná pavlač a s ní pošťákově nakukování do oken, naopak, vysoká poloha nad živou ulicí prostou slepic, o které člověk zakopával na Starém Městě, na Malé Straně a v Židech. Tady se hrálo měšťanské pohodlíčko a luxusní čistota za cenu, která byla jen lehce přitažená za vlasy, a já odmítal smlouvat, takže pro mě by byla ta cifra konečná, ale proč se taky handrkovat? Byt měl balkon, pod domem sklep a pod střechou půdu na sušení prádla, které by mi týdně prala Gita zdarma, anebo domovnice za pár halířů, škrobení košil bylo v ceně. Navíc tam byla koupelna s kotlem a rozměrnou vanou, žádné necky a hrnce na kamnech, a vedle toaletní separé, splachovací patent s nádržkou u stropu a křišťálovým tahátkem, čím víc vody, tím

lépe, komfort se vším všudy, hygiena je na vítězném tažení Evropou. Koneckonců sem se to hodilo, tyhle obrovské činžáky vznikly na zelených vinicích, když Praha byla ještě v dolíku a na protějším kopci, tady se staré barabizny bourat nemusely, tak jako na obrovském Karlově náměstí o kousek níž.

Pro mě přece jen krapet drahé bydlení, ale nechal jsem si ho v záloze.

Druhý byt byl kousek od Laguny, v Petrské čtvrti, v pěkné, trochu oprýskané starobylé budově na dohled průmyslovým mlýnům. Řeku za nimi ani pod nimi vidět nebylo, cítit však byla dost. Stejně jako naftalín, když jsem vystoupal po schodech a vešel do dvoukřídlých dveří bytu. Majitel žádal nájem na tři měsíce dopředu. Postěžoval jsem si na smutný výhled z okna: špinavá ulice, hrbaté střechy mlýnů. Poukázal na pěkný trámový strop. Požádal jsem ho o židli, a když mi ji přinesl, stoupl jsem si na ni a zašťoural v trámu nožem. Vysypaly se na mě piliny, bylo to napadené červotočem a nějakou houbou.

Třetí byt nebyl byt, ale domek. Stál na samém rozhraní Josefova a Starého Města, byl starý jako můj rodokmen a říkalo se tu V Pavlači. O jeho zamýšlené zbourání vedli dva majitelé s městem spor. Oba byli malíři pokojů, ale na dvorku měli rozestavěné vedle štaflí i dva stojany s napnutými plátny v rámech. Na jednom rozpracovaném obraze byla temná ulička Židovského města, v jednom místě osvětlená loučí, na druhém přesně to, co člověk viděl, když se průjezdem dostal do ohraničeného dvora domu V Pavlači.

Viděl oblouky a nad nimi vzdutou kamennou vlnu. Jako by stanul před grottou – vyumělkovanou jeskyní. Jak ohromující a překvapivé. Až mě zamrazilo.

Název se ke stavbě vskutku hodil. Vnější strana domu, obrácená do okrouhlé ulice a na maličké náměstí, tvarem ani vzhledem nevybočovala z průměru letitých staroměstských staveb; měla jen o dost míň oken a žádné zdobení. Zato mohutná pavlač v hranaté podkově stavby a dvora byla něco nevídaného. Nebyla tu proto, aby sloužila domu. Ten dům

tu stál, aby ji mohl nést v náruči – jako muž milovanou ženu, napadlo mě, ale to by ta žena musela být obryně trpící nadýmáním.

Pavlač byla titánská, těžká, ale odlehčená členěním. Lemovala stěnu v několika rovinách, lámající se tu po svislici a jinde v rovině vody. Podpíraly ji naznačené, ze zdi jen částečně vystupující hranaté sloupy s dvojitou římsou a obřími, dopředu vinutými volutami hlavic. V jejich rýhách se černala vlepená vlaštovčí hnízda, dole se omítka zelenala vlhkostí. Oblouky pod pavlačí naznačovaly zvlněnou drapérii, něco tajemného, ukrývajícího. Nad arkádami nebyla žádná linka úplně rovná ani pravoúhlá, a hmota se buď vzdouvala, anebo propadala, ale rozhodně se nedržela při povrchu ušlapané země ani strmých štukových stěn. Přesto to byl studený tvrdý kámen, který se pouze zdál být cárem opony potulného kouzelníka.

Zůstal jsem pod těmi oblouky v ochromení očí. Byl jsem zavalen a pohlcen obrazem ošklivé krásy, až se mi z toho sevřely průdušnice. Ještě jsem neviděl vnitřek toho stavení, a už jsem věděl, kde chci odted' bydlet.

Dům měl jen jediné patro, nad ním se šikmila červenohnědá střecha s temnými vikýři a kdysi bílými, začouzenými komíny, završenými zděnými prstenci a kapličkami proti dešti. Na každém seděl jeden holub. Na půlkulatých střešních taškách pohrávalo slunce, dolů do dvora se ted' nedostalo. Bylo tu skoro šero. Pod jedním z oblouků stála na slámě malá koza a klidně mě sledovala žlutým okem.

Pohlédl jsem na dva muže, kteří byli na dvoře spolu se mnou a se zvířetem, ale já jejich přítomnost zaznamenal až ted'. Byli si podobní, dívali se a vyčkávali. Ted', když jsem je zaznamenal, se stejným způsobem usmáli a nadzvedli čepice, já zvedl klobouk a už bych se s nimi dal do řeči, kdyby mi to neznemožnil kašel. Možná to bylo pachem té kozy, který kazil mé okouzlení z toho zvláštního zákoutí. Malíři čekali. Jeden zvedl džbán, nalil do sklenice pivo a přinesl mi ho. Pak jsme se konečně mohli představit.

Bratři nosili příjmení Urzidil, jména Richard a Alois. Oba měli hustý knír, na sobě obnošenou kazajku a flekatou zástěru, na hlavě čapku

vysloužilku. Mohlo jim být něco přes čtyřicet a vypadali stejně staří. Nalili mi ještě jednou a přistavili židli.

Richard, jemuž vousy přecházely na tvářích do licousů, obstarával konverzaci. Alois většinou mlčel, koukal chvíli na mě a pak zas na své dílo na stojanu a občas potáhl z porcelánové fajfky. Ze všeho nejvíc na mě působili jako dva staří mládenci. Žádná žena se tam neukázala, o žádné se nezmínili. Nejspíš spokojení staří mládenci. Ale jak se pak vysvětlilo, ke spokojenosti důvod neměli.

Richard mě opravil – dům chtějí nikoli pronajmout, ale prodat, a to už nějakou dobu. Jenomže jim to zatrhl radnice, když žádali povolení. Nabídli ho tedy městu, ale obchod se hned v počátku zadrhl. Radnice jim nabídla třetinu z toho, co požadovali, a když se s tím nechtěli smířit, pohrozila jim vyvlastněním. Ve své kanceláři jim takto vyhrožoval samotný F. X. Bürger. Prý mají přistoupit na podmínky města, je to v zájmu asanace.

„Já bych vyvlastnil jeho – a v zájmu asanace!“ Alois natáhl ruce a naznačil urputné škrcení radního Bürgera. „Já vím, kde ten panáček bydlí. Já mu to půjdu vysvětlit, zmetkovi úřednickému.“

„A kde vlastně bydlí?“ chtěl jsem vědět.

„Na Malý Straně,“ řekl Richard. „V takovém novém baráku, co ho postavila nějaká záložna. On tam obývá horní patro, je to takový supí hnízdo. Tam mu to nikdo nevyvlastní. Ne že by se tam nedalo dostat, ale má nějaký chlapy na to, aby mu to hlídali. A chodí prej ozbrojenej.“

Pak jsme se bavili o možném prodeji. Přiznávali, že chtějí za dům hodně. Namítl jsem, že dům nelze vyjmout z asanačního plánu, ale oni trvali na tom, že dům v asanační zóně není, a dokonce mi donesli příslušný doklad a obkres z katastrální knihy. Proto se snaží dům prodat někomu, kdo by jim za něj slušně zaplatil a kdo by si ho uhájil před radnicí. Ta na něj ostatně neměla žádné právo.

Vypadalo to dobře. Žádali po mně dvě třetiny toho, co chtěli po radnici, a měli důkaz na to, že dům se bourat nemá a nebude. Na to, co je písemně dáno, je přece i Bürger krátký.

Vypůjčil jsem si ony dokumenty k domu, abych si je nechal ověřit. Vše souhlasilo, a tak jsem bratrům Urzidilům vzkázal, že mám o Pavlač zájem a že si do měsíce plácne. Potíž byla v tom, že jsem na koupi toho zvláštního domu neměl prostředky.

Řešením by byla půjčka. Banka nepřicházela v úvahu, možná záložna, ale čím budu ručit?

Krátce nato jsem seděl se Solim v kavárně a vyložil mu svou situaci. Řekl mi s lítostí, již jsem mu věřil, že mi něco může půjčit, ale zdaleka ne celou částku.

Pili jsme absint. Ten na mě nepůsobí zdaleka tak dobře jako na Soliho. Rozněcuje mě a nutí ke kašli, zároveň však povzbuzuje chuť na dýmku. Ten večer jsem vykouřil dvě, dřevěněl mi z nich jazyk, v hrdle jsem měl jako v peci, a líh ten žár ještě rozdmýčával. Požádal jsem číšníka o karafu vody a naráz ji vypil, bez přelévání. Někdo od vedlejšího stolu mi zatleskal a já dostal záchvat kašle. Připoklonkoval se vrchní a požádal nás, jestli bychom třeba už nechtěli platit. Soli praštil rukavičkami o stůl a zvrhl sklenici, ale já na něj ukázal – ten to bere na sebe – a v předklonu, s rukou u úst jsem klopýtal ke dveřím. Venku před kavárnou jsem sehrál roli opilce, co by chtěl zvracet, ale nemůže, a přitom mnou cloumalo nutkavé dušení. Když vyšel ven Soli, s šálou a cylindrem a s rukavicemi na rukou, vypadal jako dokonalý dandy brummelovské klasy. Na rozdíl ode mne. Vzal mě pevně pod paží a odváděl k mému podnájmu. Mezi řečí se zeptal, jestli už jsem si obstaral onen zázračný lék.

Přiznal jsem, že můj lékárník je neschopné budižkničemu a neví o něm zhola nic.

„Anebo to předstírá,“ podotkl Soli. „Můj doktor už o tom léku slyšel. Prej nějaký prášek. A ten Hofman je pěkný ptáček. Prováděl prej v Německu pokusy s kyselinou. Pracuje pro Polabské továrny, nebo pracoval. Umí zázračně srazit horečku, možná i malarickou, a dokonce má něco na záduchu a možná i na úbytě. A taky jsem slyšel, Adi, že pro zvláštní pacienty má dózičku s tabletkama vždycky připravenou. Jen musíš pořádně zaplatit. A to není všechno.“

Došli jsme do Dlouhé ulice a zabušili na vrata, domovník se z druhé strany přišoural, otevřel dvířka a svíčkou nám posvítil do očí. Vtiskl jsem mu do dlaně půlkorunu a on nás pustil dovnitř bez reptání. Soli mu slíbil, že nechá na špehýrku otevřeno, až přítel bude odcházet.

„Potíž je v tom,“ pokračoval Soli, když se svalil do křesla, natáhl nohy a zavřel oči, „že vrchní městskéj lékař Preininger chce toho doktora Hofmana žalovat – ten přípravek totiž nemá štempl –, a pak je ta substance mimořádně drahá. Jako kdyby ten prášek byl zlatej. Pražští apatykáři se bojí, že to nikdo nebude kupovat, a samozřejmě mají vítr taky z postihu a ztráty koncese. Nemá to ten doktor v Praze moc lehký, abys mi rozuměl. V Praze ani nikde jinde. To je pro tebe výhoda. Určitě z něj vymámíš slevu.“

„Když jsi tak dobře informován,“ odušil jsem, „tak mi řekni, kde ho mám najít.“

„To je právě to, co nevím,“ odpověděl Soli a ihned usnul.

Mně se spát nechtělo. Přistoupil jsem k oknu a vyhlédl do setmělé ulice. Pod oknem právě procházel muž v tmavém širokém klobouku a dlouhém cestovním plášti. Zaváhal, jako by vycítil, že se na něj někdo dívá, ale hlavu nezvedl, naopak natáhl krok.

Napadlo mě, jestli to není doktor Hofman. Jestli tak, jako já potřebuji jeho, nehledá zoufale taky on mě.

V

Co přivezl Mani; incident s masem a botami

Byly to krásné nové stroje. Na první kolej se šinula tmavomodrá lokomotiva s rakouskou orlicí na parním kotli, sólo jízda vedla z továrny přímo na nádraží. Zahltl mě dav uniformovaných oficiálů a aktérů, a já si uvědomil, že stojím na špatném nástupišti. Nachomýtl jsem se k podniku, s nímž jsem neměl nic společného. Stroj vypustil páru, a když se rozptýlila, zahlédl jsem výkonného úředníka přes asanaci. Z jakéhosi stupínku se skláněl k vysokým kloboukům svých podřízených, jako by kontroloval, zda jeho muži nepáchnou a mají čisté límečky. Vedle něho stál patricijsky vyhlížející muž, v ruce držel zlaté hodinky a porovnával je s časem na nádražních hodinách. Mohlo mu být k šedesáti. Schoval hodinky, něco řekl a Bürger poslušně seskočil. Muž smekl klobouk a divadelnický ho podržel před tělem, účinkovalo to, protože tím utišil dav. Pak začal mluvit. Neslyšel jsem, co říká, a tak jsem si ho aspoň prohlédl. Kolem holého temene měl věnec bílých vlasů, pod kulatým vrásčitým čelem tékaly modré oči se sžíravým pohledem; usmíval se sice, což je při takové promluvě k zástupu složité, ale díval se pod sebe jako veselý kat z lešení šibenice. Přitočil jsem se ke kaprálovi z městské posádky a zeptal se, co je ten pán zač. Podíval se na mě jako na prostáčka od Chrudimi a řekl, že to je přece vrchní radní Leopold Meister, pražský vicestarosta.

„Myslel jsem si to. A co se bude dít teď?“

Odpověď byla jasná, ani se nenamáhal věnovat mi ještě okamžik. Sledoval spolu s ostatními představení, které se odehrávalo u lokomotivy: Bürger podal Meisterovi na stupínek láhev šampaňského. Visela na provaze, jehož druhý konec, opatřený širokou smyčkou, přehodil hbitý poskok mašině přes komín. Meister napočítal do tří, nejdříve ně-

mecky a pak česky, takže vlastně do šesti, a pak se rozpráhl a rozbil láhev o modře se lesknoucí, zakulacené železo pláště parního stroje. Z komína se vyvalil čmoud, píšťala zahvízdala. Úřednictvo předvedlo aplaus a Leopold Meister slezl ze stupínku.

Rozhlédl jsem se. Na druhém nástupišti právě zastavila tmavozelená lokomotiva, až na tu barvu identické dvojče té první, ale tahle byla špinavá po dlouhé cestě. Nádražák hlásil do trouby, že je to vlak od Kolína a ještě kdoví odkud. Čtvrté nástupiště bylo zablokováno nákladním vlakem, třetí zůstávalo prázdné, tak jsem vyrazil tam. Zapálil jsem si dýmku a přidal ten kouř k mračnům páry, která se srážela pod prosklenou střechou nad nástupišti.

Uběhly dvě minuty, nádražní hodiny prý chodí přesně a já své hodinky stále nemohl najít a vlastně už jsem se vzdal naděje, že je ještě kdy uvidím. Do haly vjížděl další vlak, tažený obrovskou černou mašinou, která vypadala jako matka předchozích dvou. Zřízení oznámil, že přijela Vindobona. Zahalila ho bílá pára, potom i lidi na peronu spolu se mnou. Zaskřípěly brzdy a kolos, v bílých oblacích pouze slyšený, se zastavil.

Všechn ten kouř mě začal dusit. Zlomil jsem se v pase jako skoba a kašlem trhal kapesník. Svět pohybu a techniky a snadného přesouvání věcí a lidí z místa na místo mi pronikal do uší a taky do očí a taky do nosu a taky do plic a já si dával nechtěného plnými doušky. V tu chvíli jsem zalitoval, že jsem na to ďábelské nádraží vůbec vážil cestu.

Když jsem konečně narovnal záda, pára se téměř rozplynula a mohutné odfukování strojů ustalo, pouze největší lokomotivě vycházel z výpusti tenký proutek páry, ale syčení už přehlušoval lomoz na nástupišti. Mezi bledými cestujícími a červenolícími portýry, mezi párkari a prodejci cukrové vaty, mezi muži v pláštěnkách z odolných látek a dámmami v zelených a modrých cestovních úborech, které jim zužovaly pas a kulatily boky, mezi kulatými krabicemi na klobouky, elegantními aktovkami, objemnými kufry a skříňovými loděáky, mezi dogami na vodítkách a pinčly v náručích, mezi papoušky v klecích a rybičkami v akváriu a mezi náručemi barevných květin a květináčů s fíky a zakrslými

palmami stál obr s rameny jako vahadlo a ovíval si tvář nízkým kloboukem. Rozhlížel se kolem sebe s jistotou člověka, který má i v nejzapadlejším koutě monarchie jednoho dva příbuzné, a jenom čeká, než si ho přízeň v davu všimne.

Od doby, kdy jsem ho viděl naposledy, vyrostl ještě nejméně o půl hlavy. Zesílil taky v hrudníku a v nohách, vesta na něm praskala ve švech a taky kalhoty hrozily, že hnedle rupnou. Kabát měl přehozený přes ruku, která s lehkostí držela hnědý kufr z tlusté hovězí, jako by to byla úřednická aktovka. Druhá ruka, se svaly vydouvajícími rukáv šedé plátěné košile, nadále ochlazovala obličej tak jinošsky radostný a plný očekávání, s telecíma očima a hladkými tvářemi ruměnými vzrušením a zdravím, že v kontrastu s hromotlucským tělem působila ta tvář jako namalovaná.

Karel Emanuel hrabě Arco-Zinneberg, doposud sídlící s rodiči na zámku v tyrolském Harnacku, přicestoval po letech do Prahy a já jsem nevěděl proč. Zamával jsem na něj, ale neviděl mě. Stál u něho portýr a tahal mu z ruky kufr, a když ho vydala, zřízenci vyklouzl z prstů, jako by v celkem nenápadném zavazadle, jež podle vzhledu mohlo obsahovat nanejvýš osobní prádlo, dvě tři knihy a několik párů bot, majitel ve skutečnosti převážel nějaký menší exemplář z výzbroje rakouské artillerie.

Zdálo se, že ho zaujala ceremonie na vedlejším nástupišti, přerušená příjezdem expresu z Vídně. Vrchní radní Meister právě pozvedl sklenici a úřednictvo ho napodobilo, pronášel přípitek, ale ke mně se přes koleje nedoneslo ani slovo. Karel Emanuel přihlížel s dětským úsměvem, pak přešel očima po kloboucích, jeho pohled přeskočil z jednoho nástupiště na druhé a ulpěl na mně. Upravil jsem si v očnici zlatý monokl a nenápadně zakomíhal prsty.

„Adi!“ zaburácelo nade vším hlukem a smíchem a syčením, a samozřejmě, co čert nechtěl a já s ním, se skoro všechny hlavy obrátily k nám, včetně té Bürgerovy a Meisterovy. Obr nechal zřízence s kufrem na peronu, skočil do kolejiště a vyhoupl se nahoru na mé straně. Bohužel si neodpustil objetí, omámil mě mátovým dechem a drmolil cosi ve

smyslu, jaké je to šťastné setkání. Pak se na mě podíval a s větou „Jsi to opravdu ty?“ mi zmáčkl ramena. V tu chvíli mi vypadl monokl a on, jako hbitý hráč anglické kopané, oblíbené kratochvíle dělníků a učňů z nových čtvrtí, ho zachytil nártem polobotky. Sklíčko se sice skutálelo, ale nerozbilo se.

Sehnul se pro ně, a když se napřímil, musel jsem zaklonit hlavu. Mani vypadal nadšeně, a tak jsem se pokusil aspoň o vlídný úsměv. Ne že bych neměl radost, ale při pohledu na Maniho mi cosi nevysvětlitelného dělalo spíše starosti. Potřásli jsme si pravicí a já cítil, jak zájem titulovaných pánů z vedlejšího nástupiště opadává; opět se věnovali oslavování modré lokomotivy.

„Mani...“ Předstíral jsem bodrost a popadal dech. „Taky tě velmi rád vidím.“ Smíšené pocity jsem si nechal pro sebe.

Vedl jsem ho k východu. Jeden portýr se za námi vlácel s kufrem a druhý s cestovní truhlou velkou jako almara. Když jsme nechali naložit fiakr a nasedli, já bez potíží a Mani proti mně s pracně poskládanýma nohama, oznámil jsem mu, že ho chci ubytovat u sebe doma.

„V tvém apartmentu? Vždyť to jsem po tobě nechtěl, psal jsem ti to, ne? Bude to nepohodlné pro nás oba.“

Vysvětlil jsem mu, že by mě urazilo, kdyby se ubytoval jinde než u mě. Jeho zmínku v dopise, že nemá moc peněz, jsem taktně nepřipomínal, abych ho nedostal do rozpaků. Smířil se s tím docela rychle.

„Dobře. Ale jen na pár dní, Adi. Asi by se ti nevyplatilo, kdybych tam zapustil kořeny. Tatínek říkal, abych tu strávil aspoň čtvrt roku, jestli mi rozumíš.“

Tvářil jsem se chápavě, ale byl jsem znechucený. Tohoto dospělého muže stále ještě dirigují rodiče a on si to nechá líbit.

„Mani,“ pokáral jsem ho. „Tys něco provedl? A jestli ano, proč to za tebe žehlí tvůj otec? Mně se beze všeho můžeš svěřit.“

Bratránek zčervenal a vypadal ještě přitroubleji. „Dovol, abych o tom zatím nemusel mluvit.“

„Proč?“

„Ostuda, chápeš? Velké faux pas. Ale... oficiálně jsem tady na zdravotním pobytu.“

To mě rozesmálo. „V Praze?“ Ukázal jsem z okénka na asanační spoušť. „Tohle je to nejedovatější město.“ Mani pokrčil rameny a zavřel oči. Taký řešení. Ale všiml jsem si, že mu v pravém očním vaku cuká. Asi si, chudák, s rodiči prožil své. Ne že bych to neznal.

Přenechal jsem mu větší pokoj, kde jsem běžně přes den přebýval a v noci spal já, a nechal si domovníkem odtáhnout postel do kuřáckého salonku. Ve skutečnosti to byla spíš šatna. Bohužel jsem tam nedostatečně větral, a teď, když jsem s domovníkem přenesl lůžko přes práh, udeřil mě pach zatuchlého kouře do nosu a do plic. Takže jsem si to statečně odkašlal a předvedl Manimu bez vysvětlování, že to se mým zdravím jde z kopce.

Domovník se vzdálil s uhýbavým pohledem, jako by mě podezříval, že mám souchotiny nebo dokonce černý kašel. Když to konečně začalo pozvolna polevovat, stál ve dveřích salonku Mani a natahoval ke mně ruku. Měl v ní oblý lesklý předmět, který jsem pro slzy v očích viděl rozmazaně, něco leskle blanitého, plného maličkých bílých vajíček – tak mi to připadalo.

„Co to je?“ zeptal jsem se. A teď jsem to viděl lépe, byla to plochá lahvička se zakulacenými hranami. Vzal jsem ji do prstů. Měla víčko ze šroubovaného plechu a přesně mi padla do dlaně. Na dvou širších stranách byla hladká a rovná, na úzkých a kulatých žebrovaná. Nálepka, prostá a světlemodrá, bez adresy výrobce, nesla jediné slovo: *hydrochlor*. Uvnitř chrastily bílé tabletky.

„Vezmi si jednu, to mi zpravidla pomáhá na ledaco,“ řekl Mani. „Já si vybalím zavazadla a pak, když dovolíš, se půjdu po cestě umýt.“

„Koupelna je ti k dispozici, řekl jsem domovníkovi, aby zatopil pod kotlem.“

Odšrouboval jsem uzávěr a koukl dovnitř, potom jsem jeden z bílých prášků vyklepl do dlaně a přičichl k němu. Nebyl ničím cítit. Zapil jsem ho vodou z karafy.

Šel jsem k oknu, ale cestou mi ztěžkla kolena a okno bylo najednou dál než protější dům. Lehl jsem si a poslouchal, jak si Mani vybaluje kufr a dělá při tom zbytečný rámus. Ale nedráždilo mě to, v hlavě jsem měl náhlý klid, stejně jako v průduškách, a bolavé plíce jako by mi někdo zázrakem vyměnil. Mani si pískal árii z *Kouzelné flétny*. Bylo to zvláštní, protože to byl duet a někdo mu k tomu zpíval. Ta árie se rozezvučela do síly orchestru a operního sboru, a já se dovtípil, že Mani si z harnackého zámku přivezl moderní hrací skříň. Tak to nám bude veselo. Ale odkud se berou ty obrazy, divil jsem se. Když jsem zavřel oči, viděl jsem je jasněji, zatímco hudba zeslábla. Bylo to krásné představení, dokonalý živý obraz jako na zemské jubilejní výstavě, akorát že tenhle se hýbal. Ten černý kůň a ten rytíř na něm, ta hudba v lese, ty čisté smyčce a plnokrevné basy. Jezdec měl v každé ruce jednoho hada, zelený i hnědý plaz se svíjeli, ale on je držel za hlavičkou, aby ho nekousli. Pak je oba najednou odhodil do křoví a vyhnal tím z úkrytu ženu v rozervaných šatech. Byla od těch hadů pokousaná, a přitom se jí sotva mohli dotknout. Rytíř pobídl koně a hnal se za ní, ona se zachránila skokem do lesní tůně, doplavala doprostřed a ohlédla se. Muž stál na břehu a v ruce teď držel kopí. Napráhl se a hodil jím po ní. Zasáhlo ji pod vodou do břicha, kroutila se na něm jako had a voda se barvila krví. Rytíř si lehl do jehličí a začal vodu z jezírka pít. Pak živý obraz zmizel.

Měl jsem otevřené oči a klidné plíce, trochu mě bolela hlava. Mani seděl v nohách postele, oholený a převlečený, na tváři úsměšek nezbedného dítěte.

„Už se ti nechce kašlat, není pravda?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„A co spát? To ještě trochu jo, vidím.“

„Promiň. Já jsem dnes špatný hostitel.“

„Byl jsi v limbu půldruhé hodiny, ale to je dobře.“

„Jako bych si jenom zdříml.“

„Slib mi, že to budeš brát rozumně, ne víc než jednu tabletu za jeden den a počítej v to i noc.“

„Slibuju.“

„Vyrázíme ven?“ Mani předvedl několik tanečních kroků, nazval bych to medvědí polkou. „Je tam krásně.“

Vstal jsem a zatočila se mi hlava. Nohy jsem měl lehké, chvíli jsem vůbec necítil chodidla na podlaze. Za oknem drobně mžilo.

Mani se něčemu zasmál a já se na něho pořádně podíval. Oči se mu divně leskly a byly mnohem tmavší než prve.

„Ty sis taky vzal prášek?“ zeptal jsem se.

Přikývl. „Denně jen jeden, mám všechno pod kontrolou.“

Ve vysokých kloboucích a vykartáčovaných fráčcích, on s ebenovou hůlkou se stříbrným držadlem ve tvaru křídla, já se zlatě obroubeným monoklem v pravé očníci, vypadali jsme jako dva bohatí nóblpáni. Nějaký adjunkt před námi smekl, a když jsme si na rohu dali bublinatou vodu a stopku kořalky, zeptal se nás hospodský, kam jdeme. Mani bez zaváhání odpověděl, že do bordelu.

Prošli jsme kolem mlýnů a Laguny, kde jsme si v jedenácti, možná ještě ve dvanácti letech hráli na říční piráty a chytali na ledolamech ryby. Utíkali jsme sem z pravidelné dvouhodiny francouzštiny a učitel to na nás neřekl, protože my jsme neřekli na něj, že namísto lekcí, za něž je placen, chodí za nějakou dívkou.

Vstoupili jsme mezi pořční chatrče a domky bývalého ghetta. Mrholení ustávalo, vyjasnilo se, ohlédl jsem se, jestli nebude nad řekou vidět duha.

„Tady to bylo?“ zeptal se Mani a já kývl. Stáli jsme před oknem, které jsem za slunného dne kdysi dávno rozbil kamenem. Někdo, snad nějaký výrostek tam pár týdnů před tím načmáral na dveře rohatého čerta a pod to napsal *Achtung – hier lebt Kleinfleisch!* Ale stařec, který za těmi dveřmi bydlel, odmítal obrázek smýt, a tak to tam bylo a my kolem toho chodili, dokud jsem nehodil ten kámen, abych bratránkovi ukázal, že se čertů nebojím. Co znamená Kleinfleisch jsem netušil, ale měl jsem z toho divného spojení slov *malé* a *maso* ještě větší strach než z načmáraného rohatce.

Tenkrát jsem od otce dostal vzácný, o to však důkladnější výprask, a to přímo na místě, před tou chýší. Mamá otci domlouvala, pohádali se. Maniho to zaujalo, protože od svých rodičů nikdy nedostal ani pohlavek a nemohl pochopit, že jeho strýc se tak rozzlobil.

Mělo to ještě dohru: když stařec tím rozbitým oknem viděl, jak drazě oblečený pán potrestal syna za klukovinu, namísto nadávek a vymáhání odškodného vyběhl s vědrem ze dveří a hadrem z nich malůvku a nápis smyl. Otce to kupodivu neuklidnilo. Ukázal na toho muže a řekl mi: „Vidíš? Ten člověk má strach. A takoví jsme všichni.“

Zeptal jsem se mamá, co je to Kleinfleisch, a ona odpověděla: „To není nic.“

Pak jsme se dívali, jak tam otec jde, jak nabízí starci peníze, ale ten se před ním s uctivou poklonou zavřel v chatrči. Nemohli jsme to pochopit, já, ponížený a ubřečený po výprasku, a Mani s vykulenýma očima a zmateným, vyjeveným výrazem. Otec nechal na prahu hrst mincí a mamá s ním pak několik dní nemluvila.

Stáli jsme před domkem, vypadal opuštěně. Okno bylo zasklené, ale špinavé, s pavučinou v rozích.

Vysvitlo slunce. „Zbourají to tady,“ řekl jsem a nabral do plic vlhký vzduch. Čekal jsem, jestli přijde kašel, a nedočkal se, prášek pořád fungoval. Dali jsme se do kroku, hloub do uliček Josefova a blíž k vyhlášeným podnikům, na které se bratránek očividně těšil. Cestou jsme si ukazovali místa, kde sedávali před svými příbytky provazníci a košíkáři, kde jsme jako kluci potkávali dráteníky, hadráře, potulné brusiče nebo preclíkáře s pečivem navlečeným na dlouhé tyčce, a už zdálky slyšeli vyzvánění metařů, kteří svolávali hospodyně, aby z domů vynesly a do vozu jim nasypaly popel a smetl. Mani se podívil, kam se všichni ti lidé poděli, a já mu vysvětlil, že řemesla i trhy jsou soustředěny v jediné velké tržnici nedaleko Svatého Martina, že ho tam zavedu, bude-li chtít, a že v uličkách už se obchoduje jen vzácně. Odvětil, že ve Vídni jsou lahůdkářství a velkoprodejny „vše pod jednou střechou“ taky v módě a že ta místa nesnáší, protože nemají duši – jen se tam prodává a nakupuje, ale nikdo tam nebydlí.

Takhle jsme si na procházce notovali, jak město bývalo za našeho dětství bohatší, barevnější a překvapivější. Chovali jsme se jako dva třicetiletí uříukanci, jimž se něco ztratilo a oni to marně volají zpátky.

Potom se na nás Praha zašklebila, aby potvrdila pravidlo výjimkou.

Zastavili jsme se před krámkem, který byl sice v domě, ale ještě více byl na ulici. Na domovní zdi a v průchodu do dvora tu visely lucerny, zvonce, pilky, kbelíky, řešeta, mechanické měřiče a váhy, jeden obrazový rám, drátěné kolo od vysokého bicyklu, moždíř a jedny hodiny ukazující buď poledne, anebo půlnoc. Nad průchodem bylo napsáno: *Výkup starého železa a bruslí, S. Roubíček*. Pod ním se na kamenném soklu vyjímal prádelní hrnec.

Na židli před krámem seděla stará žena s drdolem, přes ramena měla bílý pléd. Četla si *Tagblatt*. Vedle ní se opíral o stoličku kníratý obrýlený muž v hnědém klobouku, černém hopšosu a ošlapaných botách. Ruce měl v kapsách a cucal dlouhou fajfku s porcelánovou hlavičkou a mosazným víčkem, která mu svou tíží znetvořovala ústa a z níž se pravidelně, jako by odtikávaly hodiny, zvedaly okamžiky nasládlého dýmu.

Stál jsem jako očarovaný a nemohl se pohnout. Scéna přede mnou neměla žádný význam, ale něco kolem ní anebo někde za ní ho mít muselo. Z druhé strany ulice někdo přicházel.

„Chceš něco z toho? Nějakou zbraň asi?“ ozval se za mnou Mani. „Někdy, slyšel jsem, v bordelech číhá nebezpečnost v podobě hnusné hydry zvané lues. Lépe být vyzbrojen.“ Ukázal hůlkou na obrovitý měděný cedník.

Muž před krámem to slyšel a koutkem úst nadzvedl fajfku. Brejličky se zaleskly a ruka zašátrala v kapse kabátu. Žena na židli si nás nevšímalá. Zašustila novinami, znechuceně je odložila a zavrtěla hlavou: „Zase samej mord.“ Pak zašla do útrob krámu.

Sáhl jsem po novinách a rychle hledal zprávy o zločinech v hlavním městě. Ale bylo tam jen vyjádření policejního rady k nevysvětleným úmrtím z poslední doby i vraždě jistě R. W. na nábreží. Zatím nemají žádnou stopu, avšak nabádají především Pražanky, aby nechodily ven

bez mužské společnosti, jak se sluší a patří, a už vůbec po setmění, a kdyby přece jen musely z vážného důvodu někam jít, aby vždy byly aspoň ve dvou. To mi přišlo zvláštní. Pokud ona R. W. měla být Rosina Weinerová, a nejspíš ano, spojuje policie její zabití ještě s nějakými dalšími vraždami. Se zahanbením jsem si uvědomil, že vůbec nevím, co se kolem mě děje.

Zvedl jsem hlavu od novin. Dlažba se leskla a vzduch jako by se nemohl rozhodnout, jestli ho déšť pročistil, anebo jenom zvýraznil všechny výpary z domů a z ulice.

„Tak pojď, Adi,“ slyšel jsem jakoby z dálky a už jsem se opravdu sbíral k odchodu, když jsem konečně pochopil, co mě před krámem předtím zastavilo.

Vedle železářství byly ještě dva krámky, oba s klenutým zazděným nadpražím. Ten úplně vzadu měl štíty v hebrejštině kombinované s češtinou a němčinou, uzené zboží, firma S. Berg. Od futra viselo za nohy šest stažených, vyvržených, končetin zbavených a do tmava vyuzených zvířátek, která jsem ani skrze svůj dalekozraký monokl nebyl schopen určit, vypadala jako kuny nebo lasičky, anebo netopýři s odříznutými křídly. Ale byl to židovský obchod, tedy košer, majitel by takové potvory veřejně vystavovat a nabízet ke koupi nemohl. Potom mě napadlo, že to vůbec nejsou celá zvířata, ale uzené hovězí jazyky, jako předloktí dlouhé a fialovohnědé maso, pověšené na hácích za špičku, s krvavě rudým, roztřepeným kořenem dole. Houpaly se v průvanu jako trofej jeskynního lovce.

„Jestlipak smí Žid hovězí jazyk?“ obrátil jsem se na muže s fajfkou.

Neodpověděl mi. Celý ztuhl, přestal bafat a mlčky, ostražitě a snad i vyčítavě si mě zpoza brejliček prohlížel a pak se rozhlédl, jestli to neslyšel taky někdo jiný.

„Výborný nápad,“ prohodil Mani a vzal mě za loket. „Taky si myslím, že je čas se najíst.“

Ale já jsem se odvést nenechal, jako bych k tomu místu najednou přirostl. Vrátil jsem se pohledem k uzenářství. Pod zavěšenými jazyky, jež mohly i nemusely být tělíčky lesních zvířátek, stál mladík se zástě-

rou uvázanou přes černý oblek a okouněl, jako by si odněkud odskočil pro svačinu a nechtělo se mu zpátky do práce. Asi neměl hlad, protože navenek se zajímal o uzený tovar firmy Berg, avšak tajně pozoroval dívku nesoucí bílý uzel s prádlem, jež právě procházela kolem. Byla celkem drobná, hlavu a ramena jí obtáčel orientálně vyhlížející červený šál se zelenými pruhy a dlouhými fialovými štrapci a nad čelem jí zpoza pokrývky koukala čupřina zrzavých vlasů. Doprovázel ji muž s vrásčitou tváří a krocaním krkem, s holí v ruce a s černou čapkou na hlavě. Co chvíli se zastavil a zkoušel si odkašlat, vycházelo to většinou na prázdno, jako by měl v průduškách knedlík. Oba přistoupili k prostřednímu obchůdku. Maier Allerhand – Vetešník – Trödler, četl jsem na štítě. Obhlíželi zboží. Na rozevřených veřejích viselo obnošené šatstvo a skrumáž nejružnějších bot, dřeváků, pracovních škrpálů a bačkor, taky holínky a lakýrky a dokonce střívěčky na podpatku, některé po jednom, jiné v páru a další o dvou zdánlivě podobných, ale odlišných kusech, které se v nouzi dají nosit současně.

Ze dveří vyšla vetešnice v červeném šátku a podezíravě si příchozí měřila. Muž zachrčel do kapesníku, zklamaně si ho prohlédl, vyměnil si s dívkou pár slov a ukázal na dámské šněrovací boty s nízkým podpatkem, ty nejhezčí, co tu byly. Zavěsil si hůl na předloktí a zašátral v portmonce, jako by hledal to, co tam snad kdysi bylo, ale už není. Potom mu hůl z ruky spadla. Dívka, patrně vnučka, již nemohlo být víc než nějakých šestnáct let, se pro ni rychle sklonila. Když se narovnala, střetl se můj pohled s jejím. Šál jí sjel z hlavy a uličku rozsvítily ohnivě zrzavé vlasy.

V tu chvíli ten výrostek v zástěře, který se na ni díval stejně jako já, jenom z druhé strany, pískl a zamlaskal. Stařec se po něm podíval a pozvedl hůl, kterou mu dívka podala. Kluk se zachechtal. Muž s fajfkou a vetešnice čekali, co bude. Mladík vytáhl z kapsy minci, položil ji na pult a natáhl ruku, aby sňal z háku jedno z těch zvířátek – anebo jazyků. Pak přišel k dívce a zahoupal jí masem před očima.

Stařec mávl holí a kupodivu se strefil, výrostek se přikrčil s rukou na hlavě a pak do starého strčil. Dívka upustila uzlík s prádlem, já jsem se

konečně odlepil od země a šel toho floutka zbít. Začal utíkat, ale narazil přímo do Maniho, který ho obešel, takže jsme ho měli mezi sebou. Svou hůlkou ho udeřil přesně tam, kam předtím ten stařec, a další rány mu přidal na záda. Mladík se dal na ústup mým směrem, a já ho propustil lacino, jen s jedním políčkem přes tvář.

Uzené maso jsem nechal na dlažbě, prádlo jsem zdvihl a podal ho dívce. Byla příliš mladá, ale nehledaně krásná a podivně nesourodá, s dětsky malým, ale ostřejším a nepatrně zahnutým nosem, dospělými rty a velkýma hnědýma očima, jež vroubily dlouhé černé řasy, ale nad nimi se klenulo zrzavé obočí.

„Děkuju vám, pane.“ Žádný úsměv, žádné pukrle. Stála se zády rovnými a hlavou skloněnou.

„A taky vám, pane,“ odkašlal si muž a uklonil se Manimu. Byl celý červený, sotva popadal dech a z úst mu hvízdalo. Mani mávl rukou.

Přišla k nám vetešnice s oním párem nejhezčích bot, a jako by cítila kšeft, prohlásila odhodlaně, že nehodlá smlouvat. Muž jí odpověděl, že ani on ne, a měl se k odchodu.

„Mají být tady pro komtesku?“ zeptal jsem se a ta otázka ho zastavila. „Koupím jí je.“

„Není komtesa, je moje schovanka, a takový dar nemůžeme přijmout, pane,“ řekl dotčeně. „Tady ta ženština za ně chce zlatku a třicet krejcarů. Copak jsem blázen?“

„Ale můžete to vzít, berte, dokud pán dává, jsou úplně nové a z pravý usně,“ mluvila do něho prodavačka a mezitím mi botky strčila do rukou. Předal jsem je dívce a zaplatil vetešnici rovnou zlatku: „Víc ani haléř.“ Zasmála se, kousla do mince a schovala ji do kapsáře. Tak dobrý obchod nejspíš zas dlouho neudělá.

„Nevím, jak vám poděkovat, pánové,“ ukláněl se starý muž.

Potrásli jsme mu rukou. Dívka tiše řekla „pojd' už“ a táhla ho za rukáv pryč. Na nás už se nepodívala.

„Tak krásné děvče,“ prohodil Mani, „a tak zvláštní vlasy, vid'? Tak málo vhodné k jejímu obličejí. Rudé, jako je někdy nosí ty... dívky.“

„Myslíš dívky.“

„Tak se to říká – děvky. Vida. Tak podobná slova, a význam na hony vzdálený.“

„Když myslíš,“ podotkl jsem, a samotného mě překvapila hořkost té poznámky. „V tom případě je bezpečnější říkat ‚kurvy‘.“

Mani se zasmál. „Tak co – jdeme za nima?“

„Po večeři.“

Ale večeře mi nechutnala – bratránek trval na tom, že mě pozve na uzený jazyk. Nešly mi z hlavy vlasy té dívky. Takové má Gita, ale k její pleti a tělu jdou přirozeně, zatímco na téhle andělské osůbce se vyjímalily nepatříčně – asi jako paruka. Ale co to obočí?

Mani měl té noci U Zlatnice dvě holky, jak se mi potom pochlubil. Já ani jednu. Vůbec jsem tam nešel, nechtěl jsem se setkat s Otkou ani s Gitou. Seděl jsem doma ve svém pokoji, pokušoval z dýmky a přemýšlel o starci a jeho schovance, a taky o lahvičce prášků od Maniho.

Když bratránek přišel a zabouchal na vrata, šel jsem mu otevřít a na ten přípravek jsem se ho zeptal. Ale byl příliš opilý, než aby mi odpověděl, anebo to aspoň předstíral.

Šel si hned lehnout a já se s lahvičkou v ruce vrátil do svého křesla. Prohlížel jsem si ji ve svitu petrolejové lampy, vysypal pilulky na dlaň a odolával pokušení jednu spolknout.

Pochopil jsem, že je nutné ověřit si několik věcí. Za první, jestli je hydrochlor od Maniho, který mi tak skvěle pomohl, tentýž zázračný lék, jaký vynalezl doktor Hofman. Za druhé, jestli zrzavé vlasy, stejně jako obočí dívky, již jsem koupil boty, jsou obarvené. A za třetí, zda jejich majitelka náhodou není ta, o jejíž kráse jdou po Praze fámy už několik týdnů. Židovská princezna. Ani bych se tomu nedivil.

VI

Pražské nepokoje; pozvání na venkov

Když mě před devátou hodinou probudil křik a ržání koní z ulice, bylo mi, jako bych vůbec nespál. V hlavě mi pracoval parní stroj se zvednutým ramenem jeřábu, na jehož konci se na laně houpala bourací koule a narážela tu do levé, tu do pravé stěny mozkovny.

Do dveří se vpotácel Mani v dlouhé noční košili.

„Sladké víno. Už nikdy nebudu pít. Máte tady úplně jiné víno než u nás.“ Jeho slova zněla vyčítavě, což jsem nepovažoval za spravedlivé.

„To bylo ovocné, po vinném moru právě dostaneš málokde.“

„Tady v Čechách se vyplatí jenom pivo. A holky.“

„Jsou tady lepší?“ zeptal jsem se při oblékání a přemýšlel o tom kraválu venku.

Mani se díval z okna. „V Harnacku jsem neměl možnost to posoudit. Většinou jsem měl v posteli jenom naše služby. Ale chtěly pak víc peněz, tak bylo potřeba je vyměnit.“

Z ulice se ozval výstřel. Odstrčil jsem Maniho a shlédl dolů. Naštěstí tam nikdo neležel. Asi pět nebo šest mužů v čepicích někam usilovně utíkalo, zdálo se, že pronásledují někoho, kdo už je z dohledu. Byli celkem mladí, možná studenti. Jen co zmizeli za rohem, zaklapala na dlažbě kopyta a pod námi se prohnali dva četníci na koních, oba s tasenou šavlí. Potom se rozhostilo ticho, ale když jsem okno otevřel, zdálky se kromě obvyklých zvuků města ozývalo nějaké skandování.

Vyrazili jsme do Karpelesovy kavárny na snídani. Cestou jsem zavedl řeč na pilulky, které mi dal. Zeptal jsem se, odkud je má a kdo je vyrobil. Pozorně jsem sledoval, jak se na to tváří, ale nic v jeho obličeji neprozradilo, že by v mém dotaze postřehl nějakou záludnost. Prášky mu prodal jeho lékárník v Harnacku, řekl prý jenom, že jsou vzácné

a ať je užívá proti nespavosti, ne však víc než jeden denně. Prodal mu jen dvě balení, jedno z nich mám teď já.

„To jsem si nevšiml, že bys trpěl nespavostí,“ prohodil jsem.

A on bez zaváhání odvětil: „Teď už jsem vyléčený. Díky těm pilulkám, nepochybně.“

Došli jsme na Staroměstské náměstí. Hemžilo se muži, kteří o něčem rozčileně diskutovali. Kavárna byla téměř prázdná. Mani si objednal závin a kávu se smetanou, já se spokojil s domácím rohlíkem s máslem a zavařeninou. Majitel nás obsluhoval sám, ostatně jako vždy, když jsem k němu zašel, a při jídle nad námi stál s ubrouskem přes ruku skoro v pozoru. Obrátil jsem se na něj.

„Poslechněte, co to je venku za srocení? U nás v ulici se ráno střílelo, a tohle nevypadá jako mírumilovné shromáždění k uctění císaře.“ Ukázal jsem z okna výlohy na náměstí. Hloučky byly nejhustší před radnicí, kolem Mariánského sloupu to bzučelo jako kolem úlu. „Posaďte se k nám a dejte si kávu.“

Karpeles se uklonil a celý se ošil. „To je jednoduchý, měl jste si přečíst dnešní noviny. Psali tam, že budou bouře kvůli jazyku, jestli mi rozumíte. A teď to na ty bouře opravdu vypadá. Můžou za to novináři.“

Nesmysl, chtěl jsem říct, ale Mani se zeptal: „Kvůli jakému jazyku?“

„No přece oboum, českýmu a německýmu,“ vysvětloval Karpeles, jako by mluvil s prostáčkem. „Teďka můžete mluvit na úřadech nejenom německy, ale už i česky, jak víte. Prosadili to český poslanci v říšském parlamentě, předseda vlády jim šel na ruku, a oni ho za to držej v křesle – něco za něco. No jo, ale tím pádem jsou některý úředníci říše i města v prdeli, že? S prominutím. Asi budete umět uhádnout, který to jsou.“

„Jistě. Všichni Češi umí německy...,“ začal jsem, ale když jsem viděl, jak moc to Mani chce dopovědět, nechal jsem ho.

„Zatímco žádný Němec neumí česky,“ pokýval hlavou bratránek spokojeně. „Já ano.“

„No právě,“ pokrčil rameny Karpeles, „ty úředníci by zasloužili za uši. Není pravda, že ani jeden neumí česky, ale těch, co umí, je málo, no

ale právě ti teď rychleji postupují, jestli mi rozumíte. Na úkor těch ostatních. A tadyhle to," ukázal ven na čím dál hlučnější dav, „to je ten výsledek té reformy. Úřednický bouře v Praze. Minule dělníci, dneska úřednictvo.“

Pochybovačně jsem hleděl na početnou tlupu chasníků na náměstí. Mohlo jich být sto padesát, možná i dvě stovky. „Trochu mladí, nezdá se vám? A to oblečení – tohle vůbec na úřednictvo nevypadá.“

„Staří by do toho nešli, mají rodiny," vykládal kavárník zasvěceně, „a tihle mladí jsou náramně národně uvědomělí Němci, a je tam mezi nimi taky dost studentů. Mohli by se naučit česky, jenomže nechtějí, je to totiž ponižuje, a tak raději dělají vylomeniny. Posledně se kvůli tomu porvali. Některý z nich se za studenty jenom převlíkají, v úřednických uniformách by se asi neprali, ne? Na to mají své prýmky a lampasy příliš rádi.“

„To je ale musí někdo organizovat," poznamenal Mani. „To je velmi nebezpečné, pane Karpeles.“

„Já vím, velectěnej pane, a proto jsem rád, že jsem rád. Jako pražskej Žid jsem v tomhle úplně nestranný. Podívejte, já můžu v klidu provozovat svoji živnost, já do ničeho nekecám, rozumíte, a jakým jazykem si mluvíte na úřadech, to je mi srdečně víte kde, s prominutím. Já umím německy, česky, judendeutsch a pár slov v hebrejštině, to mi stačí.“

Jako kdyby ho někdo slyšel a přispěchal potrestat, výloha kavárny se rozletěla a nás zasypalo sklo. Rozbila ji z náměstí vržená dlažební kostka, která třeskla o podlahu dřív než střepy a svezla se po fošnách až k našim nohám.

Venku se strhla bitka. Oklepal jsem si ze šatů střepy, Mani si počínal obdobně. Pak jsme si pomohli do kabátů. Karpeles křičel dírou ve výloze nadávky a klepal se vzteky. Potom šel za pult, vzal jednu z lahví s lihem a zhluboka se napil.

„Tohle v Tyrolích nemáte, že?" prohodil jsem k Manimu, když se dav přesunul blíž k Mariánskému sloupu a my konečně mohli vyjít ven. Trochu mě mrzelo, že nemám takovou hůlku jako on. Nepohrdl bych teď ani svým mečem.

Pak na druhém konci náměstí někdo dvakrát vystřelil a lidi začali prchat na všechny strany. Podél zdi jsme se ubírali do klidnějších vod a tvářili se jako nezúčastnění, spravedlivě pohoršení cizinci.

„Proč do toho pletou Židy?“ zeptal se Mani, když jsme konečně došli do Celetné ulice. I ta se však povážlivě zaplňovala novými hloučky rozhněvaných mužů mířících k náměstí. Tihle pokřikovali česky a někteří z nich nesli hole. Byli mezi nimi i kluci kolem dvanácti třinácti let, kteří drželi praky a kapsy se jim nadouvaly kamením.

„Protože jsou nejsnadnější terč,“ řekl jsem. „Musíme varovat jednoho mého přítele, má krámek pár kroků odtud.“

Četníci na koních pozorovali zpovzdálí, jak falanga rozezpívaných Čechů v měkkých čepicích, nejspíše zaplacených dělníků z některé vysočanské železárny, proudí od Prašné brány i z postranních průchodů do úzké ulice, takže se tam za chvíli skoro nedalo hnout.

„Myslím,“ vydechl Mani, „že bychom neměli s tou návštěvou otálet.“

Rychlým krokem jsme se prodrali davem a stanuli před Soliho obchodem, kde Prašná brána už byla na dohled. Krám měl staženou roletu, to bylo prozíravé, protože po ní právě zarachotilo topůrko a potom se do spáry vklínilo páčidlo, zatím co nějaký klučina se nožem pokoušel odemknout visací zámek na petlici.

„Tady jsou jen dobří vlastenci,“ sdělil jsem páčidlu a dostal takovouhle odpověď:

„Odkdy jsou Židi vlastenci?“

Stál jsem tam mlčky a hleděl mu do očí. Vedle mě se postavil Mani a zatočil hůlkou. Ti tři nás chvíli nasupeně pozorovali a o něčem se tiše radili. Byli si podobní, jako dva bratři a syn jednoho z nich. Pak se odporoučeli.

Oddychl jsem si. Před Soliho krámem jsem na okamžik zůstal s Manim sám. Až teď jsem si všiml, že roleta je dole trochu očouzená a že zpod ní vytéká čůrek vody.

„Zvláštní je,“ poznamenal Mani, „že oni si takhle vybrali tenhle dům. Tamhle,“ ukázal o dva vchody zpátky, „jsou okna i dveře bez ochrany, a jich si nevšimli?“

„To je právě to,“ poznamenal jsem, neboť mi Karpeles otevřel oči. „Češi se bijí s Němci, a oběma stranám je každá příležitost dobrá, aby se otřeli o Židy.“

Nebyla náhoda, že kámen rozbil výlohu Karpelesovi a že u Soliho chtěli rabovat. Dostal jsem o něho strach a ukázal do průjezdu, zkusíme to tam. Zkusil jsem kliku dvířek ve vratech, byla samozřejmě zalígrovaná, ale znal jsem Soliho fígl a věděl, že v neobvyklém místě, až u země lze prostrčit škvírou prst a nadzvednout železný háček. Předsíň susedila s kuchyní, prošli jsme jí a dali se úzkou chodbou do zadní místnůstky za módním salómem. Odtud Soli pozoroval své zákaznice, jak si v šatně zkoušejí na nahém těle jeho tafty, chifony, hedvábí a chevioty.

„To jsi ty, Adi?“

V Soliho hlase nebyla stopa strachu, jako by nevěděl, co se venku děje.

Vstoupili jsme do krámu. Seděl na pultě, evidentně opilý. Jindy tak bledý obličej byl jasně červený, stejně jako žilky v modrých očích. V ruce držel staromódní končíř.

„Číms to uhasil?“ zeptal jsem se. Na židli stála láhev sektu, byla poloprázdná, tak jsem si lokl a předal ji Manimu. „Kdes to sehnal, prosím tě? Nebo to je ještě z dob před morem?“

„Žízeň šampaňským,“ zasmál se Soli, „ohýnek vodou. Jsou to hlupáci. Neumějí ani podpálit barák.“

Vzpomněl jsem si na tu hořící kachnu, která taktéž naštěstí nic nepodpálila. Představil jsem přítele příbuznému: „Solomon Weiss, obchodník se střížním zbožím, a Karel Emanuel, hrabě Arco-Zinneberg, můj urozenější bratránek z Tyrol.“

„Nepřeháněj,“ řekl Mani a podal Solimu ruku.

Soli seskočil z pultu. „Tohle je to nejtrapnější. Omluvte mé oblečení.“ Na sobě měl jen spodní kalhoty.

S Manim to nehnulo. „Je pro mě ctí poznat vás v jakékoli situaci a být vám nakloněný.“ Uklonil se, narovnal záda a dodal: „Musím se omluvit, pane Weissi, že jdeme neohlášení, ale mysleli jsme, že vám tu hrozí od těch venku brachiální nebezpečí.“

„To je rétor,“ řekl Soli po straně a nevzrušeně se oblékal. „Proč nesedíš v parlamentě?“ Měl jsem pocit, že je zbytečně kousavý.

„Mani doma něco provedl, a tak je u mě v exilu,“ řekl jsem na vysvětlenou. „Poslechni, Soli – ty piješ ze dvou sklenic?“ Namířil jsem ukazovák na dva poháry stojící na podlaze před pultem.

„Nebudeš se zlobit, že ne?“ opáčil přítel a tvářil se provinile. Byl jsem v tu chvíli přesvědčen, že vedle v šatně je moje Gita, a jenom jsem cítil, jak mi do tváří stoupá krev. Pak někdo vykoul zpoza závěsu. Nebyla to Gita Fuksová, nýbrž Lojza Svátková. Pravda je, že i ji jsem si krátký čas vydržoval, ale už je to spousta let. Když jsem se snažil vybatvit si, jaká byla v posteli, zjevil se mi před očima jen matný obraz jejích přivřených očí a falešně sténajících úst.

„Servus, Adi,“ usmála se Lojza jako tehdy. Spočítal jsem si, že jí musí být tolik, co mně. Vyšla ven, jak ji Pánbůh stvořil, a tak dobře jako tenkrát už zdaleka nevypadala. Udělala nahé pukrle a Mani se jí začal dvořit. Soli se tvářil trochu zaskočeně, ale pak jako by to hodil za hlavu, došel pro další dvě vzácné lahve.

Velkorysost, kterou bych marně hledal sám v sobě.

Anebo ve vládě této země. Druhý den visely po městě letáky se závazným nařízením, že je v celé královské Praze vyhlášen výjimečný stav. Naposledy se to stalo předloni, a ani tehdy nikdo nevěděl, jak dlouho to potrvá. Mohly za to poslední pražské nepokoje, ale možná jsme tu smetanu vylízali za mladočeské poslance, kteří na posledním zasedání ve vídeňském parlamentu udělali neskutečný a nedůstojný virvál, když vytáhli ze svých lavic dřevěné psací podložky a mlátili jimi o vrchní desku. Tohle by mohla být důrazná odvěta rakouské vlády.

Dostal jsem telegram od mamá. Dotazovala se, jak se Karlu Emanuělovi u mě daří, jestli v Praze opravdu teče krev a zda se nám nic nestalo. Připojila dotaz, kdy hodláme přijet k nim na Stránov, a neodpustila si přípisek, ať se na nic nevymlouvám a hledím Maniho co nejdříve převést.

Šel jsem ho probudit a hned mu tu zprávu řekl. K mému údivu nevypadal ani trochu otráveně. Umyl si obličej studenou vodou, pomalu

se otřel a s vyhlazenou, vyladěnou tváří přistoupil k oknu. S pohledem upřeným na protější dům pak vzletně pronesl toto stručné laudatio na český venkov: „Krajina letních měsíců mého dětství mi v Tyrolích scházela ze všeho nejvíc, Adi. Můžeme vyrazit hned po snídani.“

Napadlo mě, jestli si náhodou nedal zázračnou pilulku, potom jsem jednu spolkl sám. Den bude dlouhý. Vzhledem k vyhlášení výjimečného stavu nebyl důvod odjezd odkládat.

Nechal jsem domovníka zabalit naše věci a poslal jsem podomka pro kočár. Potom jsem poslal telefonický vzkaz z centrály na Malém náměstí, že dorazíme ještě téhož večera. Z pošty na zámek, přímo do rukou mamá, to obecní slouha doveze za necelé tři hodiny. Z možností moderní komunikace, toho strašlivého zkracování vzdálenosti mezi příbuznými a jinými nepříjemnými elementy života, mi nebylo úplně dobře. V poledne jsem dostal chuť na další prášek, ale odolal jsem.

VII

Stránovské stíny; rodná krev

Přemluvil jsem Soliho, aby jel s námi. Pomůže mi zahnat úzkost z rodného sídla a jeho obyvatel. Kromě rodičů, našich sousedů a několika sloužících znám na Stránově už málokoho, přesto se vždycky najdou lidé, s kterými se nechci setkat, a přece na ně někde za humny natrefím. Nechtěl jsem potkat například učitele, který k nám kdysi docházel, básnil mi o půvabech českého jazyka a literatury a kradl v kuchyni cukr. Nechtěl jsem potkat ani paní starostovou, která se, když jí bylo kolem čtyřiceti let a mně sotva začaly růst vousy, při jedné své návštěvě nechala zavést do knihovny, měl jsem jí vybrat něco od Schillera. Když jsme osaměli, klekla si přede mnou na podlahu a lezla po čtyřech, vystrkovala zadnici a hledala onen svazek pouze v nejspodnějším regálu. A taky nechci potkat faráře Weniga. Pokaždé se v kostele díval, jako by na mě něco věděl. Když jsem odcházel od zpovědi, tvářil se zklamaně, jako bych před ním něco tajil, a jednou mi vyhrožoval, že za svůj povýšený nezájem budu jednou pykat. Dostával jsem z něj husí kůže a kostelu jsem se začal vyhýbat. Po letech jsem to vyprávěl Rosině nebo Lojzce, a ať to byla ta nebo ta, řekla mi na to, ať jí dám jeho adresu, že tam pro sebe cítí zlatý důl.

Ale nejhorší vzpomínku svázanou se Stránovem jsem až doposud nosil v sobě. Ted', v kočáře, který nás přes louky, pole a kus lesa vezl od nádraží k zámku, jsem to dal k dobru před svými společníky, aby nám cesta rychleji uběhla – a taky proto, abych ten nepříjemný, pravidelně se vracející přelud vyhnal z paměti.

„Nesnáším pach koní, nutí mě ke kašli, navíc se mi z něj dělá nevolno. Nemusel jsem je čichat často, na Stránově jsme bývali od půle června do konce září, jen otec se zdržoval déle, aby zahájil loveckou sezónu a dosyta si zastřílel. Přijížděl pak za námi do Prahy začátkem listo-

padu a hádal se s mamá, která ho nutila účastnit se prvních plesů sezóny a nabádala ho, aby si ve společnosti dával pozor na jazyk. Dával si záležet na svém vlastenectví a s výhradami vůči dvoru a vládě se netajil. Někteří lidé se pak s ním báli stýkat a mamá mu to měla za zlé.

Jednou v červenci, táhlo mi na sedmnáct a léto bylo nesnesitelně horké, přišla mamá do mého pokoje a měla tu nejčernější náladu. Znáte to. Začala do mě rýt, že se nechovám podle svého stavu, pořád jen čtu jak městská slečinka, ještě ke všemu romány! A ona potřebuje, abych dohlédl na služebnictvo a prý mám okamžitě odejít do stájí zkontrolovat, jestli je dobře postaráno o koně a jestli se tam nepotlouká nikdo nepovolaný, čeled' přece potřebuje spucovat každý den, dokonce to vyžaduje, jinak nám přeroste přes hlavu. Chápete to? Tyhle její nálady jsem nenáviděl. Odmítl jsem to jako nesmysl a vrátil se na divan.

V mém pokoji bylo na rozdíl od venku přitímí a chládek a já měl rozečteného Mnicha. Znáte ten román?"

„Ovšem,“ řekl Mani a labužnický mlaskl. Soli podotkl, že není městská slečinka, aby četl romány, a tak jsem mu uštědřil žďuchanec loktem.

„Otec mi ho nechal poslat přímo od londýnského knihkupce, abych se cvičil v angličtině, a já se od něj už druhý den nedokázal odtrhnout, dokonce ani na jídlo jsem nechodil a zůstával s knihou zavřený ve svém pokoji. Zrovna jsem byl u té nejlepší pasáže, kde Ambrosio s Matildou čarují, aby se zmocnili nevinné Antonie. Chtějí ji totiž znásilnit a zabít.“

„Asi přece jen začnu číst,“ přerušil mě Soli.

„Jenomže mamá,“ pokračoval jsem, „rozrušená tím odmítnutím jejího příkazu, sebrala knihu z mého polštáře, zabouchla ji, otevřela okno a hodila ji do příkopu, představte si to! Ten příkop budovu chránil v dobách, kdy Stránov nebyl zámek, ale hrad. Začal jsem mamá spílat, že tohle si ke mně už dovolovat nesmí, jenomže ve dveřích se objevil otec a já se rázem ztišil. Potom jsem odešel do těch stájí.“

Tam bylo samozřejmě všechno v nejlepšímu pořádku, koně vyhřeblování, nakrmení a napojení, štolba zrovna vycházel ven a mezi vraty mi řekl, že vzadu na mě čeká děvečka jménem Dorota, prý to má dovo-

leno, a podle toho, jak se tvářil, jí to dovolení asi neudělil on. To mi bylo divné, protože jakousi Dorotu jsme nedávno propustili, protože něco provedla. A teď je zase tady. Tak jsem tam šel zjistit co a jak.“

„Správné rozhodnutí,“ poznamenal Soli. „Byla hezká?“

„Ne. Ale nepředbíhej. Dřepěla na štokrleti, cucala stéblo trávy a nijak nespěchala, aby se před panským synkem stavěla do latě. Mohla být tak o rok o dva starší než já, i když tohle jsem tehdy neuměl odhadnout.“

„Jaký měla vlasy?“ chtěl vědět Soli.

„Jako cikánka, svázané červenou pouťovou stuhou. A kůži opálenou sluncem. Žádná krasavice. Husté obočí jí nad nosem tence srůstalo a postavu měla silnou, ramena zakulacená a prsa jako dvě zahradní dýně. Hrozně.“

„Strašné,“ přizvukoval Mani a přejel si kapesníkem po zpoceném čele.

„Zadek jak štyrský valach a nohy nebyly nohy, ale dva stromy. Přepásaná košile jí sahala jenom ke kolenům, černou zástěru měla vepředu zabělenou od omítky, jako by se někde otírala o zeď. Taky byla bosa a měla špinavé nohy.“

Mani zavzdychal. Hrbil se naproti nám a vlastně trochu pod námi, neboť byl těžší než my dva dohromady a povážlivě ohrožoval odolnost pérování. Zvedl klobouk, který měl položený na klíně, a začal si jím mávat před obličejem.

„Adi, ty se máš,“ ošil se na sedadle, jako by se mu sedělo ještě nepohodlněji než dosud, „ty jsi měl vždycky lepší zážitky než já.“

„Není co závidět.“ Napil jsem se z placaté láhve, kterou mi nabídl Soli; byl v ní jamajský rum. „Zeptal jsem se Doroty, co mi chce, a ona neodpověděla. S drzou samozřejmostí se kolem mě protáhla a vyvedla jedno zvíře ven, kobyla už měla sedlo, ohlávku i uzdu připravené, a já se zmohl jen na otázku, kdo jí to dovolil. Řekla jen: ‚Ten, kdo tady rozhoduje.‘ Do nebe volající nepřístojnost, jak jistě uznáte, a dál to bylo ještě horší. Venku sedla na koně a malou branou si vyjela do parku. Jenomže v parku se jezdit nesmělo, aspoň v jeho přední upravené části, a pokud chtěl člověk rajtovat v oboře, musel park hezky objet. A ta ná-

na, která vůbec neměla nárok vozit se na našich koních, ten zákaz porušila.“

„Takže jsi musel za ní,“ usmál se Soli. „Válečná lest.“

„Bohužel máš pravdu,“ přikývl jsem, „a holobrádek ji neprohlédl. Nechal jsem si připravit koně, nízkou bokatou hnědku, která nevypadala na postranní úmysly. Jak víte, na koně si nepotrpím, ale zkusil jsem jet aspoň prostředně rychle a kobyla poslouchala jako hodiny. Vjel jsem do parku. Dorotu jsem uviděl o kus dál, jezdila mezi stromy a podle všeho na mě čekala. Zavolał jsem na ni, ať okamžitě vypadne z našeho anglického trávníku, a ona pobídla koně a zavedla ho ještě hloub. Došla mi trpělivost. Pobídl jsem hnědku a pádil za Dorotou.“

Dohnal jsem ji u potoka – hlavně díky tomu, že kůň okusoval jasanové výhonky a holka stála v potoce a prala si ušmudlanou zástěru. Košili měla vykasanou a nacpanou za opasek, aby si ji nezmáčela. A jak se tam skláněla k vodě, zeptala se, jestli taky nechci něco vymáchat.“

„A ty jsi samozřejmě chtěl,“ řekl Soli s jistotou.

Zavrtěl jsem hlavou. „Já jsem nevěděl, co mám chtít, i když mi to tak jasně nabízela. Vynadal jsem jí za drzost a porušení zákazu a pak jsem jí přikázal, ať i se zvířetem opustí park. Pak jsem si sedl na břeh a čekal, dokud neuposlechne.“

„A ona neposlechla,“ hádal Mani.

„Jistěže ne. Dno potoka bylo samý kámen, ale jí to nevadilo. Došátrala se ke mně, čapla mě za nohy a zatáhla. Neměl jsem se na břehu čeho chytit kromě mechu a trávy, a tak jsem se poroučel dolů. Měla strašnou sílu, spadl jsem do vody po zádech a narazil si bedra o dno. Ani nevím, jak se mi podařilo vstát, ale pamatuju si, jak byla ta voda studená. Myslel jsem, že Dorota bude vyděšená z toho, co udělala, ale to jsem se spletl. Smála se mi, ty velké žluté zuby mám přímo před očima. Pobouřilo mě to, dal jsem jí facku a hned po ní druhou, takže se rozbrečela. Ona by mi je asi chtěla vrátit, ale tak daleko si přece jenom jít netroufla. Připadal jsem si hrozně, ale co jsem měl dělat? Vylezl jsem z potoka a nechal ji tam. Oba koně jsem odvedl do stáje.“

„Já myslel, že tě svedla,“ poznamenal Soli zklamaně.

„Pak na to měla jít jinak,“ opáčil jsem. „Večer si mě otec zavolał do pracovny a přiměl mě, abych mu celou záležitost s Dorotou vylíčil. Potom mi poručil, abych zůstal v místnosti, a šel za matkou. Slyšel jsem velký křik, hádka trvala aspoň hodinu. S dlaněmi na uších jsem si četl v Goethově *Faustovi* a litoval, že u sebe nemám svůj anglický román. Vstoupila mamá. Byla bledá jako duch a měla rozčuchané vlasy. Čekal jsem, že i *Faust* poletí z okna, tak jako předtím *Mnich*, a rovnou jsem jí ho podal. Stála tam bez hnutí, chvěly se jí ruce, a řekla: ‚Kdyby ti to otec chtěl vysvětlit po svém, tak si nejprve vyslechni, co k tomu povím já. On totiž za Dorotou chodil, jako pomocnou sílu ji na zámek přijal on a na jaře ji dokonce naučil rajtovat. Doneslo se mi to, tak jsem mu řekla, ať s tím skončí. Poslechl, propustil ji, ale vydržel to bez ní tři týdny, posledně byl tajně ve vsi zas. Viděla jsem, že s ním víc nepořídím, tak jsem ji povolala zpátky na zámek a navrhla jí, ať starého vymění za mladého, a pěkně jsem jí za to zaplatila. Myslela jsem, že až se to tvůj otec dozví, nepřijde zrovna k rozumu, ale nebude souperit o nějakou nánu se svým synem, který je venkoncem dost velký na to, aby už neležel v knížkách. A tys to, tak jako všechno, pokazil.‘ To od ní bylo milé, že? Pak odešla z pokoje a práskla za sebou dveřmi. Od té doby toho spolu s otcem moc nenapovídali. Je to už... kolik? Třináct let.“

„Potěš pámbu,“ povzdychl si Mani. „A já se na Stránov tak těšil.“

„Neboj, mamá tě bude hýčkat jako vlastního, a vlastně ani nepoznáš, že u nás na zámku je tichá domácnost. Bude to dobré.“

Sám jsem si jistý nebyl.

„Matinky,“ řekl Soli a díval se z okna na pole zarostlé býlím. Snášel se soumrak. Po zbytek cesty nikdo nepromluvil.

* * *

Přijeli jsme s pozdním večerem. Zámek byl temný, svítila pouze okna v jídelně, dole v kuchyni a v chodbách bezprostředně kolem. Čekal jsem, že rodiče aspoň osvětlí pochodněmi famózní renesanční arkády, jež jsou kromě staré šestiboké věže největším monumentem našeho skromného sídla, ale naše návštěva asi tak důležitá nebyla.

Učítili jsme pach dobytka a pohnojených polí. Zkusil jsem zadržet dech, ale rozkašlal jsem se a nemohl to zastavit.

Nebylo zbytků, sáhl jsem do kapsy a vytáhl lahvičku, kterou mi bratránek věnoval. Spolkl jsem bílou pilulku a z paměti, neboť hodinky jsem pořád postrádal a už se pomalu smířil s tím, že jsou nadobro ztracené, jsem počítal vteřiny, minuty a jednu čtvrt hodinu, než to konečně zabralo a já se mohl v klidu, bez nebezpečí kašle nadechnout nočního vzduchu plného vulgárních venkovských smradů. Soli se probudil a nastavil dlaň, tak jsem mu z flaštičky vyklepl jedno sinavé mystérium. Schválně, co s ním udělá. Zapil ho rumem z placaté lahve. To bylo odvážené.

Projeli jsme hlavní branou, kterou nám nechali otevřenou, a kola kočáru zahrkala na kamenném mostku přes příkop. Most tonul ve tmě. Takové utahování opasku bylo pro mě nové – škudlit na smolných loučích, které dříve osvětlovaly most pokaždé, když jsme čekali hosty... Trochu jsem se před přáteli styděl. Ale jakmile jsme vjeli na nádvoří, vyšel nám naproti majordomus a dva sloužící s lucernami, už nás čekali.

Vystoupit z kočáru a protáhnout se v nočním vzduchu bylo nečekaně příjemné. Soli skočil ze stupátka a zavrával. Pak zvedl hlavu, začichal a řekl, že už teď mu pobyt na venkově dělá dobře. Mani se opíral o hůlku, jako by mu náhle zeslábla kolena. Dojatě se rozhlížel po prostorech, kde jsme si jako děti každé léto hráli.

Byli jsme uvedeni do anglické haly, která vypadala starobyle, ale byla stará přesně pět let. Vznikla při poslední přestavbě, zaplatily ji peníze utržené při prodeji pražského paláce a z novorenesanční podoby zámku se vymykala. Mamá však chtěla anglickou halu, tak ji má. Neobešlo se to bez probourání několika gotických zdí. Byla tady teď spousta místa. Mani byl z úprav nadšený. „Hotový malý Neuschwanstein,“ rozplýval se.

Jen jsme odevzdali pláště a klobouky, vyšla nám v ústřety mamá. Bylo od ní hezké, že na nás čekala do noci. Objali jsme se, pak chtěla obejmout i Maniho a on se k ní musel sklonit. Podivila se, jak zase vyrostl, a když viděla, jak je mu to trapné, obrátila se k Solimu. Představil jsem

ho jako svého nejlepšího přítele, majitele obchodu s látkami v Celetné ulici, a ona si za slova „od syna jsem o vás slyšela jen to nejlepší“ vysloužila políbení ruky. Horší bylo, že jí pak políbil i tu druhou a pozapomněl je obě pustit, až mu je musela vzít.

Že nebude mít proti Soliho původu výhrady, jsem věděl, zajímá ji nejdříve majetek, pak společenské postavení a teprve potom rasa, máma je ta nejmodernější hraběnka v zemi. Ostatně polovinu zámku si od rodičů pronajímal statkář Taufer a běžnějšího zbohatlíka abys pohledal.

Soli se před ní ukláněl hlouběji než lokaj a sliboval, že bude jejím nejpomocnějším služebníkem, a další přízeň si získal pochvalou jejího složitého účesu a červenavé barvy vlasů. To bylo zvláštní, protože matčiny hnědé, notně prošedlé vlasy v sobě neměly ani náznak zrzavosti. Říkal jsem si, co vlastně Soli vidí. Sdělila mu, že lichotky na ni nezabírají, neboť jí je čtyřiapadesát let, ale ona se za to nestydí, ovšem ve skutečnosti se cítí na mnohem méně, zvláště když si po ránu vyjede na projížďku.

Snažil jsem se uchovat si vstřícný a veselý výraz.

Zasedli jsme neformálně k jednomu konci obrovského stolu, máma naproti Manimu, který vedl nadšené řeči o zámku a ujišťoval ji, že přestavba byla pro dobro věci a že je tu ještě krásněji než dřív a on to tu prostě nemůže rozpoznat, ať tropí co chce. Za vývar z morkové kosti jsme byli vděční, máma ho připravila společně s kuchařkou a přidala do něj svou pýchu, domácí nudle podle paní Rettigové, které si moji společníci nemohli vynachválit. Potom byla paštika s čerstvým chlebem a nakládanou zeleninou, a jako kdyby bylo za co, máma se omlouvala, že nevěděla, v kolik hodin nás má čekat, vlaky od Prahy často nabírají zpoždění. Přátelé se cpali, jako by týden nejedli. „To dělá ten čerstvý ozon,“ tvrdil Mani a strkal si do úst krajíce po půlkách, bylo mi z toho trochu slabo a o to víc jsem pil. Když se karafa s vínem vyprázdnila, zavolal jsem stolníka, který se obvykle zdržoval v přilehlé místnůstce určené k přípravě studených mís. Máma řekla, že zbylé sloužící, kteří

kvůli nám bděli, poslala spát, a že zítra je taky den a jistě jsme po cestě unavení.

Tehdy mi trpělivost vypověděla službu. Kdyby to bylo před deseti lety, podvolil bych se a šel spát, a ještě bych byl vděčný za kovové ohřívadlo v nohách postele. Ted' jsem matčinu manipulaci odmítl, odstrčil židli a vyžádal si od ní klíč. Dala mi ho a já šel do sklepa sám.

Čekal jsem nostalgickou pouť do hlubin pod zámkem, plnou vzpomínek na jinošská léta, kdy jsem zneužíval odemčených dveří a podnikal výpravy dolů za vínem. A tak jsem se náležitě rozmyslal, aniž bych věděl, že na vinicích už roky řádí mor a dobré víno se platí zlatem. Pak mě otec přistihl a začal si sklepy zamykat.

Výsledek mého sestupu měl ale k romantice daleko. Cesta do podzemních prostor, vyhloubených do opukové skály začátkem třináctého století, mi pročistila hlavu, ale zhoršila dýchání. Sklepení nebylo příliš vlhké, ale letitý prach, který v temných koutech a v podsadách trámových schodišť nikdo neuklízěl, mě rozkašlal rychleji než Praha zahalená průmyslovou mlhou. Kouzelná pilulka tady ztratila svou moc, přišlo mi, že nějak moc rychle. Kdepak, na Stránově se žádné zázraky nekonají.

S kapesníkem přes obličej a petrolejkou v natažené pravici jsem procházel mezi sudy a regály, slzely mi oči a lampa hořela mizerně, a tak jsem poslepu sáhl po dvou pistolích a pak přibral ještě jednu, to by nám mohlo stačit.

Nahoře se mi udělalo líp, ale mamá, když viděla lahve, začala protestovat, prý si to mohla myslet, že sáhnu po nejlepších kouscích.

Nevěřil jsem svým uším, a tak jsem dělal, že nic neslyším, a začal lahve jednu po druhé otvírat.

„Je to nejsladší směska ročníku třiadevadesát,“ naříkala mamá, „k ochutnání bude až napřesrok před adventem, ne-li na další Nový rok –“

„Dovolím si vás opravit, hraběnko,“ přišel mě zachránit Soli, když prostudoval zašlý inkoust na vinětě. „Ročník třiadevadesát se měl vypít už předloni, neboť nemá potenciál, nevzpomínáte si, jak tenkrát celé září propršelo? Je hřích to nechávat nevypité.“ Ten bluf se mu povedl,

mamá se vzmohla jenom na mávnutí rukou a odebrala se do svého pokoje.

Dokonalé. Potřásl jsem Solimu rukou. Mani vypadal zaskočeně, a pak si s ním potřásl i on. Mohli jsme v klidu pít a tlachat, venkov nám konečně ukázal příjemnou tvář.

Dostali jsme se na politiku. Soli prohlásil, že on se za Čecha sice považuje jen z jedné třetiny, ale to, co se děje v Praze, je mu docela sympatické, a já jsem řekl, že mně ani trochu, že je to celé humbuk a že se stydím za české poslance, za to, co předvádějí v parlamentu, a nebýt jejich hulvátství, nemuselo v Praze k ničemu dojít, beztak to jistě vyprovokovala tajná policie a s nějakým jazykovým zákonem to mělo pramalou souvislost.

Mani zavrtěl hlavou, vypadal najednou vystrašeně. Řekl, že si to o té policii nemyslí, protože kdyby ano, cítil by se jako ve vězení a uvažoval by o odchodu do Ameriky.

„Odcházejí tisíce lidí,“ podotkl Soli a Mani se odmlčel.

Soli se na mě chvíli díval a pak s neurčitým úsměškem řekl, že jestli chci, něčím mě překvapí.

„Tak mě překvap,“ vyzval jsem ho.

„Dobrá. Byl za mnou jistě apatykář a ptal se na tebe.“

„A co má být?“ opáčil jsem.

„Nic. Jenom to. Prej co o tobě vím a jakéj že máš postoj k naší vládě a Vídni.“

„To by ho těžko mohlo zajímat,“ namítl Mani. „Šlechta přece stojí stranou. Co by mu mohlo být do Adiho názorů?“

„Tomuhle hodně,“ řekl Soli a teď se ani trochu neusmíval. „Jdou po Praze takový fámy, že sice není moc chytřej, ale že z lidí ledacos dostane a pak s tím běží za... za svou kontaktní osobou, řekněme. Neumí bejt diskrétní, o to víc je příčinlivej.“

To se mi nechtělo věřit. „Ale jdi. Konfident, o kterém se to tak trochu ví? Já o něm nic takového nevím a na pomluvy nedám. Je to můj lékárník, neškodné polovzdělané nemehlo s uzoučkým pohledem na svět, co

se plouží vždycky při zdi a doma počítá výdělky – něco jako zubní doktor nebo specialista na porody. Ale podlost bych u něho nehledal.“

Soli se podrbl ve světlém strništi pod bradou a pohlédl úkosem na Maniho, jako by rozvažoval, zda v tomhle rozhovoru pokračovat. Pak nejspíš usoudil, že ano.

„Promiň, Adi, ale ty, přestože tvůj rozhled po světě je slušně širokej, si stejně počínáš jako ten oslík, co se před ním na špagátě pohupuje mrkvička a on nevidí neslyší, jde jenom za ní, a stejně ji nikdy nedostihne. Akorát že tobě se před očima nevznáší mrkev, ale šťavnatej kus kundy.“

„Cha, od tebe to sedí,“ odsekl jsem.

„Jak bys mohl,“ pokračoval Soli, „ty vědět něco o konfidentech? Vždyť lidi leda přehlížíš, na oku monokl, kterej ani nepotřebuješ. Do ničeho nemluvíš, v ničem se neangažuješ. Je opravdu záhada, že se ten chudáček na tebe vyptával.“

Tenhle jeho tón mě z míry nevyvedl. Obvykle zaznívá, když Soli pije.

„Četl jsem manifest *Bestia triumphans*,“ ohradil jsem se, „a bez výhrad s ním souhlasím. A teď budu zachraňovat ten dům v Židech tím, že ho koupím, jestli seženu peníze. To je snad málo? Mě politika nezajímá, tak dělám aspoň tohle.“

„Furt lepší, než kdyby tě zajímala. Staročeši jsou stejně odepsaný, a ty bys asi těžko sympatizoval s opozicí.“

„Co v tom tedy je? Kdo a proč by se zrovna na mě měl vyptávat?“

„Je v tom tvůj papá, Adi,“ prohlásil Mani, na jehož přítomnost jsem úplně zapomněl. Tak mě tím sdělením ohromil, že jsem nebyl schopen otevřít pusu.

„Vy o tom něco víte, hrabě?“ zeptal se Soli.

Mani pokrčil rameny. „Jenom od rodičů. Oni jsou nespokojeni, jak se Adiho otec angažuje v pročeské věci. Nechápou to a říkají, že mu to nepřísluší.“

Zatočila se mi hlava a víno mi zkyslo v hrdle. „Otec byl pro Staročechy, a co? Teď už ho, pokud vím, politika vůbec nezajímá. Aspoň o ní nemluví.“

„S tebou ne,“ přikývl Soli. „Ale podívej se, ten apatykář něco ví, i když jistě z úplně jinejch zdrojů. Vidíš, jak je tvůj rozhled širokej?“ Bylo mi nevolno a nechtěl jsem v tom pokračovat, ale Soli mluvil dál: „Zmínil se o nějakých dopisech, co mají pečeť hrabat Arco a jsou tudíž pro cenzuru nepřístupný. Ale policie si vždycky poradí, ne? Jeden ten list šikovně otevřeli a našli v něm řádky, za který by tvůj táta mohl jít bručet – co takhle za porušení zákona o pobuřování proti monarchii a majestátu? Tvůj táta si píše s radikálama, Adi. A oni, když mu něco potřebujou doručit, pošlou svýho člověka vlakem, na poštu se totiž nedá spoléhat, že?“

Už jsem nemohl a chtěl jsem jít pryč, i když spát se mi nechtělo ani trochu. „Jsou to chiméry,“ řekl jsem a sáhl do kapsy po hodinkách, které byly kdovíkdě.

„Možná. Ty bys to tak chtěl, vid’? Aby se nic nedělo, aby se nic neměnilo, aby ses v klidu moh pelešit se svou holkou, a až tě omrzí, aby sis narazil jinou.“

To mě rozzuřilo. „A co ty? Co děláš ty, kromě šmírování paniček vzadu za lokálem? Ovšem teďka je z tebe možná špion, naverbovaný vlezlým primitivem od Tří mouřenínů.“

„Mě se jen tak něco netkne, Adi, a chápu, že se zlobíš. Ale doufám, že mi to o tom lékárníkovi věříš. Chtěl jsem tě jenom varovat.“

„Věřím ti to.“

„Dík. Teď abychom si šli lehnout, ne?“

„Ten nejlepší nápad,“ souhlasil Mani a zvedl se od stolu. Když jsem mu popřál dobrou noc, uhnul pohledem.

Odvedl jsem přátele do hostinských komnat a pak si šel lehnout do svého pokoje. Bývalého. Skříň a truhla na šaty tu zůstaly, ale zdobený psací stůl byl pryč, starou postel s nebesy vyměnili za prosté lůžko s deskou jen v čele, ale už ne v nohách, ze zdí sundali všechny mé pradávne akvarely a kvaše, které jsem maloval v zámeckém parku. Křížek tu zůstal, ale na skříňce pod ním, kde jsem míval vyrovnány knihy, teď nebyl román ani jeden, zato tu seděl rozesmátý porcelánový Buddha z otcovy sbírky chinoiserií.

Než jsem ulehl, otočil jsem ho hlavou ke zdi. Pak jsem zalezl pod peřinu, v posteli bylo teplo od železného ohřívadla, které tu zanechala služka. Přikryl jsem se jen do půl těla a polštář shodil na zem, aby mě prachové peří nenutilo do kašle. Nakonec jsem zavřel oči a čekal, jaké obrazy vyvstanou ze tmy.

V zámku je ticho, jaké Praha už staletí nepamatuje. Někde v jeho hloubi sedí můj otec, kterého už skoro neznám, a asi něco důležitého píše. Vždyť nás ani nepřišel pozdravit.

VIII

Na čerstvém vzduchu;

Helena Tauferová

Na chodbě někdo rozhoupal kyvadlo skříňových hodin. Dlouho mě nechávaly spát, pak odbily deset, i zámečtí hosté museli vstávat. Vyklonil jsem se nad okenní parapet a plivl do hradního příkopu a vyhlédl šikmo doprava, kde se mezi stromy běhala cesta. Uviděl jsem mamá, jak tam přechází ve vysokých botách a komanduje šafáře, který se s ní ani nepokouší diskutovat a jenom si přeje, aby ho nechala na pokoji. Zatáhl jsem hlavu do okna jako červ do skuliny a začal se strojit k snídani.

Otec mě pozdravil vlídně, ale trochu chladně, a ukázal na židli na druhém konci stolu. Mani se Solim už tu seděli, jeden proti druhému a bokem k nám. Měl jsem pocit, že se jim mým příchodem značně ulevilo – jako by se až teď zbavili strnulosti a konečně se mohli pustit s chutí do jídla. Otec byl dávno najedený, přišel si sem vypít kávu, ale ani ho nenapadlo zapojit je do neformální konverzace, i když právě to měl udělat. Kdo se v něm vyzná?

Když jsem se uvelebil v židli a požádal o cejlonský čaj, uvědomil jsem si, že zde s námi sedí konspirátor proti rakousko-uherské monarchii. Vlasy mu na temeni řídly, ale pořád jich měl dost a česal si je staromódně dopředu. V tváři mu přibýlo vrásek, hlavně na čele, pytlíky pod očima měl těžké jako dva vinné měchy. Bylo mu šestašedesát. Kupodivu nevypadá o mnoho starší než mamá, kvitoval jsem s uspokojením.

Solimu zjevně otrnulo. „Jak dlouho, pane hrabě, bude v Praze výjimečný stav, co myslíte vy jako člověk mnoha zkušeností?“

„Krátce, pane Weissi,“ odpověděl otec potěšeně, „velmi krátce. Už si nemůžou dovolit to co dřív, ovšem i tak to celé spěje k veliké krizi, to je

můj názor. A pak se otřese monarchie tak, že se z toho jen tak nevzpamatuje. Možná nikdy, bohužel.“

Vyměnil jsem si pohled se Solim a otcova slova nijak nekomentoval. Mani zrudl a na čele mu vyrazil pot. Zvedl k ústům zlacený koflík s kávou, ale nenapil se. Jako by se zajíkl a nemohl nic pozřít.

„Promiňte mi, strýčku,“ odkašlal si a odložil šálek. „Ale jak to vy můžete vědět, tohle?“

„Prosím, Mani?“ Otec se na něho zostra zadíval. „Jak můžu vědět co?“

„Že ten mimořádný stav – výjimečný stav, chtěl jsem říct... Vždyť je to tak trapné. A nebezpečné. Proč takhle běsnit? Tolik let žily naše země ve svornosti a míru. A co jsem teď viděl v Praze? Rváče a štváče, co podpalují Židům obchody a perou se na náměstí. Děkuji pěkně.“

„Ty bys měl psát státnické proslovy, Mani,“ řekl otec suše. „Ale chápu tvé rozhořčení nad těmi nepokoji. Tys ta protiopatření státu uvítal, že? Nastolení pořádku za cenu okleštění svobody. Je to tvůj názor a já ho respektuji. Spousta lidí si myslí, že za těmi nepokoji nemohl být jenom jazykový zákon, že to je chabý důvod pro malou úřednickou revoluci. Ale jazyk je velké politikum, říkám těm lidem, není to jenom nástroj komunikace, tohle si uvědom, až budeš o něčem přemýšlet. Protože je to nástroj právě myšlení. Jak je to vlastně u tebe, milý chlapče? V kterém jazyce přemýšlíš: česky, anebo německy?“

Zíral jsem na otce a vůbec ho nepoznával. Teprve teď jsem začínal věřit tomu, co mi o něm v noci řekl Soli.

„Já nevím,“ odvětil Mani zaraženě. „Přemýšlím v obou jazycích. Jak o čem. Teď, když jsem tady, asi převažuje čeština. Taký proto, abych se správně vyjadřoval. Ale někdy marně hledám slova.“

„Tak vidíš. Úředníci, kteří se bouřili proti tomu, aby čeština byla rovnoprávná, by museli všechna potřebná slova dobře znát, tak jako je dříve museli znát lidé v němčině, když na úřadě něco chtěli. Jde tu o rovnoprávnost. Ten, kdo býval nadřazen, ji z podstaty věci odmítá. Rovnoprávnost znamená ztrátu privilegií a získání nových. Nemusíš se toho bát, stejně jako ti hlupáci, kteří kvůli tomu jdou do ulic a vyvolávají rvačky. Když říkám, že výjimečný stav nebude dlouho trvat, myslím

tím tohle: vláda ustoupí německému živlu, platnost zákona se bude oddalovat ad absurdum. Možná se mýlím, na to má každý právo. Stačila ti má odpověď?”

„Děkuji,“ zašeptal Mani se zdrceným výrazem.

Zavřel jsem oči. Jak se můžu otci kdy rovnat? Zajímá mě akorát...

Ale zaslechl jsem Maniho, jak říká: „Chápu, jak to myslíte. Jenom mě mrzí to ustavičné rozdělování na ‚my‘ a ‚oni‘, to já nemám rád. Jako s našimi rody, které spolu nemluví – to je mi moc líto. Ale ta přízeň je stále tady, ne? Nedá se smazat!”

„Dá se zkalit, smazat ne,“ přikývl otec, dopil svou kávu a vstal. „Ale kal někdy sedne ke dnu, tak nevěš hlavu, chlapče. Býval jsi veselejší.“

Mani se ale nemínil, a snad ani nemohl zastavit. „A z čeho bych měl být veselý, strýčku? Myslel jsem, že jsme rodina, tak proč najednou takový chlad? S tím já se nedovedu smířit. Všude narážím na zdvořilý chlad a skryté nepřátelství.“

S úžasem jsem sledoval, jak se bratránkovi kradou do očí slzy, drží se na krajích dětsky dlouhých řas a pak pomalu, symetricky stékají po masitých tvářích do nepatřičných štětín, které si zapomněl oholit.

„Takoví jsme my, Češi,“ pronesl otec netrpělivě a mírně jedovatě, „díky, žeš mi to připomněl, Mani. Hned teď pošlu tvému otci list, že ses zastavil u nás na Stránově a vede se ti znamenitě, souhlasíš? A zítra, až v Praze skončí výjimečný stav, můžeš odjet a užívat si, stejně jako Adam, kurev a jiných, uznávám, poněkud bledších, nicméně taky příjemných výsad našeho provinčního velkoměsta. Anebo, budeš-li chtít, můžeš tady zůstat s hraběnkou a se mnou, a Adamovi s panem Weissem dáš sbohem, neboť oni se jistě vrátí do Prahy, jakmile budou moci, protože zdejší dívky nejsou nic pro ně a nic jim nedají, to předesílám, a ti dva už se zítra najisto budou třást na nějakou... kratochvíli, bez které nemohou být ani chvilku. Nemám pravdu?”

Tak ostrý vyhazov jsem si až doteď nevyslechl. Neporozuměl jsem tomu, co otec proti Manimu má. Bratránek zřejmě porozuměl a vstal.

Otec si nejspíš řekl, jestli se v té své odpovědi nenechal příliš unést, protože změnil tón a navrhl nám, že dokud jsme na Stránově, měli by-

chom využít toho, co nabízí, a nechá nám proto osedlat koně. Nato odešel.

Soli tiše hvízdal. „Takže abych to shrnul: bylo nám sděleno, že máme zítra vypadnout, a dokud tady ještě jsme, měli bysme se zdekovat do lesa a zlomit si vaz pádem z koně. Začínám venkovu přícházet na chuť.“

Požádal jsem je, aby otce omluvili; netuším, co ho tak podráždilo. Aby ukázal, že se nezlobí, prohlásil Mani, že vyjížďka je ten nejlepší nápad.

Dali jsme si sraz v půl jedenácté před maštalemi a dohodli se na co možná nejlehčím oblečení do slunného dne, když už jsme, my dva kromě Maniho, jezdecké mundúry zanechali v Praze. Zvolil jsem cestovní kalhoty i obuv, sedlácky vyhlížející plátěnou košili, kterou nosím vždy, když před mamá předstírám zájem o hospodářství, a krátký kabát. Uvázal jsem si kolem krku velký modrý šátek, kterým si budu krýt ústa a nos před smradem koní a poletujícím prachem. Váhal jsem pak chvíli nad Hofmanovou pilulkou a nakonec si ji nevzal; nehodlal jsem připustit, aby se mi pod zadkem kůň zdvojoval, a malátnost v sedle by mi navíc mohla vysloužit posměch.

Sešel jsem postranním schodištěm na dvůr. Mani se Solim už stáli před stájí, první v jezdeckém, jež na něm praskalo ve švech, druhý ve výletním. Prohlíželi si koně, hranatého hřebce a štíhlou klisnu, a jakmile jsem na ně zahalekal, nasedli, jako by se už nemohli dočkat, a odklusali. Nebylo to od nich moc zdvořilé, ale koneckonců nebyli teď hosty mými, ale mých rodičů. Takže jsem si nestěžoval.

Trochu se mi třásla kolena. Opatrně jsem se vyhoupl na zbylou kobylu a zasunul nevhodné boty do třmenů. Náhle jsem byl nemístně vysoko. Starý štolba držel koně za ohlávku, povzbudivě mi podával uzdu a bičík, ale v očích mu jiskřily zlovolné pochybnosti.

„Pojedu s vámi, pane. Přece se nám hned první den nevyválíte.“

Vyzvat ho na souboj by nebylo zrovna taktní, a tak jsem stiskl zvířeti boky a cukl sebou, když vyrazilo za svými a mými druhy. Přetáhl jsem si přes nos šátek a pokud možno důstojně namířil čtyři zvířecí nohy do zámecké brány. Povedlo se. Jakmile jsem byl za ní, pokusil jsem se

v sedle uvolnit a pobídnout kobylu do cvalu. Ani mně, ani jí se to příliš nedařilo.

Přátelé na mě čekali v poli pod remízkiem, viděl jsem rozmazaně, že bratránek stojí ve třmenech jako generál Laudon pozorující bitvu a někam ukazuje, pohlédl jsem tím směrem a s trpkostí si uvědomil, že na takovou vzdálenost je můj zrak krátký. Viděl jsem ubíhající šedobílý obláček pod hranou zelenošedého horizontu. A přece jsem dokázal odhadnout, co ho tak nadchlo, neboť ten obraz je tak podmanivý a už nikdy nezmizí z mé paměti: kousek za vesnicí se nad údolím černá přírma železničního viaduktu, po němž právě supí vlak a vypouští oblaka páry. Ta vysoko a daleko za lokomotivou ztrácí tvar a splývají s neurčitě zbarveným, ostrým jasným nebe. Když jsem byl chlapec, v letních měsících jsem to vídával každý den několikrát.

Dojel jsem k nim – teď ještě bezchybně zastavit. Přitáhl jsem uzdu a kůň se poslušně, na můj vkus zbytečně rázně zastavil. Začal jsem přepadávat, opřel jsem se zvířeti o šíji, vydržel jsem to. Seděl jsem v sedle rovný a tuhý, jako bych spolkl rákosku. V korunách břízek a jeřábů zpívala asi stovka skřivanů, kteří si z nás nic nedělali, a já mohl jen doufat, že až se do nás některý z nich strefí, nebudu tím postiženým já. Vlak dvakrát zahoukal a zmizel, teprve potom k nám dolehl hřmot jeho kol na vysokém mostě. Kouř stoupal nad luka a lesy a mísil se s mraky nad naším panstvím.

„Není to báječné?“ rozplýval se Mani a otáčel hlavou ze strany na stranu jako holub. „Ta vůně – je to táž, kterou jsem cítil v dětství. Všechny věci se pohybují, ale některé se přitom nemění. Fantastické.“

Taky jsem zavětlil, a ejhle, vzduchem nic dráždivého nepoletovalo a já mohl volně dýchat. Konečně nějaká úleva. Vyjeli jsme ze stínu stromů a po mezi jsme pomalým krokem mířili k rozcestníku u lesa.

„Četl jsem v jednom magazínu takovou romantickou črtu,“ řekl Soli nahlas, abychom ho slyšeli, a posunul si buřinku do týla, „kde mladej, hezounkej a nezadanej nóblpán – myslím, že to je hrabě – jede za podobně jasnýho dne stejnou svěží krajinou, jakou vidíme kolem sebe, a náhle, v nestřeženém okamžiku vyrazí proti němu vraník s moc krás-

nou slečinkou naštorc v sedle. S takovou, pokud se nepletu,“ zaclonil si dlaní zrak, „jaká nám právě jede naproti.“

Zastavili jsme se na křižovatce. Na stáječící se polní cestě kus před námi jsem rozeznal dvě šmouhy. Vzdálenost jsem si netroufal odhadnout, mé oči dohlédly leda k souvrati, ale měl jsem dojem, že skvrny se pomalu zvětšují, povlávají, poskakují jako dva přeludy v tetelivém vzduchu horkého dne. Potom k nám dolehl dusot kopyt.

Muž a žena, oba oblečení podle žurnálové módy pro dámy a pány, ona draze v novém, on trochu ošoupaný. Uklidili jsme se s koňmi stranou v domnění, že jenom projedou. Žena přitáhla uzdu a muž to udělal po ní.

Uvědomil jsem si, že ji znám, a to z dob, kdy ještě žila na statku dole ve vesnici, tehdy byla tlustá a zakrslá a nosila po návsi bílé šaty pro městské dívky, věčně ušmudlané. Kolik času uběhlo? Deset let?

Civěl jsem na tu změnu. Nebýt tvaru hnědých očí a tenkých úst, nepoznal bych ji. Tvář, krk i celé tělo, to všechno bylo jako natažené na skřípec, po tloušťce a umouněnosti nezbyla stopa. Zdála se mi teď až příliš štíhlá, což mohl způsobovat korzet, který jí přeštipoval pas, ale jevila se i poněkud vytáhlá, to se v této chvíli dalo těžko odhadnout. Musel jsem uznat, že je docela hezká, pod kloboučkem s nízkou plochou střechou a po stranách ohrnutou krempou tékaly živé hnědé oči, zatímco lesklé kaštanové vlasy, složitě sčesané dozadu a sepnuté nad šíjí, vytvářely kolem hlavy vznosný baldachýn, ve kterém, pokud si jezdčyně nedá pozor, způsobí nízké větve stromů v oboře ničivý prosek.

Hezká, to ano, můj typ však ne. Ta brada a nos jsou malinko ostré, oči poněkud u sebe, pod zeleným jezdeckým kabátkem se mnoho oblin taky zaznamenat nedá, když vezmu v úvahu, že šněrovačka má aspoň na průměrně velká prsa kypřící efekt. Pleť ovšem dokonalá. Tatínek patrně objednává francouzskou kosmetiku rovnou z Paříže. Můžou si to dovolit.

Pozdravil jsem ji zdvořile a neutrálně. Marně jsem lovil v paměti, jak je vlastně křtěná, a tak jsem ji Manimu a Solimu představil jako dceru

našeho dobrého souseda a nájemce poloviny Stránova, velkostatkáře Taufera. Dívka se pokusila o jakési pukrle vsedě, což se jí vymstilo, málem spadla z koně a tváře jí prudce zčervenaly. Dělali jsme, že jsme si nevšimli. Mani se Solim se vyklonili daleko ze sedla, aby jí políbili ruku, ale neohrozili její stabilitu na koňském hřbetě. Konečně jsem si vzpomněl na jméno, ale drobnému faux pas jsem se přece jen nevyhnul. „Tauferovic Helenka... Slečna Helena Tauferová, tak je to správně,“ opravil jsem se na poslední chvíli.

Usmála se, přikývla se způsobně sklopenýma očima. Představila nám svého společníka, jakéhosi Fridricha Sovu, učitele parádní jízdy z Chuchle u Prahy. Ten se mi nelíbil. Culil se hejskovsky, pod nosem měl nachlup stejný knírek, jaký jsem před časem nosil já, a na hlavě klobouk, co se jen odstínem šedi lišil od toho mého. Hleděl jsem na svou neurozenou kopii a vůbec se mi to nelíbilo.

Helena řekla: „Byla jsem dlouho pryč, hrabě. V Londýně, věděl jste to? A předtím v Remeši a Řezně. Tatíček chce, abych uměla jazyky a měla přehled. Ale abych pravdu řekla, mně se nejvíc líbí tady. Tady jsem doma a už nikam nepojedu. Budu tatíčkovu pomáhat se statkem. Umím vést účty, i podvojně.“

„To teda máte nejlepší doporučení ke sňatku s lenochem,“ zasmál se Soli, „a bezpochyby se dostanete do té správné společnosti. Vlastně v ní už jste,“ obsáhl nás rozmáchlým gestem.

„Tak zle ještě nebude,“ poznamenal s kyselým výrazem Sova.

Rozhostilo se ticho. Helena, na krku a v obličeji celá červená, těkala pohledem z jednoho na druhého, a přitom nikomu se teď nedokázala podívat do očí.

„Doufám, že se brzy opět uvidíme,“ řekla neurčitěmu adresátovi a dívala se při tom na uši svého koně. Potom ho pobídla do kroku a po chvíli její zelený kabátek splynul s habrovím.

„Pánové,“ nadzvedl klobouk hejsk z Chuchle, „vydám se za slečnou, jsou tam ostré větvičky, a co potom s jednookou účetní?“

Soli se zazubil, já si tou nejapností nebyl jist a Mani zrudnul jako prve Helena. Kdyby za ní Sova neodchvátal, mohla z toho být ruční inzultace. Obořil se tedy aspoň na Soliho:

„To jste nemusel, ne? Nic vám neudělala, vůbec ji neznáte. Proč jste ji urážel?“

„Protože se chce vdávat,“ odsekl Soli.

„Každá se chce vdávat.“

„Ale tahle se nabízí.“

„Každá se prokrista přece někdy nabízí!“ křičel Mani, až si musel Soli otřít poprskaný obličej a já musel přitáhnout uzdu vylekané kobyle. Čekal jsem, kdo koho uhodí první.

Soli klidně řekl: „Vypadá to, že namísto Adiho se jí podařilo okouzlit vás, milej pane ze Zinnebergu. Ale já bych vám radil: nechte ji bejt – pro vaše vlastní dobro. To, co má pod sukní, je úplně stejný, co dostanete v Praze, akorát tam za to zaplatíte tisíckrát míň a můžete to kdykoli vyměnit. Není to tak, Adi? Řekni k tomu bratránkovi svý.“

Ale Mani už se ovládl, tváře postupně ztrácely nach a hlas se ztišil. „Byla milá a vlídná, dokonalá mladá dáma. Chtěla jen konverzovat. Jen říkala, co dovede, ne? Obstála by ve vyšší společnosti –“

„Ale to jistě,“ nenechal ho domluvit Soli. „Její nenažranej papínek ji v tom zdatně školí a už se těší, jak převezme správu nad Stránovem. Není to tak, Adi?“

„Nejspíš ano,“ musel jsem souhlasit. „Zájmy jejího otce jsou až příliš zjevné. Promiň.“

Mani se tvářil, jako bych mu vrazil pod žebra dýku. „Chci se vrátit,“ řekl, obrátil koně a odjel.

„Venkov a jeho nečekaný nástrahy,“ podotkl Soli s úšklebkem a dodal, že má chuť na ostřejší jízdu kolem lesa a jestli se k němu přidám. Touhu po rychlé jízdě jsem nepocíťoval, vlastně jsem měl koní už dost, a tak jsme se rozdělili a já se pomalu vracel k zámku za vzdalující se postavou mého uraženého příbuzného.

Na nádvoří pod arkádami, v křesílkách z tepaného železa, stíněných velkým žlutým parasolem, seděla mamá s naším sousedem. Probírali se

nějakými lejsky, novou pachtovní smlouvou nebo něčím podobným, o čem jsem nechtěl nic vědět. Ani mě nenapadlo se k nim přiblížit, na dálku jsem jen zvedl ruku a všiml si v tom spěchu, že se oba tváří překvapeně, jako by viděli ducha. Mamá za mnou cosi zavolala, nerozuměl jsem co a dělal, že nic neslyším. Mani byl kdovíkdě. Vešel jsem do dveří pro služebnictvo, vyběhl po zadních točitých schodech a ve svém pokoji se vrhl na lahvičku s pilulkami. Až na poslední kousek byla prázdná. To, co se skrz silné žebrované sklo jevílo jako aspoň tři čtyři tabletky, byla jen drť, navíc zvlhlá a přilepená ke stěnám. Dopřál jsem si tedy poslední bílý zázrak, pak nastrkal do kapes dýmku, tabák a sirky a vyhlédl ze dveří, vzduch byl čistý, už se mi krásně dýchalo a byl jsem klidný, vyrovnaný se světem i svou rodinou, na Stránově bylo teď tak dobře.

Ve sklepe jsem sáhl po jedné z lahví, řekla si o to šeptem, když jsem po ní přešel nedočkavými prsty, a tak jsem ji schoval pod kabát, v kuchyni jsem sebral pohár z rytého křišťálu a z věšáčku sundal železnou vývrtku.

Takto vyzbrojen jsem vystoupal na vrchol velké věže. Pod kamennou helmici střechy byl chládek, zalígroval jsem dveře v podlaze a ulehl na divan ze zpuchřelé hověziny, který míval otec v pracovně a pak ho vyměnil za nový. Nacpal jsem dýmku a zapálil si, tabák voněl, vinul se v kouři vzhůru ke špičatému krovu a lnul ke kamenným zdem. Víno, jak jsem si přečetl na etiketě, jsem si nemohl vybrat líp, sladký alsaský sylvaner ročníku sedmaosmdesát.

Tehdy mi bylo dvacet let a chtěl jsem být diplomatickým radou ve službách rakousko-uherské monarchie. Po deseti letech, jež uběhly rychle jako rok jediný, jsem se na oko pořád ještě rozhodoval, a přitom jsem dávno věděl, že je pozdě. Stav mého zdraví mi žádné velké cestování nedovolí.

Nevím, kolik bylo hodin, když na dveře zespoda někdo zabušil a vytrhl mě z bezesného spánku. Odsunul jsem petlici a nadzvedl víko, dole stál na schůdkách Soli a štrachal se do věže. Tam se rozhlédl a pak mi vynadal: všichni mě už hodiny hledají a hraběnka prohlásila, že její syn se chová chladně a nepřátelsky, a volala k zodpovědnosti hraběte.

Ten však odjel do Prahy, aniž by něco řekl komukoli kromě vozky, který ho vezl na nádraží. Prý snad dostal nějaký telegram, ale nikdo ho neviděl.

„A Helenka Účtenka,“ dodal Soli, koukl na zbytek vína proti úzkému oknu a vypil ho rovnou z lahve, „prej měla doharcovat na zámek spolu s náma, podívejme se. Tvoje mamá i ten Taufer byli docela vedle, že jsme dojeli každej sám, a nemohli pochopit, jak to, že jsme ji chuděru nechali v lese s tím podezřelým individuem, co ji učí rajtovat, a jestli tam nedošlo k nějaký hádce. To se docela trefila, že?“

Musel jsem uznat, že jeho odhad slečny Tauferové na rozcestí u lesa byl správný. Takové romantické setkání, chuděra, dozajista nevymyslela sama.

Oznámil jsem Solimu, že odjedeme večerním vlakem a výjimečný stav budeme ignorovat, ať si zabalí kufr.

Ale on byl, tak jako obvykle, o krok přede mnou. „To už jsem udělal. A s tvým bratránkem jsem se usmířil, pokud ti to leží na srdci. A do Prahy odjet můžeme, kdy chceme, výjimečnej stav už odvolali, ano, nečekaně brzo, přesně jak říkal tvůj otec. Jenom pojedeme bez Maniho.“

„Jak to?“ podivil jsem se.

„Nevadí? Když jsem hraběnce oznámil, že se nebudeme déle zdržovat, začala přemlouvat Maniho, aby tady zůstal, a to jak chce dlouho. Vypadáš překvapeně.“

Přikývl jsem. „To je slabé slovo.“

Když jsme se za pozdního odpoledne usadili v kočáře a já zamával mamá na rozloučenou, vzpomněl jsem si, že jsem ji chtěl požádat o peníze na nové bydlení, ale vstoupil do toho výjimečný stav a taky Mani, kterého tak toužila vidět, a taky ta Soliho důvěrná informace o mém otci, takže jsem na svůj původní úmysl zapomněl. Ted' stál Mani vedle mamá, jakási lepší, větší, oddanější náhrada za mě, kouřil doutník a každou chvíli otočil hlavu po Heleně Tauferové. Ta stála ve stínu pod arkádami, na sobě složitě skládané, ryze městské šaty, jako by sama měla někam odjet. Ale očividně se nikam nechystala a jenom čekala, až se za kočárem zvedne prach. Když jsem zvedl ruku na pozdrav, předstírala, že to nevidí.

IX

Nový čas; vražda v domě

První den po návratu jsem strávil u Gity, už jsem se jejího těla nemohl dočkat, ale možná to bylo nahromaděné napětí ze Stránova, a nikoli vášeň, co se jí podepsalo na zadnici a stehnech červenými jelity. A byl bych jí s chutí nandal ještě víc. Jak se dá pozitivum a negace při milování rozlišit? Jistý doktor jménem Freud, vzdělanec z Vídně, poruchy psychiky ve vztahu k pohlavnímu životu studuje a analyzuje, a jak jsem se dočetl v inzerátu, je možné se u něho kdykoli objednat. Jenomže Vídeň je trochu daleko.

Abych to pak Gitě vynahradil, nechal jsem poslat k Lacronnimu pro tříchodovou večeři, sám jsem se nezdržel, jen jsem se upravil u umývadla a na tváři v zrcadle uviděl zdravě pročervenalý tón, vida, krátký pobyt na venkově a potěšení v posteli mě přece jen dokázaly jakž takž obcerstvit.

Večer jsem šel šermovat, Soli se neukázal, nejspíš se zase pelešil s některou z mých bývalých holek; jeho nevybíravost v těchto věcech asi nikdy nepochopím. Ochotných sokolských hejlů s nedočkavým kordem však bylo dost, likvidoval jsem snadnými zásahy jednoho po druhém a říkal si, že to k nim není spravedlivé, ale snad bych s těmi neumětely měl šermovat levačkou, abych je šetřil?

Všiml si toho zasloužilý činovník té jejich župy, učitel šermu zvaný Poche, jemuž mladí říkali „bratře mistře“ a mně to bylo k smíchu. Odvolal zbylé čekatele na symbolické propíchnutí a nabídl mi souboj mečem. Oh la la. Vypadal sebejistě, jeho mohutný knír byl mužnost sama, a tak jsem souhlasil a poslal nějakého kluka do zbrojírny. Zasloužilý sokol měl zbraň s sebou, a zatímco jsem čekal, rozcvičoval se před zrcadlem. Musel jsem uznat, že jistá mrštnost mu nechyběla. Požádal mě, zda bychom se nemohli bít ve volném stylu – nedržet vzdálenost ani

linii, stanovené pro bezpečnost a snazší bodování. Mělo to proběhnout při svobodě pohybu po sokolovně, jako tomu bývalo dříve v šermířských sálech ve vojenských kasárnách. Nikoli sport, ale cvičný boj. Podmínkou bylo, že nepůjdeme druhému na tělo, pouze na paži.

Pak jsme začali. Harcovník se přímo třásl, aby své žáky pomstil, a já, abych ho neshodil, jsem takticky ustupoval a vykrýval jeho seky na poslední chvíli. I tak to byl jeden z nejkratších mečových zápasů v mém životě. Ohleduplné zacházení s Gitou se vymstilo. Není to zdravé, podle mého si přílišná kontrola v posteli vždycky řekne o krev – teď a tady. A tak to schytl starý bratr Poche. Když mě přitlačil ke zdi, odsekl jsem vnitřním řezem a provedl pohroz spodem, on se kryl točitě ven a dolů a já ho hladkým obloukem sekl do levého předloktí, které si ve své seniorské euforii dočista zapomněl chránit.

Ze skupiny přihlížejících se ozval výkřik, rozčísly sokolův rukáv zrudl a líce za vojáckým knírem zbledla. Pozdravil jsem ho, podal mu ruku a on ji svou pravačkou přijal, zatímco levá mu visela jako kus hadru a o podlahu pleskala krev. Potom ho odvedli do ošetřovny. Z očí jeho žáků, před chvílí tak nadšených a obdivných, teď čísel zloba říznutá nenávistí. Do šermu už se nikomu nechtělo méně než mně.

Druhý den ráno bylo větrno, v Židech se bouralo o sto šest, všechny známky nepokojů Praha vymetla z ulic a nahradila je všední idylou. Smířen s tím, že staré zlaté hodinky jsou nadobro pryč, šel jsem k hodináři pro nové, s lehkou obavou, že na kvalitní kousek, kam bych se nemusel stydět nechat vyrýt monogram, se mi nebude dostávat potřebných peněz. Zadlužit jsem se nehodlal.

U divadla poklidně hlučelo nějaké sročení, byli tam lidé od novin a něco si psali, a taky spousta zvědavců, matky s dětmi a modré uniformy vojáků městské posádky. Veškerou pozornost k sobě poutal jakýsi ouřada s vysokým cylindrem a dva mladíci ve sportovních oblečcích z kordového sametu, v bílých košilích se zkrácenou kravatou a s nohavicemi sepnutými nad kotníkem. Jeden měl na hlavě žlutou, druhý červenou kulatou čapku se štítkem a oba se opírali o velociped moderního typu: jezdidlo se dvěma stejně velkými nafukovacími koly, zahnu-

tými řídítky, železnou rámovou konstrukcí a podlouhlým řetězovým převodem, který se mi v té chvílce nepodařilo pochopit.

Všichni se utišili, když muž s cylindrem zvedl ruku. Měl v ní pistoli. Zakřičel start a vystřelil do vzduchu. Sportsmeni nonšalantně nasedli, popadli rukojetě, opřeli se do šlapek a rychlostí, která mě udivila, vyrazili směrem k mostu. Dav je provázel nadšeným skandováním, provolávalo se „Slavia!“ a „na zdar!“ a „Čechie na věčné časy!“, až z toho brněly uši, ale na transparentu, pod nímž mladíci ještě před chvílí čekali na povel, stálo něco jiného: *Dunlopovy pneumatické pryže, Belfast. Aha.*

Kloboučník měřil cyklistům čas na velikých stříbrných cibulích s odpočítáváním minut a vteřin. Zaváhal jsem, zdali mám na pořízení nového chronografu vůbec ještě chuť. Potom jsem k hodináři přece jen zašel.

Nade dveřmi se rozezněl zvonek, od pultu vstal uhlazený chlapík a strnule se zlomil v pase, že je pánovi k službám. Výtečně. Podal jsem mu vizitku a požádal ho, ať mi předvede kolekci kapesních hodinek, ale jen nových, o použité nemám zájem.

Kartička na něho očividně udělala dojem, to bylo dobré znamení. Vyložil přístroje na pult, jen dražší kousky, těmi lacinými se neobtěžoval. Potom dvěma různými klíči složitě odemkl malý sejf, který měl někde u nohou, a jako pouťový kouzelník z něj vytáhl zlaté Švýcary s broušeným diamantem zasazeným doprostřed víčka. Požádal jsem ho, ať je zase schová, padla by na ně celá má roční apanáž, a on, aniž dal na sobě cokoli znát, je obřadně uložil zpět do trezůrku a svědomitě za nimi zamkl. Jeho pohyby byly mechanické, jako na klíček. Až se pružina odvine, zastaví se. Já pak seberu všechny vyložené cibule, odnesu si je v kapsách a večer je u Zlatnice za babku rozprodám vetešníkům a šmelinářům. Hrabě Arco, nový fenomén pražského podsvětí. Alespoň nějaká kariéra.

Potěžkával jsem jedny hodinky po druhých, otvíral je, zkoušel snadnost natahování, poslouchal jejich sametové tikotání. Hodinář mě přemlouval, ať si vezmu ty největší zlaté, byť bez diamantu – že mi dá

pěknou slevu na řetízek a s placením počká i rok, složím-li aspoň třetinou jistinu hned a tady.

Možná by mě byl přemluvil, kdybych si ve vitríně nevšiml jedné kuriozity, minihodinek bez řetízku, zato s koženým řemínkem po obou stranách stříbrného pouzdra, velkého sotva jako zlatka. Na jednom konci měl pásek dírky, na druhém maličkou přezku.

„Co to je?“ ukázal jsem na tu podivnost a vyžádal si předvedení.

„To jsem vzal do komise,“ omlouval se hodinář, ale přinesl mi je. „Od anglického dodavatele. Já bych vůbec pana hraběte něčím takovým neobtěžoval, ale bez zajímavosti ten strojek věru není.“

„Nosí se na ruce, že?“

„Ano. Když dovolíte, připnu vám ho. Na levou, nebo na pravou?“

„Nevím. Asi na levou... Můžu se při šermu dívat, jak ubíhá čas,“ zasmál jsem se.

Připnul mi hodinky a poodstoupil. „Tak. Trochu divné, nemyslíte? Jako nějaké... Stydím se to říct.“

„Jako podvazky. Máte pravdu. Trochu ty hodinky působí jako podvazky. Na rozdíl od kapesních člověk pořád cítí, že to má na sobě. Že je to tady s ním. Jak tělesné.“

„Pěkně prosím pana hraběte, aby je sundal. Nevypadá to na vás dobře. Já sám...“

„Co?“

„Já sám bych raději chodil tady po Ferdinandské v sukni, než s tímhletem na ruce, vzácný pane.“

„Proč?“ zavrtěl jsem hlavou. Prohlížel jsem si hodinky na svém zápěstí, skoukl je i v zrcadle. „Copak to působí žensky? Já na vás snad tak působím?“

„Ale kdeže.“

„Prosím?“

„Vůbec ne. Já nevím, proč mi to tak připadlo. To světlo z výlohy... Jste takový subtilní pán. Jako ty hodinky, když dovolíte.“

„Hm. A nějaké robustnější nemáte?“

„Už jiné nemám, ale měl jsem tady ještě dvoje se stříbrným náramkem, koupily si ho dvě členky Amerického klubu dam, kvůli vycházkám do přírody, jak mi objasnily. Na dámské róby společenské ani výletní se kapesní hodinky bohužel všeset nedají. Je potřeba náhrdelníku...“

Trochu mě znechutil. „Copak opravdu vypadám zženštile, když to mám na zápěstí?“

„Chraňbůh, pane, vůbec, ani za mák ne. Pokud se vám líbí, milerád vám je prodám a objednáám náhradní řemínek, až se tenhle obnosí. Vlastně vám velice sluší, ano, dokonce víc než dost, a na ty robustnější raději zapomeňte, ty objednávat nebudeme, máte tak útlé zápěstí, to by se zdaleka nehodilo. I když tyhle...“

„Já vím, budu s tímhle na ruce vypadat exoticky. Ale proč to nenosí víc lidí? Je to praktické.“

„Nemačká vám to ruku? Ukažte.“

„Nesahejte na mě.“

„Prosím za prominutí. Chtěl jsem vám ukázat, jak se natahují a seřizují.“

„To dokážu sám.“

„Zajisté, a kdyby ne, jsem vám kdykoli k službám s tisíceroú omluvou, pane. Víte, ona to byla teď ve světě taková móda, ty zápěstní hodinky, ale já je nemám rád. Ta móda se nechytla. Výrobce je švýcarský, ale nemá na to patent a rozhodně není sám. Takovéto hodinky nosí ženy, které musí pracovat, potřebují volné ruce a nemají na sobě šaty, které by dovoľovaly nosit kapesní hodinky, a z nějakého důvodu nechtějí mít chronograf pověšený na krku. A kolik je takových žen, he? Navíc, vzhledem k tomu, že ta věcička není úplně levná, dobereme se výsledku, proč nemá prodejní úspěch.“

„Nesmysl. Je to jen otázka času. Předpovídám tomuhle stroji velkou budoucnost. Ta volnost rukou! Touché!“

„Ha ha, velice veselý, pane. Slyšel jsem, že je s úspěchem používá anglické vojsko, především důstojníci a jezdeckvo. Právě z Anglie mi je poslal-li.“

„Tak vidíte. Víte co? Vezmu si je.“

„Skvělé rozhodnutí, pane! Velká škoda, že nemám zlaté. Mohl bych je však objednat.“

„Jak dlouho bych čekal?“

„Tři čtyři týdny, nanejvýš šest.“

„Ne. Spokojím se s těmihle.“

„Jak si přejete. Můžu vám je zabalit? Mám tady takovou šikovnou krabičku.“

„Nechám si je na ruce. Co jsem dlužen?“

Zaplatil jsem směšnou částku, a zatímco jsem čekal, až mi hodinář vedle v ozdobnictví rozměni na drobné, prohlížel jsem si ty titěrné stříbrné ručičky v perleťovém ciferníku, ukazující půl dvanácté a tři minuty, navlas stejně jako všechny ostatní chronometry v krámu. Pak jsem si povšiml značky, nápisu *Lord*, vyvedeného tenoučkou černou linkou v minuskulní kurzívě těsně pod dvanáctkou.

Lord. Hodinky moderního šlechtice. Nu dobrá.

* * *

Po obědě jsem navštívil dům V Pavlači, dvířka ve vratech do průjezdu byla otevřená, ale když jsem přišel na dvorek, bylo tam téměř pusto. Koza, ležící na boku pod obloukem klenby, po mně otočila pronikavým okem a zamečela. Avšak nikde žádné štafle ani rozmalovaná plátna, jenom žebřík ležící podle zdi a několik šedých holubů, kteří mě s překvapeným vrkáním pozorovali z barokní pavlače. Vyšel jsem nahoru a vyplašil je, nazlobeně vzlétli a usadili se na hřebeni střechy. Ťukal jsem na dveře i na okna, všechno marné. Napadlo mě obejít nejbližší hospody, ale tady, na samé hranici Starého Města a Židů jich mnoho nebylo, všude samé krámky s veteší a sklady s uhlím, dřevem a bramborami. Bůhví, odkud bratři Urzidilové měli posledně to pivo. Sedl jsem si na lavičku u stěny, zapálil si dýmku a skrz zábradlí vyfukoval kouř nad šedivý dvorek. Hluk města sem pronikal jen slaboučce. Zůstal jsem půl hodiny, nikdo nepřišel. Ani se mi nechtělo pryč.

Zatoulal jsem se až k synagogám, odbočil od nich a namířil si to k Petrské čtvrti a k Laguně, víceméně bez naděje, že bych v těchto roz-

kopaných končinách mohl na bratry natrefit. Až na kejhání hus od blízké řeky bylo v uličkách nezvyklé ticho, mlýny se netočily. Přišel jsem k nízké hospodě s doškovou střechou, která se podobala vesnické chalupě. Z jedné strany byl vchod, z druhé ke stavení přiléhál kotec, odkud hýkal osel. Na dlouhých bidlech trčely vysoko nad úroveň krovu čtyři holubníky zrobené ze starých provrtaných sudů; podobaly se baňatým makovicím. Bidýlka byla obsypaná šedými ptáky a já se obloukem vyhnul dosahu jejich trusu, který se na dlažbě před knajpou vršil do roztodivných malých pyramid. Smrad vítr odnášel proti proudu řeky, směrem k Židovskému městu a Malé Straně. Na dřevěném, fermeží napuštěném vývěsním štítě, zaháknutém na železné tyči, se běhalo vodní kolo. Vstoupil jsem do dveří.

Zavřel jsem za sebou a okamžitě vycítil napětí, které vyvolal můj příchod. Nikdo nemluvil, bylo tu šero, tři otevřená malá okénka sem pouštěla jen zdání světla a nestačila větrat ani hustý tabákový kouř. Žádný stůl nebyl volný, dělníci z mlýnů seděli u piva, žmolali fajfky a ani se nesnažili maskovat svoji nevraživost vůči hostu, který sem pramálo zapadal. Přiložil jsem si k nosu kapesník a jejich obličejе ještě potemněly. Otočit se a odejít nepřicházelo do úvahy. Šel jsem tedy k výčepnímu pultu, abych si řekl o sklenku kmínky a vypil ji vestoje, ale pod oknem se zvedla ruka a kynula mi, abych si přisedl. Protáhl jsem se mezi zpocenými zády a pohlédl do rozesmáté tváře Belisara, poskoka z bordelu U Friedmanna. Seděl na židli u okna, vyskočil a ukázal na ni.

„Jaká radost, pane hrabě. To bych teda čekal, že tady uvidím spíš vrchního rabína než vás, ale vemte flek, když už jste sem vlez.“

Usadil jsem se na židli a rozhlédl se, ostatní si mě přestali všímat, ale jejich hovor byl o něco tlumenější. Přišel k nám hostinský, objednal jsem kořalku pro sebe i Belisara a sodovou vodu pro oba, ale dočkal jsem se nechápavého pohledu a Belisar mi pošeptal, že sodovku tady neznají, potrpí si jenom na líh a pivo. A tak jsme pili líh. Belisar vyprávěl, že Friedmannův speciální hostinec je už vystěhován a očesan od všeho, co se dalo odnést, včetně oken, dveří a veškerého nábytku, a teď

už tam žijí jen krysy a nejchudší obyvatelé ghetta, kteří se tam slezli poté, co na zdech zavlály letáky s nápisem ASANACE.

„Vyhnat je bude těžký,“ pokyvoval Belisar hlavou a tůkal špinavými zuby o okraj skleničky, „ty polezou ven s krysama, až do zdi práskne koule na řetězu toho bouracího bagru.“

Připili jsme si na slavnou památku podniku Friedmann a pak se Belisar zatlemil: „Prej budete stěhovat tu svoji od Zlatnice, jdou takový řeči. Prej že ji necháte na holičkách a narazíte si novou, mladší, je to tak? Prej máte zálusk na tu židovskou krasotinku.“

Přiznávám, že mě tím vyvedl z míry. „Klepy! Ta krasavice mě možná chvíli zajímala, snad jsem ji dokonce jednou zahlédl, ale nic o ní nevím a vlastně jsem na ni zapomněl.“

„Jo tak.“

„Tys o ní něco slyšel?“

Znova se zakřenil a utřel si do rukávu nos. „Nejen to. Taky jsem ji viděl – na vlastní voči a na mou duši! Starej od ní chtěl odvést pozornost a kul nějaký pikle, ta holka je holt moc krásná. A tak jí, to si představte, nabarvil vlasy nějakým sajrajtem, musel dát prej aspoň tři vrstvy.“

„Ehm. Nevídáno. Proč by něco takového dělal?“

„Zrzavá Židovka přece každýho chlapa akorát odpuzuje.“

„Opravdu?“

„Židovka. A zrzavá k tomu.“

„To bych neřekl.“

„Ale říká se to. Ale co já vím. Je taková pověra, že jsou záludný jako Jidáš, ale že krvácej jako Nazaretskej, když mu propíchlí bok. Já vím, pověry. Ale nosí to smůlu, jak jistě uznáte.“

„Vidím, že se vyznáš.“

„No aby ne. Po fajn podnicích posluhuju už třicet let, a to byste nevěřil, už devětkrát si mě kunčoft koupil – dokonce naposledy minulý jaro!“

„Jsi jistě žádané zboží.“

„No aby ne.“

Odkašlal jsem si. „Takže ten její otec nebo děd nebo strýc... Čím vlastně je? Ten člověk tedy uchránil její počestnost tím, že jí nabarvil vlasy narudo? Fantastické.“

„Přesně tak. Oni by mu ji úřady vzaly, víte? Musel si půjčit spoustu peněz od lichváře, venkoncem přitáhl z horoucích pekel s holou řití, že jo. No a samozřejmě pak neměl jak splatit, vždyť měl co dělat, aby v Židech sehnal pro sebe a pro holku jakýs takýs ubytování. A pak přišli pro tu půjčku dva vymahači, jeden jak golem a druhý jak patník, a chtěli úroky, no jak by ne. Ale otevřela jim ta holka a oni uviděli ty zrzavý pačesy a nějak už se jim rozmlátit starýmu ciferník nechtělo, zvlášť když jim holka řekla, že pokud jim nedaj pokoj, probuděj se druhý den ráno na kandelábru a budou žít přesně tak dlouho, dokud jim nedojde, že tam visej za svoje vlastní střeva. A tak se klidili, velkej i malej.“

„Jak tohle všechno víš?“

„Šeptanda, zkuste v Praze něco tutlat. Ta holka je prej čarodějnice, teda já si to nemyslím, ty červený vlasy měla jenom nabarvený, ale od tý tirády s vymahačema se jí i starýmu lidi vyhýbaj. A vy byste si taky měl dát bacha, prostě na tu lilitku zapomeňte, jinak vám vyškrábe voči.“

„Jenomže já jsem jí koupil boty. Takže má důvod být vděčná.“

„Anebo má důvod cejtit se zadlužená. A to není dobrý, že ne. Pošle na vás Masíčko a bude.“

„Co na mě pošle? Masíčko?“

Belisar náhle vypadal, že bude zvracet. Dopil pivo a chvíli tupě hleděl do sálu.

„No?“ pobídl jsem ho. „O jakém masíčku je tady řeč?“

„O Masíčkovi, přece. Tý vobludě. Ale na vás on by si netrouf, to nejde. Vy jste gój, a navíc urozenej, nad váma von nemá žádnou moc. Jako kdybych nic neřek.“

Uchopil jsem ho za rameno a zmáčkl; na prstech mi ulpělo něco mazlavého. „Belisare, o co jde? Co má to Masíčko společného s tou dívkou?“

„Ten Masíčko, pane, ne to. Prostě Kleinfleisch.“

„Proboha.“

„Co jako? Já přestanu, jestli chcete.“

„Ale nechci. Řekl jsi Kleinfleisch?“

„No a? Proč se tak jevíte?“

„Kdysi dávno... Bylo to napsáno na jedněch dveřích tady v sousedství. Jako dítě jsem z toho slova měl hrůzu.“

„Ze slov teda já hrůzu nemám.“

„A co to je? Kdo to má být?“ Srdce mi bilo splašeně jako dítěti, a hostinský, jako by to slyšel, sám od sebe přinesl další dva panáky kmínky.

„Je to takový strašidlo, nebo co,“ koktal Belisar, „jenomže se o něm nesmí mluvit, jinak přijde. V tom je ten fór. Strašej se tím děti, ale to byste neřek, jak jsou z něj posraný i dospělý.“

„Takže Masíčko je strašidlo? Masíčko, co je Kleinfleisch, je nějaký duch?“

„No aby ne.“

„A dál?“

„Dál nic.“

Měl jsem chuť dát mu facku. „Tys ho viděl?“

„Já?“ krákl Belisar a pár hlav se k nám otočilo. „To bych tady asi nebyl, že ne,“ dodal tišeji. „A víc vám o něm nepovím, protože já prostě nic víc nevím, to je všechno.“

Byl jsem ohromen. Najít kus svého dětství, nevyjasněnou záhadu a jeden z nejsilnějších zážitků, jak se válí v hubě štamgastovi té začouzené knajpy.

Belisar viděl, že se ve mně něco děje. Chvilí mrkal zahnojenýma očkama, ucucával pivo, těkal očima po lokálu, jako by zvažoval úprk, a pak se sesul na parapet a řekl: „Já se vás nechtěl dotknout, pane hrabě, my dva si přece nemáme co vytýkat. Koukněte, abyste viděl, že nejsem sketa a nechci do vás valit nějaký zhovadilosti, něco vám povím – a to vás potěší. Pokud tu holku chcete, ať už je čarodějnice nebo princezna, hledejte sádek a v něm tři stromy. Tam ona bydlí. Pokud teda zas

netáhli někam jinam, jako že o tom pochybuju, protože tady jsou myslím v bezpečí. A teď už musím běžet, mám nověj flek v Kamzíkovy a za chvilku otvíráme. A pane hrabě... přijďte se podívat.“ Prokličkoval mezi pijáky, protáhl se dveřmi a byl pryč.

Dal jsem si ještě jednu a přemýšlel o tom, co všechno ten skrčený zpropadenec semlel, co z toho je pravda a co je pro mě důležité. Pak jsem si vybral to nejdůležitější: zahradu se třemi stromy. Protože tady jsem se měl čeho chytit. Před časem jsem šel kolem zídky, za níž právě takový malý sad byl.

Venku už se tmělo, šel jsem zpátky ke Starému Městu, abych se podíval, zda se bratři Urzidilové už nevrátili. Terén u kláštera byl rozbitý, díry v zemi i přístup k nim přetínaly provazy s červenými a bílými praporky, přeběhnout po úzkých mezích mezi jámami by si troufly kočky a krysy, člověk sotva. Musel jsem jít oklikou a v náhlém soumraku jsem ztratil cestu. Někde tady bývala židovská lázeň, říkal jsem si a marně v šeru pátral očima po její baňaté střeše. Potom mě noční vzduch uzavřel do uličky s rozbitou lucernou. Studeně tu táhlo a za dřevěnou ohradou vyl pes. Roztrásl jsem se a potlačil nával kašle. Pokračoval jsem dál, ohrada skončila a já šel tmou podél vlhké zdi a nataženého lana a konečně narazil na pevné, nikoli pouze naznačené nároží, za nímž příčně, podle mého odhadu jižním směrem, ubíhala solidně široká ulice a o kus dál se ve svitu luceren příkře zatačela. Vydal jsem se po ní a cestou nepotkal živou duši. Potom se z otevřeného průjezdu ozvalo volání o pomoc; úpěnlivý ženský hlas, pak výkřik a najednou ticho.

Vešel jsem do dvora současně s lidmi, kteří sem přicházeli z okolních domů. Za okny se rozsvěcovaly lampy a objevovala se tam jedna temná hlava za druhou. U přizděné kolny na dříví se choulil houfek chudě oblečených lidí, bylo jich asi osm, hovořili vzrušenými, vyděšenými hlasy. Opodál, vedle sudu na dešťovou vodu, ležela v kaluži krve nějaká dívka. Podle polohy těla a nepřirozeně stočené hlavy se dalo hádat na zlomený vaz.

Všichni se na ni dívali jako očarování, včetně malého děvčátka v modré blůze a s bílým šátkem na krku. Nějaký mladý muž s černým knír-

kem říkal ostatním, že před půlhodinou ještě žila, viděl ji přicházet. Jakási žena v bílé plachetce zalomila rukama, chtěla něco říct, ale nemohla. Za jejími zády vykoul zpoza dveří snědý muž v kaftanu. Nástěnná lucerna nad zabitou byla zhasnutá, ale za tímto Židem oranžově svítila z okna v přízemí petrolejka. Pohlédl jsem vzhůru – okno přímo nad ní, ale až pod střechem, bylo dokořán.

Jedna z ženských se sklonila k mrtvé současně se mnou. Zbytečně jsem zkoušel nahmatat na bezvládné ruce puls. Byla teplá a děsivě rychle chladla, svaly pod kůží jako by chtěly na moje stisknutí zareagovat, ale krev v žilách pod nimi už neproudila. Dívčina tvář byla strnulá, ústa pootevřená jako ve výkřiku, oči rozšířené a zalité slzami. Od nosu se táhla stužka krvavého hleny. Další krev vytékala mrtvé z ucha a zpod slepených vlasů.

Někdo řekl, že doběhne pro doktora, a já jsem dodal, ať pošlou taky pro policii.

Pak jsme čekali. Ženy stály u zdi a něco si tiše říkaly. Dívaly se na mě, jako kdybych za tu smrt mohl já. Což bylo pochopitelné, nebyl jsem odtud. Zapálil jsem si dýmku a vstoupil do domu. Vyšel jsem po schodech k posledním dveřím pod půdou a strčil do nich. Jak jsem předpokládal, nebyly zamčené. Otevřené okno naproti odpovědělo na poryv vzduchu, křídla práskla do rámu a zase se rozletěla. Přešel jsem komůrku vybavenou postelí, židlí, stolkem, prádelníkem, věšákem a bubnovými kamny. Všechno bylo odřené a ubohé. Shlédl jsem na dvůr. Tváře žen byly obráceny vzhůru, a když jsem vystrčil hlavu, jedna na mě ukázala a zavřeštěla. Rychle jsem se schoval a obhlédl místnost. Hledal jsem stopu, která by prozradila, co se tu stalo. Když jsem nic nenašel, vrátil jsem se na dvůr.

S ženami mluvil vrásčitý muž s šedými vlasy a v drahém obleku. Nějaký chasník, celý pomačkaný, jako kdyby ho před chvílí vytáhli z postele, si něco psal do malého sešitku. Jakmile mě uviděli, řekla ta, co na mě ukázala do okna: „To je on.“

Prohlíželi si mě. A jako by nebyli spokojeni s člověkem, kterého vidí. Možná očekávali někoho jiného. Ten starší, se světlýma kulatýma oči-

ma a hlubokými rýhami nejen na čele, ale v celém obličejí, konečně promluvil: „Náměstek policejního rady Herrmann.“ Potom kývl směrem k mladému: „Pomocný detektiv Listopad. Teď nám povězte, kdo jste a co tady děláte.“

Představil jsem se jménem i titulem, dojem to na ně neudělalo, zato na ženské ano, začaly si něco šuškat a ten detektiv – Listopad – je poslal pryč. Vypověděl jsem, že jsem přišel před chvílí, když dívka už ležela na dvoře v krvi, a že mě ty ženy viděly přicházet, když bylo po všem.

„Co jste dělal uvnitř v domě?“

„Šel jsem tam něco hledat.“ Odkášlal jsem si.

„Co jste tam mohl jít hledat?“

„Strašidlo.“ Vypadlo to ze mě, ani jsem nevěděl proč.

Herrmann se zatvářil dopáleně, ale přitočil se k němu Listopad a teď už vůbec nevypadal jako prostáček, naopak. S přimhouřenýma očima mu něco pošeptal, a když starý něco namítal, odvedl ho stranou a o něčem ho přesvědčoval. Potom mi pokynul: „Pojďme se podívat na mrtvou.“

U dívky klečel na jednom koleni lékař, vedle sebe měl kufřík, ale ani se nenamáhal ho otevřít. Pozvedl k nám hlavu. „Podívejte se sem, pánové.“

Ukázal na dívčinu tvář. Svaly v ní už povolovaly a oči byly matné, ale zděšení z nich ještě docela nezmizelo.

„Na obličejí nejsou žádné známky po zápasu, nehty má krátké a čisté. Má zlomené obě nohy a nejspíš i pánev, dopadla tedy na spodní část těla, náraz byl příliš prudký a smýkl jí stranou. Úder hlavy o zem šel zešikma a byl samozřejmě fatální, odraz zvrátil hlavu do protisměru a v tu chvíli došlo ke zlomení krční páteře a exitu. Blesková smrt. Ovšem kdyby dopadla o něco šikovněji a měla větší štěstí, mohla pád přežít. Kdyby to ovšem pád byl.“

„Co z toho vyvozujete?“ zeptal se Herrmann. Ale odpověď jsme už znali.

„Najisto to nedokážu říct, ale pravděpodobné je, že z toho okna vyskočila sama. Takže to mohla být sebevražda.“

„Ale já jsem slyšel ten výkřik,“ namítl jsem. „Měla z něčeho hrůzu, je jí to vidět na obličeji.“

„To může být příznak akutní hysterie,“ odvětil lékař s nelibostí v hlase.

„Někdo ji vystrašil, a to hodně,“ trval jsem na svém. „Možná jí chtěl ublížit a ona vyskočila z okna.“

„Nahoře jste byl vy,“ řekl Herrmann.

„Ale až potom.“ Listopad se podíval vzhůru a v zubech drtil slova, jimž nebylo rozumět. Potom se ke mně obrátil.

„Říká vám něco termín ‚Masíčko‘? Čistě náhodou.“

„Slyšel jsem o něm. Máte pravdu, něco takového jsem si představoval, že v domě potkám. Kdybych si to ovšem uměl představit.“

„A podle vás je to co?“

„Nevím. Něco strašidelného. Před časem jsem to možná potkal, taky v Židech, nedaleko odtud.“

„Jak to vypadalo?“

„Nevím, byla tma.“

Zástupce policejního rady chvíli přemýšlel a pak řekl: „Detektiv Listopad si zapíše vaši adresu. Pokud se tu stal zločin, budete v něm vystupovat jako svědek. Pokud šlo o sebevraždu, už vás nebudeme hledat. Teď můžete jít. Možná vaše svědectví budeme ještě potřebovat, tak neodjíždějte z Prahy, prosím.“

Odcházel jsem a cítil v zádech jejich zpytavé pohledy. Bolela mě hlava, tloukly se mi tam stovky otázek a žádná odpověď.

Myslel jsem na Belisara, který se zmínil o Masíčkovi, a na Listopada, který to udělal jen chvíli poté, na místě, kde se možná udála vražda.

Ze všeho nejvíc jsem toužil spolknout zázračnou pilulku od Maniho, ale už jsem žádnou neměl. A potom dlouho spát.

X

Židovské strašidlo; doktor Hofman

Ráno jsem zašel za Solim a všechno mu vyprávěl. Jakmile jsem řekl Kleinfleisch, přítel se usmál a pokýval hlavou. Podal mi hrnek s kávou a řekl: „Masíčko neboli Kleinfleisch je postava z pražskejch židovskejch povídaček. Golema znají i ve světě, to je stará vesta, ale Masíčko je bytost obskurní a vně dřívějšího ghetta málo známá. Jenomže zatímco Golem budil hrůzu především u dospělejch gójů a u dětí nanejvýš posvátnou úctu, ostatně spousta lidí na něj věří dodneška, Masíčko byl od začátku strašidlo na zlobivý židovský děti. Jeho historie sahá tak do půlky století, kdy bylo Židovský město připojený k Praze, tradiční usedlíci se mohli vystěhovat, a kdo měl prachy, tak to udělal, protože tady bylo k nedejchání, ostatně jako dneska. Mí rodiče taky odešli na Starý Město a já se jim nedivím. No a na Josefov se přistěhovali chudáci, co bydleli za branama, křesťani i Židi, najednou to bylo jedno, byly tu prázdný baráčky s malinkejma dvorkama a vysokejma střechama, zalezli tam jak krysy a teď, po padesáti letech, je dostane ven až asanace, a já si kolikrát říkám, že je na čase, jinak by se Josefovský udusili ve vlastních hovnech, rozložili by se v močůvce jako v louhu, a z toho neřádu by pak povstal mor.“

Káva mi z šálku ukápla na vyžehlené kalhoty, drhl jsem to místo kapsníkem, ale flek tam zůstal. „Tomu přece nevěříš. O moru mluvil Bürger na tom shromáždění, varuje před ním Preiningerova studie, ale nebýt bourání, život v Židech se nezastaví.“

„Ale vraždí se tam. Nejdřív Rosina, teďka ta holka, co ji vyšouplí z okna. To je divný, že se tě policajti ptali na Kleinfleische. Přece se neptali jen tak.“

„Rosinu bych z toho vynechal. Tahle smrt je jiná. Nějaká mladičká služka, kolem osmnácti let. Jako by ji něco donutilo zřítit se z okna na

dvůr. A pak hned ta zmínka o Masíčkovi... A já ho asi jednou potkal. Je celý v černém a nemá obličej. Anebo má, ale znetvořený. Na někoho tam čekal.“

„Třeba čekal na to, až začneš utíkat,“ řekl Soli. „Masíčkem nás strašili, když se báli, abysme nepodlehli svodům gójskýho světa. Když budeš jíst vepřový maso, všecku tu šunčičku, co ti z ní zlomyslněj řezník kousek nabídne zadarmo, přijde na tebe Masíčko a vykostí tě svou kudlou.“

„Masíčko má nůž? Nic takového jsem tehdy neviděl.“

„Nebyl jsi perspektivní zákazník, on to poznal, a tak se zdechnul. Ale když jsme byli malí, nevím, čeho jsme se báli víc – jestli toho krvavýho ksichtu, nebo toho dlouhýho dranzíráku... To je zvláštní. Úplně jsem na tyhle dětský strachy zapomněl, a kdo mi je teď připomněl? Ty.“

„A nezapomeň na šatník a zalígrovat večer dveře.“

„To udělám. Brr. Tak vida, je mi skoro třicet a Masíčko je zase tady. Možná začnu nosit meč, jako se to dělalo dřív. Aspoň v noci. Jenomže co s tím proti strašidlu?“

„Rosinu nezabilo strašidlo.“

„Já vím. A týhle holce stačilo ho jenom vidět, a je mrtvá.“

„To je zvláštní, vid’?“ Zapálil jsem si jednu z jeho cigaret, měla namodralý papírek a příliš nevoněla. „Ted’, když do Židovského Města vtrhla asanace s hesly jako hygiena, zdraví, vodovod, elektřina, objeví se tam příšera, co děsí židovské dívky k smrti, a když si usmyslí, tak je rovnou podřeže. Nějak to s tou moderní metropolí, co se má rovnat Paříži a Vídni, nejde dohromady.“

Soli mi předvedl, že dým z cigarety se musí vdechovat až dolů do plic. Zkusil jsem to a vykoledoval si drásavý nepolevující kašel. Měl jsem s sebou kapky od doktora a rozpustil jsem je ve sklenice s vodou. Moc mi nepomohly, točila se mi hlava a lapal jsem po vzduchu. Když záchvat konečně začal polevovat a já dýchal sípavě a tence, ulehl jsem na divan a Soli trpělivě čekal, až se uklidním.

Pak řekl něco překvapivého: „Zašel jsem včera za tvým lékárníkem. Počkal jsem venku, až se apatyka vyprázdní, pak jsem tam vtrhnul a trochu si toho konfidentskýho švába podal.“

Vzepřel jsem se na lokti. „To sis měl odpustit, Soli. Není to k ničemu. Přijdou si pro tebe.“

„Přece si nenechám líbit to, jak mi chtěli vypálit krám.“

„A co s tím má on společného?“

„Možná že nic, ale pár dnů předtím jsem mu přece odmítl spolupráci. A říká se, že ty nepokoje vyprovokovala tajná policie. Tak to nejspíš vzali při jednom, protože žádný jiný žhářství se nikde jinde nekonalo. Jenom u mě.“

„A lékárník?“

„Řekl jsem mu, že jestli se něco podobného bude opakovat, shoří naopak jeho apatyka a on v ní. A pak jsem se mimochodem zeptal, když je tak shánčlivej po informacích, jestli neví, kde bych sehnal doktora Hofmana. A představ si –“

„On ti to řekl.“

„Jo. Tak si za tím zázračným doktorem zajdi.“ Soli vytáhl z pokladny peníze. „Můžu ti půjčit, jestli nemáš hotovost. Zkus smlouvat, ať tě neošidí. Apatykář povídal, že má brzo odjet.“ Podal mi svazek bankovek. „Kup všechno, co má, Adi, můžeš mi to splácet z apanáže. Najdeš ho v domě U tří jezdců, víš, kde to je?“

„Na Senovážném náměstí.“

„Pronajímá si tam apartmá. Tak běž.“ Vytáhl roletu a šel odemknout. „Dneska se kšefty jen pohrnou, a nejen mně.“

Poslechl jsem ho.

* * *

Doktor Hofman nemohl být na téhle adrese dlouho. V domě U tří jezdců se krátkodobě pronajímaly pokoje a apartmány odjakživa, dokonce se říkalo, že za příplatek je možné najmout si na hodinu pokoj s velkou postelí a přivést si tam až čtyři další osoby, aniž by záleželo na pohlaví. Mé přání bylo skromnější. Podal jsem správci půlkorunu a on mě do-

provodil k zeleně natřeným dveřím. Zaklepal jsem, uslyšel zevnitř „he-rein“ a vešel do rozlehlého pokoje s velkými, nepříliš čistými okny. Správce za mnou tiše zavřel.

U psacího stolu zády ke mně seděl štíhlý, nakrátko ostříhaný muž s řídnoucím temenem hlavy. Měl na sobě bílou košili a lesklou vestičku do obleku, a když vstal a otočil se, udělal to ladně jako tanečník. Na nohou měl pečlivě vyžehlené kalhoty s jemným proužkem a vyleštěné měkké střevíce, které na fošnách podlahy nedělaly téměř žádný zvuk.

Přistoupil ke mně a počkal, až mu podám ruku.

„Hrabě Arco, nemýlím-li se? Jsem doktor Felix Hofman, k vašim službám. Čekal jsem vás. Prosím, prokažte mi tu čest a posad'te se, jste mým milým hostem.“ Mluvil německy a bez jakéhokoli přízvuku, podle něhož bych mohl odhadnout, odkud pochází.

„Jak je možné, že jste mě čekal?“

Sedl si do židle naproti mně, obřadně vzpřímený, a přece uvolněný a zvláště klidný, na pohled se světem smířený člověk. Dlaně si položil na kolena a co chvíli si zbytečně uhladil vlasy nad spánkem. Vázanku pod bradou měl jasně modrou, o něco tmavší než oči. Malá ústa, jež nebyla pod knírem příliš vidět, se neustále, snad ze slušnosti usmívala.

„Doneslo se mi, že se po mně sháníte, stejně jako to, že můj vzácný přítel hrabě Arco-Zinneberg byl teď v Praze a pak někam odjel.“

„Nebude pryč dlouho. Je na venkově u svých rodičů.“

„Já sám se v Praze zdržím jen do zítřka, musel jsem se stěhovat, jsem trochu náročný na ubytování.“

„Nelíbí se vám v Praze?“

„Naopak. Jenom... Na tom nezáleží. Slyšel jsem, že jste už okusil preparát podobný mému.“

„Máte obdivuhodné informace, pane doktore. Je to pravda, dostal jsem lahvičku od Karla Emanuela, s nímž se znáte. Ale on mi nepotvrdil, že by to měl od vás.“

„Děkuji, to rád slyším. Jestli vám něco nabídl, byla to napodobenina, kterých se objevuje čím dál víc. Můj vlastní preparát – říkám mu „heroický“ – je tucetkrát lepší. Bohužel se nemohu věnovat náležité propagaci

a už vůbec nemám prostředky na patentní zajištění. Abyste rozuměl, Bayerovy chemické závody si nárokují patent na obdobný prostředek, s tímž chemickým složením, a já to do jisté míry chápu, i oni se bojí padělků. Jejich právník mě v německém tisku dokonce označil za zloděje, který ukradl recept. To je nepřístojné, nemyslíte?”

„Jistě to udělal neprávem.“

„Zajisté, i když argumentuje správně v tom, že jsem pro Bayera pracoval v chemické laboratoři. Přijali mě tehdy s nadšením, jsem od začátku stoupencem acetylce a podílel jsem se na vynálezu prostředku proti horečce – přesně takového člověka u Bayera potřebovali a já byl spokojen. Pak jsme se však se zaměstnavatelem neshodli na výrobním postupu a míře rizika při testech účinnosti –“

„Počkejte, doktore. Tomu nerozumím.“

Hofman maličko znervózněl. Uhladil si vlasy, vyhlédl z okna na ulici, jako by se něčeho obával, a pokračoval: „Na krysách, samozřejmě, ale abych opět učinil pravdě zadost, museli jsme provést sérii pokusů i na lidských pacientech – takových, kterým by už nic jiného nepomohlo. Byli to nadšení dobrovolníci. Zbývaly jim jen měsíce života.“

„A jak ty pokusy dopadly?“

„Ale výtečně. Pacienty s chronickým kašlem jsme vylepšili o sedmdesát procent, taktéž záducha se projevila ve výborných číslech. Pochopitelně tam byli i lidé s rakovinou, a těm jsme alespoň zpříjemnili poslední dny života, náš preparát z nich udělal šťastné, s osudem a Bohem smířené jedince.“

„Amen.“

„Prosím?“

„Nic. Vy jste pak od Bayera odešel.“

„Odešel, neboť oni četli výsledky mých testů poněkud jinak a především odhlíželi od pozitiv a příliš se soustředili na negativa, hlavně na návykovost. Moje fenomenální náhrada za mnohem nebezpečnější kodein jim nebyla dost dobrá a nahradili ji. Chápete?“

„Obávám se, že ne.“

„Vedení se rozhodlo zamítnout můj návrh dalších zkoumání ve věci heroického prostředku, rozjeli výrobu podobného preparátu. Proto jsem odešel.“

„Předpokládám, že si hledáte místo u konkurence.“

„Ano, ale není to snadné. Bayerovi lidé roznegli po střední Evropě fámu, že mé pilulky jsou jedovaté, zatímco ty jejich bezpečné.“

„A nejsou ty vaše jedovaté?“

„Do jisté míry – stejně jako ty jejich. Tělo si na lék zvykne, vyrovná se s negativními vedlejšími účinky, ale postupně ho potřebuje čím dál tím víc – pozitivní účinky jsou čím dál tím slabší. A já přirozeně nevím, co se stane, až bude dávka troj- nebo čtyřnásobná. Nestihl jsem to otestovat.“

Sáhl do kapsy, vytáhl z ní dvě lahvičky a podal mi je. Byly stejné, z žebrovaného skla, plné světlých tablet. Jedna měla barevnou nálepku s nápisem *Heroin, hydrochlor*, opatřenou kulatým emblémem Bayerovy ochranné známky. Druhá měla bílou nálepku a nápis *hydrochlor plus*. Odšrouboval jsem na obou uzávěr a vyklepl po tabletce do dlaně. Bayerova byla čočkovitého tvaru, neporušená a jasně bílá, Hofmanova takové kvality nedosahovala, hrany obvodu byly ostré, s vydrolenými místy, a barva šla mírně do žluté či okrové. Tablety, co mi dal Mani, byly mnohem bělejší, a nálepka byla modrá.

„Takže ze spolupracovníků jsou nyní konkurenti,“ řekl jsem a odolal touze jeden z těch dvou skvostů spolknout; nejraději oba najednou. „A další výrobci jim šlapou na paty.“

„Ale copak já jsem pro Bayera nějaká konkurence?“ povzdychl si doktor Hofman. „Sám vidíte, že můj domácí, improvizovaný tabletovač nemůže kvalit Bayerových strojů dosáhnout. Dřív se mi vedlo trochu líp, ale nenechte se tou špinavou barvou odradit. Když jsem od něho odcházel, nic jsem si neodnesl, a přesto se musím schovávat před detektivy najatými podnikovým právníkem. Vzal jsem s sebou jen své protokoly o postupu výroby. Jenom své věci.“

„Jenomže jste byl jejich zaměstnanec, v tom je ten problém.“

„A jejich problém je, že mě předčasně vyšachovali. Žádá si to výzkum na další dva roky, ne-li tři.“

„Chcete je žalovat?“

„U soudu bych neuspěl, naopak oni by mohli dosáhnout mého potrestání. Jde mi o jedno – o nalezení nových podmínek pro další výzkum.“

„Proto jste přijel do Prahy?“

„Ano, ale teď vidím, že práce tu nebude možná. Všude samá policie, veřejná i tajná, demonstrace, dokonce vyhlášení výjimečného stavu. To nejde. Vráťím se do Německa a budu riskovat velké potíže s Bayerem, anebo odjedu do Ameriky.“

„Spousta lidí by to řešila podobně.“

„Ale já na takovou cestu nemám peníze, pane hrabě.“

„Rád bych vám pomohl, ovšem sám na tom nejsem nejlíp, navíc se chystám koupit menší dům. Přítel mi půjčil jistý obnos, abych skoupil tolik dávek vašeho léku, kolik mi budete ochoten prodat. Co vy na to?“

„Kolik můžete dát?“

Vyňal jsem portmonku, prohrábl se bankovkami a větší polovinu mu podal.

Ve tváři doktora Hofmana se nepohnul sval. „Za tohle dostanete všechno, co tu mám. Potřebuji se toho zbavit.“

„Nechcete si to spočítat?“

„Není třeba. Podívejte se.“ S penězi v ruce přešel k šatníku a vytáhl z něho koženou cestovní torzu, jaká se dříve vozila v dostavnících, objemnou jako středně velký kufr. Otevřel ji. Byla plná žlutobílého třpytu.

Chvilí jsem nedokázal promluvit. Potom jsem plácl hloupost. „Kolik lidí by tohle zachránilo?“

Hofmanova námitka přišla vzápětí: „Kolik lidí by tohle zabilo?“

„Opravdu si můžu odnést všechno?“

„Musíte. A já musím pryč. V podstatě se vám to čekání vyplatilo.“

„Vám taky.“

„To nepopírám.“

„Mohl jsem si plíce vykašlat. Proč se tu neprodávají ty lahvičky od Bayera?“

„Za to já nemůžu, za to můžou lidé od Bayera. Asi tu není dost perspektivní trh – to by tak odpovídalo jejich mentalitě. Na každý pád s tím zacházejte opatrně, je to tišidlo, a zároveň lehký halucinogen, ze začátku po tom bývají barvitě sny, ale časem odezní. Stejně jako stavy úzkosti.“

„Kolik je těch lahviček?“

„Sto šedesát sedm.“

„To mám na víc než deset let.“

Doktor Hofman se zasmál. „Gratuluji. Do té doby se tablety rozpadnou nebo se k nim dostane vlhkost. Ale tak dlouho je užívat nemusíte, věřím tomu, že za rok za dva dokončím potřebné testy a získám patent na přípravek, který bude několikanásobně účinnější i bezpečnější, než je tenhle i ten Bayerův anebo to, co vám dal Karel Emanuel.“

„Pak je tedy obchod uzavřen.“ Podali jsme si ruce. Zavázal jsem tornu koženým motouzem připevněným k víku a poroučel se ke dveřím. „Vřele doufám, že se ještě uvidíme,“ řekl jsem na rozloučenou.

„Pokud neodjedu do Ameriky,“ uklonil se světlovlasý vynálezce a už byl zase uhlazenost sama.

Nechal jsem ho ve dveřích a dlouhou chodbou domu U tří jezdců si odnášel deset let zdraví.

Aspoň jsem si to v tu chvíli myslel.

Po schodech vystoupala červovlasá žena s pavími pery vetknutými do klobouku a houpavou chůzí mi šla v ústrety, její lesklé šarlatové šaty tiše šustily. Uhnul jsem jí z cesty a sklonil hlavu. Usmála se a se zájmem pohlédla na tornu. Instinktivně jsem ji schoval za záda. Žena svěsila koutky úst a zmizela za dveřmi nejbližšího pokoje. Ohlédl jsem se. Na druhém konci chodby se za mnou pořád díval doktor Hofman. Výraz na jeho tváři se na tu vzdálenost nedal přesně určit, ale přišlo mi, že úsměv té dámy se přesunul právě tam.

V přízemí jsem pozřel pilulku, kterou mi prve dal Hofman ke srovnání. Tu druhou, Bayerovu, jsem hodil do škarpy.

XI

Židovská princezna; nečekaná návštěva

Dal jsem si jednu večer, druhou následující ráno, ihned po probuzení, přestože průdušky mě nechávaly na pokoji. Praha pak začala vonět. Ne jako pařížský parfém. Jako klid, radost, uspokojení.

Jako neděle. Byl jsem nadšen novým dnem, který dokonale omlouval, na rozdíl od šesti ostatních, moji zahálku.

Pak jsem zapochyboval. Není teprve sobota? Anebo čtvrtek? Patrně čtvrtek. Koukl jsem na nové hodinky – byly tam, přestože jinak jsem byl nahý, oblečen do času. Mluvím? Zeptal jsem se někoho nahlas a nic neslyšel. Začal jsem se smát.

Prohlížel jsem si chronograf, perleťový terčík a v něm ručičky z unikavého stříbra. Ukazovaly devět hodin sedm minut. Čekal jsem, až velká ručička dojde na osm. Sedm a půl. Tři čtvrtě. Žil jsem o tolik pomaleji. Bylo to krásné.

Otevřel jsem okna a přistihl někoho s operním hlasem, jak velmi zvučně a sytě a s ohromnou chutí zpívá Kde domov můj. Byl jsem to já, krásný zpěvák krásné písně. Nečetl jsem v novinách, že je zakázaná? Nečetl, někdo to říká, a právě teď. Tamhleten holub, co sedí na parapetu a pozoruje mě skrze sklo. Někdo mi zavřel okno. Padl jsem zpátky do postele a spal. „*Wo ist mein Heim? Mein Vaterland? Wo durch Wiesen...*“

V pokoji stál četník a smrděl potem. Bylo po ráji.

Pane hrabě sem a pane hrabě tam, obalil jsem se přikrývkou a dal z portmonky zlatku, vzal ji, sáhl na jílec zahnuté šavle a utřel si rukávem nos. Požádal mě, abych nerušil klid, můj zpěv je prý slyšet na ulici. Okno bylo otevřené. Neuvěřitelné. Ale k smíchu mi to nepřišlo.

„Samozřejmě,“ řekl jsem. „Něco se mi zdálo. Slyšíte ty stroje?“

Četník se zaposlouchal, rypadla a bagry slyšet nebyly, ale on kupodivu přikývl, ano, pane hrabě, ale už nezpívejte. S penězi v kapse se odporoučel.

Oblékl jsem se a šel se umýt. Dole u domovníka jsem vypil přílišnou cikorku a zakousl se do čerstvého chleba, a pak jsem s lehkou hlavou a těžkýma nohama vyšlápl do pražských ulic. Zařekl jsem se, že do dalšího dne nesmím pozřít ani jeden Hofmanův prášek. Na ohromující zásobu jsem ale zapomenout nedokázal. Všechn klid a jistota v torně pod postelí. To se to chodí po Praze. Namířil jsem si do ghetta. Tohle bude ten den. Věděl jsem to.

Smysl pro orientaci v labyrintu Židovského Města se nijak neumenšil, naopak jsem cítil, že celý plán Josefova mi vyvstává v mozku jako mapa, kterou mám před očima, a najisto jdu za svým cílem. Vstoupil jsem mezi synagogy, našel si mezi nimi cestu, obdaroval několik žebrácků s nataženou rukou a ocitl se v uličce V Kolnách. Už jsem tu jednou byl, ale nevěděl jsem, co věděl Belisar.

Ústí tonulo v přítmí, tenký domek podobný křivolakému komínu vrhal šikmý stín, bylo teprve dopoledne.

Jakési pohyblivé, tmavé hejno se mi rozprchlo pod nohama, byly to krysy, které tu hodovaly na hromádce hnijících bramborových slupek a teď zalézaly do děr ve zdech po obou stranách průchodu. O kus dál, tam, kde začínala prejzem pokrytá zídka, seděla ve výklenku slepého okna pruhovaná kočka a shlížela na mne jako na hrdinu, který se odvážil vyrušit klubko hadů. Došel jsem k zídce a nahlédl přes ni do zahrady. Stály tam tři štíhlé stromky. Mezi moruší, hruškou a slívou se pnul trojúhelník, šňůra, na níž se sušilo prádlo. Dámské prádlo bídne kvality. Protože jsem nevěděl, z které strany se sem vlastně vstupuje a neměl nejmenší chuť se vracet a obcházet skrumáž bídých baráček a oprýskaných barabizen, vystrachal jsem se na zeď, přehodil nohy na druhou stranu a seskočil do zahrady. Kalhoty a převlečník získaly bílé, narudlé a šedé šmouhy a schytaly i pár pavučin, a než jsem to všechno jakž takž oprášil a rozhlédl se po vchodu do nějakého stavení, stál přede mnou

stařec, kterého jsem onehdy potkal před vetešnictvím. V ruce držel křivou kudlu na čištění koňských kopyt.

V jeho odhodlaném postoji jako by bylo cosi šermířského, to jsem mu musel přičíst ke cti. Ale jak chtěl něco mužného říct, zakuckal se, rukáv před ústy, a úplně se přestal krýt.

„Spolkněte to.“ Odšrouboval jsem lahvičku a podal mu žlutobílou pilulku.

„Pořád mi něco dáváte,“ zavrčel.

„Je to lék.“

Vzal si prášek, zkoumavě si ho prohlédl a strčil do úst. Slyšel jsem, jak ho drtí ve starých, ale pořád dost pevných zubech.

„Kdo se vás prosí?“ promluvil s ústy plnými krystalického prachu. „Nejsme žebráci.“

„Máte na mysli ty škrpály? Byly pro vaši schovanku. Koupil bych hezčí, kdyby bylo na mně je vybrat. Nechám jí nový pár ušít u svého ševce, co říkáte?“

„Co tady vůbec děláte?“ odpověděl mi dotazem.

A tak jsem mu to oplatil: „Vy jste tu v nájmu?“

„Já se ptal první.“

„Přišel jsem za vámi.“

„To neumíte chodit dveřma?“

„Rád bych, ale nelze poznat, které a odkud sem vlastně vedou. A tak jsem to vzal přes zídku.“

„Tyhle.“ Ukázal na dveře nízkého stavení, stísněného ve stínu vyšších domů. Zahrada byla součástí rozlehlého dvora, uzavřeného ze všech stran. V jednom rohu se vršilo hnojiště a u něj stál dřevěný záchod.

„Ale z ulice se to nedá poznat. Do dvora vedou nějaké průchody, ale domek a zahrádku by tady nikdo netušil.“

„To je pravda,“ usmál se. Potom se zhluboka nadechl, průchodu vzduchu už nic nebránilo. „To je mocnej lék, co jste mi dal. Jak jste nás tady našel?“

„Jednou jsem sem zabloudil a zapamatoval si ty tři stromy. Pak mi to jeden člověk připomněl – řekl mi, že bydlíte právě tady. Jmenujete se Karafiát, nebo se mýlím?“

„Dalo se čekat, že nás někdo práskne,“ pokýval hlavou Karafiát a odplivl si.

„Takhle bych to nenazval. Šlo o přátelskou výpomoc.“

„A co mi teda chcete?“

No ano – co vlastně? „Nabídnout pomoc,“ odpověděl jsem nepříliš přesvědčivě. „Nebo něco takového.“

Stařec přimhouřil za brejličkami oči. „A proč byste to dělal? Vy jste lidumil?“

„To by bylo přehnané tvrzení. Jsem hrabě Arco.“

„Ten, co kupuje chudákům boty, co?“

„Když se naskytne příležitost, třeba i boty.“

„Nosí jim prášky, když mají záduchu.“

„Sám se musím léčit. Mám pro nemocné porozumění.“

„Vy jste ctnost sama. Tak to mě těšilo a zas někdy. Odejít můžete stejnou cestou, jak jste sem přišel.“ Otočil se a rázoval přes zahradu k domku.

„Počkejte přece.“ Došel jsem ho, vzal ho za loket a dovedl ho do stínu tří stromů.

„Podívejte se, Karafiáte, takovéhle jednání si nechte pro někoho jiného. Odtud se budete muset co nevidět odstěhovat, všechno se zbourá, celé ghetto, a kam potom půjdete? Ale já právě kupuji dům v zóně, kde se bourat nebude. A ten dům je docela velký. Až se nastěhuju, můžete tam s děvčetem bydlet.“

„Ale zatím jsme tady a je nám dobře.“

„Ano – teď. Ale co zítra? Nebo za týden?“

„To se vyřeší za týden.“

Jako bych mluvil do dubu. Ale pak mě něco napadlo. „Já vás nechci strašit, Karafiáte, ale tahle čtvrt' není bezpečná. V okolí se staly dvě vraždy, v obou má prsty potvora, které se říká Masíčko nebo taky Kleinfleisch... To chcete, aby to děvče skončilo v jeho pazourech?“

Svraskalá kůže na krku se mu napjala a ztratila svůj narudlý nádech. Takže jsem se strefil. „Masíčko, říkáte?“ opáčil roztřeseně. Jeho troufalost byla ta tam. „O tom jsem slyšel. Ale prej to byla šlapka, taková ta příležitostná, co jich tady ve městě máte stejně tolik co počestných ženských.“

„No a? Myslíte, že Kleinfleisch tohle rozlišuje? Má strašně ostrý nůž a zabíjí na potkání.“

„Myslel jsem, že Žida by ušetřil.“

„Naopak. Masíčko není žádný golem. Nikdy nevíte, jestli vás ušetří, anebo podřeže. Myslete na tu dívku – vidíte, jak je ta zídka nízká? Jak snadno jsem ji překonal? Představte si, že na druhé straně stojí Kleinfleisch. Vidíte ho tam? Já ano. Natahuje ruku, dosáhne klidně až sem, mezi tři stromy. A to líbezné stvoření... Jakže se jmenuje?“

„Berenika.“

„A Berenika zrovna věší prádlo. Představte si ty bílé kusy postříkané její krví.“

Karafiát si zakryl oči. Zapálil jsem si dýmku, nabídl mu svůj tabák a čekal pod moruší, až se stařec vzpamatuje.

„Berenika nemá rodiče,“ zapukal z fajfky. „Ty zastupuju já. Přízvisko má po mně, Bereniku jsem jí vymyslel sám,“ dodal a jeho šedivý hlas na okamžik zbarvila pýcha.

„Jak se jmenovala původně?“

„Na tom nezáleží. Ona sama to neví.“

„Můžu ji vidět?“

„Chcete se asi podívat, jak jí sluší ty boty, co?“ zeptal se bezvýrazně.

„Ano.“

Zavedl mě do domku. Dívka seděla na stoličce u okna, tak, aby nás mohla po celou dobu rozhovoru na zahradě pozorovat, ale sama zůstala neviděna. Před sebou měla rozevřenou knihu. Od té teď vstala, přišla nám naproti, uklonila se, vzala mou ruku do dlaní a políbila ji.

Byla to jiná Berenika, a přece táž jako před vetešnictvím. Vlasy měla černé a lesklé, obočí taky stejně jako řasy kolem velkých hnědých očí. Na sobě měla vyrudlé dívčí šaty s bílou zástěrou a na nohou ony botky od vetešníka. Tvář a krk, stejně jako ruce, jí v tmavé světnici bledě zářily.

Na okamžik jsem zapochyboval, jestli je skutečná. Jestli ten starý Žid není konstruktér důmyslných mechanických loutek a teď se mi jednu nerozhodl předvést.

Zlehka jsem ji štípl do tváře. „Učíš se?“ Ukázal jsem na knížku, kterou četla, a sáhl po ní. Titul zněl *Aus dem Leben eines Taugenichts*. „Hleďme, Eichendorff. Nedávno to vyšlo česky.“

„Víte, hrabě,“ vložil se do toho Karafiát, „Berenika chodila do školy, ale teď je jí šestnáct, a přece ji nebudu v Praze přihlašovat. Úřady by nás poslaly tam, odkud jsme přišli. A já nechci potíže a nechci se ani v Praze zdržet, to děvče ale patří sem... A vy, pokud jsem vás správně pochopil, máte zájem.“

Vida, jak otočil. Nechal jsem ho, ať jí předestře můj návrh.

Nevypadala překvapeně, jak bych byl čekal. O takové možnosti už spolu museli mluvit, zdála se s tím smířená a odpověď měla naučenou. „Cokoli si budete přát,“ řekla poslušně. Kéž by to zopakovala ještě tučkrát.

„Teď běž ven, Bereniko,“ řekl Karafiát, „a seber to prádlo, ať to tady nestraší panu hraběti na očích.“

S proutěným košem v ruce vyšla na zahradu. Pochopil jsem, jaká chvíle teď nastala. Předložil jsem zbytek peněz od Soliho. „Víc momentálně nemám, do příštího týdne bych snad něco sehnat mohl. Stačí vám to na cestovní výlohy? Kam vlastně hodláte jet?“

„To bych si, s odpuštěním, nechal pro sebe,“ řekl a zadíval se ven na Bereniku. Napadlo mě, že v duchu něco počítá. „Říkal jste, že se o ni ve všem postaráte.“

„Samozřejmě. Máte mé slovo. Buďte ujištěn, že jí neublížím.“

„Můžete si ji odvést hned?“

„Ne. Vlastně ano. Máte pravdu, nemá smysl to zdržovat. Za pár dní tady máte magistrátní úředníky. Beztak by vám Bereniku vzali a vás by popotahoval soud, že jste ji ani sebe nepřihlásil k pobytu.“

„Já vím.“ Nastavil dlaň a já do ní vložil peníze. „Spoléhám na vaše slovo.“

„Nemůžete udělat líp.“ Obchod byl uzavřen.

Berenika vstoupila s košem prádla v ruce, a jako by náš rozhovor slyšela, začala si ho balit do uzlíku spolu s několika drobnostmi. Pak řemínkem ovázala asi deset knih, včetně toho Eichendorffa. Nabídl jsem, že jí to ponesu, ale nechtěla o tom slyšet. S Karafiátem se rozloučila krátkým objetím. Nebyla v něm stopa vřelosti. Bylo to gesto pro mě.

Vyprovodil nás útroby z domku na dvorek plný složeného dřeva a kdákajících slepic, pak černým průjezdem na ulici. Tam jsem pověřil nějakého kluka, aby nám sehnal drožku, a zatímco jsme čekali, nikdo nic neříkal. Lidé, co chodili kolem, se po nás se zájmem dívali a já jim zvědavé pohledy vracel, takže si zase hleděli svého, až na dva mladíky, kteří stáli v podloubí protějšího domu, kouřili dlouhé tenké dýmky a co chvíli na Bereniku pískli. Nechal jsem je být.

Přijela otrískaná bryčka tažená dvěma zbytečně tlustými koňmi, koč v dlouhém plášti naložil zavazadla a my nasedli do kabiny. Když jsem vyhlédl z okýnka, můj pohled se setkal s očima starého Karafiáta. Byly bez výrazu a bez života. Ztuhle se opíral o zeď a ani se nehnul, jako by byl mrtvý. Pak se dal kočár do pohybu a já se podíval na Bereniku. Choulila se na sedátku v rohu a plakala. Vzal jsem ji za ruku. „U mě se ti povede dobře.“

Cestou do Dlouhé jsme toho moc nenamluvili. Berenika měla bradu položenou na předloktí a zpola vykloněná v otevřeném okně si nechala proudícím vzduchem ovívat tvář. Pak, když mě chtěla upozornit na skupinku bílých a černých koček, posedávajících na schodišti jednoho z vystěhovaných domů, oslovila mě „pane“ a já ji požádal, aby mi říkala „Adi“. Přikývla s očima upřenýma do ulice a ukazovala na další a další kočky v oknech, v průchodech, na plotech a mezi odpočívajícími bouracími stroji, z kterých si zvířata nic nedělala. Berenika řekla, že nikdy neviděla tolik koček na jednom místě. Prohodil jsem, že je sem lákají krysy prchající ze stržených domů.

Zavrtěla hlavou. „Ba ne, pane Adi. Ty kočky jsou duše těch zabitých domů a žijou ve strašném zmatku. Když roztrhají ptáka, přijdou do pekla. Když zakousnou krysu, dostanou se do nebe.“

Zasmál jsem se. „Záleží na tom, co jim dřív přijde do cesty.“

Vyjeli jsme brankou z Židovského Města a po chvíli jsme byli v Dlouhé ulici. Zaplatil jsem vozkovi, chopil se zavazadel a ukázal dívce, kudy do domu. K mé smůle stál v průjezdu domovník, v jedné ruce koště, v druhé fajfku, jako by na mě čekal. Hned šel ke mně a pak se zarazil, když uviděl Bereniku. Řekl jsem, že na něj nemám čas.

„Ale pane hrabě,“ koktal za mnou do schodů, „já vás musím upozornit... Uvařil jsem mu –“

„Nemusíte!“ štěkl jsem na něj. „Do toho vám nic není, kdo tu se mnou bude, a beztak se co nevidět odstěhuju. Aspoň doufám.“

To ho umlčelo, zalezl do svého kumbálu jako vystrašený pavouk. Ale mé jednání bylo unáhlené, jak jsem zjistil vzápětí. Strčil jsem do zámku klíč, ale bylo už odemčeno. Vešel jsem do chodby a pak do pokoje, Berenika za mnou. U mého stolu někdo seděl a pil kávu, cestovní plášť měl přehozený přes židli. Byl to můj otec.

Nikdy nezapomenu na jeho výraz, zpočátku vlídný a snad trochu omluvný, když zvedl oči od šálku, který objímal oběma dlaněmi, jako by se od něj chtěl zahřát. A potom, jakmile spatřil tu mladičkou dívku, se mu na tváři vystřídal údiv, znechucení, pohoršení a odpor.

Položil šálek na stůl. „Tvá matka,“ řekl tiše na uvítanou, a bylo to to nejhorší, co jsem od něho kdy slyšel, „si neustále stěžuje, že jsi po mně. Ale jako že je Bůh nade mnou, ty po mně nejsi. Bohužel.“

„Tos mi přišel říct? Nemusel ses namáhat,“ řekl jsem tiše a požádal Bereniku, ať počká vedle. Vypadala vyplašeně, a nebylo divu.

„Možná bych měl jít.“ Otec vstal od stolu a já ho nezdržoval. Potom si zase sedl a sevřel si dlaněmi spánky. „Strašně mě bolí hlava.“

Sundal jsem si kabát, nalil ze džbánu vodu do poháru, postavil ho před něj na stůl a vedle položil Hofmanovu pilulku. „To ti uleví.“

Otec si ji vzal, zapil a dlouho, s pohledem upřeným z okna mlčel. Posadil jsem se na divan a čekal.

„Podívej,“ promluvil konečně a jeho tón byl hořký, „dobře víš, jak je to se Stránovem. Taufer, jehož předci byli poddaní a poté šafáři našich předků, si nás může koupit i s našimi saténovými kapesníky s vyšitým

monogramem, až mu polovina zámku přestane stačit. Já mu to neprodám a nedovolím, aby tak učinila tvá matka, ale ty? Nemůžu se na tebe spolehnout v ničem a vlastně jsem smířený s tím, že s tebou náš rod prostě končí. Ne, nepřerušuj mě. Myslel jsem, že máš našetřeno, když tady chceš kupovat dům. Apanáž je slušná, ne? Není? To se nedá nic dělat, víc ti platit nemůžeme. Je to sice trapné, ale asi budeš muset jít pracovat. Je otázka, co budeš dělat. Možná bych ti mohl sehnat nějaký úřad, zbytek bude na tobě. Ted' ale naléhavě potřebuji půjčit, je to pro českou věc.“

Přestal mluvit, aby se nadechl, a já mu do prázdného poháru nalil klaret. „Nevěděl jsem, že se angažuješ pro českou věc.“

Lačně se napil. „Ale ono už nelze zůstávat stranou, Adame. Podívej se na severní pohraničí – Němci mi nikdy nevadili, ale jak se tam roztaňují, to volá do nebe. Zabírají pro sebe jednu vesnici za druhou, dokonce celá města, a to je sprosté, protože tamní živel byl vždycky smíšený. A představ si, že ti příčinliví Němci dávají dohromady peníze, aby převzali nejdůležitější podniky. Jsou smlouvení, jednají svorně, mají společné pokladny a do těch přispívají. Jejich investiční spolky skupují jeden pivovar za druhým, mají lékárny, pekárny a jatka, usilují o obilné zásobnice, zaměřují se na chmelnice. Jde z nich strach.“

Zasmál jsem se. „Takže jde o pivo. To nejdůležitější v životě Čecha i Němce.“

„Není to k smíchu!“ osopil se na mě. „Germanizace prorůstá venkovem, a až se dva živly jednou srazí, vítěz vyžene poraženého a tím si pod sebou sám podřeže větev.“

Tomu jsem nerozuměl. „Proč? Vidiš všechno příliš černě, otče.“ Hleděl jsem na něj a nemohl ho poznat. Ten noblesní učený muž, který vždy dával přednost ústraní, četbě Goetha a Shakespeara a studiu své sbírky chinoiserií a erotických tisků, dává dohromady peníze na nějaký obskurní národní účel.

„Máme vytipovanou desítku obcí,“ pokračoval, „kde je nutné investovat do českých škol a spolků, dokonce i do hospod, které nesmějí

přejít do německých rukou. Žádám tě proto o půjčku, nic víc po tobě nechci, když už se víc angažovat odmítáš a hledíš si leda svých kurev.“

Urazil mě, ale ne dost.

„Uvidím, co se dá dělat,“ řekl jsem hladce. „Do týdne ti něco pošlu, můžete potom v severních Čechách postavit druhé Národní divadlo.“

„Vysmíváš se mi?“ opáčil rozzlobeně a smutně zároveň.

„Pohrdáš mnou, a chceš půjčit peníze,“ odtušil jsem s klidem.

Už to vypadalo, že vyskočí ze židle a dá mi facku. Ale zůstal sedět, zhroucený do sebe. Pak s povzdechem řekl: „Jestli to náhodou nevíš, tvá matka se snažila dohodnout s Tauferem sňatek. Mezi tebou a Helenou.“

Měl jsem se rozesmát. Nešlo to. „Z toho nic nebude. Něco tak morganatického.“

„Moje řeč, Adame. Navíc, když tam slečně Tauferové teď nadbíhá tvůj bratránek, trochu to tvé matce kříží plány.“

Musím přiznat, že se mu podařilo mě překvapit. „Mani? No to se povedlo.“

„Ani ne. Rodiče mu takový vztah nikdy nedovolí, a on je, na rozdíl od tebe, poslušný.“

Mlčky jsme pili víno. Potom se zvedl a ohlédl po svém převlečníku, přinesl jsem mu ho. Nabídl jsem, že půjdu sehnat drožku, ale odmítl. Slíbil jsem znovu, že jakmile budu něco mít, pošlu mu telegram a dohodneme se, jak mu peníze předám. Nepřítomně přikývl, oblečený, hotov odejít. Znovu nám došla slova.

„Já ti rozumím,“ vypadlo ze mě a znělo to jako od pacienta ústavu choromyslných. „To chudé děvče, co jsem přivedl. Není to lehká holka. Chci jí pomoci.“ Měl jsem za ta podlézavá slova sám na sebe vztek. Ale musel jsem něčemu učinit zadost. Jakési poslušnosti a pokoře před svým zploditelem. Nejradši bych se neviděl.

„Já ti nic nevyčítám. Dělej, co uznáš za vhodné, jsi dávno dospělý,“ řekl otec s chladným úsměvem a pohledem zabodnutým do zdi. Pak odešel.

Zavřel jsem za ním pěkně tiše, přešel ke stěně, již otec adresoval svá závěrečná slova, prohlédl si špičku černé lakýrky a pak systematicky vší silou kopal do omítky, dokud jsem neměl botu bílou a s ní i nohavici až ke koleni.

Když jsem se vzpamatoval, stála ve dveřích vedlejšího pokoje Berenika Karafiátová a třásla se jako osika.

Musí si zvykat.

XII

Šlechtic překupníkem; zjevení v Malé Pinkasově uličce

S Berenikou jsem sklouzával do situací, kterým jsem se vyhýbal s Gitou. To by mě nenapadlo. Nastěhování mladé dívky, která nemá jiný majetek než pár základních věcí, vzbudilo v sousedství pozornost. Bdělý policajt ani zástupce farnosti ke mně zatím nezavítal, ale před domem se jeden i druhý začal objevovat častěji než dřív. Mravný muž v civilu a jakýsi páter, kterého jsem neznal, neboť do kostela nechodím. Nebyl jsem si jist, koho pavlačové báby a ti dva chlápci v Berenice vidí, ale bylo zřejmé, že zvědavost na krásnou, orientálně vypravenou dívku podnítila celou čtvrť. A co by jí řekla mamá?

Taky Soli se u mě stavoval častěji než obvykle, nevynechal jediný den a ve středu u mě byl dokonce ráno i večer. Věnoval Berenice čtvery šaty, které sám upravil na šicím stroji a pak chtěl, aby je nosila po bytě a dělala piruety. Častoval jsem ho kořalkou a vytýkal mu, že na ni tak průhledně zevluje, ale sám jsem na ní mohl oči nechat. Zvlášť v novém tmavém modelu s krajkovými rukávy a tureckými kalhotami staženými nad kotníkem byla neodolatelná (k procházkám venku dostala úplně jiný úbor), s krajkovou halenkou, pod níž se černala šněrovačka, a průhlednými černými rukávy a nohavicemi, pod kterými prosvítala olivová kůže. Spodní kalhoty měla ovšem bílé, Soli přísahal, že oběhal „celou Prahu, ale černé dámské prádlo v téhle provinciální zemljance prostě nekoupíš, to volá do nebe!“

Jednou, když nám v předklonu nalévala čaj a pod krajkou se jí nevelká, ale oblá prsa téměř přelila přes korzet – bradavky ovšem ven nepustil –, prohlásil Soli rozechvěle, že nechápe, jak si kdy mohl chtít vzít katoličku.

Vycházky s Berenikou přitahovaly pohledy, ale nechávat ji doma samotnou jsem se bál. Měl jsem pocit, že mi ji někdo chce vzít. Proti bydlení u mě neměla námitek, lepší ostatně sotva kdy poznala, jenomže pokud ona měla jeden pokoj a já druhý, byly to vlastně dvě ložnice. Obával jsem se, že pokud se Mani náhle vrátí z venkova, kde se těší pohostinnosti mé máti, neměl bych ho kam dát.

Dívka se ke mně chovala s odzbrojující důvěrou. Kupoval jsem jí parfémy, pudry a mydliny do koupele, zabíralo to na ni stejně jako na Gitu a na holky před ní, skleněné korále, perlové náušnice, tenoučký nákotník ze šmuku a stříbra, kostěný náramek s vyřezávanými růžovými květy (pouze prstenům se zásadně vyhýbám), sebehoupější nicotnůstka vyvolávala vděk, který však Berenika, na rozdíl od ostatních, dávala najevo jen pohledem.

Mohl jsem se divit? Jednoho poručníka vystřídal druhý, bohatší a mladší, byl jsem pro ni něco jako strýček a sám v sobě jsem hledal odpověď na otázku, jestli mi to vadí, nebo mě to naopak naplňuje něčím novým, co má na hony daleko k nějaké tělesnosti. V tom byla nevinná a mé oči to dobře viděly; každou postranní myšlenku následně sešlehalo rákoskou černé svědomí. Na druhou stranu jsem si všiml, jak si lidi získávala; třeba to, jak si kolem prstu omotala chudáka domovníka, když mu postupně s obdivem chválila: čistě zametený dvůr, dokonale umytá okna, afrikány a pelargónie v truhlících (podle mého názoru ty nejměšťáctější kytky vůbec). Nosil jí putny vody, když se chtěla koupat, staral se o to, aby bylo pořád dost dřeva na otop, aby slečnin exoticky zahnutý nosík náhodou neutrpěl rýmu, aby to skvostné štíhlé hrdlo nezapálil zákeřný katar.

Žasl jsem, co taková dívka dovede jenom tím, že je. Půvabná, čistá, vonící mýdlem, v naškrobených a vyžehlených šatečkách pro panenky. Musel jsem jí přiznat, že tohle jsem s žádnou ze svých dřívějších holek nezažil. Možná s Gitou – tam to bylo tak na půl cesty.

Překvapil jsem sám sebe, když se mi po Gitě začalo stýskat.

Dvakrát jsem s Berenikou zašel za bratry Urzidily a dvakrát nebyli doma, potřetí jsem šel sám, stávil se u Zlatnice za Gitou, vypil s ní dopo-

lední sekt, dvakrát jí vnikl do těla, jednou hned po příchodu a podruhé, když jsem odcházel, ale neměl jsem to dělat, protože mezi tím v jednom kuse brečela, prý něco zaslechla o té krasavici a děsí se, že ji nechám. Ujistil jsem ji, že s ní do budoucna nadále počítám jako se služkou, praldenou a kuchařkou a budu jí za to i něco platit, dokud si nenajde někoho, kdo si ji vezme. To ji rozlítostnilo ještě víc. Miloval jsem se s ubrečenou holkou a bylo to... opravdové?

Toho dne jsem Urzidily V Pavlači zastihl, přivítali mě s nadšením a oznámili mi, že dům půjde prodat, uplatili nějakého úředníka na magistrátu a ten slíbil, že nemovitost za žádných okolností nemůže spadnout do seznamu objektů určených kasanaci, musel by se kvůli tomu měnit územní plán. Prý byl ten oficiál překvapivě levný. Přišlo mi, že bratři jsou trochu opilí, přestože žádné džbány piva jsem tentokrát nezahlédl.

Domluvili jsme se, že v příštích dnech spolu podnikneme další potřebné kroky k převodu nemovitého majetku. Peníze ode mne očekávají do konce dalšího měsíce. V tom byli nečekaně velkorysí.

„Celou částku, možno-li,“ upozorňoval Alois.

„Ale s náma se přece dá vyjednávat,“ doplnil Richard. „Prej se teď taháte s nějakou bezprizornou mladicí. Jste nás hledal, že jo? Byl jste s ní tady, řekl nám to v hospodě soused.“

„Víte, jak to chodí,“ vystřídal ho Alois. „Ve dne teda, jestli si rozumíme, se s ní neukazujte, hrabě. Musíte počkat, až se setmí. V noci si v Praze koupíte malýho kominíčka, vymetete mu komín a s pěti grošema ho pošlete domů, jeho máma bude šťastná jak blecha. Tak se to dělá. Ale ve dne se producťovat se školačkou, to se v Praze nevidí rádo, to je jasný.“

„A kdybyste chtěl slečinku přivést, až budeme doma,“ připojil se k bratrovu tónu Richard, „já bych ji pro vás namaloval.“ Jejich společnost se mi začala zajídat.

Slíbil jsem, že peníze opatřím, jinak že obchod padá. Pak jsem šel domů a zpytoval sám sebe, proč mi najednou tak vadí, co si o mně myslí druzí. Zvlášť u těch dvou malířů mě to zaráželo.

Ale nedalo se nic dělat, leda to: vybavil jsem se malým doktorským kufříkem, naplnil ho Hofmanovými lahvičkami a vyrazil do ulic. Následující večery jsem si počínal jako podomní obchodník, klepal na dveře dobře situovaných měšťanů a nejčastěji ovšem zacházel do zbývajících bordelů Starého Města a bývalého židovského ghetta. Kypělo to tam životem, jako by ty podniky třeštily v předsmrtné křeči.

Prošel jsem Kamzíkovou a Rybnou, Žateckou a Josefovskou, Cikánskou i Rabínskou od jednoho konce na druhý a ani Hampejzskou jsem nevynechal. Od Zlatnice jsem putoval k Sojkovi, od Sojky ke Kauckému, od Kauckého ke Goldschmidtovi, taky u Napoleona jsem byl. Dával jsem ochutnat po čtvrtpilulce, to bylo gratis, a úspěch té obchodní strategie mě zarážel. Než jsem obešel obě pražská města, dostihli mě tři poslíčci přímo v ulicích a žádali velké množství mého vzácného zboží. Pak, když se naučili mé spolehlivosti a pravidelnosti, na mě čekali U Zlatnice; kdykoli jsem tam dorazil a objednal si koňak, vytasili se s penězi a koupili pár balení. Mělo mě napadnout dřív, že kšeftařů bude přibývat a že čím více majitelů heroický prášek vystřídá, tím nabude na ceně – ale přizpůsobil jsem se promptně. Dá se říct, že jsem na to byl trochu pyšný. Všichni zájemci tvrdili, že jsou pouze pověřeni kupovat, a nechtěli říct, zda je za mnou posílá jeden konkrétní zákazník, anebo jich je víc. Na každý pád jsem prodával po třech až pěti pilulkách, výjimečně půl nebo dokonce celou lahvičku, a zapřísáhl všechny kupce, ať přípravek užívají střídmě a šíří dobré jméno doktora Hofmana jen mezi spolehlivými lidmi, neboť se nesmí stát, aby se o něm dozvěděly úřady nebo, nedej Bože, policie. Přitom jsem tušil, že pokud takový zájem vzbudily mé první pochůzky, v tajnosti se to neudrží ani měsíc. Na druhou stranu jsem ze svého paralelního života v nevěstincích věděl, že stinný polosvět velkoměsta si své informace někdy dovede uhlídat lépe než oficiální, sluncem císařské milosti ozářená Praha.

Čtvrtou nebo pátou noc jsem se vracel uličkami Židovského města unavený jako nikdy v životě. Vždyť já jsem poprvé skutečně pracoval! Bylo čtvrt na pět, všude ještě tma, ale od řeky, snad z Letné, se ozval ptačí zpěv. Pak zase utichl. Kapsy se mi nadouvaly bankovkami. Myslel

jsem blaženě na to, že na vyplacení bratrů Urzidilů mám spoustu času. To, co jsem si nesl v kapsách, pošlu poštou otci, bude se divit, jak zdárně si vede jeho marnotratný syn, a zmíní-li se o tom před mamá (což nebylo jisté, protože spolu mluvili tak málo), jen mi tím přihraje do karet. Částí peněz jsem hodlal splatit dluh, co jsem měl u Soliho, řekněme pětinu, a zbytek prostě utratím ve společnosti nejprve Bereniky, a potom Gity, kterou jsem v poslední době tak zanedbával. Stejně co nevidět vydělám další obnos, možná ne takhle veliký, ale je tu přece vysoká pravděpodobnost, že heroický prášek bude nadále žádán, potřebován, shledáván nepostradatelným. Že po něm bude naše šilená Praha šílet.

Spolkl jsem pilulku a uvědomil si, že si život bez léku už nedokážu představit. Ani nechci. Je to hůl, o niž se hodlám statečně opírat, má nová víra, která mě uzdravuje.

Kráčel jsem Masařskou a užíval si ticha před svítáním, ale pak jsem se zamotal v chudší části ghetta, nikde nebyla živá duše, do ulic se vkrádala vlhká a mazlavá, řekou a odpadky čpící mlha, z které mě záblý prsty a studil nos; knírek byl urousaný, jako bych se napil piva. Pořád lepší než suchý vzduch prostý pachů, plný prachu. Můj kašel, dřív přítomný zjevně či latentně, ale pořád, teď zůstával v nebytí, průdušnice se nezanítily, neformoval se povlak flegmatu, který měl chránit, ale zároveň dusil, nemuselo to krkolomně ven. Kašel vymizel z tohoto světa a přestěhoval se do hlubin pekelných. Zhluboka jsem se nadechl mokvajícího vzduchu a cítil, že tohle město mám přese všechno rád.

Stál jsem se zavřenýma očima uprostřed ulice a zhluboka, opojeně dýchal. Pak jsem oči otevřel a uviděl menšího hnědého psa, docela hezkého vořecha s nohama přiměřenýma tělu a bílou náprsenkou, seděl přede mnou na zadních, opíral se předníma a prohlížel si mě v očekávání nějaké dobroty. Rozhlédl jsem se, snažil se rozpoznat domy kolem, hádal jsem na Starou Maiselovu uličku, ale tady většina domů ještě stála. Ocítl jsem se pod jednopatrovou budovou s příštěnkem na krajcích, do štuku byla vmodelována velká židovská hvězda a sdružená oblouková okna nad ní připomínala desky s Božími zákony, které Moj-

žíš obdržel na hoře Sinaj. Ach tak. Malá Pinkasova, už jsem se našel. O kus dál se zubila zeď kolem židovského hřbitova.

Rozhodl jsem se vrátit se domů a měl radost z toho, že brzy to bude nová adresa, že budu bydlet ve svém vlastním domku s barokně nadýchanou pavlačí. Pak jsem znova narazil na psa, který mě před chvílí s takovým zájmem pozoroval. Věťřil jako čistokrevný ohař, z jehož krve opravdu mohl něco málo mít, teď na všech čtyřech, s bíglíma ušima a jezevčickou oháňkou v pozoru. Díval se do uličky za mnou, kde lucerny ještě nesvítily, ale průjezdy byly ještě otevřené a černé nastalou tmou. Potom jsem uslyšel hlas, zvučný, a přece šeptající. Napadlo mě, že takhle se někdy mluví na divadle.

„Neboj se. Pojd' sem.“ Mužský hlas, řekl bych, ale jak ho spolehlivě rozlišit od ženského, když šeptá?

Psovi se na hřbetě zježila srst. „Kdo je tam?“ zavolal jsem do tmy a marně odhadoval, kde se našeptavač skrývá.

„Neboj se. Pojd' sem,“ opakoval. A po chvíli ticha: „Já ti nic neudělám, něco pro tebe mám.“

Nohy mi ztěžkly, nemohl jsem se hnout. Neviděl jsem ho, a už jsem věděl, kdo to je.

Byl bych čekal, že voříšek vezme nohy na ramena, ale on se poníženě plížil za hlasem a zmizel v temném průchodu.

Potom se šepot zasmál a zvíře zakňučelo. Vyrázilo ven, prolétlo kolem mě a u hřbitova se zastavilo, zatočilo se dokolečka a chňapalo si mordou u zadnice. Pak opět zaslechlo smích a uhánělo dál. Tam, kde mělo před chvílí oháňku, byl jenom pahýlek. Za zvířetem se táhla tmavá tenká stopa. Zvedl se mi žaludek.

Nasadil jsem si do oka monokl, nikdy se mi takhle netřásla ruka, a pak jsem se díval, jak se v černotě průjezdu zhmotňuje postava, kterou jako by právě teď někdo vystřihoval z papíru. Nejdřív klobouk, pak ramena a dlouhý plášť. Přicházela blíž, šoupala podrážkami bot o dlažbu. Byla skutečná.

Byl to onen noční přízrak od asanačních jam. Stín zaváhal, zastavil se, pak se přikradl blíž. Soli měl pravdu: vycházet v noci beze zbraně je pošetilost.

Postava škrtla sirkou, kterou svíraly prsty v černé rukavici, a osvětlila se. Černý plášť končil vysoko na krku, těsně pod hlavou. Na ní seděl klobouk. Mezi kloboukem a pláštěm nebyl krk ani obličej, byla tam flákota, tvář rudého potřhaného masa, v němž zely tři černé díry: oči a ústa. V nich byla stejná tma jako všude, kam nedosáhl chabý svit sirky, ale z toho spodního něco trčelo ven, tenký psí ocas, který sebou škubal jako lapená užovka.

Přízrak ho vyplivl na zem. „Máš mě rád?“ zaskuhral a přisunul se o krok blíž. „Podívej se, jak vypadám. Jsem Masíčko.“

Pak sirka zhasla, ale šátravé kroky zněly dál. Když škrtla nová, měla obluda v ruce dlouhý košerák a z otvorů v mase se řinula šťáva.

Od špatného šlechtice k dobrému zbabělci je jenom krůček. Měl jsem pocit, že mé nohy zůstaly tam, že mě Kleinfleisch přesekl vejpůl a já před ním prchám jen od pasu nahoru. Ale měl jsem je, byly pode mnou a takhle rychle neutíkaly, ani nepamatuju. Držel jsem klobouk, aby mi neulétl.

Pak jsem byl v jiné ulici a prudce oddychoval, před krámem stál vozík s konvemi, nějaká hospodyně vkládala mlékaři do dlaně pár krejcarů. Vyjeveně se dívali, kdo se to kolem nich žene. Ohlédl jsem se. Masíčko za mnou nebyl. Jeho řeznická kudla do mě nevbodla čepel, jen strach.

Došel jsem do Dlouhé ulice, kterou procházela skupina metařek. Zklepal jsem na okno domovníka a musel čekat, než se vzbudí a přijde mi otevřít. „Pán měl asi zase dlouhou noc?“ zahuhlal, když jsem kolem něj prošel. Nechal jsem ho tam bez odpovědi a vyklopýtal po schodech nahoru. Doma jsem nahlédl do Bereničina pokoje, ještě spala, úplně schovaná pod peřinou. Tiše jsem zavřel dveře, spolkl Hofmanův prášek a s kuchyňským nožem v dosahu pravé ruky jsem se oblečený natáhl na divan.

XIII

Černé dopoledne; dlouhý den

Zuzana Hrabalová je mrtvá. Oznámil mi to náměstek policejního rady Ignacius Herrmann. Nikoli někde v četnické služebně, ale ve své prostorné kanceláři, kam mne z domova dovedl ten jeho kolega, detektiv Listopad. Ještě že pro mě hned po ránu neposlali uniformu. Spal jsem sotva tři hodiny.

Byl jsem v noci viděn v Židech ve stavu krajního rozrušení, oznámili mi. Řekla jim to jistá Otylie Meyrinková: letěl jsem ulicí jako šílenec, a přestože se dobře známe, ani jsem si jí nevšiml. Hledala svoji kamarádku, nemocnou, nesla jí nějaký lék. V bordelu, kde Zuzana pracovala, ji nezastihla. Šla proto zkusit její příbytek, byl o dva domy vedle. Dveře pokojíku byly otevřené, na stole hořela petrolejka a vedle ní seděla lidská hlava. Hlava měla krk, ale neměla ramena, zbytek těla pod stolem. Stolní deska byla lepkavým tratolištěm, jako by se na ni vylil inkoust z kalamáře.

„Ze všeho nejvíc jsem se bála, že Zuzana ještě otevře oči,“ řekla jim Otko do protokolu. A taky to, že se pozvracela, ale vědomí neztratila. Vypotácela se před dům, a než stačila sehnat četníka, viděla na vlastní oči svého bývalého kunčofta, který si ji před lety vydržoval. Nebyl jím nikdo jiný než Karel Adam hrabě Arco.

I já musel s pravdou ven. Samozřejmě ne s celou pravdou, Hofmannovy pilulky jsem nezmínil. Sdělil jsem Herrmannovi, že jsem byl v noci s děvkou, udal jsem Gitino jméno, ta dobře ví, jak mě podržet. A dodal jsem, aby se na ni už nevyptával, že teď už mi termín „Masíčko“, jak se o něm posledně zmínil, něco říká. Vylíčil jsem osobní setkání s židovským strašidlem a Listopad si moje slova pečlivě zapisoval. Požádal jsem je, jestli smím vidět Otku, rád bych si to s ní vyříkal tváří v tvář a před jejich očima, ale Listopad řekl, že tu není.

Potom se mluvilo o možných motivech, přednesli jich asi deset: peníze, dluhy, žárlivost, závist, pomsta, aberace sexuální povahy, rituální mord... ty ostatní si nepamatuju. Chtěli vědět, co si o tom všem myslím. Řekl jsem, že pokud se mě ptají, zda spojuji vraždu Zuzany s úmrtím Rosiny a pak té služky, co vypadla (nebo ji něco vyštvalo) z okna, žádné zjevné pojitko mě nenapadá, Praha je nebezpečné město a bývalé ghetto obzvlášť.

Herrmann se mě bůhvíproč zeptal na rodiče, a tak jsem mu vyprávěl, že jsou čím dál tím chudší a že se mnou náš rod jednou provždy končí.

„Staré dobré časy skončily šlechtě už před sto lety,“ podotkl k tomu Listopad, jako kdyby ten proces schvaloval, a pak chtěl vědět, kdy zase pojedu na Stránov.

Odvětil jsem, že jsem tam byl nedávno, a podivil jsem se, že policie o tom ví. Herrmann se zamračil; bylo mezi nimi najednou napětí, jemuž jsem nerozuměl.

„Považujte Prahu za své domácí vězení, hrabě,“ řekl nakonec a zavolał uniformovaného mankurta, aby mě doprovodil k východu z budovy.

Onoho dne však překvapení nebrala konce. Když jsem vyšel na chodbu, uviděl jsem tam na vyřezávané lavici sedět radního Bürgera. S hlavou vraženou mezi ramena četl v nějaké brožuře, a jak jsem ho míjel, zvedl ke mně nasupený pohled. Nepozdravil, já taky ne.

Venku mě dohonil Herrmannův asistent Listopad a prohlásil, že mě doprovodí. Šel jsem rychle a on mi poklusával po boku. Čert aby se v něm vyznal, jeho chování dílem odpuzovalo a zároveň mátlo. A strašně mě bolela hlava.

„Víte, že obcházel bordely?“ začal Listopad.

„Kdo?“

„Radní Bürger. To byste do něj neřek, co?“

„Asi ne.“

„Víte o něm něco?“

„Jen to, že ho nesnáším. Já ale nesnáším kdekoho.“

„Vidíte? Není u lidí zrovna oblíbenej.“ Listopad natahoval krok a odhazoval si dlouhé zpocené vlasy z čela. Držel jsem tvář pootočenou na druhou stranu, abych necítil jeho podpaží. „Vy jste se s ním někdy setkal?“

„Asi ano, vzpomínám si na jakési shromáždění, kde citoval Preiningerovu zprávu o stavu života v Židech.“

„Ano, hygienou a světlem proti plísni a neřesti,“ zahihňal se Listopad. „Ale v noci jsme ho načapali ve vykřičený čtvrti.“

„Chcete mi říct, že strávil noc na policii?“

„Ano, na stanici, ráno ho k nám přivedli četníci. Vyhrožoval, že si bude stěžovat. To teda může.“

„Aha. Ale já vám k tomu těžko něco řeknu. Maucta.“

„Počkejte. On totiž dovnitř vůbec nešel, jenom šmíroval za oknem a pak nalezl na dveře papír s oznámením, že dům se bude rozhodnutím magistrátu bourat.“

„Osobní nasazení oddaného úředníka.“

„Zvláštní, vidíte? Přitom u těchhle baráků je to tak předčasný. Mají se bourat až za rok.“

„A vy z toho vyvozujete, že to byla jen kamufláž a že ve skutečnosti zavraždil tu nebožačku on.“

„On, nebo vy v masce Masíčka. Účinek těch prášků na mozek přece nebyl pořádně prozkoumanej.“ Zastavil jsem se v půli kroku, on se mnou. Nespouštěl ze mě oči, v nichž najednou svítila dětinská radost, jak mě dostal.

To jsem nemohl připustit. „Jestliže mluvíte o mých lécích, můžu vám poskytnout vzorek, pane Listopade. Ale dovolte mi poznamenat, že napůl legrační, napůl děsivé strašidlo vůbec nemusí být vrah Zuzany Hrabalové. Věci se dějí současně a nemusí spolu nutně souviset.“

„Jistě,“ přikyvoval horlivě, „jako třeba to vaše užívání hydrochloru – taky vůbec nemusí souviset s jeho náhlým, nečekaně hojným výskytem v Židech.“

„Je to prostě dobrý lék. Více než dobrý. Bez něj by mi bylo zle, musel bych odjet z Prahy, a patrně mnohem dál než jen k rodičům na venkov. Zbytek života bych strávil v plicním sanatoriu.“

„Mně by se takovej život docela líbil.“

„Mně ne.“

„Tak to máte dobrý, teď už stejně nikam jet nemůžete. Nelegální prodej tý látky budeme sledovat, prodejce chytíme, usvědčíme a předáme soudu.“

„To jste mě uklidnil. Začínal jsem mít o činnosti policie pochybnosti.“

„A policie už začínala mít svoje pochybnosti o vás, věříte tomu?“

„Co vám mám odpovědět? Že mě to uráží a překvapuje?“

Vzal mě za loket a já se ze sevření jeho pracky snad až trochu teatrálně vymanil. Podíval se na ruku, jako by se chtěl přesvědčit, jestli ji opravdu nemá umolousanou něčím smrdutým, a rychle ji schoval v kapse. Potom řekl: „Co kdybychom přestali chodit kolem horký kaše? Já se nebudu zabývat tím, čím se v soukromí svýho domova ,léčíte‘, a dokonce ani tím, jestli něco z toho prodáte bohatějším židákům a děvkám, a vlastně ani tím, koho jste si to nastěhoval do svýho podnájmu a jestli je vůbec zletilá. Pch, koukněte, házím to za hlavu. A vy mi za to, hrabě, budete jednou tejdně podávat zprávy o protirakouský činnosti svýho otce. Jen mně – starýho Herrmanna z toho vynecháme, ten ať si řeší mordy. Dobře? Zvěte tátu k sobě, hezky s ním mluvte, chovejte se už konečně jako řádnej syn, vždyť vy ty rodiče tak trochu zanedbáváte. No jen si to přiznejte. Koukněte na mě, já jsem dospělej a za tátou jezdím, kdykoli můžu, a pořád si spolu povídáme o životě. Dělejte to taky tak a pak mi to přetlumočte, to snad není ode mě přemrštěnej požadavek, že ne? Abyste věděl, i já jsem něco jako příčinlivej úředník, hi hi, zdá se, že se poslední dobou začínáme nějak množit.“

Zíral jsem na něj v ohromení, neschopen slova pozoroval ten lišácký úsměv, který se mu rozléval po tváři, a pak jsem ten uchechtlý obličej smázl fackou.

Jeho překvapení teď bylo úměrné mému. Zatřepal hlavou, zvedl ruku k uchu a řekl „au“, ublíženě a s jakousi vyčítavou lítostí, jako kluk, kterého zbili za školou. Nato se probral a začal přede mnou couvat.

Ale druhou ránu jsem nedal. Přistoupil jsem k němu a do nezasaženého ucha zašeptal s klidem, který mi dodával heroický lék v mé kapse: „Vlastně máte štěstí, že pracujete pro policii. Jinak by vás čekal souboj, Listopade. S policajtem se oficielně utkat nemůžu. Ale jsou i jiné metody, jak vyrovnat účty. Sbohem.“

Nechal jsem ho tam a už se po něm neotočil. Protože se udělalo hezky, spolkl jsem Hofmanovu pilulku a vypil dvě stopky rezné a láhev sodové vody v hostinci U Bubnu, stojícím mezi horami kamení, písku, hlíny a štěrku, jež se tu vršily v důsledku zvyšování nábřeží. Stavební materiál vypadal na to, že hospodu co nevidět zasype, ale bylo mi to lhostejné. Rozezněly se pražské zvony, kostely vyzváněly poledne na Malé Straně, na Novém Městě a na Hradčanech a vyplašily racky, kteří v hejnech létali nad řekou sem a tam. Zapálil jsem si dýmku a po chvíli cítil, jak se napětí, migréna, nervozita a roztěkanost rozpouštějí ve směsi spolehlivých omamných esencí tabáku, alkoholu a hydrochloru. Představa ženské hlavy na stole v nějaké špeluňce dostala měkkší kontury, už nebyla tak neodbytná. Udělal to Masíčko? Anebo někdo, kdo chtěl, aby to tak vypadalo? Posledně stačilo, aby holku něco vyděsilo, a sama vyskočila z okna. Kdyby to neudělala, použil by nůž i na ni? A jak je možné, že tam policejní vyšetřovatelé, dokonce samotný Ignacius Herrmann, byli tak brzy? Dostali od někoho echo? Spojují mě s tím, nařídili vězení, ale je to karcer obrovský, celá Praha. Nevědí, stejně jako já, jestli s těmi mordy souvisela i smrt Rosiny Weinerové. A proč se po Židech potloukal v noci Bürger? Sám, bez úředníků v uniformách, kteří by ho chránili před každým, kdo by v něm rozpoznal horlivého asanátora Židovského Města a chtěl si to s ním vyřídit pomocí dlažební kostky.

Měl jsem hlad. Podíval jsem se na hodinky, bylo sedm minut po dvanácté. V tuto dobu jsem dříve vstával a snídal, ne tak dnes. Po noci, kdy mě ohrožoval přízrak s nožem, jsem se během pár dopoledních hodin dozvěděl o ohavné vraždě nebohé holky, a navíc mi policejní vyděrač

navrhl, abych výměnou za pokoj před úřady donášel na vlastního otce. Tohle ráno si za rámeček věru nedám.

Řekl jsem hostinskému, ať pošle pikolika do populární zábavny U Zlatnice – postranní dvířka a schody šplhající podél zdi do patra – a vyřídí vzkaz, ať za mnou k Bubnu přijde slečna Gita a ať jí to netrvá věčnost. Pak jsem si objednal oběd: telecí brzlík s prosnou kaší a džbánek vína. To by mělo vynechanou snídani vynahradit.

Gita přišla chvíli před druhou, v zelenožlutých šatech s dvojitým zapínáním, v tyrkysovém klobouku s bílými pštrosími péry a s bělostným parapletem přes ruku. To zdržení jsem jí odpustil a bylo mi fuk, jestli nás spolu někdo uvidí, policie nepochybně ví o každém mém kroku. Pili jsme spolu jednu kávu za druhou a pak madeirské víno, při tom jsem poslouchal klevety o poslední vraždě, jež se už stačily po Židech rozkřiknout, přestože noviny mají zprávu zveřejnit až večer nebo následující den.

„Je teda hotová věc,“ říkala Gita rozčileně, „že nás zas čeká výjimečnej stav: Zuzanu Hrabalovu zavraždil fantom zvanej Kleinfleisch, kterej má podle českých vlastenců židoněmeckou totožnost, uvidíš, že z toho bude zase mela, Adi.“

Namítl jsem, že jsem Kleinfleische v noci slyšel a to mluvil česky, ale nehnulo to s ní. Obrátila do sebe sklenku sladkého vína a prohlásila: „To byl rituální mord, Adi, říkaly to holky, co viděly, jak Zuza jedla klobásy a buřty, no a to jí Židi nedarovali a poslali ho na ni, aby jí ufiknul hlavu. To, že umí česky, nic neznamená.“ Zeptal jsem se, jestli mluvila s Otkou, a ona okamžitě změnila tón: snad se zas nestýkám s Otkou, vždyť ta už je úplně odepsaná a neměl bych se jí dotknout ani klackem.

Podíval jsem se jinam, ke katedrále, kterou se jeden bohulibý spolek rozhodl dostavět, a přestal Gitiny řeči vnímat. Zasníl jsem se, poslouchal racky a s údivem slyšel v jejich povykování podivnou pravidelnost, dokud jsem neshledal, že to jsou dva zvuky, které se překrývají, jejich křik a tikot mých hodinek, a pak jsem si zaliboval, jak dobře se mísí účinek vína a Hofmanových prášků, neboť dokáže z uší vytěsnit rachot bouracích strojů, činících se v Židech jako každý jiný obyčejný den, teď

ale zázračně vzdálených, jako by svůj kravál provozovaly nikoli za druhým rohem, nýbrž až na Špitálských polích či dokonce notný kus za Prahou, až někde v Libni.

To, co mě probralo z těch příjemných úvah, byla opět Gita. Vůbec si nevšimla, že jsem ji neposlouchal, teď ale hovořila o něčem jiném, a sice o léku, který se stal senzací Starého Města, všichni ho užívají, a kdo to umí, čile s ním obchoduje. Začal jsem dávat pozor. Gita mlela o tom, že mamá Zlatnice to přinesla, prodal jí to nějaký kluk, poslíček, že mamá ten přípravek dávno zná, ale pod jiným jménem, nemá to prý daleko k morfiu, ale tenhle hydrochlor není tak nebezpečný, je šetrný, daleko modernější než morfium a skutečně léčivý, podívej, Adi, co jsem pro tebe koupila, měl by sis to zkusit vzít na ten svůj kašel, ale vždyť ty už ani nezakašleš, no to je zázrak, Adi, ono to snad působí i na dálku! Ale to asi ne. To bude spíš tím mým modlením za tvý uzdravení.

Vytřeštil jsem na ni oči. „Ty se za mě modlíš?“

„Jo,“ přikývla, a teprve když viděla mé překvapení, začala se červnat.

Nevěděl jsem, co na to říct. A byl jsem rád, že Hofmanův zázrak stejně jako kašli zabraňuje dojetí, a taky že Gita ve své litanii nemíní ustát: „To ještě nevíš, co holky vymyslely, když to mamá přinesla a každý věnovala po pilulce, představ si, že nejdřív to spolklý a potom jim bylo strašně dobře, tak jako v puse a v okolí ksichtu vůbec, mně to jde úžasně na oči a taky se po tom dobře dechá nosem, jako by sis vzal mátovej bonbon, věřil bys tomu? A mamá tvrdila, že jí to pomáhá při nadejmání, a v tom Francku napadlo něco onačejšího, vyžebkala na ní ještě jeden prášek, a jak tam před náma stála, šáhla si pod sukní do kalhot a strčila ho do přední, a tos měl vidět, jak se jí podlomily kolena a my ji musely chytit, jinak se rozplácla na zemi jako žába, a hekala u toho jako holky, když to hrajou – já to na tebe nikdy nehraju, Adi, to přece víš – no a hele, já tady mám od mamá tu pŭllahvičku, a tak ti předvedu, že to co Francka umím taky, hele, já dneska pod sukní nic nemám, dám si to takhle na lžičku a šup! Teď už mi to nikdo neveme. Co je, Adi? Tváříš se jak svatej na mostě.“

S lítostí a snad i soucitem jsem se díval na Gitu, která mě v posledních měsících nechávala čím dál tím chladnějším a teď ve mně dokonce začala budit znechucení. Být s ní, to už dávno neznamenalou používat podle libosti její tělo, ale taky poslouchat její řeči a neustále vážit, jestli se mi její sprostota ještě líbí, nebo už ne. A z toho jsem byl unaven. Leda když spala, to se s ní dalo jakž takž vyjít a dosáhnout nezřetelného uspokojení.

Zaplatil jsem, vzal ji za loket a odvedl ke Zlatnici, do klece, kterou už jsem neměl důvod zamykat, ale kdybych ji nechal otevřenou, zaplatila by za to právě Gita, tak jako holky, co jsem si držel před ní.

Zastavil jsem se doma, prohodil pár slov s Berenikou, slíbil, že ji co nejdříve přihlásím do školy, a s radostí zachytil jiskru, co se jí bleskla v očích; osamělost nepohrdne ani společností vězňů, a ona pořád nevěděla, co má ta výměna strýčků znamenat; možná se bála zeptat, zatímco já se bál vymýšlet nějakou odpověď. V prostých kalikových šatech s motivem jetelových květů vypadala tak čistě a zranitelně, že jsem se rozhodl zas rychle odejít. Nacpal jsem si kapsy kabátu lahvičkami s bílými prášky a zamkl za sebou byt. Dole jsem zabouchal na domovníka a důrazně mu zopakoval, ať za žádných okolností nahoru za slečnou nikoho nepouští, ani četníka. Pak jsem mu připomněl, že se v nejbližší době budu stěhovat. Nevypadal, že by nad tím chtěl truchlit.

S prodejem za denního světla to nešlo tak snadno jako v noci, ale nechtěl jsem ztrácet čas. Rychlost, s jakou se šířila oblíbenost prášků a obchodování s nimi, si žádala rychlé jednání, protože jakmile se k přípravku dostane policie a nechá ho analyzovat v chemické laboratoři vysokého učení, bez pochyby dojde k závěru, že jde o derivát opia, a učiní heroickým eskapádám rázný konec.

Navštívil jsem několik lepších hostinců, číšníci byli zvědaví, něco už zaslechli, brali si raději do zásoby a já byl štědrý dodavatel. V jednom podniku mě zavedli do kuchyně, nabídli mi klaret a já na oplátku poskytl pár půltablet na ochutnávku a zanechal tam za pěknou sumu celá dvě balení. Další lahvičku jsem prodal pasákům pouličních holek, pak za mnou přišla hubená uhrovaná dívka a zavedla mě k modistce do její-

ho krámu. Ženě mohlo být čtyřicet a chtěla koupit všechno, co mám, prý má souchotiny a našťestí může platit. Nemocně nevypadala, prodal jsem jí sedm tablet, a když jsem byl na odchodu, pohrozila mi, že jestli jí neprodám aspoň třikrát tolik, napíše na mě anonymní udání. Souhlasil jsem, pokud mi vyplatí čtyřnásobek toho, co dala za těch sedm prášků. Vynadala mi do žid'áků a zaplatila.

Peněz jsem měl nakonec víc, než s čím jsem to odpoledne počítal, a tak mě napadlo vyhledat svého notáře a sjednat u něj schůzku s bratry Urzidilovými, kteří snad už stačili vyřídit formality prodeje svého domu. Došel jsem na Malé náměstí a před budovou telefonní centrály s ježatou věží, od které vedly desítky drátů k přenašečům vyrůstajícím na pražských střechách jako houby po dešti, jsem nejdříve uslyšel, potom i spatřil hlučící srocení. Pražský folklór. Křičelo se česky i německy.

Pochopil jsem, že jakási žena tu už několik dní, ne-li týdnů, pořádá veřejnou sbírku, o které se psalo v novinách. Každý kolemjdoucí je několika plechovými cedulkami a taky bandou pomáhajících dětí vyzván, aby obětoval pouhé dva halíře na výstavbu českých škol v pohraničních obcích. Té dámě se podařilo ze tří čtvrtin naplnit prosklenou klec větší než ona sama, kterou na chodníku před ústřednou ve dne v noci hlídali dobře rostlí sokolové. Teď to však vypadalo, že skupina rozzlobených mužů chce vzít pokladnu útokem.

„Oč tu jde?“ zeptal jsem se tělnatého vašnosty v naleštěném tvrd'áku a příliš těsném pruhovaném žaketu. Stál pod loubím středověkého domu, v ruce držel půllitr s pivem a kouřil viržinko. Přišlo mi, že pozoruje ten rozhádaný dav s potěšením.

Prohlédl si mě od hlavy k patě a podle všeho si na toho dobře oblečeného, naivní otázky pokládajícího muže s maličkými hodinkami na zápěstí a zhruba stejně velkým monoklem se zlatou obroučkou, zasaženým v očnici, nedokázal udělat názor.

„Účinek sbírky,“ odpověděl, nač jsem se neptal, „zaskočil každého, já sám bych hádal, že halíře ve skříni by daly dohromady až padesát tisíc korun.“

„A ono to někomu vadí.“

„Vlastenci jsou u vytržení, pane! Někoho to však překvapilo dost nemile, že ano? A sice naše Němce, kteří před Novým německým divadlem začali organizovat svoji trucsbírku, sprosté, že? Nebyl jste se tam podívat? Němci na to ale šli chybně, vybírali vždycky před představením a rovnou po zlatce, jenže teď se tam hraje Wagner, *Mistři pěvci norimberští*, znáte ten kus? A lidí chodí málo, Pražáci Wagnerovi nerozumí.“

„Takže jejich sbírka neuspěla,“ domyslel jsem si.

„Spojité nádoby hospodářské,“ gestikuloval rozšafně muž v tvrd'áku. „Když je někde nadbytek, na druhém konci je zákonitě bída. Vypadáte jako vzdělanec, pane, čestné slovo. Četl jste Marxův *Kapitál*? Co tomu spisku říkáte?“

Zavrtěl jsem hlavou a uvědomil si, že ani já si nedokážu učinit jasný názor na něj. Nabídl jsem mu lahvičku hydrochloru s poloviční slevou, ale jen mávl rukou a řečnil dál. Pochopil jsem z toho, že se jakási parta německých studentů opila odpoledne na Žofíně a teď přišli sem, že ten český skleník rozbijou.

„Jako kdyby si sami Češi nechtěli rozbít ten český skleník, co v něm musí žít, ne? Co říkáte? Souhlasíte?“ Chlap významně vytáhl obočí a ve mně zatrnulo. Přikývl jsem na souhlas a pakoval si kufry s jistotou, že se mi podařilo vybrat si v davu na kus řeči placeného policejního konfidenta. Ještě že byl tak soustředěný na svůj úkol a nepoznal v hydrochloru substanci, s níž se v posledních dnech tak vesele načerno obchoduje.

V davu před telefonní ústřednou se rozhořívala rvačka. Němci, mohlo jich být tak patnáct, měli v rukou stočené praporky s rakouskou orlicí a těmi se vrhli na ochranáře sbírky i na ženu, která ji pořádala. Sokolové jí vyrazili na pomoc a spolu s nimi několik čumilů, hlavně tovaryši a mladí dělníci. Někdo začal křičet, že za sbírku položí život, jiný naříkal bolestí. Nejpodivnější bylo, že prvního četníka jsem potkal až na Staroměstském náměstí. Podezřívavým okem pozoroval holuby na Mariánském sloupu a randál z rynečku jako by vůbec neslyšel.

Urzidilové i jejich koza byli doma. Bratři měli povznesenou náladu, pivem ze džbánu a kontušovkou z úzké skleněné lahve zapíjeli nějaký úspěch a hned mi nabídli taky, ale odmítl jsem.

Sdělili mi, že jdu jako na zavalanou a že bych se s nimi opravdu měl napít, protože tohoto dne uplatili dva aktuáry a jejich nadřízeného – byli prý všichni tři směšně levní –, aby byl dům úředně potvrzen jako nebouratelný, neboť přecházející do rukou významného šlechtice. To mě nemálo potěšilo.

Pak si řekli o zálohu a já jim ji rovnou vysázel na stůl, což je rozjařilo ještě víc: Alois halekal nesrozumitelný pastevecký popěvek a předvedl pohansky vyhlízející tanec, zatímco Richard mu tleskal do rytmu. Nacpal jsem si dýmku, zapálil ji a poslouchal jejich plány do budoucna, jak se přestěhují na Nové Město, otevřou si ateliér a budou malovat portréty bohatých měšťanů a církevních hodnostářů, dokonce samotného biskupa a taky prý jednoho knížete, kterého znají, a nakonec samozřejmě i můj portrét, já to budu mít se slevou. Požádal jsem je o stvrzenku za složení zálohy, a zatímco Alois se odebral na dvorek s břitvou a umývadlem, Richard sháněl po světnici kus čistého papíru a kalamář a přemlouval mě, ať jdu s nimi do bordelu, kde mají nové černé holky, a jestli už jsem to zažil, milovat se po uhersku.

Složil jsem podepsanou stvrzenku do portmonky a slíbil, že zbytek peněz složím do dvou týdnů v bance, aby byl vyplacen po předání domu do mého užívání. Potřásl jsem mu rukou, Richard poznamenal, že slovo šlechtice má pro něj velkou váhu a že se obchod jistě dovede ke zdárnému konci, a já odpověděl, že slovo umělce je bezpochyby stejně pevné jako to moje. Ne že bych tomu věřil, ale teď mi nezbyvalo, než se na svérázné bratry spolehnout.

Když jsem odcházel, na dvoře na mě mávl břitvou Alois, který se hohl u zrcátka nad lavórem. Jednu tvář už měl hladkou, zatímco z druhé, pokryté bílou pěnou, rašily neoholené štětiny. Na misce s mýdlem měl namísto holicí štětky položen malířský štětec.

XIV

Berenika v lázni; Mani v nesnázích

Onoho kalného rána dne jménem středa, toho dne v týdnu, kdy stejně jako jindy opíše malá ručička na hodinkách dvakrát kruh hlemýždí rychlostí, nejprve za tmy, pak za světla a nakonec zase za tmy, jsem seděl ve staroměstské Ulbrichově kavárně u kulatého stolku s mramorovou deskou a nedíval se velkým oknem ven, protože venku se vznášel olejnatý prach nejen mezi dlažebními kostkami či vysoko v povětří, ale taky ve výši lidských úst a nosu, očí a uší, a všechna ta převalující se olověná mastnota vám zakalovala zrak, pomalila krok a dusila dech, a svou smrtící mázdrou potahovala vše mrtvé i živé – kabáty a domy a psy a sochy a drůbež a kandelábry; holubi se pod jeho tíhou už ani nenamáhali vzlétnout. Rozbořené domy vířily ve svém městě jako duchové. Jednou v podobě koček, podruhé jako jedovatá mračna.

Kouřil jsem dýmku, ta jediná proti odpornému vzduchu pomáhala, když nárok na další hydrochlorový prášek jsem měl až večer. Kdybych si pauzy mezi jednotlivými dávkami nestanovil a s vypětím vůle je nedodržoval, měl bych teď v sobě aspoň pět pilulek a nebyl bych schopen jednat ani myslet, a patrně bych už se nikdy nevyhrabal z postele. Leda v rakvi.

Pil jsem z červeně a bíle pruhovaného šálku kávu. V *Národních listech* psali o léčebných úspěších toho vídeňského lékaře, docenta Freuda, o němž se čím dál tím častěji mluví a který u svých pacientů – převážně však pacientek – rozpoznal a často i odstranil příznaky těžké neurózy. Říkal jsem si, jestli se přece jen, přes policejní zákaz, do Vídně nerozjet, možná by napravil i moji hlavu, protože když se teď dívám ven oknem výlohy, nezdá se, že by lidé venku měli sebemenší tušení o černém prachovém mraku, který se jim chystá zalepit plíce. Možná všechno jen zveličuju tím víc, čím slabší je účinek Hofmanova heroického zázraku.

Zahlédl jsem nějaké snoubence, směšně mladého bledého muže v čapce se štítkem a modročerveným šátkem kolem krku, který měl bezpochyby od ní, dívky na pohled o něco starší, ale tak krásné, až se chtělo závidět. Šla sebevědomě vedle něho, v černých vycházkových šatech s oranžovým lemováním, houpala parapletem a dbala na to, aby každým svým krokem nechala pohoupat i poprsí, které pod šaty dýchalo volně, bez kostic a šněrovačky či jiného důmyslného vězení těla.

Drželi se za ruce, a jak procházeli kolem kavárny, mladík zvedl její bílou ruku ke své štětinaté bradě a bleskově ji políbil, a ona, namísto červenání, rychle zvedla jeho kloubnatou pazouru k našpuhleným rtům a polibek mu oplátila. Nevidáno. Jak nehorázné. A jak fantastické... Odvrátil jsem se a uklidňoval roztřesená kolena.

Hm. Co člověk v dnešní Praze nevidí.

Opět jsem vyhlédl ven. Stáli tam pořád, dívali se dovnitř, přímo na mě, jako by vážili, zda si nemají přisednout. Všude kolem nich se z počmáraného nebe snášely pavučiny smogu, na ně dva však svítilo slunce – jako na nějaké romantické ilustraci. Najednou byli pryč.

Posedla mě chandra závistníka, který je dost starý na to, aby věděl, že prožít něco takového mu osud nedopřeje. Jsem starý. A staří muži čtou noviny a rozčilují se nad stavem světa. Zkusil jsem to.

Psalo se leccos, třeba že pražští anarchisté začali vydávat svou vlastní revue. To mi je srdečně jedno. Psali taky, že byl zbořen kostel svatého Jana Křtitele Na zábradlí... tak to mi jedno není... jak to, že jsem si toho nevšiml?... a všiml bych si, kdyby zbořili Svatého Jakuba... nebo Havla? A psali, že Libeň bude povýšena na město... proboha, ta vesnická díra u Rokytky?... jistě se pak bude ucházet o výhodné spojení s metropolí, to potom bude Praha končit kde, někde u Brandýsa?... u Kutné Hory?... anebo v Olomouci?... bude náš stránovský zámek součástí širšího centra hlavního města?... hrabata Arco opět se sídlem v Praze? A psali, že pražští dělníci zakládají svou samostatnou odborovou organizaci... no toto, bestia triumphans!... nastává žranice, koryta se plní, podává se bramboračka, nikde žádná hranice, nikde žádná mez,

narvěme se, dokud můžem, odstříhněme tradice a posledního kousne pes...

Vskutku, ve svých třiceti se stávám starým rozhněvaným mužem. Jenom kdyby mi ten vztek líp šel. Všechno ze mě hned vyprchá.

Nalistoval jsem politiku, bylo to jiné a ještě horší. Ve Vídni se demonstruje proti Badenimu, v ulicích jsou desetitisíce lidí a hrozí krveprolití a stanné právo ve všech velkých městech, očekává se demise vlády, nenávist rakouských Němců vůči Čechům sílí, stoupenci samostatnosti jsou preventivně zatýkáni a všichni mají smrtelný děs z nevypočitatelných anarchistů. Ještě pár let a máme tu dvacáté století.

Udělalo se mi slabo, složil jsem *Národní listy* a už je nechtěl vidět, vypil jsem pohárek kmínky a luskl na číšníka o další povzbuzení. V noci jsem totiž nespál, předešlého večera mi Berenika uchystala překvapení. Nebyl jsem si jist, jak se s tím zážitkem vyrovnat.

Přišel jsem tentokrát dřív, bylo třináct minut po jedenácté. Duplikátem klíče od domovníka jsem si otevřel dům a tiše vystoupal nahoru do bytu. Většinou tu pro mě svítila petrolejka, tentokrát ne, všude byla tma. Shodil jsem ze sebe svrchník a vestu, klobouk poslepu upíchl na věšák, vyklouzl z polobotek, rozepjal podvazky pod koleny a svlékl ponožky propocené celovečerní pochůzkou po heroických kšeftech. Stáhl jsem z ramen šle a košili vytáhl z kalhot, odhodlán vyčistit si zuby hygienickým zeleným práškem (modrý odskvrňovací s odpornou příchutí nechám na jindy). Ale zaslechl jsem už z chodby zvuk, který zněl jako šplouchnutí. Docapkal jsem po studené podlaze až ke dveřím koupelny a zarazil se, bylo tu tepleji a znatelně vlhko a pod hranou dveří prosvítalo slabé žluté světlo. Potichu jsem stiskl kliku a otevřel.

Dívka byla ke mně otočena zády, a když jsem vešel, neohlédla se, přestože mě musela slyšet. V nice ve zdi hořela svíčka, v jejím svitu se na římse leskly barevné lahvičky od parfémů, vonných olejů a bylinných tinktur, ale co zářilo v polotemné koupelně nejvíc, byly Bereničiny černé vlasy. Spadaly jí po zádech do kouřící vody, z nahé kůže bylo vidět málo, pouze paže a ramena. Nika se svíčkou byla před ní, zažárlil jsem, vždyť ona si užívá veškerou dívčinu krásu, zatímco já se tiše vy-

tratím a budu dělat, že jsem nic úchvatného neviděl. Ale vrazil jsem loktem do dveří.

Tady jsem se v Berenice zmýlil. Namísto aby se ve vaně schoulila a počkala, až zmizím, chytla se okrajů a pomalu se napřímila. Jako když měsíc stojí jednou za čas před sluncem, stála Berenika před plamenem svíčky a nechávala světlo klouzat po okrajích temné, v pase ještě dívčí, v bocích a stehnech ženské siluety. Voda stékala z kůže a konečků vlasů, kapky na prstech se chvíli leskly a pak spadly dolů.

„Pojďte sem ke mně, pane,“ řekla Berenika a pořád tam stála, pohled upřený do plamene.

„Žádal jsem tě, abys mi říkala Adi,“ odpověděl jsem chabým hlasem.

Nato se Berenika otočila, ale pořád jsem viděl totéž, iluzivní siluetu nahého ženského těla, a přece něco navíc: dívce se v šeru blyštěly oči a nad nimi, kolem čela, se leskl pásek žlutého kovu. Vypadal jako zlato, a já jí nic takového nekoupil ani jsem to u ní dosud neviděl.

Pochopila mé překvapení, dotkla se členky mokřými prsty. „To je můj jediný majetek, snad po mamince, ale jisté to není. On mi ho nevzal proto, že se ho bál dotknout. Ale vám ho ráda dám, pane Adi, jestli ho budete chtít.“

Omlouval jsem se sám před sebou, že vlastně ani nevím, co dělám, ale věděl jsem to. Odložil jsem košili na židli, kalhoty nechal sklouznout na podlahu a za nimi i spodky. Berenika mi podala ruku, přijal jsem ji a nechal se uvést do lázně.

Tlakem na ramena mě přiměla, abych si klekl, a potom mě, sama vkleče, pomalu, jemnými pohyby žínky myla. Bylo by to nevinné, kdybych k ní byl otočen zády. Takhle jsem si ji nemohl neprohlížet. Přestože jsem nechtěl. A už vůbec jsem nechtěl hodnotit, jenomže jak se tomu vyhnout? To nejde.

Pokusil jsem se tedy o stručnost, když už to musí být. Prsa měla pevná, malé bradavky ztuhlé a tmavé, ochlupení klína husté, spousta chlupů se černala i v podpaží a lehce porostlý měla i hřbet předloktí a nohy na holeních a vnitřních stehnech. Pokud mi ještě před chvílí připadala z části dětská, teď už ten dojem vyprchal úplně; ve svitu

svíčky se tmavé vlhké chmýří ukázalo i nad horním rtem, obočí nad nosem skoro srůstalo a řasy jí z očních víček rašily jako dlouhá nepoddajná ostrice. Rozpomněl jsem se na otcovu venkovskou konkubínu, kterou mi kdysi z pomsty či zoufalství připletla do cesty mamá. Tak nevhodná, tak nevyhnutelná asociace... Mátlo mě, jak je Berenika jiná než ona Dorota, a v ještě hlubší zmatek mě uvádělo, že v tomhle šerosvitu se jí tak podobá.

Dlaněmi jsem jí nadzvedl ňadra, pak jsem jí jemně sevřel krk. „Dělalas to s ním?“ zeptal jsem se. „Víš, o co jde?“

To, oč šlo, se jí neodbytně otíralo o stehna. Shlédlí jsme na to. Trčelo to nad vodou jako nedostavěný most.

„Vím,“ řekla tiše. „Chtěl to po mé puse, ale to se mi nelíbilo, tak mě nutil. Párkrát se to povedlo, ale když viděl, že to nechci, po čase s tím přestal. Stejně byl starý.“

„A jak jste o tom mluvili? Jen tak? Třeba jako o obědě?“

To ji zarazilo. „Mluvili? Nikdy jsme o tom nemluvili. Jenom jednou řekl, že dole mě zanechá neporušenou.“

„Byl by to incest. I tak byl.“

„Nejsme přece příbuzní. On chtěl, abych měla co největší cenu. Když jste mě kupoval, přece jste věděl, že jsem panna.“

„Já jsem tě přece nekupoval,“ hlesl jsem, a byla to slova podvodníka. „Teď pokračuj rukou.“

Vzala si mě do dlaně a nemusela s ní rejtovat nijak dlouho. S potřísněným břichem se otočila a začala se mýt. Na okamžik jsem zadoufal, že je to všechno špatný sen po užití Hofmanova prášku. Podívala se přes rameno, usmála se, jako by se ptala, jestli jsem spokojený. Vylezl jsem z vany, špinavější, než když jsem tam vstupoval. Nechal jsem Bereniku v lázni a šel si lehnout. Lampu jsem nerozsvítil, pilulku jsem spolkl v naprosté tmě a strčil hlavu pod polštář.

Teď jsem si to v Ulbrichově kavárně nechal projít hlavou. Konec-konců jsem dívku nezneužil jako první, nezpůsobil jsem jí šok z mezilidské tělesné praxe. Ale co se dělo v hlavě za tenkou zlatou čelenkou, to jsem nahlédnout nedokázal.

Odpoledne jsem se konečně zvedl od kulatého stolku s mramorovou deskou a na nejistých nohách vyšel z kavárny. Zamířil jsem do novoměstské sokolovny a po pětatřiceti zpocených minutách se tam dovlékł.

Přinesli mi meč, začal jsem se rozcvičovat před zrcadlem a doufal, že se objeví Soli. Nepřišel. V šermírně byl jenom „bratr mistr“ Poche se dvěma žáky. Navrhl jsem jim, aby bojovali všichni tři proti mně. Koukali na mě jako na blázna z nedalekého ústavu svaté Kateřiny, pak starý poslal mladé pryč.

„Jako minule?“ ujistil jsem se a on netrpělivě kývl. Pozdravili jsme se a přešli do střeħu. Okamžitě zaútočil, vedl sek zevnitř a shora, sotva jsem se ubránil. Tenhle učitel se uměl učit a šel na mě stejně jako posledně já na něho. A byl neuvěřitelně rychlý, až zbrklý. Odsekl jsem a provedl výpad, přitlačil ho k zrcadlu a už se jen bezmocně díval na své zraněné předloktí, zásah byl proveden spodním záludem a bleskovým krátkým sekem, vlastně jen švihnutím zápěstí. Meč mi upadl na podlahu a já spatřil za Pocheho ramenem odraz svého překvapeného obličeje.

Přesvědčil jsem ho, že nepotřebuju odborné ošetření, a tak mi ruku ovázal obinadlem a zavolal drožku.

V očích měl nepokrytou radost, jistě se nemohl dočkat, až své vítězství roztroubí a oslaví. Přál jsem mu to.

„Asi mám štěstí,“ řekl jsem, když dělal na fáci uzlík, „že jsme nebojovali na tělo, ale jenom na paži.“

„Tak to bylo nedorozumění, hrabě. Protože jsme nedrželi lajnu, tak se rozumělo samo sebou, že sekáme na tělo, no a já vám šel na bok. Vaše ruka se jenom připletla do cesty,“ řekl suše.

Zavrtěl jsem hlavou. „Vždyť jste přisvědčil, když jsem se ptal, jestli budeme bojovat jako minule.“

„Minule jsem po vás šel stejně jako dnes,“ sykl. Zarudlé oči mu blýskaly jako střepy skla. Otočil se a odpochoďoval. Vida ho. Zdá se, že krvelačná mstivost se nevyhýbá ani starcům.

Vyšel jsem ze šatny, bylo mi teď ještě hůř než v kavárně. Nezbyvalo než vrátit se domů a tam se setkat s Berenikou. Napadlo mě, jestli jí

nemám něco hezkého koupit, a pak jsem to zavrhl – to bych s ní opravdu nakládal jako s Gitou.

Když jsem vystoupil z bryčky, uslyšel jsem své jméno a podíval se nahoru. Z okna se vykláněla Berenika, tvářila se vyplašeně a něco říkala, nerozuměl jsem. Zkusil jsem samozřejmý, povzbudivý úsměv a vešel do průjezdu. Tam jsem se srazil s domovníkem.

„Pan druhej hrabě,“ drmolil domovník, „sedí u mě, já se mu omlouval, že jste to zakázal, ale stejně se zlobí, že byste ho byl jistě nevystěhoval, že byste mu to byl řekl.“

Druhej hrabě? A první jsem já? Vzal jsem ho za paži a stiskl, a neměl jsem to dělat, protože rána utržená v sokolovně začala pálit, jako by do ní nasypali sůl. „Nerozumím. Je tady policie, ano? Chtějí mě odvést?“

Vyvalil oči. „Prosím vás, jen už se odstěhujte a slečinku si vemte s sebou, já nechci s četníkama nic mít. Pořád mi teď kolem baráku choděj divný lidi.“

Chtěl jsem jít nahoru, ale zavedl mě do svého bytu v přízemí a postrčil do kuchyně. Tam seděl, nahrbený na titěrné židličky, se sklenicí piva v ruce, můj tyrolský bratránek Karel Emanuel.

Vstal a po svém boдрém způsobu mě chtěl obejmout, já mu včas ukázal ovázanou paži.

„Souboj?“ vyhrkl vyděšeně. Bylo znát, že jeho upřímnost není hraná.

„Něco takového.“ Požádal jsem domovníka, aby mi taky nalil. Byl ochota sama a v jednom kuse se kál, že jenom plnil můj příkaz, aby nahoru nikoho nepouštěl. Řekl jsem, že si na něho vzpomenu, až budu sepisovat poslední vůli. Zatvářil se potěšeně.

Odvedl jsem Maniho nahoru a objasňoval, že mám ještě jednoho hosta, kterého jsem nemohl odmítnout, a on se na oplátku omluvil, že mi o svém příjezdu nedal vědět. S Berenikou se navzájem uklonili, Mani prohlásil, že ho opětovné shledání upřímně těší, a otázal se, jak jí sedí ty boty, a ona se zeptala, jak se měl na venkově a zda ho nebude obtěžovat, když si zatím ponechá jeho pokoj, neboť nemá kam jít. Pak odešla vedle a zavřela za sebou dveře.

Mani byl v rozpacích. „Není ti příliš malá, Adi?“

„Prosím?“

„Chtěl jsem říct, jestli na tebe není mladá.“

Poprosil jsem ho, aby se na to neptal a spokojil se s informací, že jsem ji zachránil ze spárů jednoho starého lotra. A dodal jsem, že je ještě panna, tedy s ní obcuji ve vší počestnosti.

„To zrovna.“

„Věř mi.“

„Až jindy.“

„Mani, prosím tě.“

„Miluješ ji?“

„Ne!“

„Miluješ Gitu.“

„Taky ne.“

„Takže máš dvě, a nemiluješ ani jednu.“

„Tak nějak.“

„Já tě soudit nebudu,“ pokrčil rameny. „Pokud máš na takový život peníze.“

„Nejdřív jsem si půjčil, teď jsem něco vydělal. Poslouchej...“ Vložil jsem mu, jak jsem se dostal k zásobě hydrochloru a jak mi postupně vydělává na dům V Pavlači, můj vlastní pražský palác, milou náhradu za to, co rodiče museli prodat. Pak jsem mu nabídl pilulku z lahvičky a dodal, ať si nechá celé balení, beztak mu ho dlužím. Mani vůčihrledně zbledl, ochutnal tabletu a promnul lahvičku v dlaních.

„A doktor Hofman, říkáš, odjel?“

Přikývl jsem. „Začala ho pálit půda pod nohama. Báł se, že ho chytí a všechno mu seberou. Bylo pro něho výhodné veškeré chemie se zbavit, ostatně si může vyrobit novou, pokud ho zaměstná nějaká laboratoř.“

„A tvůj soud o něm?“

„Můj soud? Pokud se ptáš na mé mínění, nemám důvod mu nevěřit. Zdá se, že se nepohodl s Bayerovými závody, tak si šel po svých. Je-nomže oni mají na rozdíl od něho licenci, obrovské prostředky a jistě i konexe. On je jenom vědec.“

Mani si držel sklenku u nosu, v tváři měl roztrpčený, unavený výraz.

„Vidím,“ řekl po dlouhé odmlce, „že byla chyba na venkově zůstat.“ Potom mi vyprávěl, co se odehrávalo po mém odjezdu. Přiznal, že se zakoukal do Heleny Tauferové, pozval ji na projížďku, druhý den znovu, a mamá to evidentně nelibě nesla, pak si s ním dokonce přišla „vážně promluvit“ (tady jsem se chytil za hlavu) a sdělila mu, že měla s Helenou určité úmysly (tady mi uniklo tiché zavytí), ale ona svému milovanému příbuznému samozřejmě nemůže nic zakazovat, jenom mu klade na srdce, ať dobře váží své kroky, neboť vzájemné vztahy našich rodin jsou už tak poněkud napjaté (tady mě napadlo poslat mamá telegram, aby si hleděla koní a drůbeže a přestala intrikovat), jenomže pak přišel starý hrabě a začal se s ní hádat, a vůbec jim nevadilo, že jejich host je tomu přítomen (jak typické). Bylo to prý nevýslovně trapné.

„Poté tvá mamá už přestala s těmi starostmi, chovala se mírně. Já se nabídl, že odjedu, když bych jim nějak překážel, ale oni že ne, že nikoho nevidí u nich radši. Hlavně tvůj otec mě přemlouval, a to bylo dost zvláštní, Adi. On chtěl, abych tam ještě zůstal, ale já jsem na něm poznal, že mě nemá rád a že mu nějak vadím. To jen, kdyby to vyšlo někdy najevo, myslím, kdyby ti to řekli, že jsem jim odporný nebo moji rodiče nebo tak něco, tak abys byl v obraze. Nezlobíš se, že tě s tím obtěžuju?“

Chvilí jsem váhal s odpovědí. „Jsem rád, žeš mi to řekl. Nenapadá tě nějaký důvod, proč by k tobě měl otec chovat nechut, a přitom tě držet na zámku?“

„Nevím o jediném,“ odvětil Mani a díval se při tom z okna. Vypadal zoufale, v očích měl slzy, a zároveň mu líce i ústa ochabovaly resignací. Zdůraznil jsem, že ve mně má nejpevnějšího přítele, a pak jsem dodal, že se za své rodiče nebudu omlouvat a že jim někdy nerozumím.

Byla už noc. Nedovolil jsem, aby si šel hledat nocleh do hotelu, a přemluvil ho, ať vezme za vděk mou postelí, já že se vyspím v lenošce. Ani se příliš nevzpouzel. Když uleh, vyhaslýma očima pozoroval zeď.

Nabídl jsem mu ještě jeden prášek, ale nechtěl. Pak jsem se zeptal, jak daleko se dostal s Helenou. Řekl ospale, že se několikrát políbili, potom jí sedlák Taufer další romantické vyjížďky s cizím hrabětem zakázal.

Vyprávěl jsem mu při svíče o Masíčkově, vraždě prostitutky a smrti té služky, a taky o opletačkách s policií. Trochu ho to vytrhlo z letargie. Právil, že Praha se stala velice hnusným městem a že ji už nepoznává. Pak dodal, že taky on se na Stránově setkal s policií, byť jenom vzdáleně. Ten Helenin společník, ten hejsek z Chuchle, jak se jí dvořil a všude ji doprovázel, na něho pochopitelně začal žárlit a dokonce se ho pokusil urážet historkami o zdegenerované šlechtě. Mani mu, prý v naprostém klidu, nabídl souboj, a chlap se mu vysmál. Pak ale na druhý den zmizel i se všemi svými věcmi, přestože měl coby školitel jízdy s Tauferem podepsanou smlouvu na celý rok a záloha mu už byla vyplacena. Rozzlobený statkář žádal policii, aby ho vypátrala a přivezla zpět i se vším drahým ošacením a nejfajnovějšími anglickými klobouky a jezdeckými botami, které mu zaplatil. Ale dokud byl Mani na zámku, chuchelský švihák se tam už neobjevil.

„Ti detektivové,“ usmál se Mani, „si snad mysleli, že jsem ho pokládal za konkurenci, myslím, po boku Helenky. Pak najednou zmizel... Co si představovali? Že jsem ho zabil v souboji a mrtvolu zakopal v lese?“

Potom se otočil na bok a po chvíli, když začal pravidelně oddychovat, jsem poznal, že spí. Mně se to podařilo až nad ránem.

XV

Bürger; Meister

Měsíc došel svého konce, s Urzidily jsem se vyrovnal a do bytu v Dlouhé se nový nájemník stěhoval o témž pondělku, kdy já si nechal převézt svůj movitý majetek do domu V Pavlači.

Pracovníci firmy Šesták a synové naložili všechny mé věci na stěhovací dostavník, ten nejbachratější a nejotřískanější povoz v Praze. Na zdar podniku dohlížel Soli, sám si o to řekl, obíhal vůz dokola a každou chvíli se přitočil k jednomu z Šestáků, aby ho upozornil, že tenhle taburet nebo tamto zrcadlo po cestě určitě spadne. Stěhováci si ho příliš nevšíмали, vršili nábytek do krkolomné výše, a kde bylo třeba konstrukci podepřít nebo vycpat, tam strčili stočený šíráz, lodní kufr nebo cestovní šatník. Berenika to sledovala z okna, oplácela Solimu jeho přidržené úsměvy a vykloněná do ulice zkoušela klepačkou na koberce dosáhnout temene hromady na stěhovacím voze. S mašlí ve vlasech a v kostkovaných šatech nevypadala vůbec jako židovská princezna, ale jako odrostlejší dítě.

Nakládání přihlížela celá ulice, hlavně kluci ve spravovaných kalhotách, kteří za pár halířů nabízeli pomocnou ruku. Spolu s nimi dostavník zajímal i psy, kterých se pod mými okny sešlo asi deset, aby společně vrčeli a štěkali na neforemnou pagodu, která čím dál víc připomínala nestvůru, jež s rozpřaženýma rukama v podobě rozvětvených věšáků a tepaných garnýží hodlá na čtyřech obrovských kolech prodělat spanilou jízdu Prahou. Přišel nás zkontrolovat četník, pročetl si povolení, a potom totéž, po pár hodinách provedl jeho kolega, když si předali službu. Nakonec hromada opravdu vyrostla až po úroveň oken v patře. Když ji Šestáci obalili černým voskovým plátnem a ovázali provazem, vyšplhal Soli až nahoru, zhotovil si mezi zakrytými bednami improvizovaný kozlík a jako beduín dřepící mezi hrby dromedára zahalekal, že

můžeme jet. V hlubině pod ním se krčil pod plachetkou svého přístroje fotograf a pořídil několik snímků: k povozu je připřažena čtveřice silných valachů; monstrum se dává do pohybu; homunkulus, který ho řídí, zároveň zdraví zdvižením klobouku sličnou slečnu v okně; pan hrabě dává poslední sbohem svému starému bytu a zavěšen do slečny se nechává vést k nové adrese.

Myslel jsem, že pojedeme drožkou, ale stěhovací vůz se šinul tak pomalu, že jsme za ním s Berenikou kráčeli jako dva pozůstalí a říkali si se smíchem, který nám tuhnul na rtech, že ty mé krámy vypadají jako olbřímí černá rakev, z jakéhosi neznámého, snad rituálního důvodu převážená z jednoho hrobu do druhého, navíc ve vztyčené poloze. A že uvnitř se veze golem. Anebo Masíčko.

Zatímco náš smuteční průvod vedl samotný majitel firmy Šesták a synové a někde daleko vpředu žádal ctihodné Pražany, aby ustoupili z cesty a počkali v některém průchodu či aspoň na zápraží, dokud vachrlatý náklad neprojede, uzavírala ho divná dvojice a ještě podivnější kapela: pískající otrhanci a štěkající psi.

Jak si vůz pozvolna razil cestu uličkami, neviděli jsme přes něj, a když jsem si povšiml prvních úředníků v černých stejnokrojích a komínových kloboucích, bylo pozdě. Stáli ve dveřích krámků, každý po jedné straně jako vojáci na stráži, ale svým vzhledem připomínali spíše funebráky. Tihle první dva se nehýbali, ale když se náklad na kolech dostavníku posunul mezi domy o pár metrů dál, ve vchodech naproti sobě vartovali další dva. Došlo mi, že máme nevíтанou společnost, objal jsem Bereniku kolem ramen a ohlédl se.

Kluci byli pryč, pátý i šestý černooděncem rozháněl vyjící psiska holí. Mezi nimi kráčel vysoký rachitický muž, jemuž se v propadlých tvářích, v trojúhelníku mezi špičatými lícními kostmi a čarodějnickou bradou právě pootevíral úsměv.

Nadzvedli jsme klobouky, zůstali jsme stát. Uniformovaní pohůnci nás obklopili, povoz kodrcal dál. Berenika se mě držela jako klíště.

„Pan radní Bürger, nemýlím-li se,“ řekl jsem a čekal, co bude.

„Zvláštní radní pro věci asanační,“ doplnil Bürger a nechal poklesnout jedno rameno, což patrně měla být úklona. „K službám jeho hraběcí milosti.“

„Já žádné vaše služby nepotřebuji.“

„Určitě?“

„Jistě víte, že se stěhuji do domu, který bezpečně zůstane stát.“

Naklonil hlavu na stranu, jako by o tom přemýšlel. „Projdeme se?“

Obrátili jsme se k němu zády a šli dál za dostavníkem. Čtyři Bürgerovi muži, kteří nám stáli v cestě, pohledem vyhledali pokyn a rozestoupili se. Radní se přidružil k Berenice, ale ta před ním couvla, jako by měl prašivinu, obešla mě a zavěsila se mi za rámě z druhé strany. Šest kloboučníků nás následovalo v odstupu několika kroků.

„Cože dnes jdete s takovým doprovodem?“ nadhodil jsem konverzačním tónem. „Pokud vím, posledně jste byl v Židech sám – tu noc, kdy se stala ta vražda. Jak se vám vedlo u výsledku?“

Odrazil mě snadno. „Dobře. Ale dům, co jste koupil, byl původně určen k demolici. Nebudu zkoumat, jakým způsobem ti dva praskání mazalové dosáhli opaku, policii z tohoto případu můžeme vynechat.“

„Ano, umím si představit, že jich máte plné zuby. Ale pokud vím, byl převod legální a já se stěhuju do svého.“

„Tím bych si nebyl tak jist,“ zaskřípěl radní, „ale je pravda, že naše asanace se po vydání toho hloupého útočného spisku trochu zadržela. Nezastírám, hrabě, že máme určité problémy.“

„Myslíte *Bestia triumphans*? Dlouho jsem nic tak dobrého nečetl.“

„Je to pamflet proti pokroku.“

„Není. Je to pamflet proti zkáze města.“ Cítil jsem, jak mě Berenika povzbudivě tiskne. „Zoufalá polnice troubící na jeho obranu,“ doplnil jsem.

„Na obranu hniloby, smradu a rozkladu? To ano, když dovolíte. Je to pamflet na obranu největšího středověkého brlohu Evropy a cenzura ho měla zakázat.“

„Smířte se s tím, že nemáte tak dlouhé prsty, Bürgere.“

„Urážky od šlechtice dovedu přijmout.“

„Já vás přece neurážím. Není toho mnoho, co se ze staré Prahy dá ještě zachovat, ale i to málo stojí za to.“

„Zapojil jste se tedy do aktivní obrany zlořádu, nemocí, primitivnosti a zpátečnictví. Jste na druhé straně barikády, hrabě, a já vás musím varovat.“

„Před čím? Tady před těmi křupany s holemi?“

„Vy mě nechcete chápat. Já vám přece nejdu vyhrožovat, jedná se o pouhou výstrahu –“

„Z čeho jsou placeni? Z fondů města? A oni teď pracují, nebo se tady flákají? Nebo je to vaše soukromá ochranná četa a platíte je sám?“

To mu vzalo vítr z plachet. Chvilí mlčel a pak odměřeně řekl: „Po ústních i fyzických útocích na mou osobu se bez nich neobejdu, aspoň dokud nebude mé poslání splněno.“

„Poslání? Srovnat Prahu se zemí a postavit na jejím místě činžovní palác, který začíná v Karlíně a končí na zličínském hradišti? To už nebude Praha, pane, ale termitiště.“

„Chtěl jsem si jen ujasnit váš postoj, pane hrabě, a přidat upozornění, že ještě nemáte vyhráno.“

„Jak to?“ zastavil jsem se a vytáhl jsem z kapsy pár lejster: osvědčení o koupi barokního domu V Pavlači, výpis ze seznamu nemovitostí, zápis do seznamu majitelů domů a pár dalších.

„V této zemi může být každé rozhodnutí zvráceno jiným rozhodnutím,“ ucedil Bürger a ani se na ně nepodíval.

Znova jsem se dal do kroku. „Pak je takové rozhodnutí zvrácené, a zvrácená rozhodnutí já neuznávám. Ale líbilo se mi slovo, které jste před chvílí použil – zpátečnictví. Napadá mě, že bych mohl založit takový klub gentlemanů, rodových i duševních šlechticů, a ti se podivným praktikám radnice a jejím zvráceným rozhodnutím postaví jako hradba. Mohl by se jmenovat třeba Klub zpátečníků, co tomu říkáte? Chránil by starou Prahu, burcoval proti jejímu ničení. Sepíšeme petice, zorganizujeme demonstraci, studenti půjdou s námi.“

„Studenti? Myslíte si, že studenti nevěří v pokrok? Že jsou tak krátkozrací jako tadyhle slečna? Nějaká vaše příbuzná?“

„Do toho vám nic není.“

„Pokud vám nic není do mých nočních pochůzek v Židech, tak ne.“

„Chod'te si kam a kdy chcete, Bürgere, jenom bych vám radil, abyste si ty pány, co jste si dnes přivedl, nezapomněl vzít s sebou i v noci. Slyšel jste už o Masičkovi?“

„Něco jsem četl v novinách. Nějaký kašpar si hraje na strašidlo. Tyhle odporné zločinné zjevy samy zmizí, až zmizí Židovské město, pane, všecky ty napůl rozpadlé barabizny, sflikované karikatury domů, kulisy pimprlového divadla. To vám garantuji, pane.“

„Čím jsem starší, tím krásnější mi ty baráky připadají.“

„To snad ne. Tak příšerné ghetto, ten nejzanedbanější kout Evropy přece nemůže zůstat v sousedství salonu Prahy, který teď v potu tváře budujeme a v jehož lesku a nádheře vstoupí Stověžatá do dvacátého století. Vždyť i pražská předměstí začínají vypadat lépe než tohle židovské hnojiště. Copak necítíte ten lokální puch?“

„Cítím ho od dětství a nedokážu si bez něho město představit.“

„Já ano! Hausmannovy pařížské bulváry, vídeňská vzdušná korza – to všechno tady budeme mít a vy nám v tom nezabráníte. I kdyby vám magistrát ten váš příkrčený baráček ponechal, obestavíme ho paláci a nákupními domy po vzoru Londýna a Paříže, vztyčíme zde obytné věže po vzoru Nového Yorku, a vaše chatrč se mezi nimi ztratí jako krtinec v zahradě plné stromů a květin. Máte to zapotřebí –“

V tu chvíli se F. X. Bürger rozkašlal a musel se zastavit, já s Berenikou jsme pokračovali v chůzi. Po několika krocích jsem se po něm ohlédl. Byli u něho dva jeho poskoci, on sám si držel u úst kapesník, kašlal do něj a bedlivě ho zkoumal. Po chvíli nás dohonil a já mu nabídl Hofmanovu pilulku. Kapesník, který si spěšně cpal do kapsy, byl potřísněn krví.

Poděkoval, má prý své vlastní léky. „Tady pomůže jen prostředek radikální, tedy: zboření těchto částí a vystavění nového města na základech moderní hygieny. Doktor Preininger ví nejlépe, jak vrátit Praze ztracené zdraví.“

„Jsou i jiní lékaři –“ namítl jsem a on mi skočil do řeči.

„Máte-li na mysli toho šarlatána, toho alchymika, co se potloukal po Praze a pak utekl před policií, tak vás ujišťuji, že jeho péči bych se nevěřil ani na smrtelné posteli.“

„Mně pomohl. Až zase budete plivat krev, stavte se u mě V Pavlači, možná vám prodám prostředek, který vám, když nic jiného, aspoň uleví. Ted' mě omluvte, rád bych si promluvil se stěhováky.“

„Ještě jsem neskončil, s prominutím.“

Zůstali jsme stát, jeho černí ochránci nás opět obestoupili. A pak řekl někdo, kdo tam byl najednou s námi: „Hrabě Arco už nechce být zdržován.“

Byl to Soli. V jedné ruce měl špacírku, v druhé malou tesařskou sekerku, kterou sebral bůhvídkde. Za ním stáli v krátké řadě tři mladí šestáci, opírali se o sochory a hole a se zájmem přihlíželi. Za nimi se jako hradba tyčil zastavený stěhovací dostavník. Utíkat nebylo kam.

Bitka by pro nás nedopadla nejlépe, ale kdo ví. Bürger zamrkal svýma černýma očima, podíval se vzhůru, jako by tam hledal nějakou radu, a řekl: „Na brzskou shledanou.“ Potom se obrátil, kývl na svou suitu a odcházel ulicí, kterou jsme přišli.

Poděkoval jsem Solimu a začal jsem nacpávat dýmku. Byl jsem rád, že se mi před Berenikou a stěhováky netřesou ruce.

„Dostal z nás strach,“ špitla Berenika. Dívala se na mě s obdivem a já z toho měl pošetilé potěšení.

„Ba ne,“ zavrtěl hlavou Soli. „On jenom nechtěl, aby rvačka přitáhla pozornost policajtů. Z nějakýho důvodu se jim vyhýbá stejně jako my.“

* * *

Dům byl pro mě vyklizen a nově vymalován, bratři Urzidilové mi nabídli příznivou cenu. Navrhli pozvat uměleckého štukatéra pro opravy a doplnění historizujících prvků výzdoby, tedy řasené římsy, barokní špalety a dokonce jakési lascivně se šklebící maskarony, to jsem ale odmítl. Po nastěhování trvalo asi týden, než veškerý nábytek stál tam, kde jsem ho chtěl mít, a všechny obrazy visely na předem vybraném místě. Pomáhal mi Soli a jeho příručí, pár pláten zavěsil dokonce bra-

tránek Mani, když se ke mně přišel podívat. Ne že by oplýval šikovností, ale viděl jsem na něm, jak si přeje být užitečný. Na mé doporučení se ubytoval v domě U tří jezdců na Senovážném náměstí, přímo v komnatách, kde jsem se setkal s doktorem Hofmanem. Vypadal unaveně. Zařekl se, že holku si koupí nikoli každou noc, ale jen třikrát do týdne, neboť to je podle něho zdravá frekvence styku, jenomže to nedokázal vydržet a ustavičně své pravidlo porušoval. Ke zdrženlivosti mu mírně napomáhal obsah dvou lahviček hydrochloru, které jsem mu coby přítelem a příbuznému prodal za cenu jedné. Na oplátku pro mě od překupníka, taktéž ubytovaného U tří jezdců, sehnal lisovaný tabák *full Virginia flake* značky Samuel Gawith, který stočen do ruličky a zapálen v soudku dýmky vypadal jako hořící klubko pavouků a přibližně tak i páchl, což nelibě nesly obě ženy v mé domácnosti, mladičká Berenika a o nějakých sedm let starší Gita. Nelibost k tabákovému dýmu, někdy hraničící s odporem, je vzácně spojovala, stejně jako slabost pro Hofmanův zklidňující lék. Jinak se k sobě měly chladně. Ujistil jsem Gitu, že Berenika je moje chráněnka a nic tělesného s ní neprovozuju. To byla skoro pravda, od společné koupele jsme se intimitám úzkostlivě vyhýbali, což samozřejmě zvýšilo četnost mého mírně neurvalého obcování s Gitou – k její nemalé radosti. Na oplátku mi musela slíbit, že nebude žárlit, naučí Bereniku vařit a o drobné domácí práce, jakož i o údržbu mého šatníku, se budou dělit na polovic; uklízení a praní však bude zvládat sama. Před očima sousedů a všech ostatních pražských měštěninů bude jedna mou schovankou a druhá mou hospodyní. Obě se zapřísáhly, že s tím jsou spokojené, a já s mírným napětím čekal, jak dlouho jim to vydrží. V Židovském městě zuřila asanace, na Starém Městě se chystala její částečná obdoba a my se v tichu pod barokní pavlačí uzavřeli před světem, jeho policajty a úředníky a bouracími rypadly, a dá se říci i před samotným časem, který k nám pronikal jen škvírou mezi dveřmi v bráně a skrz jedno jediné své médium: malé zápěstní hodinky značky Lord. S příjemným překvapením jsem shledával, jak moc mi klid vlastního domu vyhovuje, stejně jako stálá přítomnost dvou nenáročných krásných žen, předhánějících se v získávání mých úsměvů, mých po-

klon, mé přízně. Ideální život městského pecivála podle receptu hraběte Arco? Asi tak.

Vydrželo nám to pět neděl.

Byli jsme na návštěvě v jednom uměleckém salóně, kde malíř Švabinský vystavoval svůj nový obraz, nazvaný *Kulatý portrét*. Šaty, které měla portrétovaná dáma na sobě, Berenice učarovaly a neustále se k plátnu vracela. Když o nich řekla, že jsou „bílé jako měsíční svit, s volány jako květy orchideje“, bylo jasné, že se zamilovala. Odvedl jsem ji do jiného salónu, krejčovského, nechal vzít míry a poslal vrchního krejčího na výstavu, ať ušije šaty pro mou schovanku přesně podle Kulatého portréту. Látku jsme vybírali samozřejmě u Soliho, vítězilo ukrutně drahé hedvábí, dívka se ale zdlouhavě probírala vzorky a já jsem se nudil, dokud ji Soli se strýčkovským úsměvem neposlal dozadu do zvláštní šatny, kde si texturu může přiložit na tělo, aby ji to pak třeba někde nedráždilo a nepíchalo. Pak jsme u skrytého otvoru ve zdi vystřídali oko. Berenika o nás sice nevěděla, ale úplně se nesvlékla, košilku a spodní kalhoty si ponechala, odhalená byla jen vrchní část hrudi, šije, paže a ramena a nohy od kolen dolů. I tak byl Soli u vytržení a žebronil, abych mu krasavici přece jen přepustil, až se jí nabažím. Souhlasil jsem, a přitom věděl, že se to nestane.

Doma jsem řekl Gitě, aby Bereniku odteď doprovázela na zkoušky do salónu ona (a sám jsem se snažil dalšího pohledu na dívčina nahá ramena vystříhat). Pár dní to šlo dobře. Z jejich večerních rozhovorů jsem vyrozuměl, že u krejčího došlo k několika změnám: roucho bylo podle Gitina názoru příliš těsné, navrhovala povolení v pase, a taky barva se nehodila k novému účelu, pro nějž je Berenika zamýšlela. Byli jsme totiž pozváni na obnovenou premiéru Jakobína mistra Antonína Dvořáka, zval nás mladý Lobkowicz, který se doslechl, že mám v Praze svůj „palác“, a nepochybně se chtěl přijít podívat. (Jeho uštěpačné poznámky jsem si dovedl představit, nicméně pozvánku do divadla jsem přijal, nakonec nebylo nutné ji nějak oplácet.) Ted' se tedy z šatů stala večerní róba do opery, nikoli bílá, ale smaragdově zelená. Obě ženy z nich byly u vytržení, i když Berenika tvrdila, že jsou jí ted' trochu vel-

ké, a Gita ji v jednom kuse ujišťovala, že tak se to dnes nosí, navíc je třeba počítat s tím, že dospívající tělo během pár let notně zesílí.

Pak přišel den premiéry, spali jsme dlouho, protože nás čekala dlouhá noc. Gita od rána drhla podlahy a klepala koberce, uvařila k obědu bujón z hovězích oháněk a usmažila omeletu s čerstvými houbami, přinesla z hospody džbán piva a samou nervozitou rozbila jeden z talířů s erbem hrabat Arco. Po obědě si šla Berenika mýt vlasy a připravit slavnostní účes, a zrovna když byla v koupelně, zatůkal na dveře krejčovský učeň s převázaným balíčkem. Byly v něm hotové zelené šaty. Řekl jsem, ať počká, že se to musí ještě naposledy ozkoušet, ale Gita ho poslala pryč, prý to bude v pořádku. Pak vzala balík a odnesla ho nahoru, aby šaty připravila.

Četl jsem si u okna noviny, kde náměstek policejního rady Ignacius Herrmann ujišťoval Pražany, že politicko-bezpečnostní situace se zklidnila, zločin i radikálové jsou pod kontrolou a česká metropole je opět bezpečným místem k životu, když po schodech sestoupila nádherná postava s rozpuštěnými vlasy, oblečená v bohaté, třpytivé zelené róbě. A ty vlasy nebyly černé, nýbrž zrzavé, a tělo, které šaty neslo, nepatřilo dívce, nýbrž robustní ženě s náležitě vykrmeným pozadím. Na bocích a pažích praskala róba ve švech, prsa se drala ven jako rebelové z arestu a zlatavé fiží působilo jako kapesníček na otření potu ve výstřihu.

Mužské oko je strategická ženská zbraň. Díval jsem se, připoután k ožvlému obrazu jako řetězem, jeho živočišný půvab ze mě dělal zvířátko startující na lusknutí. Nezmohl jsem se na slovo.

Gita ke mně přišla po špičkách, vyhrnula si sukni, přehodila bosou nohu přes nohy v nohavicích, rozepla mi zapínání, vytáhla to, co vytáhnout potřebovala, a nasedla si.

Nemám tenhle způsob rád, samice přece patří dospod už ze zásady, nehýbat se a pevně držet, a přírodu šlechta důsledně ctí a velebí a kultivuje, tak proč ji chtít měnit, ale teď jsem povolil výjimku, vždyť co bych Gitě nedoprál? Jen ať se projede a ať je to tryskem.

Vanitas vanitatum, odteď už bude jen hůř. Na schodech stála Berenika zabalená v osušce, viděla své šaty, jak na mně rajtují, v šatech Gitu,

jak tlumeně sténá, a pod Gitou mě, který si nedal pozor a vypustil do ní všechnu svou pitomě plodotvornou dávku.

Bereniku, poprvé zasaženou šípem z luku zlomyslného anděla žárlivosti, nenapadlo nic jiného než zasténat (kupodivu podobně, jak se to před chvílí povedlo Gitě), seběhnout ze schodů ke dveřím, otevřít je dokořán a vyběhnout na dvorek.

A potom se ozval další výkřik, tentokrát nikoli rozhořčení, ale smrtelného děsu.

Zapínal jsem se v běhu, popadl lopatku na uhlí a zastavil se pod převisem pavlače. Gita mi dýchlá na krk, a jako by mi narostla třetí ruka, napřáhla přede mě pohrabáč. Přiznávám, že mě to dojalo.

Tam, kde Urzidilové měli uvázanou kozu, stál cizí muž v černém haveloku a s nízkým cylindrem na hlavě, ozdobeným přiléhavou mašlí z tmavomodrého atlasu.

Jeho bleděmodré oči nemohlo nic překvapit a my tři už vůbec ne. Dívku před sebou i ženu za mnou diskrétně ignoroval, díval se studeně jen a jen na mě, a když smekal, řekl: „Hrabě Arco, předpokládám? Leopold Meister, zástupce starosty hlavního města Prahy. Vy mě ale budete znát, že? Vidím, že jste se už stačil zabydlet. Máte tu veselo.“

Vrchní radní Meister, ten paradoxní kříženec plebejce a patricije, co sice křtí nové lokomotivy, ale nejspíš i krade babkám na trhu jabka z nůše, se výsměšně uklonil a já rychle schoval lopatku a pohrabáč za záda.

Poslal jsem Gitu s Berenikou nahoru, aby se převlékly každá do svého. Ukázal jsem na hodinky: do dvaceti minut musí být Berenika připravená. Ve skutečnosti bylo na operu dost času, ale nechtěl jsem nevíтанé návštěvě dát naději na dlouhý rozhovor. Pozval jsem Meistera dovnitř a nabídl mu židli.

„To jsou velmi milé dámy,“ podotkl a se zaváháním ode mne přijal sklenku klaretu. „Vaše příbuzné?“ Napil se opatrně, jako by zkoušel, jestli jsem mu nepředložil něco odporného.

„Jedna je služka a druhá schovanka,“ řekl jsem bezvýrazně.

„A ta schovanka je z přízně?“

„Ne.“

„Gratuluji. Hráli jste na honěnou?“

„Pane Meistere – já jsem se s ženami nikdy nenudil. Vždycky jen s muži. Až na výjimky.“

„Budiž každému přáno, co jeho jest. Takže se vám tu žije dobře.“

„Jak vidíte.“

„Není to trochu malé? Přece jenom palác, který patřival vašemu otci, je o dost –“

„Naprosto mi to vyhovuje. Jsme tu jen tři, Gita zastane i kuchyni.“

„Gita, hm. Předtím prý žila v nevěstinci řečeném U Zlatnice.“

„Co vás ke mně přivádí, pane Meistere?“

„Dobrá, přejdeme k věci. Jde o nabídku. Přišel jsem vám navrhnout, že vám za tento dům nabídneme náhradní ubikaci, bez nutnosti prodeje a nové koupě, což by teď ani nešlo, když je v platnosti nový stavební zákon. Ovšem výměna je možná a pro vás krajně výhodná. Jiní nemají takové štěstí.“

„Výhodná v čem?“

„Jsou tu dvě možnosti, z kterých, pokud přijmete, můžete vybírat. Obě jsou stejně lákavé a já sám bych váhal, kterou zvolit. Bývalá předměstí vzkvétají víc než naše smutné, židovským živlem zdecimované centrum, do několika let se stanou součástí Prahy a stěhovat se do tamních slunných bytů nikdy nebylo výhodnější. To jste slyšel, že do Karlína povede dráha tramvaje? A právě Karlín tu pro vás mám, byt o dvou stech čtverečních metrech, s veškerým moderním toaletním zařízením a kuchyní amerického typu. Na podlahách prvotřídní parkety, druhé patro, výhled na náměstí, do boční ulice a taky na domovní dvůr, kde stavebníci zachovali vzrostlé stromy. Byt patří radnici, bude přepsán na vás. Co si o tom myslíte?“

„Nic. Prosím pokračujte.“

„A mám tu ještě druhou možnost, i ta je hodna šlechtice a jeho nároků. Zůstal byste na Starém Městě, ale přestěhoval se do jednoho z paláců nové zástavby, ty teprve vzniknou. Lokalitu si můžete určit sám, koneckonců to může být v Židech, ostatně už se tam tak říkat nebude.

Bude to ovšem pár let trvat, mezitím bych vám poskytl provizorium, jež využívají hosté z Vídně. Jednalo by se o dva, maximálně tři roky. Pak budete ve středu města, sto padesát metrů čtverečních, pravděpodobně v okolí Rabínské ulice, tam by to mohlo stát po všeobecné hygienizaci nejdřív. Je ovšem nutné počítat s vlekoucím se stavebním ruchem, ten v lokalitě Karlín už pominul.“

„Vidím, že mi doporučujete spíš to předměstí.“

„Nevím. Je to na vás.“

„A tenhle dům? Co s ním zamýšlíte?“

„Někde tady v okolí by mohl stát burzovní palác. Plány zatím nemají konkrétní podobu.“

„O jaké burze mluvíte?“

„O naší nové pražské burze – plodiny, komodity, cenné papíry, ale hlavně cukr! Patrně budete obeznámen s tím, jak nebývale je naše burzička úspěšná, vzhlíží k ní celé Rakousko. Stávající budova už nevyhovuje.“

„Tenhle dům tady stojí tři sta let. Pavlač je mladší, ale něco takového neuvidíte nikde v Evropě.“

„Ten domek patří k nejošklivějším v Praze, pane hrabě. Upřímně řečeno je s podivem, že jste si vybral pro život něco tak nedůstojného.“

Udělal jsem paží široké gesto, jako bych rozvíral oponu. „Vidím kolem sebe jen krásu.“

Meister zavrtěl hlavou. „Ale kdeže, přece se nebudeme hádat. Věřím, že na některých věcech se –“ Pozvedl oči a já se ohlédl. Ze schodů právě sestoupila Berenika v nových zelených šatech, s vlasy vyčesanými a sešpendlenými černým kloboučkem. V rukou nesla černou lesklou kabelku s flitry, zpod roucha jí vykukovaly špičky lakovaných střevíčků na podpatku.

Za Berenikou šla Gita se sklopenýma očima. Měla na sobě jednu z mých bílých košil, s cípy svázanými v pase. Takže si vzdor proti Berenice ponechala. Dokonce si na hlavě vyrobila podobný účes, jenom bez kloboučku. Jak dětinské. A roztomilé.

Vrchní radní vstal. „Nečekám, že mi odpovíte hned. To vůbec není třeba. Stačil by týden na rozmyšlenou?“ Vykročil ke dveřím a Gita ho doprovodila.

„Nechcete jet do té opery mým kočárem?“ obrátil se ke mně. „Vejdeme se tam.“

„Pojedeme drožkou. Sbohem, pane Meistere.“

„Na shledanou.“

Jen se za ním zavřely dveře, protočila Berenika oči. „Proč jsme nemohli jet v jeho kočáře, Adi? Proč vlastně nemáš svůj vlastní? Pořád tou smradlavou drožkou.“

Podíval jsem se na Gitu, ona na mě. Její oči říkaly: Vidíš? Máš, co jsi chtěl.

A měl jsem. Premiéra nestála za nic, ostatně jsem hudbu ani nedokázal vnímat. Berenika seděla jako zařezaná a nemluvila se mnou, zato se o přestávce tajemně usmívala na zevlující mladé muže ve fracích. Byl jsem otrávený z ní i z Meisterovy návštěvy, ona právem uražená znešvácením nových šatů. Když jsme po úmorné opeře dorazili v noci domů, svlékla novou róbu před mýma očima, hodila ji na podlahu u dveří a zamkla se ve svém pokoji.

Ty šaty si pak už nikdy neoblékla.

XVI

Otka; povznesení v Židech

Stmívalo se. Hodinky ukazovaly třináct minut do sedmé, a zatímco se Berenika oblékala, já se z pavlače v nevěření díval, jak klidný vzduch stinného dvorku, kde se před chvílíčkou rozednívalo, zahušťuje kouřem páchnoucí, melasovitá tma, jako by se vracela noc. Zvedl jsem tvář k zatažené obloze a natáhl ruku. Šero bylo vlhké, kapky nepadaly. Pak vyšla Berenika ven, oblečená do školy. Vyšší dívčí ve Vodičkově ulici ji přijala na základě mého urozeného dobrozdání a půlročního školního vyplaceného dopředu a na ruku.

Zeptal jsem se jí, jestli začínám slepnout, nebo jestli taky postrádá denní světlo. Nakrčila nosík a řekla, že ve vzduchu cítí déšť, takhle to prý v Polné smrdělo před pogromem. Posunula si na hlavě černý čepce, na ramenou si upravila nový hnědý plášť s tyrkysovým lemováním a stejně zdobenými prýmký na zapuštěných kapsách, a pak si na rukávu oprášila smítko prachu – asi jako když si čejka natřásá peří, příklad nevinnosti i koketnosti v jednom paradoxu rozmaru. Tolik se mi líbila. Kdybych nevěděl, že původem je to osiřelá Židovka z východu, odhadl bych ji na šlechtičnu. Vyšli jsme před dům a já se rozhlédl po drožce, jenže dívka se rozhodla jít pěšky. A šla, jako by jí bylo lhostejné, jestli ji doprovodím nebo ne. Rozbušilo se mi srdce, chtělo se mi na ni zařvat, ať kouká stát, kde je, a potom jsem přidal do kroku a zavěsil se do ní. A pevně ji k sobě přitiskl, až kvikla bolestí. Za poslední dny jsme se hádali tak často, že jsem teď na další disputaci neměl sílu.

Za znepokojivého ranního soumraku, kdy vzduch elektrizoval jako Křížíkovy lampy a mně se chystalo vyskočit srdce z těla, jsme došli ke škole a já políbil Bereniku na čelo. Strpěla to jako statečná a poslušná mladá dívka, a když jsem ji nabádal, aby jí to vydrželo, až pro ni odpodne přijde Gita, beze slova se otočila a zmizela v budově. Takhle tě

jednou ztratím, pomyslel jsem si při posledním pohledu do černých dveří školy.

Uvažoval jsem na nároží, kde bych mohl zapít Hofmanův zázrak dobrou černou kávou, když se mi naskytl tento pohled: v postranní ulici stojí úzký uzavřený kočárek s jedním lehkým tahounem a vozkou pokuřujícím na zadním kozlíku, má spuštěné okénko a v něm někdo sedí, ten někdo má klobouk do očí a zpod krempy mě pozoruje vysunovacím kukátkem, které si v bílých kostnatých prstech obou rukou drží u oka, a ten někdo je mnou plně zaujat a neví, kdo právě prochází podél kočáru, a nikoli sám, ale já to vím až moc dobře, je to můj bratránek Mani, vykračující si v pyšné konspiraci, neboť je do něho zavěšena krásná mladá žena v červeno-zelených vycházkových šatech a roztomilém křídlatém klobouku na stranu, tedy podle poslední módy oděná Helena Tauferová, dcera našich zbohatlých sousedů na Stránově.

Zavrhl jsem možnost spěšně se schovat za tlustý plakátový sloup, neboť bylo již pozdě, a vesele jsem zamával na pozdrav.

Oba byli zaskočení, obrátili kroky v rozpacích, ona se mi poklonila a já jí políbil ruku, pak jsem se s hloupou obřadností uklonil Manimu, místo abych ho plácl po rameni, a on provedl totéž.

Ten, kdo nás sledoval kukátkem z kočáru, viděl obřad náhodného setkání. Což mu nemohlo říci mnoho.

„Praha je docela malá – někdy,“ řekl jsem a postavil se tak, aby na mě cizinec v kočáře přes Maniho široká ramena neviděl.

Mani se začervenál. „My jsme tu s Helenkou inkognito, ale před tebou pochopitelně žádné tajemství nemám, ona právě přijela, má, chuděrka, hlad.“

„Papá by nesl pomyšlení, že jsem s Emanuelem sama,“ řekla Helena tiše, jako by nás někdo poslouchal. „Starým lidem se tohle vysvětlit nedá.“

„Jak se pan otec má?“ usmál jsem se na ni a nedával na sobě znát své znechucení.

„Odjel večer na dobytkařský jarmark do Boleslavi a vrátí se až pozítří. Udělala jsem si malý výlet, zítra se zase vrátím, nic se nedozví. Vy mi jistě rozumíte, hrabě.“

„To se ví.“

„Mamá nám přeje, ona ví, že je o mě postaráno,“ dodala a stiskla Manimu ruku, přičemž mu prsty zajela do rukávu a pohladila zarostlé zápěstí.

„Budu rád, když mě navštívíte v mém novém bydlišti,“ řekl jsem vstřícně, „ostatně Mani u mě už byl. Co říkáte malé večeri? Gita se naučila zvěřinu, řeknu jí, aby udělala nějakou pečení.“

Helena při zmínce o Gitě sklopila oči a už je nezvedla. Jen jsem si povšiml, jak se ramenem opřela o Maniho.

„Děkuji ti, Adi,“ blekotal bratránek, „máme tak málo času, víš, teď jdeme na krátkou procházku a za chvíli zpátky, nakoupíme jen chleba a nějaké ovoce.“

Při těch kostrbatých slovech oba znachověli a já je nemínil déle trápit. Rozloučili jsme se, odcházeli s očividnou úlevou. Byl jsem si jist, že v domě U tří jezdců se po slečnině pověsti nikdo ptát nebude.

Dal jsem se do kroku a přemítal jsem, jak zvláštní osobou je Mani, a že ho vlastně už vůbec neznám. Nejvíc mě na něm udivovala ta tělesná požívačnost a samozřejmá neomalenost při jednání s holkami, když si od nich kupoval rozkoš, ale jindy, když se neubránil citům k ženě, zmítala jím mladická klopotnost a zajímavý stud. Takhle já to tedy dělit neumím.

Ještě jsem se za nimi ohlédl s pochybou, jak ten románec dopadne a nakolik ho může statkářova dcera vodit za nos, když tu vedle mě zastavil ten černý kočárek a kostnatý prst z otevřených dvířek naznačil, abych vlezl dovnitř. Což bych neučinil, kdyby se zpod klobouku nevy-nořila bledá, vráskami rozrytá tvář náměstka policejního rady.

„Pojďte se posadit, pane hrabě. Víte, kam vás povezu?“ Pozvedl jsem klobouk. „Jak bych to mohl vědět?“

„Jen si nastupte.“

Poslechl jsem ho. Kočár byl úzký, sedl jsem si naproti němu. Vedle okýnka visela želízka, na jednom konci s okenním rámem napevno spojená kovovým okem. Druhé klepeto bylo rozevřené.

„To je pro mě?“

Herrmann pokrčil rameny. „Nezdá se, že byste utíkal.“

„A měl bych?“

„Pokud by záleželo na tom, co si myslí Listopad, tak asi ano. Ale já jeho názory sdílím málokdy, i proto je mi tak prospěšný, jestli mi rozumíte.“

„Ani ne.“

Herrmann mávl rukou a zatíkal na strop. Vůz se dal do pohybu. „Víte, pane hrabě, něco se v noci stalo. Něco vážného. Podle Listopada v tom máte prsty. A tak jsem se jel ráno podívat před školu, abych se na vlastní oči přesvědčil, jak se budete tvářit.“

„A jak jsem se tvářil?“

„Jako byste slečně Karafiátové chtěl dát pár facek.“

Zasmáli jsme se. „Tak to jste trefil. Jak jste věděl, že tady budu?“

„Občas vás někdo sleduje, s tím jste přece musel počítat.“

„Občas?“

„Zjistili jsme si, kde jste slečnu přihlásil a kam ji přivedete, to je jen logické. Mimochodem, její původ jim nijak nevadil?“

„Ne. Vám nějak vadí?“

„To sem nepatří. Pokud se o ni chcete ve vši počestnosti starat, je to vaše věc. Je ale možné, že některý z mých kolegů by v tom mohl vidět nemravnost, a to by vás potom ve vašem novém bydlišti častovala policie kontrolními návštěvami.“

„A kdo by přišel? Snad ne ten váš Listopad?“

„Bohužel ano.“

„Nesnáším ho.“

„To velice dobře chápu. Ale řekněte mi, než dojedeme: jak se mají vaši rodiče?“

„Děkuji za optání, daří se jim výtečně.“

„Ten člověk, co jste s ním mluvil před školou – to je váš bratranec Karel Emanuel, nemýlím-li se. Hrabě Arco – Zinneberg.“

„Vidím, že víte všechno.“

„Ale kdeže. Potkali jste se dnes náhodou, to bylo patrné. Kdo byla ta dáma?“

„Naše sousedka ze Stránova. Ale z toho se nestřílí, pane Herrmanne. On má bratránek pro dámy veliké kouzlo. Dámy ho mají za boháče.“

„Copak není bohatý?“

„Já vím jen to, že pobírá jakous takous apanáž a umí ji celou utratit.“

„Nezmínil se vám někdy, že by pracoval pro vládu nebo pro císařský dvůr?“

Ta otázka mě tak vykolejila, že jsem chvíli nebyl s to promluvit, a i potom jsem měl co dělat, abych zachoval neutrální tón. „Mani? S ničím takovým se mi nikdy nesvěřil.“

„Ano,“ pokýval hlavou Herrmann a podíval se ven. „To se rozumí.“

Pak se odmlčel a nechal mě se smíšenými pocity prodírat se tam a zpět předešlým rozhovorem tak, jak jsem si ho zapamatoval. Dohadoval jsem se sám se sebou, zda mi chtěl Herrmann něco naznačit, anebo celá ta rychlá konverzace proběhla, jen co věta větu mine.

„Řekněte mi,“ ozval jsem se po chvíli, „jak je možné, že tehdy, když ta dívka vypadla z okna a já u toho byl mezi prvními, jste vy, Listopad a další policajti byli na místě tak rychle?“

Šedý muž se pousmál šedými rty. „Co si myslíte sám, pane hrabě?“

„Já nevím, vrtá mi to hlavou. Dostali jste už předem echo, že se po Židech potlouká ozbrojený kašpar s flákotou místo obličeje?“

„Dobrá úvaha, poloviční pravda. Ale bylo to ještě jinak. Těch úmrtí bylo víc. Rosina Weinerová, kterou jste znal. Pak ovšem i dvě další prostitutky, taktéž podřezané jako podsvinčata. A toho večera Masička opravdu viděl náš informátor. Byli jsme o pouhých pár ulic dál. Smůla. Kdybychom byli blíží, to děvče snad mohlo žít. Stejně jako žena, k níž vás teď vezu.“

Kočár zastavil v Židech, ve zvláštním místě, na křižovatce Jáchymovy a Úzké ulice, naproti domu U Vápenice, který svíral s jiným domem pravý úhel a z onoho rohu mezi nimi kupodivu vrůstal do křižovatky další dům. Budovy naproti byly srovnány se zemí, rum odklizen, a na místě, které se mělo teprve stát novým stavenišťem, odpočívalo asi čtyřicet dřevěných dvoukoláků, na nichž se sušily pronikavě páchnoucí, močí vydělané hovězí, vepřové, kůzlečí a kočíčí kůže. Mezi vozíky se

proplétala psí smečka a stáčela svou mnohanásobnou mordou ke křižovatce. Bylo slyšet kňučení, všechny oháňky byly schlíplé.

V samém prostředku křižovatky stála vysoká zelená pumpa, s dvěma pákami a protilehlými zahnutými vodovody nad širokými miskami, kterou fiakry vždy v širokém oblouku objížděly, pokud se s ní nechtěly srazit. Železný válec byl nahoře osazen lucernou; to místo jsem znal, bylo to od dalšího osvětlení v ústí ulic daleko, a snad proto připomínala světelná pumpa maják projasňující pražské noci. Lampa byla v osm ráno už zhaslá, přestože se nebe tak černalo, ale něco se mi na ní nezdálo už ve chvíli, když jsem vystoupil z bryčky a vložil si do pravého oka monokl. Obranné gesto šlechtice, který cítí nebezpečí a svízel.

Shluk lidí na plácku se na nás díval stovkou očí. Nebyli mi všichni neznámí. Poznal jsem mezi nimi fotografa z Letné, v placaté čepici, s bedýnkou a klikou, kterou právě točil. Vedle něho stál muž v šedém klobouku, jaký nosím sám. Byl to ten učitel jízdy ze Stránova. A byl tam ještě někdo třetí, chlapík se střapatými vlasy a výrazem hloupého Honzy. Vyklouzl z davu jako úhoř a mířil přímo k Herrmannovi. Byl to listopad. Nevšímal si mě. Něco si ti dva tiše řekli, já se zatím rozhlížel po křižovatce. Ústí ulic byla zatarasená strážníky v uniformách, muselo jich tu být snad dvacet. Kolem kandelábru postávalo nějakých sedm osm civilně oděných mužů a u jejich nohou ležel někdo, na koho bylo jen špatně vidět.

Začalo pršet. Herrmann mě vzal za loket a vedl mě k pumpě. Listopad mi šel v patách. Muži se před námi rozestoupili a já spatřil na zemi bezhlavé ženské tělo s rozhozenýma rukama a nohama. Pruhovaná sukně byla poodhrnutá, pod ní se bělaly dlouhé spodní nohavice. V hrudníku, kde byl bílý živůtek a černá halena na cucky, zelo několik černých ran, které právě ohledával jakousi špachtličkou soudní lékař. Bílý krk mrtvoly byl groteskně krátký, chyběla mu hlava, a kolem se nerozlévala žádná tmavá schnoucí kaše. Na hlíně a šterku opodál leželo několik koňských koblih. Já ale věděl, kde hlavu hledat. Kupodivu jako jediný z přítomných.

Ohrnul jsem si límec kabátu a zalitoval, že jsem si nevzal deštník. Kapky mi pleskaly na střechu klobouku a vpíjely se do měkkého filcu. Na Listopadovu otázku, zda tělo poznávám, jsem zvedl a hned zase svěsil ramena. „Tělo ne, hlavu ano.“

Listopad se ke mně přitočil a spustil, že z veřejných činitelů města a monarchie bych si legraci opravdu dělat neměl, zvlášť ne v téhle chvíli, ale přišel k nám Herrmann a zarazil ho zvednutím ruky. Pak na mě upřel pohled a čekal. V šumění deště jsem musel zvýšit hlas.

„Nikdo si toho nevšiml? Opravdu? Nebo to na mě jen zkoušíte?“

Listopad se zatvářil zmateně a dvakrát se otočil kolem své osy, jako by odněkud čekal buď náповědu, anebo výstřel anarchisty. Herrmannův šedý pohled mi řekl, že to na mě nehrají. A tak jsem zvedl prst a ukázal nahoru.

„Otká Meyrinková,“ řekl jsem. „Ano, znali jsme se. Je to ta, která mě vinila z té poslední vraždy. Vždyť je to nabíledni.“

A Herrmann rychle zašeptal: „Dnes ale nemáme den zrovna bílý, že?“ Pohlédl vzhůru a spolu s ním i civilně oblečení detektivové.

Po temné lucerně stékala voda. Zdálo se, že pootevřené oči v sinavé tváři roní své slzy skrz špinavé sklo.

* * *

Pohřbili jsme ji vedle Rosiny, vedle Zuzy, vedle těch dalších ubožáček. Svítlo slunce, oteplilo se jako zázrakem. Nešel jsem na funus v železnicích, Berenika s Gitou mi poskytly pevné alibi na onu noc a časně ráno. Detektivové zjistili, že mrtvolu na plácek mezi ulicemi Jáchymovou a Úzkou někdo přivezl za rozednění, hlava už byla oddělená, zavřená do lucerny chvíli poté, co plamen zhasl. Policie vyhlásila ostré pátrání po vysoce nebezpečném individuu zvaném Masičko, město vypsalo odměnu pět set zlatých za jeho dopadení. Stará Praha rozčileně šacovala své rozežrané tělo, jako když si pes šátrá v kožichu po otravné bleše, a ve svých křivých barabiznách, zkroucených uličkách a špinavých dvorcích hledala ducha. Přízrak. Strašidlo.

Začal jsem zase šermovat, abych se dostal z chander a do formy, a trávil v sokolovně celé hodiny od pondělka do pátku, Soli přicházel až večer a naše duely byly zpestřením směšně snadných soubojů, které jsem sváděl se sokoly hnanými do porážek přičinlivou vůlí něčemu se zadarmo přiučit. Poche přihlížel zpovzdálí, o šarvátku už nestál, a ani já jsem mu nemínil nic vracet. Pot jsem si otíral z čela kapesníkem, a když byl mokrá, dal jsem si přestávku. Hodinky jsem musel nechávat v šatně, jinak by zpocené kožený řemínek páchl jako udidlo po svižné jízdě. Po šermu jsem se prohlédl v zrcadle, ale nezdálo se, že by tuku na ledvinách a na břiše ubývalo. Nechápal jsem to. Ve dvaceti jsem byl ten nejlinější mladík v Čechách, předstíral jsem, že se připravuju na diplomatickou dráhu, ale většinou jsem si četl romány, toulal se městem a popíjel s partou zbohatlíků, a přitom jsem nepřibral na sádle, ani co by se za nehet vešlo. Ted', ve třiceti, kdy noc co noc sdílím lože s Gitou (ačkoli jsem ji chtěl pustit k vodě), se můžu ušermovat, vína piju zhruba stejně jako tenkrát (pokud ho seženu), ale tloustnu utěšeně jako krmník. Gita mi říká: „Buď rád, že jsi živej, kdyby ses spad, bylo by z tebe strašidlo, co se schovává v kuchyni za koštětem“, ale Berenika se mi posmívá a říká mi strýčku.

Občas do sokolovny zavítal Mani, i když přesvědčit ho dalo dost práce, lenivou modrou krev máme po společných předcích. Nešermoval špatně, základy z dospívání jsou pevné a vydrží celý život, jenom bylo obtížné roznítit v něm jiskru soutěživosti. Všiml jsem si u něho zřídnutí řeči i pohybů, jeho bodrost byla pryč, uzavíral se do sebe a jeho mysl bloudila bůhvídkde. S končím v ruce si na tak velkého člověka počínal obratně, ale jakmile zbraň odložil, celý ochabl a popadal dech, musel si sednout, držel se za srdce a stěžoval si na zvržený prach šermírný. Vypadal o deset let starší. Posílal si pro holby piva, po nichž byl ještě malátnější, a pokaždé sáhl do kapsy, vytáhl z ní nějaký prášek a rychle ho spolkl. Jednou jsem se zeptal, jestli je to Hofmanův hydrochlor, a on nejprve přikývl a potom zavrtěl hlavou. Dotazy na Helenu Tauferovou nechával nezodpovězené a jeho ztrápený výraz zapovídal další vyptávání.

Přestože Soli měl k mému bratránkovi vztah spíše rezervovaný, sám mi navrhl, abychom U Zlatnice uspořádali pro Maniho velkolepou narozeninovou oslavu. Podotkl jsem, že Mani teď narozeniny nemá, a on řekl, že je to fuk. A tak jsem souhlasil, že zaplatím dvě třetiny, zatímco on vše dohodne s mamá Zlatnicí. Manimu jsem poslal lístek s pozvánkou na sobotu, že mají pro něho U Zlatnice překvapení. Poslíček přinesl odpověď do hodiny: přijde, ale podle jeho mínění ho už nepřekvapí nikdo a nic. Vida, starý mládenec nám začal stárnout.

Přišli jsme ke Zlatnici v osm. Dveře se otevřely a uvítala nás samotná mamá s třemi holkami. Byly nové, jako by se tu nemělo bourat, aspoň já je tu nikdy neviděl. Všechny tři byly oblečené ve spodních sukních a sešněrované v krátkém korzetu, který jim zvedal prsa a končil nikoli nad, ale pod bradavkami. Roztomilé. Představily se jako Eva, Francka a Venuše. Vzaly si od nás klobouky a šály, a než nás uvedly do sálu, posadily nás na štokrlata a nabídly nám aperitiv. Mamá držela plechovou misku, do níž z láhve nalila zelený absint, a každá z holek tam omočila nejdříve jedno a potom druhé ňadro. Pak nám strčily své alkoholické cumly do úst. Měl jsem štěstí, na mě vyšla Venuše, která měla největší a nejměkčí ňadra, nepochybně jsem měl u Zlatnice protekci. Soli očividně záviděl, olízal Francku až k bradě a trval na tom, že „dva cecky jsou málo, když jsou tak podměrečný“. Mamá ho čapla za ucho a odvedla do sálu, my jsme šli v doprovodu dívek za nimi. Byl jsem trochu nesvůj, Manimu se klepaly ruce. Sáhl do kapsy a vytáhl lahvičku s bílými tabletami. Klepl jsem ho přes ruku a hned ji zase schoval.

V salonu bylo na stolicích podél stěn slané pečivo a ovocné víno, prázdná fošnová podlaha uprostřed byla vyklizena pro tanec. Ze dvou skob zapuštěných ve stropě visela na šňůrách houpačka.

Za barem se líně zvedla holka, již se říkalo Svatá Dala. Na kožených kšandách, v pase uchycených řemenem, měla zavěšenou tahací harmoniku, jinak byla úplně nahá. Začala hrát, k tomu zpívala německé a české písničky, ochomýkala se kolem a sem tam se o nás otřela zarudlými pažemi, ohmatanou harmonikou i neméně osahanou d'olíčkovanou zadnicí. Tři holky s odhalenými prsy nás vzaly do kola, tiskly se k nám

a vedly nás ve směšné nápodobě tance, nejdříve valčíku, pak polky a nakonec něčeho, co nejvíc připomínalo kolébavou námořnickou chůzi. Na každý tanec si nás prostřídaly a já pěl v duchu na mamá chvály, že ani jedna z nich není ošklivá. Pak jsme se šli posadit. Mani dostal šlehačkový dort a nuž. Rozkrájel ho na tučt kousků a podělil nás i holky stejnou porcí, jenom mamá dostala největší kus. Dívky se cpaly tak, jako by čtrnáct dní nejedly, křičely nad dortem nadšením a šlehačku měly až za ušima. Přenechal jsem jim svůj díl a Soli to udělal po mně, chňaply po dortu a div se nad ním neservaly, byly nadšené a vděčné a zároveň udivené, jak se někdo může něčeho takového vzdát. Požádal jsem mamá o šampaňské. Upřímně nás varovala, že to bude hodně drahé, a lhala, že tu má několik lahví jen a jen pro mě. Zdálo se, že Mani se konečně začíná uvolňovat, a tak jsem byl ochoten utratit za večírek majlant.

Pili jsme. Já kouřil anglickou dýmku a dohlížel na Maniho, ať nechá hydrochlor na pokoji. Představení, které nám pak holky sehrály, bylo ohlášeno jako „podívaná pro vlastence.“ Přitáhly doprostřed parketu koženou žíněnku, jakých jsou v sokolovnách kupy (bezpochyby dárek od jednoho z bratrů), a položily ji několik kroků před houpáčku. Tam usedla holka, která se nám představila jako Eva, byla teď v krátké bílé sukni a příčně pruhovaných, červenobílých punčochách bez podvazků. Začala se houpat, a jak měla sedátko pod zadnicí a nohy spíš od sebe, poskytla nám chlupatou podívanou. Do toho vyhrávala Dala písničku o strašném zločinu v lukách, o tom, jak tam Židi podřezali modrookou holku. Náhle vjela z vedlejší místnosti do sálu Francka na vysokém šlapacím kole, i ona jen v sukýnce a punčochách, tentokrát s podélnými žlutými a černými pruhy. Tříkrát objela parket a vystrkovala při tom zadek jako správný vyznavač moderních sportů. Tleskali jsme. Francka se připletla do cesty houpáče, Eva do ní ťukla koleny a Francka v předstíraném pádu přistála na žíněnce s nohama nahoře, opět jsme nadšeně aplaudovali. Nato si došla ke stolu pro jezdecký bičík, stoupla si za Evu a v rytmu houpání ji šlehala po zadku. Eva křičela, jako když ji na nože berou, ale zhoupala se ještě mockrát, než seskočila a začala Francku

pohlavkovat. Svalily se na žíněnkou, žluté a černé rakouské pruhy zvítězily nad rudobílou Čechií, Francka si stoupla nad Evu a přišlápala jí krk. V tu chvíli tam byla Venuše, i ona ve slovanských barvách, jenom je měla na punčochách upořádaný jinak, a sice do červených a bílých kosočtverců. Začala Francku škrtit, Eva jí podrazila nohy a už se všechny tři válely na žíněnce, tahaly se za vlasy a markýrovaly lítý boj. České barvy vyhrály, Francka skončila na všech čtyřech, vyplácená dlaní i bičkem. Tehdy jsme byli pozváni k živému obrazu i my, abychom si práskli do rakouské zadnice. Bylo to překvapivě příjemné. V rozpacích byl pouze Mani, a holky to uměly napravit: svůj zadek mu nabídla i Eva s Venuší a nakonec i striktně neutrální Svatá Dala. Koneckonců byl Mani oslavenec, tak aby mu nevyšly vstříc.

Pak se to sesulo rychle. Vzpomínám si, že to tam začalo páchnout kouřem, lihem a potem, a tak jsem houkl na mamá, ať kouká otevřít okna. Ale bylo už po desáté a otevřít okna znamenalo zavřít Dale ústa flaškou a vzít jí harmoniku, jinak hrozilo, že do podniku vletí strážník. Byl jsem opilý, dělal jsem hlouposti. Prohlásil jsem, že nehodlám dýchat tak smrdutý vzduch už ani minutu, a mamá odsekla, že jsem to tam sám zadýmá svou fajfkou. „Ale on nedýchá,“ řekl Soli a přikládal mi k nosu své kapesní zrcátko. „Dám ti na něj pus,“ řekla Francka, vytrhla mu ho z ruky, přidřepa si a přiložila je na rozkrok. Pěkně se na zrcátko obtiskl. „To je hotová daguerrotypie,“ podivil se Mani a šacoval kapsy, jestli náhodou taky nemá něco šikovného a lesklého. Žádné zrcátko nenašel a k údivu všech přítomných se zhroutil a rozplakal. „Tady,“ podal jsem mu svůj monokl, „máš ode mě dárek.“ Dojal se ještě víc. Monokulár si ode mne vzala Eva, pokrčila nohy a roztáhla kolena, šoupla si sklíčko pod sukni a hned ho zas vytáhla ven. Ale byla na něm jen šmouha. Mani si ho přesto vložil do očnice a zamrkal. „Vypadám jako šlechtic?“ zeptal se a my mu zatleskali.

„Otka je pár dnů pod drnem, a my tady takhle svinčíme,“ postěžoval si někdo, když nás ženské vyváděly ven, a pak mi došlo, že to říkám já sám. Jsem povrchní necitlivec, a co je horší, smírůju se s tím. Začal jsem se vzpouzet, že musím složit Otce poklonu a udělám to s Venuší nahoře na

pokoji, ale mamá mi kysele dýchla do nosu: „Čeká na tebe Gita, hrabě.“ A měla pravdu. Pak jsem stál na ulici a vzduch noci byl chladný. Spolu se mnou ho dýchal Soli, Mani zůstal uvnitř, jeho postelový apetit s vypitým vínem a kořalkou jen sílil, holky pro něho měly slavnostní bonus.

Na zamotané hlavě mi přistál cylindr, na ramenou plášť a na šíji šála. Někde v Židech se zabouchly dveře. Soli klopýtnul a něčemu se zasmál.

„Snad do sebe nebude cpát ty prášky,“ řekl jsem, „s lihem to nejde dohromady.“

„Neboj,“ ozval se Soli a zamával mi před očima lahvičkou. „Všiml jsem si, jakou o něj máš starost, a ulehčil mu od pokušení.“

Nevěděl jsem nic lepšího, než se mu uklonit, on udělal totéž, já to zopakoval a on taky, přitom jsme chytali tvrdošíjně padající klobouky.

Udělalo se mi zle. Táhl jsme domů, odpočívali na každém nároží. O půlnoci jsme se ocitli u řeky. Vzduch slabě páchl rybinou, jinak byl čerstvý, po prachu a splašcích či mastnotě v něm nebylo stopy. Byli jsme u Laguny, mnohem dál, než kam jsme chtěli jít. V měsícem prosvětlené noci se černaly vysoké špičaté střechy vodních mlýnů.

„Tady jsem nejvíc doma,“ řekl jsem Solimu, který mě neposlouchal. Vraceli jsme se k Anežskému klášteru, nenašli ho a vynořili se v uličce, kterou jsem nedokázal určit. To mohlo znamenat, že jsme opět v Židech, což se potvrdilo, když jsme zvedli hlavu: domy stály jeden na druhém, kácely se ke straně jako věž v Pise a k těm nejvyšším už nevedly žádné schody, jen přizděné železné a k nim přivázané dřevěné žebříky. Nikde nesvítilo jediné okno. A právě tady nás zastavilo něco zvláštního, dětské naříkání, přerušované záchvatem ošklivého kašle. Zdálo se, že zvuky jdou shora. Při zemi až do výše prvních pater byla úplná tma, výš se však této jasné noci dostal svit měsíce a hvězd. Uviděli jsme v jedné holé domovní nástavbě díru, ten pláč vycházel zrovna odtamtud, spolu se slaboučkým žlutým přísvitem svíčky. Otvor vypadal jako jeskyně a z uličky k němu vedl dlouhý železný žebřík pro komínky. Dětský pláč se ozýval v poryvech, střídaný křečovitým kašlem.

„Pojď domů,“ zatahal mě za rukáv Soli. „Židi si dovedou poradit sami.“

„Třeba to nejsou Židi.“

Poslepu jsem nahmatat studený kov žebříku. Jeden příčel, druhý, třetí. Než jsem domyslel, co dělám, byl jsem vysoko nad zemí a šplhal výš.

„Chceš se zabít?“ huhlal zespoda Soli a něco crčelo do škarpy. „Hra-
bě se chce zabít. Já ti to tady navlhčím, ať padáš do měkkýho.“

„Jdi spát,“ zavolal jsem na něj a lezl jako opice, dokud jsem se nedo-
stal až k vybourané díře ve zdi, před níž bylo na žebříku uděláno oko
a k němu někdo přidrátaval kus prkna. Pak vedly příčle až na střechu.
Klekl jsem si na sedátko a podíval se dolů. Ulice pode mnou byla jako
dlouhá černá jáma, jeden další asanační výkop. Zatočila se mi hlava,
přidržel jsem se prkna. Pak jsem se otočil a zkusil dlaní zabušit na tuhý
lajtuch, co visel před otvorem. Žádné svíčky za ním ted' nehořely.
Z hadru se zvedl prach a já se rozkašlal.

„Haló,“ kuckal jsem do škvíry. „Tady je c. k. policie, jménem zákona
odhod'te zbraně a vyjděte s rukama nahoře.“ Soli, který ted' stál na žeb-
říku kousek pode mnou, se zahihňal do noci.

Uvnitř bylo hrobové ticho a já si představil, co se stane. Masíčko od-
hrne závěs, rozpáře mi kudlou krk a jeho řehot bude můj poslední vjem
při pádu z tohoto světa.

Strach mě popadl za límec a vtáhl do otvoru. Klobouk se tam neve-
šel, ten sletěl do ulice. Narazil jsem hlavou do křivolaké zdi a přikrčil se
jako pradávný člověk v jeskyni. „Jsem tady,“ řekl Soli za mnou a škrtl
sirkou. I on byl bez klobouku. Dřepěli jsme tam jako dva skrčenci a zí-
rali na smradlavé svíčky na špinavé podlaze; teprve před chvílí přesta-
ly čadit. Hmátl jsem po jedné a přiložil knot k plameni. Ve smolném
světle jsme si prohlídli sluj.

Byla dlouhá na šest sedm kroků a vztyčilo by se tu desetileté dítě.
Strop tvořily hrubě tesané trámy krovu, stěny tvořilo zdivo, hadry, kůže
a plaňky z plotu. Pod masivním břevnem na druhé straně se choulila
špinavá žena s uzlíkem přivázaným k břichu a vyděšeně nás pozorovala.

V uzlíku měla dítě s velkou hlavou. Ve svitu svíce vypadalo šedě, hro-
zivě sípalo a z očí a nosu mu vytékal hnis. Soli si dal přes ústa a nos ka-

pesník, páchlo to tady jako na hnojišti, u planěk se vršily špinavé plíny, vedle stál přikrytý kyblík jako v arestu. V plechové putně opodál se leskla voda, vypadala čistě. Na improvizované policiče na zdi ležel ohlodaný balíček lodních sucharů, uchránit ho od myší se zcela nepodařilo.

„Já jsem nic neukradla,“ řekla žena a tiskla si dítě na vyhublou hrud'. Měla drsný hlas a cikánský přízvuk. Musela být ještě celkem mladá, ale ostře řezaná tvář s černýma očima a hákovitým nosem upomínala na obrázky pohádkových čarodějnic.

Vyptali jsme se na dítě, nabídli jí, že seženeme doktora, anebo ještě lépe, sneseme ho dolů a odvezeme k mému lékaři. Odpověděla, že nemá peníze. Soli jí začal vysvětlovat, že jsou v Praze ústavy, kde by se o to postarali, ale spustila na něj cikánsky a nepřestala, dokud nezmlknul.

„To dítě sotva dýchá,“ řekl jsem, „umře ti tady.“

„Pohřbím ho v řece,“ odsekla a nastavila ruku. „Dejte koruny a mazejte, odkud jste přišli. Jinak vás shodím dolů.“

Soli se začal smát, rozhlédl se po místnůstce a poznamenal: „Ty máš ale velikou sílu, cigoško. Tos vybourala sama?“

„Našla jsem to tady. Slíbili mi práci, pak mě zbili a udělali dítě,“ odvětila trochu klidněji, jakoby smířeně. „Jak se to tady jmenuje?“

„Co?“

„To město tam dole. Jseš hňup, nebo co?“

„To město se jmenuje Perla,“ zašeptal Soli. „Máš ráda perly?“

„Mám. Ale tady v tom městě žádný nejsou. Jenom zlí lidi. Jako vy dva.“

Vytáhl jsem portmonku a pak jsem ji zase schoval. Požádal jsem Soliho, aby mi vydal lahvičku, kterou vzal Manimu z kapsy.

Zvedl jsem jí sklo před oči. V jejich černi se krátce zatřpytilo.

„Koukni. Tohle jsou perly. Dovedou léčit. Dej jednu malému a uvidíš.“

Přikývla. Odšrouboval jsem uzávěr, vyňal jednu tabletu, rozpůlil a pak rozdělil na čtvrtky. Čtyři bílé úlomky jsem jí nabídl na dlani. „Medicína. Musíš mu ji dávkovat, jinak ho to zabije.“

Vzala drobek do prstů a strčila do pusy. Chvilí seděla jako zařezaná a pak se jí v tváři objevil náznak úsměvu; zuby a mezery se v ústech střídaly se smutnou pravidelností.

Chňapla po dalším kousku, Soli řekl „prrrr“, ale ona ho rozmělnila jazykem o patro a pak, v jednom dlouhém polibku, předala slinami dítěti. Počítal jsem. Když jsem se dostal k padesátce, nemluvně se uklidnilo a začalo normálně dýchat.

„Nezapomeň,“ zvedl jsem varovný prst, „musíš mu to dávkovat po čtvrtkách, jestli ho chceš zachovat při životě. Sama ber jednu perlu denně, ne víc, jinak se staneš jejich otrokem. Až ti dojdou, vyptej se na dům V Pavlači a přijď si pro nové.“ Podal jsem jí lahvičku a ta hned zmizela v uzlíku u spícího dítěte.

Štrachali jsme se se Solim ven, a když jsem za námi spouštěl závěs, ohlédl jsem se do místnosti a zeptal se cikánky: „Za jakou práci jsi přišla?“

Ospale zvedla oči a opět ukázala své děravé dásně. „Za čím asi? Ty jseš opravdu hlupák.“

„Některý šlapky mají neskutečný štěstí,“ filozofoval Soli, když jsme slézali po žebříku, „a jiný zas děsnou smůlu.“

„Záleží na tom, na koho natrefíš,“ poznamenal jsem a úzkostně se chystal železných příčlů.

„No právě. Když narazej na hejla, jako jsi ty, mají vystaráno. Když narazej na Kleinfleische, je s nima ámen.“

„Znal jsem takové, co natrefily na oba.“

Byli jsme dole. Seskočil jsem ze žebříku a začal ve špinavé uličce hledat klobouk. Nenašel jsem ho, ani Soli svůj. Domů jsem došel v půl druhé. Hlavu jsem měl lehkou a zcela vyčištěnou.

XVII

Události V Pavlači; lejstro z radnice

V Praze se zatýkalo, policie podnikla čistku mezi „radikálními živly“, jak psaly noviny, a pak bylo v ulicích jako po vymření. Zaklepal jsem na skleněné dveře apatyky U Mouřenína chvíli před otvírací hodinou.

Lékárník ani nevypadal překvapeně. Zamkl jsem za sebou a přikázal mu, ať se za pultem posadí. Sám jsem se opřel lokty a chvíli se na něj díval. Oznámil jsem mu, že vím o jeho špiclování, a jestli nechce výprask, odpoví mi na pár otázek. Bez výhrad souhlasil.

Chtěl jsem vědět, co má nová situace ve městě znamenat a jestli bude opět vyhlášen výjimečný stav. Jako spolehlivý informátor se ihned rozpovídal: „Tajná policie odhalila komplot proti císařství, dokonce se chystal atentát na zvažovaného následníka trůnu, představte si – na samotného korunního prince Franze Ferdinanda, a to tady, v Praze. Anarchisti sem v klidu pronikli, o to nic, ale tohle se právě musí stůj co stůj utajit – aby to nebyl příklad pro ostatní. Jenomže to krachlo. Jsou to ale Jihoslovani, rozumějte, ti tady budou těžko hledat zázemí, a tihle ho taky nenašli, dohodnuté kontakty v Praze selhaly a někdo ty Balkánce udal.“

„Nebyl jste to náhodou vy?“ nadhodil jsem.

Zasmál se, aniž by při tom povolil čelist. „Když dovolíte, já se vůbec s nikým nestýkám. Ale můžu vám k tomu říct, pane hrabě, že na policejním ředitelství teď bouchá šampaňské.“

Vybídl jsem ho, aby mi řekl, jak si on sám představuje postavení českých zemí v monarchii; jestli bychom neměli být postaveni aspoň na roveň Uhrám. Vůčihledně zbledl. „Na tohle jsme příliš malí páni, a hlavně věčně rozhádání, což vidí každý soudný člověk – Češi si nikdy neuměli sami vládnout.“

Zeptal jsem se tedy, jestli chce na úřadě, kde platí daně, mít možnost mluvit nejen německy, ale i česky. Bezelstně odvětil, že čeština mu mů-

že být ukradená, ale když už je to jeho rodný jazyk, schválně ji zapomenat nebude, ostatně dobrá polovina jeho zákazníků s ním hovoří v češtině, a přece se nepřipraví o zisk.

„Ale pokud je těch zákazníků dobrá polovina,“ kontroval jsem, „není snad situace na úřadech podobná? Český jazyk tam patří stejně jako němčina.“

Křečovitě se držel pultu a vrtěl hlavou. „Já to nechci vědět, pane hrabě. Nic mi neříkejte. Já už nechci nic vědět.“ Očima mě prosil, abych už šel.

„Ale já vám to přesto říkám. A pokud by vás zajímal můj názor na to, jestli si Češi zaslouží mít svůj vlastní samostatný stát –“

„Ne!“ Lékárník si zacpal uši a začal couvat, ale chytl jsem ho přes pult za vázanku a přitáhl ho zpět.

„– tak i ten vám ochotně řeknu,“ pokračoval jsem. „Až doted’ mi to bylo v podstatě jedno. Jenže už není. Pokud ti mastodonti na radnici chtějí mít z Prahy moderní velkoměsto typu Paříže, tak potom ať je to metropole samostatného českého království.“

Lékárník začal vzlykat a já ho pustil.

„Chcete mě zabít?“ fňukal, když usedl na stoličku. Pak vytáhl kapesník a vysmrkal se. „Já jim to nemůžu neříct. Takové věci nikdy nikomu neprozrazujete. Hlavně ne jim.“

„Tak jim ani vy nic neříkejte.“

„To nemůžu. Nedokážu to.“

„Trpíte informačním průjmem. Naordinujte si špunt.“

„Nechte mě být, prosím. Takhle se nemůžete chovat. Takhle se nikdo nechová. Běžte pryč, nebo půjdu a vyhledám strážníka.“

„Nepůjdete nikam,“ řekl jsem co možná nejklidněji. „Už nikdy nebudete kontaktovat policii, a až za vámi oni přijdou, oznámíte jim, že vaše zdroje vyschly a ukončujete spolupráci. Jasné?“

„Zavřou mi lékárnu. Vezmou mi koncesi. Já je znám.“

„Nemyslím, že by to udělali, ale i kdyby – odstěhujete se na venkov a budete živnost provozovat tam. Budete jim tam lhositelný. Aspoň si zachováte život.“

„Život?“

„Ano. Uvědomte si, že bych vás měl na svědomí – což by byl další váš prohřešek na mně. Víte, jak zabíjí Masíčko? Prošpikuje vás, uržne vám hlavu a posadí ji na vývěsní štít. Tak nějak bych to s vámi udělal i já – a do huby bych vám strčil zlatku. Kdyby mě zavřeli dřív, než bych to stihl provést, najdou se jiní, kteří vás tiše a bezpečně sprovedí ze světa nějakým elegantním způsobem. Tak si to rozmyslete. A dejte mi krabičku bělicího prášku na zuby a nějakou ústní vodu.“

Hroutil se na stoličce, musel jsem si tovar podat z přihrádky a peníze nechat na pultě. Apatykář byl bez sebe hrůzou. Začalo to tam odporně zapáchat, a tak jsem ponechal otevřené dveře, ať se větrá.

Tak to bychom měli.

V ulici vířil prach z bouraných domů, usazoval se na kabátě, na klobouku a na ruce, vstupoval do mě ústy a nosem, jako by domy rozmetané v ovzduší chtěly ještě pomeškat v městě svého mnohasetletého bytí – v samotných jeho obyvatelích. A já domy v sobě neudržel, vykašlával je ven i s kapkami modré krve. Hofmanův zázrak pomalu přestával tišit, pokud jsem neměl aspoň tři dávky denně a nechodil spát se slepicemi.

Psal jsem si pravidelně s otcem, zval mě na Stránov i s mými pochybnými ženami, což se nelíbilo mamá, dokonce to pro ni bylo nemyslitelné, ale on mě ujišťoval, že na to nemusím brát ohled. Slíbil jsem mu, že se tam v dohledné době vypravím a pobudu aspoň tři měsíce. A neřekl jsem mu, že to hodlám odkládat, jak jen to půjde. Ze svých informačních zdrojů, s nimiž jsem nechtěl nic mít, se otec dozvěděl, jak jsem onehdy odpověděl ouchcapkovi jménem Listopad. A ve své logice, které já nerozumím, z toho vyvodil, že bych se mohl účastnit jeho protihabsburského spikleneckví, které šlo ruku v ruce s jeho patriotismem českého šlechtice. Navíc byl vděčný za peníze, které jsem mu poslal. Hle, ztracené pouto mezi otcem a synem je nalezeno! Jenomže já jsem jeho city tak vřele nesdílel. Leda k městu, které mi mizelo před očima a měnilo se v cosi pravidelného a pohodlného – v úhledná sídliště a honosné úřadovny.

S rodiči, jak nanovo zjišťuji každým dnem, je pekelná potíž až do konce. Prášky a tabák a víno a ženská těla na ni nechají zapomenout jen na chvilku.

Po nocích jsem vydělával peníze a vykonával chatrné dobro. Jak se zásoba heroických pilulek tenčila, jejich cena na staropražském trhu rostla a překupníci i mohovití požívači byli ochotni platit částky trojnásobně převyšující to, oč jsem si říkal před měsícem. Co jsem zvečera neprodal, to jsem pak rozdával v Židech, pronikal do špinavých brlohů, vylézal po žebřích do střešních přístavků a klepal na dveře s rozloženou pečeti úřadu města, a pak jsem nabízel každému, kdo vypadal churavě nebo to o sobě aspoň tvrdil. Smradlaví žebráci, rachitici s úbytěmi, chromci s berlemi, mrzáci s háky místo rukou, beznožci pohybující se na víku od sudu s přimontovanými kolečky, přičoudlé báby, co prodávaly na rohu vlastní vnučky, poslední obyvatelé Židovského města – ti všichni mě posilovali v nově nabytém přesvědčení, že něco má ještě smysl. Oni a Gita s Berenikou, přítel Soli a taky můj barokní domek V Pavlači.

Uhájit dům bylo čím dál těžší. Jedné noci jsem přišel domů a v průjezdu slyším, že na dvorku někdo zpívá. Byla to Berenika. Stála na pavlači jen v dlouhé košili a s hlavou zdviženou k nebi zpívala něco krásného v židovské němčině. Gita seděla pod obloukem na stoličce, u nohou necky s valchou. Bulila si do zástěry, a jak mě uviděla, rozběhla se ke mně a já si všiml, že v ruce svírá nůž na loupání brambor. Ucouvl jsem, ale vrhla se mi kolem ramen a o překot mluvila o Kleinfleischovi. Že přišel do dvora, kde něco prala a zapomněla zavřít dveře ve vratech. Najednou stál u ní a mlčky ji pozoroval, nevěděla o něm, dokud neuslyšela škrábnutí podrážky o dlažbu, potom vzhledla přímo do černých děr v syrovém mase pod kloboukem. Vytáhl z pláště kudlu a zašermoval s ní, ale nahoře na pavlači se objevila Berenika a začala zpívat. Masíčko chvíli poslouchal, pak se otočil a odešel.

„Byl cejtít krví, Adi,“ drmolila Gita a já jí vymanil z prstů kuchyňský nůž. „Čekala jsem, kdy ho obsypaj mouchy. Ještě že teďka nelítaj.“

Pohládl jsem ji. Sám sobě jsem ušetřil pomyslný kopanec za to, že jsem dívky v domě nezalígroval třemi petlicemi.

„Proč jste se pak neschovaly a nezamkly uvnitř?“ zeptal jsem se. I mně se trásl hlas.

„Berenika nechtěla. Co je ta zrůda pryč, stojí tam a zpívá. Je strašlivě odvážná, Adi, to já jsem si málem ucedila. Ale taky je možný, že jí přeskočilo. Ještě že jseš tady, Adi, vid', že tady s náma zůstaneš? Už nikdy nikam bez nás neodcházej.“

Berenika nepřestávala. Vystoupal jsem za ní na pavlač a zakryl jí pus, vzal ji za ruku a odvedl do domu. Byla bledá a prochládlá, ale jasné oči byly příčetné. Bylo v nich uspokojení z vítězství.

V kuchyni jsem oběma nalil rosolku a požádal Bereniku, ať mi tu píseň přeloží. Odrecitovala ji česky jako neumělou báseň, tak, jak jí slova v judendeutsch přicházela na paměť:

„Krásný jako měsíc, vonný jako jarní den,
spadl mi z nebe do náruče dar.
Můj šťastný den nadešel.
Záříš jako slunce, kveteš jako růže,
tvé zuby jsou bílé perly,
tvé vlasy čarovné, tvé oči třpyt komety na obloze.“

Pak dodala, že je to milostná píseň z ghetta. A dívala se na mě upřeně. Gita se opírala o pec a znova se dala do pláče. Poslal jsem je obě spát.

V hloubi noci jsem ve své ložnici naslouchal myším šramotům na půdě, kočkám na střechách a občasnému opilému zpěvu z ulice. Usnout se mi nedařilo, a tak jsem si zapálil dýmku. Myslel jsem s úzkostí na Gitu, neboť jsem ji vzal na milost nejen jako oficiální služku, ale nadále si ji vydržoval jako metresu a nesl za ni plnou odpovědnost před veřejností a před zákonem. Přitom jsem věděl, že až začne stárnout, budu ji muset vyměnit za mladší dívku, jak jsem si ostatně už před časem naplánoval, a ta trapná jistota vlastní slabosti mě hnětla. Nejlepší by bylo,

fantazíroval jsem, se zamilovat, tak jako se to tenkrát přihodilo Solimu s tím katolickým děvčetem. Můj osud by byl přímý. Stal bych se páriou, rodiče by mě zavrhli a vydělili. A já bych měl to, co opravdu chci, a ten pocit by mě blažil. Jenomže jakkoli oblé byly boky a jakkoli těžká byla prsa mé zrzavé krasavice, její duše byla jako talíř: plochá a čistá. Talíř lze tak snadno umazat. Anebo rozbít. A to jsem nechtěl.

Myslel jsem taky na Bereniku. Jevila se mi jako příslib, jako zlatý pohár nevyzpytatelného kabalisty, z něhož se teprve budu učit pít a který mi – snad – bude dávat osvěžení do vysokého věku. Jenže jak dlouhá doba uplyne, než s ní začnu spát? A uhlídám ji vůbec?

Pak se to stalo. Aspoň na jednu z otázek mi odpověděla sama, jako by ji zachytila z nočního éteru.

Zaklepala na dveře, otevřela si a vklouzla dovnitř. Než stačila říct, že nemůže spát a že ucítila mou dýmku, zeptal jsem se: „Zpívala ti to matka? Pamatuješ se na ni aspoň takhle – přes tu písničku?“

„Zpíval mi to ten, co mě vychoval a prodal. Na ni si nevzpomínám vůbec. Dáš mi tabletku?“

Dal jsem. Berenika ji zapila zbytkem vína, co stálo na stolku, a přistoupila k mé posteli. Ulehla na záda, nohy dala od sebe a pokrčila je v kolenu. V zakouřeném pokoji jsme se milovali, umazal jsem se od krve a ona pak řekla, že to skoro nebolí. Ani mě to téměř nebolelo, jen drobné odření útroby, které se ještě nenaučily umění poddajnosti.

„Myslel jsem na to, než jsi přišla,“ řekl jsem otevřenému oknu. „Proto jsi tady?“

„Myslela jsem na to,“ odpověděla Berenika, „od chvíle, co na dvůr přišel Masíčko a já nevěděla nic lepšího, než začít zpívat. Byla jsem si jistá, že nás zabije – mně i Gitu. A strašně moc jsem tě chtěla mít u sebe.“

Sedl jsem si na posteli a pohladil vlasy rozpuštěné po prostěradle. „Já vás ochráním.“

* * *

Ráno, když se Gita vracela s vejci a slaninou z tržnice, našla na vratech domu V Pavlači glejt. Stálo tam, že dům je v asanační zóně a bude se

bourat. Strhla ho, a najednou tam prý byli dva muži, jeden velký a jeden malý, a řekli jí, že se to strhávat nesmí, protože to je úřední listina patřící radnici. A nalepili tam papír nový, se stejným textem a razítkem. Pak jí ten malý štípl do zadku a ten velký jí kličem, co měl v kyblíku, umazal obličej. „Polib nám štětku, štětko,“ řekl jí. Chtěla ho kopnout do rozkroku, ale uskočil, a ten malý jí podrazil nohy. Pak jí pohrozili, že lejstro na vratech zůstane děj se co děj. Vrátila se ulepená, špinavá a rudá vzteky. Zalitoval jsem, že pořád nechávám kord i meč v soko-lovně. Na dvoře jsem popadl alespoň sekyru a takhle ozbrojen šel před dům. Už tam nebyli. Odrhl jsem papír od dřeva, ale pár bílých kousků tam zůstalo. Bohužel i ty, kde stálo černé na bílém: *asanační zóna*.

Oblékl jsem se do černého a šel rovnou na radnici. Jakýsi mankurt mě zastavil hned ve vrátnici, zda prý jsem objedнан. Řekl jsem, že ne, že si jdu stěžovat a že mu na nějaké objednávání kašlu. Vyštrachal formulář k vyplnění a dodal, že ho musím podat v podatelně a že se má stížnost vyřídit do čtrnácti dnů a rozhodnutí mi doručí pošta. Na zeleně natřené stěně za jeho zády jsem uviděl skříňku s telefonním přístrojem a vyzval ho, ať zavolá výkonného úředníka Bürgera, ten mě zná a okamžitě mě přijme. Mankurt se pochybovačně ušklíbl, ale otočil se k telefonu. Bez dalšího otálení jsem přešel ke schodům, na mosazných cedulkách s tituly a funkcemi ouřadů a čísla jejich kanceláří jsem si vyhledal jméno F. X. Bürgera a vyběhl do druhého patra. Do kanceláře jsem vstoupil bez klepání.

Bürger seděl za stolem, na jehož desce se vršily dva stohy lejster. V mezeře mezi nimi, tak, aby byl dobře vidět, ležel černý šestiranný revolver. Jedna Bürgerova ruka spočívala na stole vedle zbraně. Druhá svírala kapesník. Úředník se celý třásl, jak zadržoval záchvat kašle.

Posadil jsem se naproti němu. Do kanceláře vrazil vrátný, omlouval se a dožadoval se svolení přivolat stráž. Bürger ho poslal pryč a po chvíli váhání schoval revolver do stolu. Zásuvku nechal otevřenou.

Čekal, až začnu, a já jsem mlčel. A tak se do neustálého kuckání rozhovořil on.

„Z vůle nikoli mojí, ale vedení radnice byl svolán asanační výbor, kde doktor Preininger vystoupil s novou zprávou o úrovni hygieny na Starém Městě a v bývalé židovské čtvrti. Naléhavě apeloval na nás všechny, abychom urychlili proces asanace a výstavbu vodovodu a stoky. Váš dům, pane hrabě, se nachází v cestě plošného bourání nevyhovujících objektů, právě pod ním totiž měla být křižovatka podzemních rozvodů. Když jste dům koupil, zkomplikoval jste nám situaci, a my jsme se stavebními odborníky hledali jiné řešení – to mi, prosím vás, věřte. A taky jsme ho našli. Jenomže doktor Preininger nás informoval, že takto by váš dům byl, jak řekl ‚hnisavým vředem na těle zdravého a čistého města‘. Navíc by jeho obejití plán neúnosně prodražilo a výsledky asanace by byly oslabeny, tuberkulóza se do nedoléčeného těla vždycky vrátí. Vzhledem ke stavu podloží pod domem totiž není možné razit tunel jak pro vodovod, tak pro stoku. Je třeba vyhloubit příkop a stavět rozvody shora, z povrchu země. Preiningerova zpráva měla na výbor alarmující účinek a všichni, opakuji, všichni zúčastnění zvedli ruku pro nucený odkup objektu.“

„Včetně vás.“

„Všichni.“

„Ale já ten dům neprodám.“

„Požádali jsme s panem Meisterem finanční výbor, aby vám nabídl novou cenu, která se přiblíží té, kterou jste zaplatil předchozím majitelům. Nemáte jinou možnost. Chtěl jsem vás o tom zpravit ještě dnes, ale jak vidíte, není mi dobře, a předběhl jste mě. Přišel jsem do kanceláře půl hodiny před vámi.“

„A když odmítnu prodat?“

„Věřím tomu, že tak daleko se náš spor nedostane. Ale i kdyby k tomu došlo, pošleme do Vídně žádost o vyvlastnění objektu.“

„To neuděláte.“

„Podívejte se, je to standardní a vlastně spravedlivý proces. Jedinec někdy musí ustoupit komunitě, dělá se to tak ve všech zemích.“

„V kterých?“

„Můžu uvést Francii, a tam mají, prosím, republiku, ale za příklad může sloužit i monarchická Anglie. Jedinec nemůže bránit pokroku, pane hrabě. Jinak ho pokrok smete.“

„Chci mluvit se starostou.“

„Ten je ve Vídni.“

„Tak aspoň s Meisterem.“

„Pan Meister je tam s ním.“

„Aha? Předpokládám, že právě podávají schvalovacímu úřadu žádost o vyvlastnění domu V Pavlači.“

„Ne. Na to je ještě čas... i když ne mnoho. Nabídka k odkupu bude doručena... každým dnem. Radím vám, abyste ji přijal. Ostatně nic jiného dělat nemůžete.“ Seděl jsem bez hnutí a díval se, jak z tenkých úst vyletěl kašel a z černých očí slzy. Co muselo ven, nedalo se už zadržet. Bürger se klátil v židli a třepotal rukou, abych šel pryč, v jeho mučivém odchrchlávání zaznívalo nakřáplé hlomození bouracích strojů, ten zvuk byl jen pokračováním jeho mechanického řazení slov. Bezpochyby nechtěl, abych ho viděl v té ponižující situaci, ale já jsem byl jako přibitý. Čekal jsem na krev. A ona na sebe čekat nenechala, v okamžiku měl Bürger plnou dlaň, rudé kapky kropily desku a navršená lejstra. Konečně jsem mohl vstát, obešel jsem stůl a v zásuvce, kam v panice hmátl po revolveru, jsem mu přiskřípl prsty. Jak z ní prudce a s řevem vytrhl ruku, převážil se s židlí dozadu a padl na záda. Klekl jsem si na něj, kolenem zatížil zdravou ruku a sáhl do kapsy. Škubal sebou v křečích a dusil se červenou pěnou. A já jsem mu opatrně, aby mě nepokousal, protlačil do úst Hofmanův heroický lék.

Než mi na zápěstí uplynula minuta, F. X. Bürger přestal kašlat a chrlít krev, už se nesvíjel ani nebránil. V očích měl zmatek a hrůzu, dobře mu tak.

Zvedl jsem se, vytáhl z šuplete revolver a strčil si ho do kapsy.

„Pro další dávku si pošlete do domu V Pavlači,“ řekl jsem na odchodu z kanceláře, „denně vám poskytnu po pilulce. Dokud mi dáte pokoj, budete je mít zdarma. Jakmile se na vratech objeví ten leták, nedosta-

nete nic ani za velké peníze. Tu nabídku k odkupu neposílejte. Jinak vás donutím, abyste ji před mýma očima sežral.“

Bürger ležel na zádech se zavřenýma očima, oddychoval a mlčel. Jako by neslyšel. Možná samým vyčerpáním a působením prášku usnul, ale spíš to jen hrál a chtěl, abych už šel. Nechal jsem ho tam a vrátnému dole dal zlatku. Slíbil mi, že o mé návštěvě pomlčí.

Z radnice jsem drožkou zajel do sokolovny, v šermírně svedl sedm soubojů na kord s mladými dychtivci, obřadně se s nimi rozloučil a své zbraně si odnesl domů. Kráčet ulicemi Prahy s mečem v jedné a s kordem v druhé ruce – a taky s šestiranným revolverem v kapse – mi dávalo blahodárný pocit bezpečí.

Alespoň na chvíli.

XVIII

Maniho první zpověď; lotři v domě

Císař sedí na trůnu téměř padesát let. O tom se v Čechách smí mluvit, je nám to připomínáno denně. Oslavy budou příští rok, má to být „nejen evropský, ale světový spektakl“, jak psaly noviny.

O některých věcech se mluvit nesmí, jak jsem věděl a potvrdil si včera v kavárně Karpeles, kam mě pozval Mani na vídeňský sachrdort. Nad novinami velebicími mocnáře jsem prohodil, že v roce mého narození zastřelili císařova bratra mexičtí republikáni. A před osmi lety, dodal Mani smutně, mu zemřel jediný syn Rudolf. Začali jsme se o tom bavit. Zajímalo mě, co si o tom myslí šlechta v Harnacku, a Mani pokrčil rameny: oficiálně platí, že si Rudolf vzal život sám, protože nezvládal své povinnosti. Tuhle verzi zastávají i Maniho rodiče. Podle názoru mnohých, jeho nevyjímaje, však Rudolfa nechala odstranit skupina poradců kolem jeho císařského otce, který ho už předtím zbavil politické moci, neboť – a Mani začal vypočítávat na prstech – korunní princ byl liberál s přáteli mezi vzdělanými Židy, navíc morfinista a vášnivý děvkař nakažený příjící, jejíž postup na něm už začínal být znát. „Stejný názor jsem kdysi zaslechl i na Stránově,“ chtěl jsem říct, ale někdo mě přerušil. V kavárně, kde jsme měli sedět sami, někdo nahlas zaklel. Karpeles to nebyl, ten stál dosud za pultem, ale teď vyrazil s utěrkou přes ruku k oddělenému boxu. Sklonil se, něco tam s někým řešil, pak něco strčil do kapsy, v druhé ruce držel talířek a na něm pobryndaný šálek. Chvilí se nedělo nic. Pak se nad zástěnou boxu vztyčil nenápadný člověk v tlustém vlněném obleku, nasadil si tvrděák a šel ke dveřím. Sachrdort mi zkysl na jazyku. Taky Mani přestal jíst a překvapeně se díval za tím kloboučníkem. Když byl venku, šel jsem se do boxu podívat. Na ubruse byla velká tmavohnědá skvrna a pár rozpitých kapek kolem. V látce zůstaly otisky chvatného škrabopisu. Přejel jsem po nich prsty. Co tam

ten člověk psal, se poznat nedalo, ale spěchal při tom tak, že si rozlil kafe.

„Jdu si to s ním vyřídit,“ řekl jsem a spěchal ven, ale Maniho tón mě zastavil.

„Počkej, Adi, nedělej zbrklosti. Možná to byla jen náhoda, a kdyby i ne... Když jednoho ztlučeš, nasadí na tebe dalšího nebo dva a ti budou ozbrojení. Já vím, o čem mluvím.“

„A o čem teda mluvíš?“ Posadil jsem se a obrátil do sebe absint.

Mani se zatvářil bezradně a vypadal najednou staře. „Mám s tím svoje zkušenosti, takové nepříjemnosti politického rázu,“ lezlo z něho.

„Proč jsi mi to neřekl dřív?“

„Nebylo proč. Ale věř mi, když si oni usmyslí, dostanou každého. Rodový původ je nezastaví.“ Mani měl červené tváře a pod nosem mu vyrážel pot.

Nijak jsem nezastíral své překvapení. Přitančil k nám Karpeles a já se zeptal, co byl ten chlap v buřince zač. Samozřejmě řekl, že ho tu nikdy dřív neviděl. Požádal jsem ho, aby nás příště laskavě upozornil na jeho přítomnost. Uklonil se, ale ústa měl odmítavě semknutá. Napadlo mě, že s nimi taky má svoje opletačky.

Odmávl jsem ho, a když byl z doslechu, zaútočil jsem na Maniho rovnou: „Proč jsi mě sem pozval? A proč se tu muselo stát zrovna tohle? Není to nějaká bouda, že ne?“

„Podezříváš mě?“ vyhrkl zoufale, ale do skutečného rozhořčení jako by ještě krůček chyběl.

Zatřepal jsem hlavou a zvedl ruce. „Promiň. Já už prostě slyším trávu růst a vidím špicly úplně všude.“

Koukal na mě jako tumpachový a v jednom oku mu jiskřila výčitka, zatímco ve druhém tmavě strach. Až teď jsem si všiml, jak je pohublý, jeho tváře už nevypadaly jako dvě růžové šunky, spíš jako dva poloprázdné pytlíky s moukou; jejich nezdravou barvu maskoval čerstvě narostlými kotletami, podobnými těm, co nosí císař, ovšem černými, s několika stříbrnými štětinami. Zapnutý límec mu na krku odstával

a drahou šarlatovou kravatu, zdobenou zlatou jehlicí s rodovým erbem, měl povolenou a zmačkanou.

„Nebo mám možná ten nejlepší důvod ke znepokojení? Co?“ dorážel jsem na něj a oči držel očima tak dlouho, dokud nesklouzl pohledem ke svému pití. Začal jsem si plnit dýmku a čekal na odpověď, ticho houstlo a kornatělo.

Až konečně promluvil. „Vlastně určitý důvod máš. Já ti to teda povím a můžeš mě potom soudit, když budeš chtít. Podívej – něco se na Stránově stalo, zabředl jsem do takové bažiny a nemůžu z ní ven.“

Vytáhl z náprsní kapsy lahvičku s heroickým lékem, odšrouboval víčko, vyklepl na dlaň tabletu a spolkl ji. V tu chvíli mé podezření ještě zesílilo a někde hluboko v paměti se rozdrnčel budík.

„Něco s Tauferovými?“

Mlčky přikývl a čekal, až prášek zabere a uklidní ho. A tak jsem mu položil jiný dotaz: „Jak jsi se vlastně dostal k tamtěm práškům? Byly tak podobné Hofmanovu hydrochloru...“

„Ano,“ pokýval hlavou, „ono to totiž souvisí s tím, co se stalo pak se mnou a s Helenkou, já ti to všechno povím. Postupně.“

„Tak ven s tím.“

„Byl jsem morfinista. Jako princ Rudolf, dá se říct.“

„Kdo z nás není?“

„Tohle bylo jiné. Už jsem se bez toho neobešel. U nás na zámku to nemohlo projít bez povšimnutí služebnictva a příbuzných, co přijeli na návštěvu, už jsem se neúčastnil ani honů a s nikým se nebavil, jen ležel ve svém pokoji a užíval klidu, který lék skýtal mým nervům. Ale rodiče měli za to, že se to už dál nedá snést, ta ostuda, a že tu závislost musím léčit.“

„Ostuda jim vadila víc než to, že si ničíš zdraví. Samozřejmě.“

„Sám to znáš, ne? Odjel jsem do jistého helvetského sanatoria na speciální kúru, ale všem se řeklo, že u mě pozorují první příznaky souchotin, tedy že musím nahoru do Alp. A tak jsem jel. Horský vzduch mi dělal dobře, ale nudil jsem se na těch pastvinách ukrutně, ženy tam byly buď staré a nemocné, nebo mladé a nemocné

„Pámbu s námi a zlý pryč.“

„– a lékaři mi podávali podivné léky včetně silných bylinných likérů, a já se brzy nedokázal obejít ani bez nich.“

„A ten čert d'ábla stejně nevyhnal.“

„Myslel jsem, že rodiče opět zklamou, když se vrátím jako starý morfinista s novým sklonem k těžkému pití, ale stalo se něco jiného, protože, jak sám vidíš, můžu tenhle absint, co stojí přede mnou, pozorovat ještě dvě hodiny, aniž bych musel usrknout. Líh je mi příjemný, ale není pro mě nutný, jestli mi rozumíš.“

„A co je tedy nutné?“

„Právě. Objevil se tam doktor jménem Hofman, ale nebyl tam zaměstnaný ani se na nic neléčil jako my ostatní chudáci. Jednou ráno se mnou na sluneční terase zapředl hovor, já mu vše vyklopil, tolik jsem měl zapotřebí někomu všechno říct. Byl velmi chápavý a bez předsudků. Nabídl mi řešení, které není ideální, jenom méně drastické a mnohem pomalejší než morfium nebo alkohol. Nabídl mi heroický lék. Tu ranou variantu, kterou jsi později okusil sám.“

„Tak přece jen Hofman. A jistě přidal historku o tom, jak pracoval v Bayerových závodech...“

„Tehdy tam ještě opravdu pracoval, Adi. Ale už se cítil ukřivděný – jako zneuznaný génius. No a to bys nevěřil, s jakou pozorností a nadšením sledoval, jak se můj stav zlepšuje: že můžu pohodlně prožívat den za dnem, aniž by mi svět naháněl hrůzu a vháněl mě pod peřinu s morfinovými kapkami v žaludku. Potřeboval jsem k tomu jen jednu heroickou tabletu denně. Tehdy to byly ty s modrou nálepkou.“

„Prodal ti všechno, co měl?“

„Nechal jsem si poslat peníze a koupil obstojnou zásobu. Pak jsem se mohl vrátit domů. Rodičům jsem o tom nic nenapsal a přijel neočekávan. Takové menší překvapení to mělo být. Chtěl jsem jim dokázat, že mám silnou vůli. Že se vrhnu do práce, budu cestovat, možná se dám na politiku. To všechno jsem jim chtěl říct.“

„Ale oslavu na přivítanou...“

„Vynechali. Byli rozpačití, já taky. Jako by říkali: co tu chceš tak brzy?“

„A tak tě poslali za příbuznými do Čech.“

„To ještě ne... nebo vlastně ano. Poslali mě sem. Měl jsem heroickou zásobu klidu a tebe tady. Ovšem jiné by to bylo, kdyby vám patřil váš pražský palác. Takhle je to těžší. Proto jsem byl tak dlouho na Stránově, ty ses pak přestěhoval. Jenomže ty máš teď doma dvě ženy.“

„Berenika je ještě dítě.“

„To povídej školskému úřadu.“

„Nemysli si –“

„Já si nic nemyslím. Ale tam bych vám jenom překážel. Já všude jen překážím, Adi.“

„Hloupost. Ty ten absint nebudeš?“

„Ne.“

Vypil jsem ho. „A jak to tedy bylo s Helenou?“

„Šlo to do celeru.“

„Do kopru.“

„Do kopru. Strašně mě zklamala. Jak jsi nás potkal tady v Praze... Krátce nato byl konec.“

„Její otec jí zakázal se s tebou scházet.“

„Ano, ale to není ten hlavní důvod, víš. Ona by na něj zas tak nedala, ona s ním dobře manipuluje, když chce. Horší je, že je s ním spolčena v té nepěkné politice. A to byla pro mě rána z popravčí flinty.“

Tušil jsem, jaké sdělení teď přijde, a přál jsem si, abych od Maniho vyslechl něco jiného, něco banálního jako z mého vlastního života, případ nevěry a msty nebo žárlivosti nebo závisti jdoucí až za hrob. Něco z románu pro služky. Ale zaznělo to, čeho jsem se bál.

„Helena se tváří jako rodinná přítelkyně, chová se ke mně jako milenka, a kdybys ji býval chtěl, jak to ostatně bylo domluvené, využívala by tebe. Donášá na vás svému otci. Ten si dávno získal důvěru tvé máti, jak víš, zájem však nemá jen sousedský nebo majetkový. I on se dozvídá různé věci a dává si pozor, aby se neptal přímo. A pak to předává dál. Tvůj otec ho má v podezření a o to méně s tvou máti mluví. Je to taky tím, že ji ze svých protihabsburských činností přísně vynechává, jinak by byla zasvěcená a věděla, jak jednat s takovým lovcem rozumů. Rozuměj vyzvědačem. Bídna situace, tvému otci není co závidět. Ale

nemá kam jinam jít, a jak jsem pochopil, s vlasteneckou aktivitou taky nechce skončit.“

„To ti řekl sám?“

Mani váhal s odpovědí. Pak přikývl. „Ano.“

„To je zvláštní, Mani. Když jsme spolu byli na Stránově, měl jsem dojem, že mu na tobě něco vadí.“

„Skutečně?“ Vypadal zaskočeně, ovšem jen chvíli. „Aha, už tomu rozumím. Nejprve jsme ho asi rozladili, já s panem Weissem, že nás přijelo tolik a jeho to mohlo rušit. Ne? A potom, když jsem tam zůstal, jsem mu překážel. Jenomže když jsem mu teď řekl o Heleně – že ji Taufer využívá jako nasazenou informátorku –, stali se z nás důvěrníci.“

„O Heleně jsi mu tedy řekl.“

„Ano – že se ukázala jako zmije. Ona asi věděla od začátku, že plány tvé máti jsou liché. Poznala dávno, že o ni nebudeš stát. Dále však před tvou mamá dělala způsobnou dcerunku bohatého souseda, akvizici plnou slibů a nadějí. Ale Weiss ji na té vyjíždce v tvé i mojí přítomnosti urazil a tobě to bylo jedno. Myslím, že tě za to nenávidí. Když jste s Weissem odjeli, začala mě svádět. Povedlo se. Pro mě je okouzlující. Pořád, bohužel.“

„Ženské.“

„No právě. Nebyl jsem první muž, s kterým ležela. Ona je velmi svobodomyslná v těch věcech. Je to libertinská děvka. To mi jistě vyhovovalo, pak jsem ale prohlédl svůj citový omyl. Byl jsem s ní třikrát, pak tady v Praze, jak jsi nás potkal. A ona mi – představ si – dala úkol.“

„Počkej. Nech mě hádat. Chtěla po tobě, aby ses pravidelně vracel jako host na Stránov... A podával jí informace jednak o mně, jednak o mém otci. Ona by za to s tebou spala.“

„Přesně tak!“

„Ale tys šel za mým otcem a řekl mu, co hrozí.“

„Byl v šoku. Nemohl pochopit, proč to jeho soused dělá, navíc do toho zatáhne svou dceru!“

„Možná,“ uvažoval jsem, „chce tímhle způsobem získat celý zámek. Až dostane otce do vězení, bude ta cesta snadná.“

„Tak teď to víš. Odpust', že jsem to tak pomotal.“ Napřáhl jsem ruku a on mi ji stiskl.

„Musím – ne, chci tě teď požádat, Mani, abys bydlel u mě V Pavlači, než se budeš moct vrátit domů. Má zásoba heroického prášku už není velká, ale od teď se o ni budeme dělit.“

Šťastně se usmál, vyfouklé tváře se mu zakulatily. „To je podobná nabídka, jako jsem nedávno už dostal. Ovšem tamta byla bez toho prášku.“ Suše se zasmál. „Ale. A od koho ta nabídka byla?“

„Od tvého otce.“

„Aby ses tam vrátil?“

„Ano.“

„A tys to přijal?“ podivil jsem se. „Co bys na Stránově ještě pohledával? Vždyť se tam ukoušeš nudou.“

„Vymyslel jsem s tvým otcem takový plán. Dvojí hra, znáš to? Budu předávat Heleně smyšlené informace, jako že tvůj otec zakládá podzemní organizaci, která má vyvolávat bouře a demonstrace v Praze a velkých městech, víš, ale získávat od ní budu ty důležité zprávy o tom, co dělá a kuje Taufer. Ona mě bude považovat za svého spojence, ovšem já budu spojencem vaší rodiny. Dobré, ne?“

Nevěděl jsem, co na to říct. Cívil jsem do prázdného pohárku a litoval, že mám tak nepředvídatelné příbuzné.

Odkašlal jsem si. „To se mi nezdá bezpečné. Jenom tím budete provokovat policii.“

„Ale policie si přece ověří, že to s tvým otcem není pravda. Nebudou mít jiné zdroje, jenom Helenu a Taufera, no a přestanou jim pak věřit. Takhle pracuje moderní zpravodajská služba, Adi. Rusové jsou v tom mistři a Rakousko se to od nich učí.“

„Nezdá se mi to. Dostane nás to do potíží.“

„Mám to pod kontrolou.“

„Jako ten morfin?“

Zatvářil se ublíženecky. „Neboj se. Dobře to dopadne.“

„Jen doufám, že víš, co děláš.“

„Jistě. A prášky ještě mám, děkuji. Odjedu na Stránov brzy, co nejdříve, tak to bude nejlepší.“

„Když myslíš.“

Mani se zvedl. „Ted' musím už jít. Oznámím své rozhodnutí svým rodičům.“

„Ti budou jistě nadšení.“

„Nedovedu to odhadnout, Adi. Ale já ted' konečně dělám něco, co má důvod.“

„Smysl.“

„Ano, přesně.“

„Provázej tě při tom Bůh.“

Tu ironii vzal Mani vážně. Nebo se tak alespoň tvářil. Ještě se ke mně otočil, rozjařený jako venkovský prost'áček.

Zavolał jsem Karpelese a poručil si další absint a karafu s vodou na zředění. Procházel jsem v paměti vše, co jsem se dozvěděl, a dohadoval se toho, co mi Mani neuměl anebo nechtěl říct. Zdálo se, že našel ve třiceti letech náhradní rodiče, a dokonce přišel na způsob, jak jim posloužit. Asi je potřeboval. Přišlo mi to strašné.

* * *

Maniho nečekaná zpověď nebyla jediným zlým znamením onoho dne.

Když jsem se vracel domů, už zdálky jsem viděl, že vrata jsou odshora dolů polepena letáky. Byly to opisy známého lejstra z radnice a odtrhnout šly jen některé. Jak jsem se opřel do dvířek v bráně, zjistil jsem, že nejsou zamčená. Někdo je dokonce nedovřel, přestože jsme si na to v posledních dnech dávali pozor. Pak jsem si všiml, že je něco se zámkem. Nebyl vypáčený ani jinak porušený, jenom plný kolomazi.

Prošel jsem na dvůr, nikdo tam nebyl. Stál tam jen koš s běleným a mandlovaným ložním prádlem, několik kusů se válelo po dlažbě. Dveře do domu byly zavřené, ale když jsem vzal za kliku, otevřely se. Prohlédl jsem zámek a ohmatal ho. Na prstech mi ulpěly černé mastné šmouhy. Měl jsem tedy opět nezvanou návštěvu, což se potvrdilo, když jsem vstoupil do síně.

Židle a jídelní stůl byly převrácené, ve skle příborníku zela puklina a zásuvky čouhaly ven. Stříbrné vidličky a lžice se válely po zemi.

„Nemůžu už odtud vytáhnout paty,“ povzdechl jsem si a teprve teď uviděl ve vedlejší místnosti Gitu. Ležela na pohovce, byla nahá, a přece jako oblečená na maškarní ples. V nesouvislých ostrůvcích jí tělo pokrývala vrstva peří z rozervané duchny, jejíž cáry visely přes otoman. Víc ho však leželo na zemi. Na levé tváři měla roztrženou kůži a kolem purpurovou podlitinu zasahující až ke spánku. Přiložil jsem ucho k otevřeným ústům. Díkybohu žila, dech měla slabý a přerývaný. Položil jsem jí ruku na hrud', tep srdce nebyl znát, kůže byla teplá. Na dlani mi ulpělo peří společně s lepidlem a kolomazí, kterou ji někdo natřel od pat až po hrdlo.

Přinesl jsem vodu a otřel jí čelo a ránu na tváři. Pomalu přicházela k sobě. Když otevřela oči, trhla sebou, zahrabala nohama, jako by mě chtěla odkopnout, a začala křičet. Jemně jsem jí zavřel ústa a řekl, že připravím koupel. Dala se do pláče.

Později, už zbavená peří, omytá a osušená, mi u pražené kávy vyprávěla, co se přihodilo. Odvedla Bereniku na hodinu klavíru, zašla pro prádlo na mandl a vracela se do domu V Pavlači, aby uvařila na večer. A zase tam byli ti dva. Stáli u vrat tak jako posledně, velký a malý, ale namísto jednoho papíru oblepovali plochu odshora dolů. Rozkřikla se na ně, a ten malý najednou otevřel dvířka v bráně, které předtím určitě zamkla, a ten velký ji tam strčil i s košem plným prádla a sevřel jí ruce za zády. Vzpouzela se, nebylo to nic platné, dovedli ji k domu a ten si nějakým šperhákem hravě odemkli. Ten malý jí vyhrožoval nožem, prý jí pořeže tvář. Ptala se jich, co jim provedla, a velký řekl, že jsou vymahači dluhů a prý ten malý – říkal mu Zátka –, má u Gity nějakou pohledávku. A Zátka nechtěl nic jiného, než si to s ní rozdat. Plivla na něj a on ji praštil do tváře tak, že upadla a ztratila vědomí. Co následovalo, bylo jasné: pomazali ji kolomazí a lepidlem a pokusili se ji celou obalit peřím, ale příliš se jim to nepovedlo. Gita dodala, že pokud se jí chci zeptat, jestli se na ní vystřídali, tak mě může uklidnit – je si jistá, že ne. Nic v ní tam dole nenechali.

„I kdyby...,“ řekl jsem a políbil ji na čelo. Pak jsem ji nechal sedět ve vaně a šel zjistit, co ti dva ukradli. Cennosti nechali být, což znamenalo, že jim někdo dobře zaplatil. Ale odnesli si mou poslední zásobu hydrochloru, nenechali tam ani pilulku. A obě mé chladné zbraně byly zničené. Meč zlomili, u pružného kordu se jim to nepodařilo, tak ho alespoň zkroutili do obruče a sdrátovali hrot s jílcem. Hádal jsem, že pokud je poslal Bürger, museli hledat i revolver. Ten jsem však nosil u sebe.

Na policii jsem jít nechtěl, krádež Hofmanova zázraku by se oznamovala jen těžko. Ale něco jsem napravit mohl. Odpoledne jsem u kováře objednal patentní zámky, sám se přišel do Pavlače podívat a sdělil mi, že staré zamykání by šperhákem otevřelo i dítě. Doporučil mi osadit všechna okna mříží, ale to jsem odmítl. Potom jsem v Ungeltu navštívil antikváře, který se specializoval na bodné a sečné zbraně; prodával a restauroval i stará vojenská brnění.

Vybral jsem si lehký meč s lehkým rodokmenem. Jakási pseudošlechta si ho nechala ukovat před více než sto lety, *František Josef Pachta z Rájova, svobodný pán na Bezně*, stálo na čepeli, a taky vročení *l. P. 1785* a mečířova značka ve tvaru terče. To se mi podivně hodilo, vesnice Bezno a tamní svobodný statek není od Stránova daleko. Chránič byl dokonce zdobený plátkem tepaného zlata. Bylo znát, že meč nikdy nesloužil k boji a že byl nošen jen na parádu. Ostrý byl jako břitva. K němu jsem vzal i jeden nový, nikdy nezkřížený kord z francouzské dílny La Mouche a dostal od zbrojře slevu – dvě zbraně si od něho nikdo nikdy nekoupil.

Pak jsem se vracel domů. Večer byl studený a suchý vítr rozvířil v ulicích prach a já neměl čím mu čelit. Přihlásil se můj starý známý kašel, a to se silou a urputností, na niž jsem za poslední týdny už skoro zapomněl. Jako by se mstil za všechny ten čas, kdy ho držel na uzdě Hofmanův hydrochlor. Nezbyvala mi jediná pilulka. Poslal jsem Gitu ke Třem jezdcům, aby od Maniho odkoupila vše, co bude ochoten prodat, a ona se vrátila s prázdnou: pan hrabě se odpoledne odstěhoval, a kam odjel, to prý v celém domě nikdo neví.

Já věděl, kde je. Mani si zpátky na Stránov povážlivě pospíšil.

XIX

Zasedání rady; návštěva u F. X. B.

Pár dní nato jsem šel Berenice objednat klavír, poručila si „malé piano se zeleným lakem“. Ve firmě Krátký a syn jsem vybral nástroj značky Ōser, „vyběhlý model za příznivou cenu, nadmíru vhodný pro začátečníky“, jak mě ubezpečil majitel. Lak měl černý a ze všeho nejvíc připomínal třípatrovou hrobku s vyhlídkovou terasou. Plácli jsme si na dodání ještě téhož dne. Byl jsem zrovna na Ovocném trhu, když plácem projel automobil, první české výroby, říkalo se pak. Ozdobený praporky Slavie kličkoval rychlostí kroku uličkami, smrděl a burácel a na zrušeném tržišti působil povyk dětí a křižování dam. Šel před ním jakýsi ohlašovač, který rozháněl pražské měšťany i drůbež, a zároveň se kdekoho ptal na cestu k Mariánskému náměstí. Spalovací motor rachotil a čmoudil, vedle šoféra s čapkou seděla mladá žena s širokým kloboukem, nad níž si držela růžové paraple, jako by slunce nemilosrdně pálilo. Za vozem se táhl dav kašlajících dětí.

Ve večerníku pak psali, že šofér v Praze zabloudil jako dokonalý venkovan, odbočil do úzké uličky, kterou mu poradili jako zkratku, a zůstal stát před strmým středověkým schodištěm. Obklopili ho zevlouni, a když policie srocení vyčistila, aby automobil mohl pozpátku vyjet z pražské pasti, ukázalo se, že z motoru někdo odstranil a odnesl jakýsi lesklý mosazný čep. A tak přivedli dva statné koně, aby vůz ze Starého Města odtáhli zpátky na venkov.

Napadlo mě, jak inspirativní by to mohlo být pro lidi v ohrožení, pro Pražany, kterým ten, kdo není jedním z nich, mění prastaré sídlo v dobře namazané, spolehlivé šlapající, hygienické stroje na činžovní a privátní bydlení. Angličtí luddité – co ti udělali, když jim na počátku našeho věku textilní stroje sebraly existenci? Šli a dali strojům za vyučenou. Pak za to zaplatili, ale jejich počínání bylo mužné a pochopi-

telné, krystalicky logické. Majitelé továrny věděli, že jejich zaměstnanci si na zádech dříví štípat nenechají.

Navštívil jsem Soliho v jeho krámu a postěžoval si na svou strážení s radnicí a útoky na můj dům a mé ženy. Soli byl zarmoucený, ale na otázku, zda to nemám už kvůli Berenice a Gitě, jejich bezpečnosti, raději vzdát, okamžitě ucedil „nikdy“, ještě než jsem si sám stačil odpovědět ve stejném duchu. Soucitně se díval, jak mě ta jeho reakce rozradostnila a rozkašlala. Napili jsme se, alkohol byl slabá útěcha, ale pak mi Soli oznámil zajímavou novinu: v nejbližších dnech proběhne veřejné zasedání městské rady, kde bude připomínkována nová Preiningerova zpráva a právoplatní obyvatelé Prahy, tedy všichni majitelé nemovitostí, se k ní budou moct vyjádřit. Soli dodal, že to bude drásavý zážitek a že mě tam doprovodí. Vděčně jsem tu nabídku přijal.

Inspirován pražskými poberty vyšel jsem za soumraku k Židům, obešel jámy a zkrátil si cestu přes zplanýrované pozemky, do nichž se základové jámy teprve budou kopat, a přiblížil se k dvěma černým, olejem se lesknoucím molochům, bouracím strojům z dovozu, před jejichž velikostí a silou už poklekla města desetkrát větší než Praha. Obhlédl jsem jejich řízení, v něčem podobné hejblatům v kabině lokomotivy, jinde zase páky připomínaly předměty spatřené v onom moderním automobilu. Zdálo se mi to příliš primitivní a hrubé, než abych tomu mohl jakkoli ublížit. Postarala by se o to bedýnka s dynamitem, a ten jsem neměl.

Rozhodl jsem se vyčkat. Bereniku jsem doprovázel do školy sám a odpoledne na ni opět čekal. Gita měla nakázáno na petlici zavírat vrata do dvora, jakož dům, a otvírat jenom lidem, které bezpečně zná. Zastavil jsem se u lékárníka. Tvářil se poměrně klidně, vyjádřil potěšení, že mě vidí, a mezi zdvořilostí propašoval sdělení, že o mně nikomu nic neřekl od té doby, co jsem u něj byl naposledy. Pochválil jsem ho a přidal zprávičku, že jsem v čestném boji na někom vyzískal revolver a že ho nebudu váhat použít, pokud mi někdo zkříží cestu. Přikývl, že o tom ví, ale když jsem se ho zeptal, odkud tu informaci má, všechno popřel a dodal, že slyšel o mých potížích a že on sám děkuje nebi, že

jeho lékárna nestojí v asanačním pásmu. Opáčil jsem, že to ještě nic neznamená, protože tam ani můj dům nestál, než pásmo svévolně rozšířili, a až si na něj posvítí doktor Preininger, může očekávat, že mu prosklené dveře přizdobí papír z radnice. Pak jsem vysázel na stůl pět zlatých a požádal o morfin – ať mi ho sežene třeba i za přemrštěnou cenu a ať je ho co nejvíc. Strčil peníze do zásuvky a slíbil učinit objednávku, zná prý lékaře, který to zařídí.

Když jsem přišel domů, čekala mě tam pozvánka na mimořádné veřejné zasedání městské rady, podepsaná samotným Leopoldem Meistem, náměstkem pražského starosty.

Druhý den jsem ji předložil ve vedlejším vchodu radnice a byl zřízcen dotázán, zda nemám u sebe zbraň. „Jen rukavice,“ řekl jsem a rozhlížel se po šatně. Ale šatna pro návštěvníky tu nebyla.

Vystoupal jsem po schodech na galerii, byla skoro zaplněná. Soli už tam byl, bavil se s nějakou dívkou, jejíž otec, jak jsem se dozvěděl později, odešel hledat záchodky a svěřil dceru pod chvilkový dozor toho dobře oblečeného a způsobně hovořícího modrookého pána.

Soli dívce něco špital do ucha a ona se smála. Typické. Když mě uviděl, nadzvedl obočí a kývl hlavou. Dívka se ohlédla, zvědavá, koho to zdraví. Byla pohledná, snad i krásná. Soli ji vzal jemně za bradu a otočil její obličej k svému. To ji překvapilo, ale neodtáhla se, jen začala protestovat a v tu chvíli ji umlčel polibkem. Prudce vstala, ale Soli už se jí ukláněl a něco říkal, nepochybně adresu svého krámu. Pak na mě mávl, ukázal na druhou stranu galerie a já tam šel za ním. K dívce se uličkou prodíral statný, rozčileně se tvářící padesátník, bezpochyby její tatínek.

„Jmenuje se Cecílie, je dcerou špeditéra z Rybný ulice a minulej měsíc jí bylo devatenáct,“ prohodil Soli, když jsme se usadili. „Dokonce má smíšeney původ, no věřil bys tomu?“

„Prrrr,“ řekl jsem a nasadil si do oka nový monokl. Soli se oběma rukama opřel o hlavici hůlky a usmíval se. Pak zvedl pravou dlaň, tu, kterou dívce před chvílí podpíral bradu, a přičichl si k prstům. „Drahej pudr, já to věděl, že bude fajnová.“

„Myslíš, že ji ještě uvidíš?“ zeptal jsem se a sledoval, jak se sál pod námi plní úředníky v uniformách či černých žaketech. K vyvýšenému stolu zasedl starosta Podlipný, vicestarosta Meister, vedle něj výkonný úředník Bürger, dva další vysocí hodnostáři a prošedivělý muž s kozí brádkou, který měl jako jediný v ohromné místnosti světlé oblečení, hodící se spíš na letní procházku po nábřeží než na veřejné zasedání městské rady. Odhadl jsem ho na doktora Preiningera, hlavního lékaře královského města.

„Když nepřijde Cecílie, přijde jiná,“ prohodil Soli a nabídl mi větrový bonbon. Z druhé strany galerie ho špeditér špikoval podezíravými pohledy, které Soli důsledně ignoroval.

Jako první si vzal slovo muž jménem Richter, úhledně oděný radní s nařvanou čelistí a vlasy splenými brilantinou. Oznámil aktualitu, která nebyla na programu jednání. Šlo v ní o uměleckou komisi města Prahy, založenou krátce po vydání pamfletu *Bestia triumphans* a následném písemném protestu význačných obyvatel proti plošné asanaci Starého Města a Josefova. Ona komise právě podala demisi, její členové měli pocit – jak posměšně vykládal ouřada –, že radnice nerespektuje jejich požadavky na omezení asanace.

„Jak bychom se my, elita vlasteneckých Pražanů, těch nejpravějších Čechů, mohli nechat ve svém rozhodování ovlivnit tak zvanými umělci?“ ptal se Richter a hned si odpovídal: „Nijak, říkám vám! Naše odpovědnost královskému městu Praze a jejímu budoucímu evropskému rozvoji a ekonomickému prospěchu to nedovolí! Nic proti umělcům, tak například pánové architekti dělají záslužnou práci – Národní divadlo, třeba, a taky... Ale málokdo ví, kolik za to dostávají! Tisíce zlatých z městské pokladny dostávají, ale o tom oni, považte, samozřejmě ani neceknou. To si nechají pro sebe, a malíři jakbysmet. Víte, co dostane takový malíř za jeden mizerný portrét? Žádný z nás nebere takové peníze. A takoví by teď chtěli kritizovat? To ať si tu svoji ‚uměleckou komisi‘ klidně rozpustí, my ji k ničemu nepotřebujeme, máme přece mandát rozhodovat –“

V tu chvíli Soli hvízdal, vstal a zvolal do sálu: „Chceme slyšet Preiningera! Proto jste nás sem pozvali, ne? Tenhle hejhula ať zmlkne, nebo mu plivnu na hlavu.“

Sálem to zašumělo, dole syčelo pohoršení, galerie se smála. Soli si nevzrušeně sedl. Podívali jsme se k vyvýšenému stolu. Podlipný vypadal, jako kdyby se právě probudil z podřimování, Meister měl v tváři kamenný výraz, Preininger vypadal vyplašeně a Bürger, který si držel u očí divadelní kukátko a mířil jím přímo na nás, teď nástroj odložil a nasupeně se zvedl. Krátce zakašlal, ale kuckání ani dušení se nedostavilo. Dobře jsem věděl, čemu za to vděčí.

„Jak se zdá,“ řekl nepříteli nahlas, ale tak, aby si tím zjednal ticho, „dostala se dnes na radnici i jakási pramálo zdvořilá lůza. Tím se nechci dotknout přítomných slušných měšťanů. Musím však předem upozornit přihlížející, že v případě dalšího rušení zasedání rady bude galerie vyklizena.“ Nechal slova zapůsobit a pak dodal: „A nyní bych poprosil slovutného doktora Preiningera, aby váženého pana starostu a cti dbalé pány radní, jakož i přítomnou veřejnost seznámil se svou alarmující zprávou o nepříznivém stavu asanace.“

Preininger vstal a rozložil před sebou nějaké papíry. Během své řeči se do nich občas podíval, ale většinou mluvil spatra.

„Pane starosto, dámy a pánové, je mi trapno, že tu opět musím vystoupit a zdržovat tak sebe i vás, jsem tím však povinován vám, městu a zdraví jeho obyvatel. Asanace není, jak se možná někteří z vás domnívají a píší o tom hloupé pamflety, d'ábelské bourání města. Bylo o ní rozhodnuto už před drahnými lety, je podpořena zákonem a každý měšťan se k ní mohl vyjádřit. Asanace je, jen pro připomenutí, přestavba a modernizace, spojená s odstraněním nežádoucí nehygienické zástavby. Nic víc, nic méně, a proto je mi líto, že ji někteří představitelé především umělecké obce tak tristně demonizují. Nicméně teď už nelze asanaci zastavit, postoupila tak daleko, že cesta zpět nevede. Je nutno pokračovat v započatém díle. Dám příklad – tolik kritizovaná přestavba severní strany Staroměstského náměstí. Všichni vidí, jak šťastně začala, stojí tam dva úplně nové domy, které jak v pohodlí, tak ve vzhledu,

jakož i v hygienickém zázemí vyhovují modernímu evropskému standardu a v lecčems ho překonávají. Apeluji proto na veřejnost a především na umělce, kteří tak zdatně napodobují její hlas, až se zdá, že se nám proti asanaci spikla celá Praha, aby svého pomýleného zápasu za starou Prahu zanechali! Chtějí snad tito rebelové, aby se nám do města vrátily krysy a s nimi tyfus, dysenterie a nedej Bože mor? Židovské město přitahovalo tyto nebezpečné hlodavce po staletí. S jeho zbouráním přichází očista a zdraví, nová a čistá krev.“

„Ty gójská svině,“ zašeptal Soli a sevřel hlavici hůlky tak, až mu zbělely klouby na prstech. Vzal jsem ho za rameno, aby se uklidnil, a zároveň jsem chápal, jak se cítí být lékařovým zaobaleným antisemitismem uražen. On, který se ke svému původu ze zásady nehlásí.

Preininger se napil vody a na závěr svého vystoupení dodal: „Opět v posledních měsících dramaticky vzrostl počet nemocí. A kde se tak stalo? V nejstarších čtvrtích! Židovské město je plné žump naplněných tím nejsmrduťejším obsahem. Jestli se tohle spolu s krysami jednou dostane na povrch, pak přijde na Prahu apokalypsa a všichni se nakazíme morem. *Bestia triumphans!* Pokud mezi vámi,“ ukázal na galerii, „sedí autor toho hanlivého a krutě nespravedlivého článku, ať si laskavě představí, jak ony bestiální krysy přebírají vládu nad Prahou! Děkuji za pozornost.“

Doktor se uklonil a radní mu zatleskali. Galerie mlčela. Začalo mi docházet, a těm kolem mě jistě taky, že veřejné zasedání nejspíš nebylo svoláno kvůli Preiningerovu vystoupení. Což potvrdil F. X. Bürger, který se teď znova ujal slova.

„Rada města neprodleně vyhlásí řízení na bourání dalších jednadvaacetí domů. Firmě, která asanovala doposud, byly vyplaceny tři tisíce zlatých a stejně budeme honorovat dál, je to myslím nabídka čestná a pro město výhodná. Označené domy budou vyvlastněny, jejich obyvatelé se vystěhují do třiceti dnů po oznámení. Zároveň mají možnost přednostně se zajímat o nové stavební pozemky, které vzniknou na místě po stržených objektech. Je s podivem, že odkoupení nově vznik-

lých pozemků probíhá tak pomalu a že je o nově vzniklé parcely tak malý zájem.“

„Pozemky jsou strašně drahé! Šest set zlatých za čtvereční sáh!“ zavolal někdo z galerie, ale nyní se postavil starosta Podlipný a zvednutou rukou si zjednal ticho.

„Jsou drahé jen zdánlivě,“ řekl. „Šest set zlatých požadujeme za nejlepší parcely rohové, za řadové pozemky nanejvýš čtyři sta padesát a za nejlacinější jen dvě stě dvacet. Navíc – každý nový stavebník je osvobozen od daně z nemovitosti na celých dvacet let. Je třeba si uvědomit, že jde o nejlukrativnější pozemky v katastru města. Řešíme to v radě už sedm týdnů, nabídli jsme parcely velkým a skutečně solventním bankám, a musím vám s velkou radostí oznámit, že díky píli, obětavosti a jednatelskému umění zkušeného pana zástupce Meistera se dva ústavy, Banka Zemská a Živnostenská, uvolily odkoupit celé bloky plochy po staré zástavbě. S tím ovšem přichází nutnost asanovat plošně, nikoli už po jednotlivých domech. Banky si vynutily prorazit celou novou třídu od Staroměstského náměstí až k Vltavě. Odstranit vše, co by stálo v cestě, je prioritou této rady.“

Podlipný zmlkl a Bürger se podíval přímo na mě, dokonce se pousmál. „A kdo bude záměry rady nadále mařit,“ doplnil starosta, „bude po zásluze potrestán, ať je pán nebo kmán, pilný živnostník či lenošivý darmožrout.“

„Jak jsou v tom banky, je to v trapu,“ zašeptal Soli.

I já jsem se na Bürgera usmál – všechnu hořkou nenávist jsem udržel schovanou za zuby. Dům V Pavlači, pochopil jsem, stojí v cestě té nové třídy. Takže nikoli podzemní vodovod a stoka, nýbrž rovný, bankami zaplacený, v budoucnu velké peníze vydělávající bulvár. Byl jsem vděčný, že u sebe nemám jeho revolver, protože kdybych měl, bez váhání bych z něj vystřílel všech šest nábojů. Na tu vzdálenost by to dopadlo smutně pro některé z těch, kteří seděli dole, a můj hněv byl adresný – mířil na osazenstvo vyvýšeného stolu. V plicích jsem najednou měl hejno netopýrů, křídly a zuby mi rvali tkáň, bolelo to k neunesení, ale udržel jsem kašel v těle a dál se na Bürgera usmíval.

Pak jsem si uvědomil, že Soli už neseďí, ale stojí, tluče svou hůlkou do zábradlí a huláká na představitele radnice. „Dobrá! Chcete měřit všem stejně, ale jsou to jen slova, který se vůbec neopírají o skutky. Na Malý Straně jste postavili nový gymnázium, v místě, kde stál barák starý dvě stě dvacet let. Umělecká komise – to ještě fungovala – si vymínila, že nová budova bude mít dvě patra, ne čtyři, co byly v projektu. Protože ten starý barák měl taky jednom dvě. To je správné. A vy jste na to přistoupili a nechali jste se vyfotografovat, jak si s umělcema z komise třepete rukou – ‚Praha nebude zmasakrována‘, psali pak v novinách, ‚asanace proběhne citlivě a s respektem pro starobylost a malebnost města –“

„A vy, pane,“ přerušil ho Preininger, „snad chcete, aby umělci a město stáli proti sobě za každou cenu? Vždyť to nové gymnázium je obrovským úspěchem obou stran.“

„Gymnázium,“ namířil na něj Soli hůl, „byla jen vaše záminka. Záminka pro nové stavění do výšky a do šířky.“

„Nesmysl,“ řekl Bürger svým zastřeným, v sále se zázračně rozléhajícím hlasem. „Každá parcela je daná. Nelze ji rozšiřovat, a to ani v patrech, nad chodníky. Už Karel Čtvrtý blahé paměti stanovil, že je to nešvar německých měst a tohle se v Praze dělat nebude.“

„Dělá se něco jiného,“ navázal plynule Soli. „Sdružování parcel, jak o tom byla řeč. Mezi jednotlivými domy tu byly úzký uličky. Byly i mezi shluky domů. Ted' ale uličky mizej, a kde není ulička, tam není život. Jak je možný, že pravidla pro školu, to vaše všude vystavovaný gymnázium, jsou ctěný, ale pravidla pro činžáky ctěný nejsou?“

„Počkejte,“ protestoval Preininger, „jsou tady jisté požadavky hygienické povahy –“

Ale Soli ho nenechal mluvit. „Hygiena je vaše náboženství, doktore, a já chápu, že se ho držíte jako klíště. Ale pro mě je to jen slovo. Činžáky, který necháváte stavět na historicejch parcelách, vůbec nerespektují to, co na jejich místě stálo dřív. Maj čtyři patra, pánové – to je dvakrát víc než moc, a některý z nich mají navíc obyvatelný podkroví. Nový činžáky s atikou! Kolik jich v Praze je? Sedm? A přibejvaj další?

Ano, přestože takhle dryáčnický se tady nikdy nestavělo. Palác byl palác, domek byl domek. Dneska je místo obou jeden bachratej činžák. Kdo v něm bude bydlet, to nevím, ale jistě tu činži někdo nakonec zaplatí. Chtěl bych jen upozornit na to, že stavitel všech těch nádhernejch obydlí pro každýho, kdo zrovna nesmrdí korunou, sedí právě tady pode mnou. Jmenuje se Štoll a mezi náma – je to opravdu známá firma.“

Mezi radními v žaketech se jeden zvedl. Byl celý brunátný, vztek mu úplně seždímal obličej. „To si vypijete!“ zařval do ohromeného ticha. „Podám na vás žalobu pro utržení na cti. Vy půjdete bručet, pane, protože o mou osobu si své zasviněné boty nikdo otírat nebude.“

Nato v první řadě galerie povstal hubený muž s pobledlou tváří, rozčepýřenými řídkými vlasy a nakrátko zastřiženými vousky. Vypadal na souchotináře. Roztřesenou rukou si upravil cvikr, aby na radního Štolla lépe viděl, a hlasem podobně tlumeným, jako byl Bürgerův, promluvil ke staviteli a vedení radnice. „Jmenuji se Mrštík a jsem autorem manifestu *Bestia triumphans*, někteří přítomní mě snad budou znát. Chci říct jen to, co už jsem napsal, ale co se mi potvrdí pokaždé, když se střetnu s výkonnou mocí. Vy, pánové radní, nás nenávidíte. To by nám ani tak nevadilo. Horší je, že nenávidíte i naše město, ty domy, které chceme chránit. Já vaší nenávisti nerozumím, ale cítím ji jako ten nejodpornější puch, jaký si lze představit. Není to zápach Starého Města ani Josefova, Malé Strany ani starobylých Hradčan. Je to smrad jen a jen váš, jde z vás, to vy ho šíříte, kdykoli se člověk horoucně vysloví pro cokoli, z čeho neplyne zisk.“

Takhle ten člověk promluvil a posadil se. Ted' ovšem povstal Soli, ukázal na něho a řekl: „Potlesk pro kandidáta na nového starostu.“ Začal jsem tleskat a přidala se celá galerie. Dole se strhl povyk, radním padaly na hlavu pozvánky, tužky, špinavé kapesníky. Postižení vstávali a dožadovali se ochrany, a ta na Meisterův pokyn vzápětí přišla. Na galerii vtrhla ozbrojená stráž a začala si klestit cestu k nám v první řadě. Podal jsem Solimu ruku a držel ji, dokud nás od sebe neodtrhli ouřezci v uniformách. Osazenstvo galerie bylo tlačeno k východu, Soli

a několik dalších mužů dostalo pouta. Já zůstal volný. Šel jsem za Solim a držel se mu v patách, postrkován davem sem a tam.

Pod schodištěm stály uniformy a dohlížely na exodus proudící postranním vchodem ven. Jakmile jim strážníci předali někoho v poutech, policajti ho odvedli do zamřížované bryčky. Když se mi Soli ztratil z očí a chodba se vyprázdnila, otočil jsem se a šel zpátky, ovšem nikoli nahoru, ale k hlavním dveřím do jednací síně. Nikdo je nehlídal, teď když byli potíživě vykázáni a odvedeni.

Zaposlouchal jsem se. Tím, kdo právě řečnil, byl Leopold Meister. Pronikly ke mně útržky jeho vět: „Umělecká komise zklamala... asanační plán je hlasem pražského lidu... Musíme dostat přání našich... Pár namyšlených intelektuálů, kteří... My však zachováváme racionální, k primitivnímu nadšenectví skeptické stanovisko...“

Nejbližší z radních zaznamenali, že někdo si razí cestu uličkou mezi lavicemi, a otočili ke mně hlavu, jiní poslouchali Meisterův projev. Hučelo mi v uších. Vytáhl jsem z náprsní kapsy pozvánku a zamával s ní, jako bych byl posel, který nese k vyvýšenému stolu naléhavý vzkaz. Zaznamenal jsem pár zvědavých pohledů a odpovídal jim povzbudivým úsměvem. V uličce jsem se střetl s portýrem, který nesl táč a na něm karafu s vodou a poháry. Ustoupil, abych mohl projít, a dokonce se mi uklonil. A tak jsem prošel, nezastavil se pod stupínkem, na němž stál vyvýšený stůl, a vyskočil na něj. Což bylo nutné, protože schůdky byly na druhé straně.

Ocitl jsem se tváří v tvář doktoru Preiningerovi, zahodil pozvánku, vytáhl z kapsy rukavice a udeřil jimi tu ušlechtilou tvář. Trefil jsem špatně, zasáhl jsem oko, Preininger se za něj chytil a dětsky vzlykl. Podlipný vyhrkl: „Co si to...,“ a rychle couvl i s židlí. Udělal dobře. Ze všeho nejdůležitější byla teď rychlost a rovnováha. Opatrně, abych nespadl, jsem po hraně stupínku přešel podél stolu až k Bürgerovi. I on odsunul židli a hbitě vstal, bezpochyby poučen předchozí konfrontací. „Má revolver,“ zasípal k Meisterovi, ale ten zůstal sedět, měřil si mě studeným pohledem a nevzrušeně řekl: „Podívejme, hrabě Arco. Chcete nám na pořád škodit?“

„Vám ano,“ odpověděl jsem a vší silou ho rukavicemi zřekl – z levé i z pravé strany.

Do tohoto okamžiku snad bylo mé improvizované vystoupení efektivní. Jenomže Meister rány vydržel, ani se nehnul. Zasažená kůže mu začala nachovátnout. Čekali jsme na nevyhnutelné. V sále se zvedl povyk a já cítil, jak mě někdo pod stupínkem popadl za nohu a táhne mě dolů. Než mě několikery ruce strhly, přestal jsem ovládat plíce a průdušky a vyrazil ze sebe proud kašle. Jeho barva byla červená. Zkropil jsem Meisterovi hlavu a bílou náprsenku, zalykal se hlenem a nechal se pomalu stáhnout do kotle rozružených radních. Pak jsem ležel na podlaze hluboko pod stupínkem a cítil na tváři i těle dopadající rány, některé chabé, jiné tvrdé jako kamení. Vysoko nad sebou jsem v houštině paží uviděl bledý obličej Leopolda Meistera, který obešel stůl, seskočil ze stupínku a sklonil se nade mnou. Do vřavy, která kolem mě zuřila, pronesl zcela jasná čtyři slova: „Vyřešíme to jednou provždy.“ Když to říkal, usmíval se. Po tvářích mu stékala má vychrlená krev a v kapkách se mi vplývala do oděvu.

Poslední, co z těch pohnutých minut pamatuji, je obličej radního Štolla. Fialovomodrý čínský lampión, takhle pan stavitel vypadal. Jen prasknout. Tak jsem mu pomohl. Ve vyčerpávajícím vzepětí sil jsem skrčil nohy k břichu a co nejprudčeji je vykopl vzhůru. Podrážky polobotek narazily do lampiónu a roztrhly ho. Potom jsem ztratil vědomí.

* * *

Neležel jsem na nemocničním lůžku ani na vězeňské pryčně, ale ve své posteli. Nic mě nebolelo. U stolu seděl mladý holohlavý muž a něco psal. Byl to doktor Kubin. Posadil jsem se, natáhl ruce, zakroutil prsty. Nikde nic zlomeného. Osahal jsem si hlavu, měl jsem ji ovázanou, ale obličej se zdál být v jednom kuse. Lékař se po mně podíval a přišel si sednout na okraj postele.

„Oni mě nezabili?“ pokusil jsem se o živý tón. „Jak mi sluší modřiny, doktore?“

Zavrtěl hlavou. „Ztloukli vás, ale nikoli vážně. Zastavil je kolega Preininger a pan radní Meister. Řekli jim, kdo jste, a to je vystrašilo.“

„Přece jenom to ještě někdy zabírá. Co Bürger?“

„Nebyl jsem tam. Ale už se o tom incidentu vypráví po celé Praze.“

„Kolik je hodin?“

„Půl šesté.“

„Kdo mě sem dopravil?“

„Já nevím. Doběhla pro mě ta vaše schovanka, mezitím se o vás starala služka. Moc pěkná. Chci říci šikovná. Máte tržnou ránu na čele, nehlubokou, ale pořádnou. Dala vám na to obklad a ovázala to, já se pak na to musel podívat a aplikovat tinkturu. Musím uznat, že se o vás postarala dobře. Hotová vojenská ošetřovatelka.“

Bylo mi divné, že mě hlava vůbec nebolí. Doktor uhádl mé myšlenky a ukázal na řádku maličkých lahviček na stole. Byla v nich čirá tekutina.

„Tohle,“ podotkl Kubin, „sem osobně donesl váš lékárník. Když viděl, že máte bolesti, velmi se zaradoval. Víte, co řekl? Že vám ta substance pomůže z nejhoršího a vy ho už nebudete nenávidět. Zvláštní. Vy proti němu něco máte?“ Položil tu otázku tak, že jsem na ni nemusel odpovídat. Tak jsem to udělal nepřímo.

„Některé lidi je lépe držet v šachu, dokud to jen jde.“

Zasvěceně se pousmál. „Když myslíte. Na každý pád se ten morfin hodil, bylo to učiněné Boží seslání, protože já bych vám nikdy nemohl předepsat tak velké množství.“

„Říkal jste, že to zranění není vážné.“

„Je zcela bagatelní, pane hrabě, máte velice tvrdou lebku. Ale dusil jste se kašlem a na šatech jste měl krev. Vaše plíce jsou na tom špatně, dal jsem vám injekci a zaznamenal okamžité zklidnění. Tento lék, troufám si odhadnout, zabrání dalšímu kašli a chrlení krve na příštích deset, možná i dvacet dní, záleží samozřejmě na dávkování a progresi nemoci. Doporučuji však okamžitý odjezd do některého plicního sanatoria, než bude na jakoukoli léčbu pozdě. A teď se musím poroučet.“

Doktor Kubin odešel. Na jeho radu jsem zůstal v posteli, chtělo se mi spát. Byl to on, kdo mě probudil, když mi další den přišel dát morfinovou injekci a nakázal nadále ležet. Požádal jsem o poloviční dávku, protože mi narkotický účinek morfinu vadil, spal jsem příliš hluboce a před pro-

buzením jsem měl strašné sny. Prý jsem sténal, řekla mu Gita, ale já si teď nemohl vzpomenout, co se mi vlastně zdálo. S fantastickým hydrochlorem doktora Hofmana se ubohý morfin nemohl rovnat. Nevěděl jsem, který je den a která hodina, jenom jsem cítil, jak se mi opět klíží oči, když tu do ložnice přišla Berenika s Gitou. Neviděl jsem jim do tváře, obě měly ovázanou hlavu, jedna i druhá byla obalena nějakými špinavými hadry. Pod tou odpornou rouškou se obě smály. Přemlouval jsem doktora, který tam zase najednou byl, ať jim taky trochu píchne, že jsou nemocné a moc to potřebují. Ale Kubin, jehož lysá hlava se podezřele zvětšila, se špičatě usmíval a říkal, že to ať si nepřēju, aby si odmotaly obvaz, neboť by je to okamžitě zabilo – pokud je ovšem nechci zabít, dodal šeptem a začal se hihňat jako ony. Berenika s Gitou pak tančily a při tom tanci se začaly svlékat, doktor se k nim přidal, jeho hlava se pořád zvětšovala, a když se všichni tři obnažili, začal do žen šťouchat zduřelým pohlavím, což vzbudilo další zlomyslný smích a bezuzdné veselí. Někdo klepe, řekl jsem jim, ale točili se dokola na dvě dlaně nad zemí, jako na pouťovém kolotoči. Gita i Berenika měly napnuté a roztažené nohy a mezi těma nohama měl doktor Kubin vražené prsty, volal na mě, ať proboha nežárlím, že jenom vyšetřuje, a ženštiny pod obinadly do šíře rozvíraly ústa, sténaly a chechtaly se. Někdo chce vylomit dveře, volal jsem na ně a pak vstal z postele a šel otevřít, ale na chodbě ani na schodech nikdo nebyl. Sešel jsem dolů, schodiště bylo neuvěřitelně dlouhé, muselo vést až pod zem. Stanul jsem na dvorku pod obrovskou pavlačí, nebe přes ni vůbec nebylo vidět. U sloupu někdo stál. Černý klobouk, černý plášť, namísto tváře syrová červená hrouda. Otevřela se v ní díra. Zaslechl jsem slova: koukni, co mám. Postava shodila pytel, co nesla přes rameno, a rozvázala ho. Měla v něm tucet ženských hlav, mezi nimi se v černé krvi ztrácely i hlavy Gity a Bereniky. Za kolik? Za kolik koupíš? ptal se mě Masíčko a hlavy v pytli se zahihňaly.

„Probuďte se,“ říkal doktor Kubin naléhavě a dokonce mě pleskl po tváři. „Myslel jsem, že jste omdlel. Vy mi na to špatně reagujete, pane hrabě. Takhle to nepůjde.“

„Já už to nechci,“ hekal jsem z peřin, teď už při vědomí. Po obličejích mi stékal pot.

„Potřebuji zjistit přesné složení,“ řekl Kubin a začal malé lahvičky jednu po druhé strkat do brašny.

„Píchněte to mým děvčatům, buďte tak hodný. Udělá jim to dobře, podívejte, jak vypadají.“

Gita s Berenikou se opíraly o zeď vedle dveří, sinavé jako omítka kolem jejich hlav. Bylo na nich vidět, že zoufale potřebují po pilulce. Naříkaly jako svíčkové báby. Ale pilulky nebyly k mání.

„To nemůžu riskovat, pane hrabě, a víte to stejně dobře jako já. Nejsou nemocné. Budou to muset vydržet bez morfinu i tablet, stejně jako vy, přestože vy jste na tom o tolik hůř.“

Doktor slíbil, že přijde další den, a nakázal mi ležet. Když byl pryč, nařídil jsem Gitě, aby mi pomohla s oblékáním. Začala protestovat, že ji ani nehne, ale Berenika mi položila na postel čisté prádlo.

„Jdu si pro to, co je mé,“ oznámil jsem jim a soukal se do kalhot. Když jsem měl na zápěstí chronograf, na hlavě klobouk a na ramenou plášť, cítil jsem se o něco jistější. „Pokud se do rána nevrátím,“ promluvil jsem rezolutně, „vyhledejte náměstka policejního rady, jmenuje se Herrmann, a řekněte mu všechno, na co se bude ptát.“ Berenika přikývla, zatímco Gita zkřížila ruce na prsou a otočila se k oknu.

Zasunul jsem za opasek šermířský meč a schoval ho pod pláštěm. V kapse mě tížil nabitý revolver. Kam jet, jsem věděl, pamětliv toho, co mi řekl Richard Urzidil, když jsem byl v Pavlači na návštěvě. F. X. B. bydlí na Malé Straně, v budově nějaké záložny, nově postavené. To najdu.

Zatočila se mi hlava, zavrával jsem a Berenika mě obětavě podepřela.

„Vem si z ní příklad,“ řekl jsem Gitě a ta mě poslala do horoucích pekeln. A právě tam jsem měl namířeno. Z domu mě vyvedly společnými silami a na ulici mi zastavily drožku. Políbil jsem je obě na rozloučenou a nastoupil jsem.

Cestou k Malé Straně a přes most jsem přemýšlel, jak to vlastně u Bürgera udělám. Nechám se ohlásit? A když nebude doma? Nějak se tam musím dostat, to jediné mi bylo jasné. Doufal jsem, že nedojde na střelbu. Tentokrát by se mnou policie definitivně ztratila trpělivost.

Vysoká hranatá budova stála v místech, kde jsem pamatoval starobylé malostranské domky. Setmělo se před chvílí, záložna byla zavřená, v nejvyšším patře se svítilo. Dům měl dva vchody, oba zčásti prosklené. Jeden honosně ornamentální a opatřený kovanou mříží, za ním byly kanceláře, druhý skromnější, tudy se šlo k postrannímu schodišti. Zkusil jsem kliku, dveře byly na zámek. Rozhlédl jsem se, ulice skoro prázdná. A pak jsem provedl to, co umí každý zloděj. Počkal jsem, dokud se neobjeví fiakr, a za okamžik se přímo u domu mýjely dva. Pažbou Bürgerovy pistole jsem ťukl do dveřního skla, vylomil se trojúhelník dlouhý jako předloktí. Třesk zcela zanikl v lomozu vzdalujících se fiakrů. Opatrně jsem vsunul ruku do otvoru, nahmátl klíč a otočil jím. Dveře se nepohnuly. Byla tam ještě petlička, tu jsem odsunul a pak jsem měl cestu volnou.

Schodiště bylo setmělé a nepotkal jsem tu živou duši. Až nahoře, když jsem se blížil k poslední podestě, se v přítmí zvedl nějaký stín. Zastavil jsem se a vyčkával, on taky. Když si mé oči přivykly, rozeznal jsem, že ten člověk je kuriózně malý, stavěný mohutně, ale s dětsky krátkýma nohama a velkou ježatou hlavou. Stál napjatě, rukou se opíral o židli tak, jako by ji chtěl zvednout a hodit dolů.

„Co tady chceš?“ vyjelo z něj. V hlase měl vztek, strach ne.

„Tobě se říká Zátka, ne? Jsem hrabě Arco. Bürger mě čeká, můžeš mě ohlásit, Zátko.“

„To si nemyslím,“ opáčil. „Běž pryč, chlape, nebo budeš litovat.“

„Obávám se, že ne,“ řekl jsem a pomalu stoupal schod po schodu. Bylo mi divné, že nerozsvítil; snad počítal s výhodou příšeří. Pak nás dělilo sedm posledních stupňů. Skřet sáhl do kapsy a vyndal předmět, který připomínal velký hrachový lusk. Máchl rukou a z lusu se otevřela čepel nože. Hlasitě to cvaklo.

„Ještě krok a máš to v břiše, já s tím umím zacházet jako nikdo.“

„A já zase s tímhle.“ Vytáhl jsem z opasku meč, chytil se zábradlí a udělal šermířský výpad pravou nohou a ozbrojenou rukou, přímo vzhůru a dopředu. Špička meče se dotkla jeho krku. „Polož tu kudlu, než řeknu tři. Jinak bodnu. Jeden, dva...“

Nůž udeřil o podestu, odrazil se a doskákál po schodech až ke mně. Namířeným revolverem bych docílil téhož, ale s mečem v ruce je člověk vždycky smrti blíž.

„A teď, Zátko,“ řekl jsem, aniž bych oddálil špičatý hrot od skřetova krku, „mě zaved' za Bürgerem.“

Poslechl mě, a přece neposlechl. Když zaklepal na dveře a otevřel je, ten, kdo za nimi čekal usazen v koženém křesle, byl někdo jiný.

Listopad chvíli váhal, jestli má zůstat sedět, pak se přece jen zvedl. Doklátíl se k nám, vzal si trpaslíka stranou, něco mu pošeptal a poslal ho pryč. Nabídl mi k potřesení ruku, ale ani neočekával, že já mu podám svou. Obešel jsem ho a prohlížel si byt. Byl zařízen pohodlně, až náročně, jako podle katalogu. Tmavomodré závěsy na oknech byly roztažené, orientální koberce dýchaly novotou. Vše nedotčené, bez zrnka prachu. Jako by tady nikdo nebydlel. Posadil jsem se na židli z ohýbaného dřeva a meč položil na vyleštěný jídelní stůl.

„Kde je Bürger?“

Listopad mě obdařil svým nadrzle úlisným úsměvem. „Výhrůžky od vystěhovanejš, co se stěhovat nechtěli, znáte to. To se už nedalo brát na lehkou váhu. V poslední době bejvá pan radní na jednom hlídaným podnájmu. Až se vše uklidní, vrátí se sem.“

Nedat nic najevo, to bylo důležité. Chuť rozbít vitrínu s křišťálovými poháry jsem nechal odplynout. „Něco mi ukradl,“ řekl jsem klidně.

„Vy jemu taky.“

„Myslíte tu zbraň? Chtěl ji proti mně použít.“

„Přepadl jste ho v jeho kanceláři.“ Pořád ten úsměv. „Byl jsem podveden. Spolu s Meisterem zařadili můj dům na asanační seznam, přestože tam nepatřil.“

„A tak jste ho přišel rozsekat?“ Ukázal na meč na stole. „A víte, že k tomu dostanete příležitost?“

„Nerozumím.“

„Já o tom nemůžu mluvit, ale zastavte se nazítří u mého šéfa. Má pro vás takový překvapení.“

Zaskočilo mě to, váhal jsem. Potom jsem sebral meč ze stolu. „Chtěl jsem za ním jít. To se hodí.“

„Kvůli kamarádíkovi Weissovi? Ten je u nás v lochu a bude tam, dokud nezčerná.“

„To si nemyslím.“ Šel jsem ke dveřím, ale teď mě obloukem obešel Listopad a zastoupil mi cestu.

„Vy si ani neumíte představit,“ řekl už bez úsměvu, „jaký máte štěstí, že nedřepíte ve vězení s tím vaším Židem. Za to, co jste provedl v městský radě, by vás čekal soud a pár let ostrejch. To by mě zajímalo, jestli víte, komu vděčíte za svobodu?“

„Samozřejmě.“ Ukázal jsem prstem nahoru. „A vy?“ Zasmál se, v očích měl pomstyctivost a vztek. „Ne ne ne, pane hrabě, ten, kdo se za vás přimluvil, byl pan nejvyšší radní. Pan Meister.“

„Opravdu?“ řekl jsem na oko bez zájmu. Ale překvapilo mě to. „Proč by to dělal?“

„Myslím, že to brzy pochopíte. Myslím, že už zejtra. Určitě. Tak sbohem, pane hrabě. Hezky se na zejtřek vyspěte a sem už nikdy nechoďte.“

Pomalů jsem scházel po schodech. Přešel jsem most a vydal se ke Zlatnici, jestli by neměla něco podobného Hofmanovu zázraku, nebo jestli jí nezbylo něco z toho, co jsem jí ještě nedávno za dobrou cenu sám prodal.

Ten slavný podnik jsem nenašel. Na místě pohostinství zela jáma, kolem níž natáhli provázek. Opodál odpočíval železný bourací stroj. Okna domů, jež v okolí ještě stály, byla černá a vytlučená.

Od své návštěvy u F. X. B. jsem si sliboval mnohem víc. Ale dala mi aspoň naději, že všechno se brzy vyřeší jednou provždy.

Jako kdyby něco takového bylo možné.

XX

Přijatá výzva; Masíčko naposledy

Pozoroval jsem seschlé ruce, jako most sklenuté přes vrásky obličeje. Ignacia Herrmanna opustil pověstný klid, rozvaha mu ještě zůstala. Za žilkami prokvetlýma modrýma očima vyzařoval jakýsi suchý, zoufalý žár a ústa se v rozpacích neměla ke slovu. Čekal jsem v židli naproti němu. Připravil jsem se na všechno možné, i na to nejhorší, totiž že Soli ve vězení dostal zápal plic a umřel, ale co nakonec Herrmann řekl, mě neohromilo o nic méně. Měl jsem s tím počítat, protože spolu s kávou, kterou mi náměstek policejního rady nechal uvařit, byl na stůl položen kožený doktorský kufřík. Policajtovy dlaně ho bez zachvění otevřely a vytáhly na světlo Boží lahvičku plnou heroického prášku. A lahviček tam bylo aspoň dvacet. Bez váhání jsem odšrouboval víčko, vhodil si do krku umolousaně bílý koláček a kávou si spalil jazyk, patro i jícen, když jsem ho zapíjel.

Herrmann se pousmál a spustil.

„Říkal jsem si, že vám to svinstvo bude chybět. Já vím, je to lék. A mně je lhostejné, pane hrabě, čím se míníte trávit. Ne, teď mě nepřerušujte. Tentokrát nejde, jak byste se asi domníval, o Masíčka neboli o lotra a perverzního vraha, který si tak nechá říkat. A nejde ani o vašeho přítele za našimi mřížemi. Jde o vás. O vás a lidi, které jste urazil.

Vidím, že tušíte, jaké patálii se teď chci věnovat. To, co jste provedl v městské radě, bylo neslýchané, ale vcelku to zapadá do našich chaotických časů. Chápu, že jako šlechtic ztrácíte půdu pod nohama – a půda byla vaší doménou po celá staletí. Dnes jste však českému živlu lhostejní, a nezlobte se, když to říkám, pane hrabě. Jste mimo kategorie, nikdo s vámi nepočítá, a nebýt vašeho otce, měli bychom pro vás více pochopení a snad i soucitu. Četl jste Darwina? Podle toho vzdělaného

pána jste vymírající druh. Nejste nebezpeční, jste bohatí, i když, pokud vím, ani tohle pro vaši rodinu zrovna neplatí. Já vím, do vašich finančních trampot mi opravdu nic není. A je mi srdečně jedno, s kolika prostitutkami a židovskými nalezcími sdílíte domácnost. Jste tak neškodný, že nad vámi c. a k. policie mohla dobrotivě zavírat oči.

Lépe řečeno byl jste. Nevěřil jsem, že byste sdílel vlastenecký zápal svého otce, na to jste příliš velký lenoch a požitkář – bez urážky, prosím. A přece se v poslední době něco změnilo a moji lidé mi hlásí, že se začínáte radikalizovat. Přešel bych to, ze všech těch zpráv by si jeden myslel, že už vás dobře zná. Ale pak jste přišel na radnici a zachoval se tak hloupě. Proboha, proč jste to udělal? Zfackoval jste úředníky, kteří jen plnili svoji povinnost, o ten dům byste přišel tak jako tak, nakonec vám byla nabídnuta více než slušná kompenzace. A vy takhle. Jako nezralé, rozhněvané děcko. Dobrá. Stane se. Ale nikdy – a to myslím zcela vážně – nikdy by mě nenapadlo, a snad ani vás, že pomstychtivé děcko se objeví taky na druhé straně. A že vaše výzva bude s radostí přijata.“

„Prosím?“ Jeho poslední slova mě zmátla, ale byl v nich příslib čehosi uklidňujícího. V žilách mi proudila heroická krev, plíce fungovaly bez šelestů a obestřel mě úchvatný pocit, že svět konečně funguje tak, jak má – podle prastarých, i když nepsaných zákonů.

Herrmann mluvil dál. „Je obtížné to pojmout a ještě těžší se s tím smířit, tak mi to neztěžujte, protože já teď musím zapomenout, co jsem a co jsem byl celý svůj aktivní život – člověk hájící zákon tohoto státu. Mohl byste namítnout, že rakousko-uherskou monarchii vede císařpán, a měl byste pravdu, ale víte stejně dobře jako já, že skutečnou moc nemá dvůr, ale volená vláda. A stejně tak je tomu v královském městě Praze, pane hrabě. Urážky, násilí, buřičství, to vše by měl řešit soud. Já sám bych to tak rád viděl – vás před soudem – ha ha. Bohužel, bude to probíhat jinak.

Tak teď mě dobře poslouvejte, vy mstiteli pražských domkářů. F. X. Bürger na vás chtěl podat žalobu pro buřičství, urážku a fyzické napadení veřejných činitelů, přestože jeho jste, pokud je mi známo, těmi rukavicemi nezasáhl. Totéž chtěl udělat doktor Preininger a sta-

rosta Podlipný. Někdo další jim to však vymluvil. Ano – pan vicestaro-
sta Meister. Tento vysoce postavený muž s kontakty sahajícími až do
vlády se rozhodl přijmout tu veřejnou inzultaci jako výzvu – a oplácí ji
vyzváním na souboj. Nerozmluvil mu to ani jeho nadřízený. Dobré, ne?

Ted' už jste schopen boje, pokud mě neklame zrak. Opakuji vám te-
dy, Karle Adame hrabě Arco, že váš úder rukavicí pana Leopolda Meis-
tera smrtelně urazil. Souboj, pokud přijmete podmínky, bude samozře-
jmě tajný, to znamená proběhne s vědomím mým, ale nikoli s vědomím
policie. A proběhne zítra ráno v půl sedmé na Letenské pláni. Tak – řekl
jsem, co jsem říci musel, ale rozhodně mi to žádnou radost nedělá. Ted'
vaše otázky, prosím.“

Klid, mír, ospalá radost. Jak paradoxní. Cítil jsem se být vysoko nad
Herrmannem a vlastně jsem s ním už nepotřeboval mluvit. Aspoň ne
v tu chvíli. Vznášel jsem se v kouři své dýmky pod stropem, potáhl z ní,
zahvízdalo to, soudek hřál v dlani jako titěrná létající kamna. Zasmál
jsem se a spadl jsem zpátky do židle.

Herrmann mě pozoroval se zvednutým obočím a asi si říkal, jestli
před sebou nemá šílence. Zkusil jsem se soustředit a pak sám sebe pře-
kvapil dotazem. „Odkud máte ty prášky? Jsou to ty moje, že?“

„Ano. Odcizili vám je dva šupáci,“ odpověděl, a v mé hlavě se otázky
začaly řadit pěkně za sebou.

„Myslel jsem, že to byl Bürger.“

Na tohle neřekl nic, jenom zvedl koutek úst. Policejní mimika. Tak
jsem to zkusil jinak.

„Jestli chcete, abych opravdu přistoupil na tu šaškárnu, na duel s tím
uraženým paprikou, povězte mi pravdu.“

Tak snadno se Herrmann přinutit nedal. „Věděl jsem, že se bude
smlouvat, ale očekával jsem od vás jiné jednání.“

„A to?“

„Že budete chtít dostat z vězení Solomona Weisse.“

„To je samozřejmost. Ostatně jsem to považoval za důvod, proč jsem
tady. Že za to budete ode mě něco chtít. A já chci zase slyšet pravdu. Ti
dva lotři, ten hromotluk a Zátka, jsou Bürgerovi lidé?“

Herrmann ještě chvíli váhal, ale pak přikývl. „Najímá si je. Hlídadí mu ten nový byt, vylepují letáky.“

„Otravují lidi, vymáhají dluhy, sem tam někoho zbijí.“

„Přesně tak.“

„To jim policie toleruje?“

„Dlouho tolerovala i vás.“

„Už víte, kdo je Masíčko?“

„Ne. Od vraždy Otky Meyrinkové se po něm slehla zem.“

„Ani bych neřekl.“

„Pak víte víc než já.“

„Nevím. Kdo je Listopad?“

„Detektiv Listopad? Vždyť ho znáte.“

„Proč si ho tady držíte? Pokud má vyšetřovat mordy, jak je možné, že se míchá do politických záležitostí?“

„Patrně se teď dotýkáte aktivit starého pana hraběte.“

„Ano, můj otec se dal na vlastenčení, já to upřímně řečeno nechápu, ale dovedu to respektovat. Ten policejní zájem o něj je nepatřičný, můj otec Rakousku nijak neškodí.“

„Tím si nejsem tak jist, ale na tohle jsou tady jiní – třeba vámi zmíněný Listopad.“

„Proč ho nevyhodíte?“

Úsměv se teď objevil Herrmannovi jen v očích; ústa se trpce stáhla. „Ptáte se jako dítě. Já ho přece nemůžu vyhodit, pochopte to už. Je k nám nasazen, aby o pražské policii podával zprávy do Vídně. V podstatě je tady proto, aby dohlížel na chod pražské policie, na samotného policejního radu a samozřejmě i na mě.“

„Špicl špiclující policajty.“

„A neobvykle aktivní. On nemá žádný osobní život, žádnou ženu ani snoubenku, žádné snadno postižitelné neřesti jako holky nebo absint nebo opium. Vždyť víte, jak vypadá – jako hlupáček, co mu čouhá sláma z bot.“

„A přitom je to fízl tělem i duší.“

„Nic jiného nemá. Takoví lidé jsou pro systém velmi cenní.“

„Už nikdy ho nechci vidět.“

„Pokud přijmete Meisterovy podmínky, ještě ho uvidíte. Chce tomu soubouji přihlížet.“

„To snad ne. Copak mu to nemůžete zakázat?“

„Stojí za ním moc vídeňská, a tedy i zdejší.“

„Listopad má vazby na radnici? Na lidi v jejím vedení?“

Herrmann zpozorněl. „Vazby?“

„Majetek. Peníze. Službičky. Dělá pro ně něco?“

Zasmál se. „To nemusí.“

„Takže na ně něco ví? Je to tak? A když potřebuje, opatruje si od nich jiné informace na jiné lidi.“

„Možná.“ Poškrábal se na nose, což jsem považoval za přitakání. A tak jsem si zkusil zahádat.

„Pak nejspíš Listopad ví i to, kdo je Masíčko.“

Konečně se mi ho podařilo vyvést z míry. Celý se ošil a zaklonil se v židli. „Z čeho tak soudíte, hrabě?“

Ale já už jsem nepochyboval. „Začíná mi to dávat smysl. Pokud je Listopad špicl a provokatér s kontakty ve vedení města, musí znát Masíčkovu totožnost. Vraždy prostitutek mu nejsou lhostejné, naopak, moc se mu hodí. Protože za nimi stojí ti, kdo mají zájem na plošném zbourání Starého Města a Josefova.“

Herrmann se předklonil, v očích nehrané zaujetí. „Už vám rozumím. Masíčko je podle vás strašák na obyvatele, kteří se nechtějí vystěhovat?“

„Přesně tak. Staré židovské strašidlo. A vůbec nezáleží na tom, kolik Židů na Josefově zbylo. Vraždící monstrum udělá dojem na každého.“

„Dobrá hypotéza. Masíčko nemusí být jeden grázl pod maskou, není to duch ani zvrácený blázen, není to ani fanatický moralista se záští k prostitutkám. Je to nájemný vrah, který rozsévá v Praze hrůzu.“

„A zabíjí ve službách radních.“

„Uznávám, že se to musí radnici hodit.“

„A Listopad o tom ví.“

„Proto se pátrání nehýbalo z místa. Tak s tím bude teď konec.“

„Promiňte, pane Herrmanne, ale nejsem si tím tak jistý. Všechno to skončí, až skončí asanace, a pokud tady má Listopad své úkoly a vliv, nedovolí vám případ uzavřít... Co je vám?“

Herrmann náhle zpopelavěl a ztuhl. Jeho oči nemrkaly, v jeho tváři se nepohnul jediný sval. Myslel jsem, že ho trefil šlak. Vyskočil jsem ze židle a šel mu pomoci, ale náhle mě zastavil gestem ruky. Nalil jsem z karafy vodu, podal mu pohár a nabídl heroický prášek. Odmítl ho a otevřel okno, do kanceláře pronikl prašný vzduch a vzdálený lomoz bouracích strojů.

Pak ztěžka promluvil. „Ještě dnes předám policejnímu radovi písemnou rezignaci.“

„Nedělejte to. Meisterovy podmínky přijímám, ať jsou jakékoli. Pokud dá Bůh, některé věci se vyřeší jednou provždy.“

Starý muž přikývl, obešel stůl a podal mi ruku. „Tak dobře. Tuším, co mi odpovíte, ale zeptat se musím. Už znáte jméno svého sekundanta? Nespletu se, když budu předpokládat, že si zvolíte hraběte Arco-Zinneberg?“

„Bude to Solomon Weiss,“ odpověděl jsem a díval se, jak se Herrmannovi nedaří potlačit překvapení. „Můžu doufat,“ pohlédl jsem na hodinky, „že od dnešního poledne bude svobodným člověkem?“

„Smíte,“ přikývl a doprovodil mě ke dveřím. „A já zase doufám, hrabě,“ dodal nakonec, „upřímně doufám, že se nevidíme naposledy.“

* * *

Počkal jsem na Soliho před šatlavou. Když vyšel ven, byl celý zmačkaný a měl kruhy pod očima. Říkal, že skoro nejedl, ale že tam měl někdo karty, a tak se mu podařilo udělat dluh. Vzal jsem ho na oběd a vypověděl mu, co mi řekl Herrmann a co mě čeká, a Soliho statečný výraz potemněl. Chtěl na Meisterova sekundanta počkat V Pavlači se mnou a nenechal si to vymluvit. Když nás na dvorku domu uviděla Gita, ujala se Soliho téměř mateřsky a šla mu připravit koupel. Tělo měl pohublé, na žebrech se černala kulatá modřina s natrženým středem, vypadala jako zvířecí oko, které tělu narostlo ve vězení. Nechtěl o tom mluvit.

Gita mu přišla umýt záda a on ji štípl do stehna. Vylila mu na hlavu horkou vodu. Nechal jsem je tam a šel za Berenikou.

Seděla u nového klavíru, hudba zněla bezchybně, ale ona se pořád vracela k jednomu motivu. Když ho zopakovala popáté, zeptal jsem se, co hraje. Nevěděla o mně, vylekal jsem ji. „Lisztova nokturna,“ odsekla podrážděně, opřela se do kláves, až to zadunělo, ale hned ruce spustila do klína a s očima upřenýma na černý lak, kde se olivově snědá tvář bledě odrážela, řekla do ticha: „Jmenuje se to *Sny lásky*.“

Sklonil jsem se k ní a zezadu ji objal, neměla pod halenkou nic, jen svá malá hebká prsa, a tak jsem jí rozepjal čtyři knoflíčky a vsunul dlaně pod látku a na teplé hrudi naskočila husí kůže. Stiskla mi ruce a zvedla hlavu, líbali jsme se. Pak se mi vymanila z objetí a šla ke dveřím, ať počkám, že zamkne, ale já ji zastavil a posadil si ji na klín, opřel se jí hlavou o rameno a váhal, jestli to mám říct, a nakonec jsem to vyslovit musel: že můžu být zítra mrtvý, anebo mrzák, anebo dlouhodobě upoutaný na lůžko, že peníze, co dostanu od města za dům, už na ni a na Gitu nestihnu převést, ale že napíšu dopis otci, aby se o obě postaral, to znamená Gitu vzal na zámek do služby a Berenice zajistil zázemí, výchovu a vzdělání. Rozplakala se a já ji marně utěšoval. Pak jsem jí ukázal kabelu se zbylými lahvičkami. Prikázal jsem jí, že pokud nazítří nepřijdu domů, ať to s Gitou prodají a ať je ani nenapadne to ještě brát. Slíbila, že se toho netkne. Nevěděl jsem, jestli jí můžu důvěřovat. Aspoň že na Gitu jsem se mohl spolehnout.

Na dvorku jsme šermovali se Solim půl druhé hodiny, já Pachtou z Rájova, on kordem La Mouche, a šlo nám to jak se patří, přestože meč a kord se křížit nemají. Soli mě chválil, že jsem v dobré kondici a že mě ten dědek nemůže porazit.

Pak jsme si uvědomili, že z průjezdu nás někdo pozoruje a taky nás bezpochyby poslouchá. Ze tmy u přivřených dveří v bráně vyšel F. X. Bürger, v klobouku a černém kabátě. Usmíval se a nesl nějaký kufřík. Vypadal jako lékař, který opustil medicínu a za úplatu sem přišel provést černý potrat.

Řekl, že ho těší mě zase vidět. Soliho ignoroval, a tak jsem mu ho představil jako svého sekundanta. Ted' ho vzít na vědomí musel, protože sám se uvolil prokázat stejnou službu Meisterovi. Pozval jsem ho dál a dokonce mu nabídl občerstvení. Odmítl a řekl si o svůj revolver. Odvětil jsem, že mu ho vrátím až nazítří.

„Pak se tedy podívejte, pánové, na tyto zbraně, prosím.“ Otevřel na stole svůj kufřík a já už věděl, co uvidím. Na černém sametu uložené zbraně, jedna proti druhé. *Pistolas de duelo*, stálo na stříbrném štítku. Bürger se zasmál. „V případě použitých chladných zbraní by byl pan Meister v nevýhodě, jak jistě uznáte, a tak nabízí tento způsob. Předpokládám, že už jste někdy z pistole střílel?“

„Samozřejmě.“ Potěžkal jsem zbraně. Byly jednoranné, poměrně těžké, dlouhé jako předloktí. Identická dvojčata. „Zacházet s tímhle je hračka.“

„Tak mi je prosím zase vraťte,“ uskříplo Bürgerovi z koutku úst, jako by se bál, že ho připravím o další palnou zbraň.

Položil jsem je zpátky do kufříku. „Myslím, že mi budou vyhovovat.“

„Pan radní Meister vám zítra nabídne první volbu on si vezme tu zbývající.“

„Takže to je pro dnešek všechno,“ podotkl Soli a Bürger se po něm otočil, jako by úplně zapomněl na jeho přítomnost a na to, že by měl jednat nejen se mnou: ale především s ním.

„Téměř. Přivedeme si, když dovolíte, jednoho svědka a jednoho lékaře. Totožnost svědka není důležitá, lékařem bude doktor Preininger. Souhlasíte?“

Soli pokrčil rameny. „Akorát že my žádnýho svědka nepotřebujeme.“

„To už je jenom na vás.“ Bürger se uklonil, jako když nůžkami stříhne. „V půl sedmé za altánem na Letenské pláni. Upozorňuji předem, že lanovka nebude v tak časnou ranní hodinu v provozu.“

„V půl sedmý ráno je ještě tma jako v pytli,“ poznamenal Soli. „Nešlo by to posunout aspoň o půl hodiny?“

„Tma, milý pane,“ poznamenal Bürger kousavě, „může být při duelu požehnáním. Jde přece o to, aby souboj proběhl, a není nutné prolévat zbytečnou krev.“

„Já budu mířit na tělo,“ řekl jsem a on ke mně obrátil svou podlouhlou tvář. V černých očích měl tmu.

„Pan Meister taky, tím si buďte jist,“ řekl a s kufříkem v ruce odešel.

„Když vyhraješ, seberou nás, já policajtům nevěřím,“ řekl Soli a pozvedl proti světlu skleničku s kořalkou.

„Myslím, že ne,“ zavrtěl jsem hlavou a přitůkl si s ním. Pak jsem ho vyprovodil k bráně. Seřídili jsme si hodinky. Předal jsem mu Bürgerův revolver do opatrování, pochopil a kývl. Dohodli jsme se, že mě tu vyvedne přesně v šest.

Vrátil jsem se. Do večera se v domě téměř nemluvalo, Berenika s Gitou říkaly jen to nejnutnější a připravily mi společnými silami nádhernou večeři, kachnu pečenou s bramborami, zázvorem a švestkami. Ze sklepa přinesly Château Latour ročník 1872, dárek od mamá k pětadvacátým narozeninám, určený k vypití v den mé svatby.

Otevřel jsem láhev a nechal ji stát, během večeře jsem se vína nedotkl. Dívky seděly se mnou u stolu, podělil jsem je masem a tvrdil jim, že jsem nic lepšího v životě nejedl, což nebyla pravda, kachna měla navlhlou kůrku, byla cítit jalovcem a potřebovala dosolit, ale obě se tvářily, že mi věří. Potom mi nalily do vysoké sklenice a sledovaly, jestli mi víno chutná. A já si mohl dovolit dar upřímnosti: nic lepšího jsem v životě nepil. Pak jsem řekl Gitě, ať přinese ještě dva poháry, ale nechtěla poslechnout, je to přece moje a ona to nedovede ocenit, a tak jsem se obrátil na Bereniku, jejíž dychtivé oči přílišné přesvědčování nepotřebovaly. Přinesla sklenice a já se o víno rozdělil, Berenika se napila moc rychle a celá červená se omlouvala, to Gita ucucávala s grácií, než mi došlo, že mě napodobuje – stopku držela mezi palcem a dvěma prsty, přesně jako já strkala do poháru nos, špulila rty a vydávala směšné zvuky. Pak opatrně postavila pohár na stůl, skácela se ze židle a řekla: „Božský. Teď už můžu klidně zhebnout.“ Obě se smály a já z nich měl radost.

Vypili jsme ještě jinou láhev, ale víno už mohlo být jenom horší. Kladl jsem děvčatům na srdce, že se potřebuju pořádně vyspat, ale už od večere bylo jasné, jak to dopadne. Vzal jsem si pilulku pro heroické snění a dívky naříkaly, že jsou příšerně nervózní a že chtějí taky, tak jsem jim rozpůlil jednu dohromady, pak jsem šel do postele a ony za mnou, svlékat jsem se nemusel, udělaly to za mě, a když jsem stál v chladné ložnici nahý, položily mě na postel a zahřívaly mě každá z jedné strany, Gita zleva a Berenika zprava.

Něco mě napadlo. Sňal jsem ze zdi křížek a předal ho Berenice, ať nám jím požehná. Nevěděla, jak se to dělá, ale zkusila to: míchala křížkem jako vařečkou a já pod tím znamením Gitu políbil. Pak jsem jí křížek předal, ať taky ona zkusí požehnání, a dlouze se líbal s Berenikou.

Potom jsme spali. Probral jsem se uprostřed noci, byl jsem klidný a vzrušený zároveň, dívky oddechovaly po obou mých bocích a já nevěděl, kterou z nich si vzít dřív. A už jsem to nestihl. Zdola se ozval zvuk, jako by někdo zavadil o židli.

Ležel jsem bez hnutí, potom jsem se vysoukal z postele a u okna zašilhal na hodinky, bylo půl třetí. Šoupnutí židlí zaznělo z kuchyně znova a já věděl, že musím dolů.

Navlékl jsem si spodky, vyzbrojil se Pachtou z Rájova a co nejtišeji sešlapal bosýma nohama schody. Nevrzl ani jediný.

Uprostřed kuchyně byla tma ještě temnější než v koutech a pod schody – podle té tmy jsem ho poznal. Stál nehybně jako socha. Měl široký klobouk, sedící o hlavu výš, než je u muže obvyklé, a černý plášť, který vypadal jako mohutný sokl splývající se sochou. Dveře na dvorek byly na půl paže otevřené, otvorem proudil do místnosti čerstvý vzduch.

Kleinfleisch mlčel, flákotu namísto obličejů jsem neviděl, ale měl jsem dojem, že ji cítím: nakyslý pach čerstvě seřízlé odkrvené tkáně.

Věděl o mně, tak jako já o něm. Chtěl jsem ho obejít, aby stál proti řidší temnotě kolem dveří. Zašustění pláště mě zastavilo, patrně to pochopil a udělal úkrok stranou, protože lichoběžník šera ve dveřích zůstával prázdný.

Stáli jsme tam proti sobě dlouho, začaly mi dřevěnět nohy a taky mě na dlažbě pořádně zábyly. Čekal jsem, že zahlédnu zátřpyt nože, pak bych šel mečem přesně tam, a pokud nezasáhnou paži, alespoň vykryju bodnutí.

Kdyby to trvalo ještě chvíli, nohy by mi ztuhly úplně, a pak, jak jsem se obával, bych měl na svědomí dva lidské životy o patro výš. To jsem nesměl dopustit.

„Kterou jdeš zabít?“ oslovil jsem ho.

Temnota zaváhala; jako bych zahlédl, jak kloní hlavu ke straně. Pak opět ten nakyslý závan. Možná že zavrtěl hlavou. Na každý pád promluvil.

„Žádnou.“

Bylo to šeptem, hlasem šedivé barvy, a přece mi z toho tónu zatančily po šíji jehly, z nichž jedna pronikla až dolů k srdci.

„Jdeš tedy pro mě,“ řekl jsem nesrozumitelně a musel to zopakovat, protože jazyk se lepil na patro. Dýchal jsem ústy a snažil se uklidnit rozehvěnění. Věděl jsem, že teď přijde útok. Bude to úder černého blesku.

„Prosím, braň se,“ šeptl Masíčko a já překvapením nad znělejší tónem hlasu ztratil pozornost. Něco mě tvrdě udeřilo do ramene a pravé tváře, byla to židle vyrvaná ze tmy a mrštěná proti mně nazdařbůh, mohla zasáhnout hůř, ale i líp, tohle jsem ustál a byl ve střehu už v okamžiku, kdy židle zarachotila o příborník.

Padl jsem do strany na levou nohu a levačkou máchl po židli, ale našel ji. Jazykem jsem si přejel po zubech na pravé straně, naštěstí tam byly, a pravé oko, v němž mě bolelo, snad taky ještě bude vidět, i když teď jsem se díval leda do tmy, a ani nos zlomený nebyl. Pak přišel druhý útok, skrčil jsem se a cítil, jak se nade mnou prohnila černá masa, vedená jasně se blýskající čepelí. Provedl jsem násek zpod příč a roztál leda noc, podle poryvu vzduchu se útočník otočil a jeho plášť zavířil za ním. Nůž opět zmizel, což znamenalo jediné: že je obrácen přímo proti mně. Odsekl jsem naslepo jednou a podruhé, střetl se s těžkou látkou pláště a horko těžko zachránil meč, který mi málem vypadl z ruky. Pak přišel další Kleinfleischův výpad, nebezpečný, ale příliš těžkopádný.

Vrazil do mě ramenem, ztratil jsem balanc a padl na zem, hned nato škrábla čepel nože o dlaždici, svezla se po ní až k mému krku a já se jí vysmekl z cesty. Chytil jsem se desky stolu, vyskočil na nohy a postavil se do střehu, meč šikmo zvednutý do výše čela. Před sebou jsem měl šeravý lichoběžník dveřního otvoru – vypadal jako obrys vztyčené rakve. A ten obrys teď konečně zastřela tma, zvedající se z podlahy. Klobouk seděl křivě, pod ním ztěžka a kysele oddychovalo maso. Obrátil jsem pěst pro úder svrchu, udělal dva krátké krůčky a provedl výpad s bodnutím do prostřed těla. Okamžitě jsem zbraň stáhl a vrátil se na post.

Kleinfleisch vzdychl, čepel jeho nože se opět zaleskla, ale vzápětí zmizela v záhybech pláště. Klobouk se zakymácel, stín vyplnil dveře a otevřel je dokořán, zastřel noc venku a pak se v ní ztratil.

Mohl jsem se hnát za ním a dorazit ho, ale vzpomínka na hlas, kterým mě oslovil, mi to zakázala.

Rozsvítil jsem lampu a nesl ji ven, na čepeli meče se černala krev. Prohlédl jsem zámek dveří, vyšel jsem na dvorek. Byl prázdný, stejně jako pavlač. Zámek dvířek v bráně byl neporušený, stejně jako ten domovní.

Paklíčem si posledně otevřeli dva Bürgerovi pohůnci, ti vymahači dluhů. Velký by mohl odpovídat Masičkově mohutné postavě. Ale šepot „braň se, prosím,“ který mi dál zněl v hlavě, tu domněnku vyvracel.

Zamkl jsem, ale nějaké barikádování jsem nechal být. Nebylo pravděpodobné, že se Masičko vrátí. Zraněn byl fatálně, o tom jsem nepochyboval, meč pronikl do těla na dobré dvě dlaně.

Pečlivě jsem zbraň očistil a připravil si ho spolu s kordem na ráno. V souboji se mělo střílet, ale mít chladnou ocel v záloze jsem nyní považoval za nutnost.

Bylo to v té černé předsoubojové noci zcela jasné. K duelu by nedošlo, kdyby drzoun, ten troufalý náfuka, který fackoval úředníky rukavicí, byl krátce před střetem zákeřně zavražděn.

Do rána jsem seděl v kuchyni a pil mléko smíchané s kořalkou. Obě dívky, které lomoz v kuchyni vyburcoval ze spánku a notně vyděsil, tam při svíčkách a za praskání ohně v kamnech bděly se mnou.

XXI

Pražský souboj; Maniho druhá zpověď

Dívám se, jak dějiny pádí kolem. Nechávám je jít, co s nimi jiného. A potom se naskytne okamžik, kdy lze něco udělat. Zasáhnout do nich. Mně se to v zúženém čase posledních měsíců povedlo několikrát. Udělal jsem víc než za celý svůj dosavadní život. Byl jsem připraven všechno čestně ukončit – a ještě mít pocit z dobře vykonaného díla.

Přesně v šest hodin zastavila drožka před branou domu V Pavlači, stál jsem v průjezdu a kouřil dýmku, meč a kord zabalené v šále a schované pod starým kajzrrokem. Soli byl stejně nevyspalý jako já. Když jsem si sednul naproti němu a bryčka se rozjela, řekl, že vypadám, jako bych celou noc provozoval anglický box. Vyprávěl jsem mu o Kleinfleischovi a on tiše hvízdal. Vyjádřil názor, že židovské strašidlo nenápadně chcípne někde na břehu Vltavy a nikdo o něm už neuslyší.

Jeli jsme přes most, svítání setrvávalo u příslibu, obloha byla zatažená a studená mlha nad řekou věstila déšť. Bylo mi zima, kabát hřál jenom málo a pod ním jsem neměl vestu, jen vlněnou šedou košili, která v případě prolité krve nic neukáže a hodně vypije. Bolela mě hlava a obličej, pod okem jsem měl modřinu přes celou pravou tvář, otekl mi nos. Studené oblaky s octem mi jenom přihořšily, hlen v dutinách ztuhl a vytvořil tvrdou neprostupnou masu, která bránila dýchání. Ale Gitě jsem za ty oblaky políbil ruku. Nakonec došlo na další Hofmanův prášek a teď se mi nejvíc ze všeho chtělo spát.

Na hladinu řeky se snesly tři labutě, podivil jsem se, že jedna je černá, ale Soli opáčil, že to se mi jenom zdá. Stáhl jsem okénko, abych na ni líp viděl, ale byli jsme už za mostem, odbočili podél stráně a po chvíli zastavili u lanovky. Na druhém břehu se černalo Židovské město a Petrská čtvrť, z komínů nad střechami stoupal kouř a v nakloněných sloupech

splýval do oblaku zvolna se sunoucího nízkým nebem. Rybáři na Vltavě si lucernami svítili na snídani, přes okraj jedné z pramic zazářil do šera něčí zadek. Odvrátil jsem se a zvedl hlavu ke svahu, nad nímž se prostírala Letenská pláň. Vozka zastavil koně.

„Mohli jsme to objet,“ řekl Soli, ale já už jsem po pěšině spěchal do stráně, jako bych mohl urychlit čas. Hodinky sdělovaly, že zbývá ještě deset minut. Hnali jsme se do kopce, jako bychom s někým soutěžili, kdo bude na Letné první. Ale když jsme stanuli nahoře – hodinky ukazovaly šest dvacet tři – uviděli jsme u stanice lanovky poblíž altánu víc stínů, než se nám mohlo líbit.

Jeden se odlepil od skupinky a plul k nám, za ním druhý. Ze tmy se ostříly tvary. Zkoušel jsem odhadnout situaci a oddychovat jen tiše, zato Soli funěl na celé kolo. Ten výstup nás náležitě zahřál.

Bürger mě pozdravil a Soliho se zeptal, jestli je všechno podle ujednání a nic jsme si nerozmysleli. Ujistili jsme ho, že jsme připraveni vykonat dohodnuté.

Bürger se pousmál, tak je to podle něj nejlepší. Za ním se vynořil Justus Preininger, ve tváři tragický výraz, jako by se nechystal souboj, ale rovnou funus. Potřásl nám rukou a řekl, že proti mně nic nemá a chápe, že sentimentálně naladění lidé mohou brát asanaci Prahy jako útok na svoje hájemství a že mi ten rukavicový políček na radnici dávno odpustil. Nebyl jsem si jist, co mu na to mám říct, a Soli mu pro jistotu se smeknutým kloboukem poděkoval. Hlavní městský lékař vypadal, jako by se mu alespoň trochu ulevilo. Nabídl nám z dvou čutor a kovových kalíšků vodu a slivovici. Napili jsme se na jeho zdraví, on zase na souboj bez krveprolití. Soli mu čutoru se slivovicí nevrátil.

Opakoval jsem Bürgerovi, že do vzduchu střílet nebudu. Opáčil, že ani pan Meister to nemá v úmyslu. Potom si zkontroloval zlaté cibule, já svoje malé hodinky. Bylo za minutu půl sedmé.

„Přikročíme tedy k věci?“ zeptal se Bürger a Soli ho vyzval, ať nás zavede na místo duelu. Následovali jsme ho, nejprve Soli, pak já, nakonec Preininger. Už za chůze jsem si sundal klobouk a dlouhý kabát a obojí předal Solimu tak, aby nebylo patrné, co šatstvo skrývá. Kráčeli

jsme po štěrkové cestě k mlčenlivým postavám mezi altánem a stanicí lanovky.

Zastavil jsem se před Meisterem a kývl, on udělal totéž. Tvář měl bez výrazu. Člověk, s kterým tam stál a doposud se bavil, byl detektiv Listopad. Ten se pokusil o jakousi dvojitou úklonu hlavy i trupu – „Pane hrabě...“ – a vyšlo mu z toho cosi směšného. Potom se narovnal a zpříma pohlédl na můj kabát v Soliho rukách. „Nejsem tady z titulu policie,“ řekl, „prostě si z mé přítomnosti neračte dělat hlavu.“

„A on?“ ukázal jsem na hromotluka, který postával u křoví. Byl to jeden z vymahačů dluhů, ten lepič letáků, co napadl moji Gitu. Obličej měl ve stínu, ale poznat byl podle medvědí postavy a bachraté lysé hlavy cirkusového lamželeza. Pokuřoval z malé porcelánové fajfky, která se k němu nehodila. A nehodila se k němu ani maska Masíčka, kterou jsem mu s váháním přisuzoval. Po tom nočním zranění by se těžko udržel na nohou.

„Kdyby bylo zapotřebí převézt někoho do špitálu, jak jistě chápete...“ pospíšil si Preininger a ukázal na dlouhý krytý čtyřkolák s dvěma hubenými koňmi. „Já sám mohu poskytnout jen základní ošetření.“

„Začněme,“ řekl jsem a Meister náhle ztratil svůj klid.

„Ano,“ přitakal velmi tiše a jakoby znechuceně, „ať už to máme za sebou.“

„Pak vás oba dva musím jako lékař a humanista vyzvat,“ promluvil doktor Preininger, „abyste projevili velkorysost a naposledy –“

„Mlčte!“ okřikl ho Bürger. „Nechtějí se usmířit, budou se bít, tak přikročme k věci.“

„Jen prosím o chvíli strpení, omlouvám se, ale naléhavá potřeba...“

Odběhl za křoví a my, obrácení tvářemi k městu, trpělivě čekali. „Není vám náhodou zima, pane hrabě?“ přitočil se Listopad. „Ten kabát jste si sundal trochu předčasně.“

„Jsem zvyklý bít se v košili.“ Což nebyla pravda.

„Ale tohle nebude žádné přihloupělé šermování, bude se střílet, to vám snad řekli?“ vyjel na mě Meister zbytečně zprudka. Potom si strhl klobouk a plášť, jako by hořel netrpělivostí.

Preininger se vrátil a odkašlal si. „No to je dost,“ ucedil Bürger. „Podmínky jsou samozřejmě dohodnuty od včerejšího dne.“ Sehnul se pro kufřík stojící na schůdku altánu a otevřel ho.

„Tak dělejte, Arco,“ ukázal Meister na pistole. „Vybírejte. A žádný strach, mladíku – jsou nachlup stejné.“

Měl jsem teď dojem, že na mě mluví jak na podřízeného magistrát-ního úředníka, a na kratičkou chvíli jsem zatoužil inzultovat ho zno-vu, tentokrát holou dlaní.

Listopad to na mě poznal. Zrovna on. „Dejte ji radši mně, pane hra-bě,“ usmál se zaťatými zuby, „já klidně snesu druhou.“

Možná proto je tady, napadlo mě. Pokud mě Meister zastřelí, bude to i jeho satisfakce za onen políček před policejním ředitelstvím.

Soli ověřil, jestli jsou zbraně nabitě a řádně vyčištěné, pak kývl. Sáhl jsem po té, kterou jsem měl blíž a pažbou k sobě, Meister udělal s dru-hou pistolí totéž.

„Postavte se patnáct kroků naproti mně,“ ukázal Bürger Solimu. Což bylo zvláštní.

„Nemají sekundanti stát vedle sebe?“ podotkl jsem. „To jenom pro formu.“

Ale Soli mi sevřel rameno, odpočítal příslušnou vzdálenost a otočil se.

„Nyní se...,“ oslovil Bürger mě a Meistera, „nyní se obraťte k sobě zády, s pistolí zvednutou ve výši obličeje. Tak.“ Provedli jsme, co nám nařídil. „Zůstaňte, tak jak jste, prosím, a já se nyní vzdálím na patnáct kroků, čelem proti druhému sekundantovi.“ Počkali jsme, až si to od-krokuje. Měli jsme se dotýkat zády, ale to pomyšlení mi bylo odporné, a Meisterovi asi taky.

Cítil jsem, jak dýchá, jak se potí.

Musel jsem se nad sebou pousmát. Čekám tady na osudnou ránu s pistolí v ruce a předstírám, že nevím, kdo s maskou masa na tváři zabíjel pražské prostitutky, kdo ohrožoval mě a mé milované.

Věděl jsem, kdo to je, od této noci. Jenom jsem netušil, jak to mohl dokázat.

Políbil jsem zdviženou zbraň a podíval jsem se na hodinky. Tři čtvrtě na sedm. V tom kratičkém okamžiku jsem si přál, aby to tajemství odešlo do hrobu se mnou. Zkusil jsem nasadit do očnice monokl, ale otok tváře to nedovolil. Musel jsem se té směle zasmát.

„A teď, pánové,“ zahalekal Bürger z bezpečné vzdálenosti sekundantů, „až začnu počítat, uděláte každý patnáct kroků, otočíte se, namíříte a vypálíte podle vlastní úvahy. Nuže... Vykročte, prosím – právě teď! Jedna...“

Udělal jsem první krok – „dvě“ – udělal jsem druhý a časné ráno mě zamrazilo v zádech. „Tři.“ Představil jsem si, jak vypadáme shora, a došlo mi, že sekundanti stojí ve stejné pozici jako duelanti. Čtyři ve stejném znamení kříže. „Pět.“ Znova mě zamrazilo. „Sedm.“ Bylo mi najednou smutno. Přál jsem si, abych se mýlil, aby to přece jen byla čestná záležitost. „Jedenáct.“ A poslal jsem – já, nedobrý šlechtic – svou prosbu Tam.

„Třináct.“

K Bohu.

„Čtrnáct.“

Jen ať to Soli neodsákáče.

„Patnáct!“

Učinil jsem patnáctý krok a obrátil se. Meister byl rychlejší, už byl otočený a mířil. Zkontroloval jsem ve vteřině, kde jsou ostatní. Listopad stál nejdál, hned vedle povozu, a mnul si bradu jakoby v zamyšlení. Plešatý pořez čekal vlevo, pár metrů za Solim, to bylo špatné. Bürger zůstával na svém místě, strnulý a v mírném předklonu, jako by sveřepě vzdoroval neviditelné fujavici. Přitom se nepohnula větvička. Bolela mě pravá tvář, celá hlava, pravá strana krku a rameno. Vše bylo lehce rozostřené.

Vesmír se vpil do lesklé tmavé hlavně. Chystal se skončit a začít v jednom jediném výstřelu.

„Život mě vlastně baví,“ řekl jsem v duchu a pomalu stlačoval ukazovákem spoušť. To je dobré vědět. Byl jsem sám sebou – a byl jsem spokojen.

Ozval se výstřel.

Nebyl jsem mrtvý, bolest zůstávala, v hlavě, známá a tupá. Ale nebyl to Meister, kdo střílel. A nebyl jsem to ani já. Můj sok na mě mířil nabitou zbraní, tak jako já na něho. Spustil jsem pistoli, levačkou jsem sáhl do pravé kapsy, vyndal monokulár a se zasyknutím ho vpravil do vzdorujícího, bolestí pulsujícího obličeje.

Rázem byla scéna příšerně jasná. Soli zavrával a upadl, Bürger právě sklonil prodlouženou ruku, z níž se modravě kouřilo. Meister naproti mně, s jedním okem přivřeným, se zasmál a zmáčkl. Ale takhle nějak by střílel syfilitik v pokročilém stadiu třesavky; byl příliš rozčilený. Ve větvích stromu za mými zády to šustlo, na trávu se snesla sprška listů. Bylo po souboji, přestože střelba teď byla na mně.

Protože já jsem teď musel zaměřit nikoli Meistera, nýbrž Bürgera. Ten to pochopil téměř včas.

Jako dva panáčky na pérko obrátili jsme se proti sobě, on zvedl zbraň, ta moje už si ho našla a konečně pustila uzdičku úderníku. Zásah Bürgera otočil, škulb jím jako provázek pimprletem a odhodil ho stranou. V pádu vystřelil i on, ale rána šla někam přes okraj kopce a neuškodila víc než plivanec.

Chvátal jsem k Solimu, který postřelen ležel v trávě a kutil něco s mým kabátem. Dával jsem pozor na Bürgera, svíjel se v trávě a brečel jako dítě, teď už nejspíš stejně neškodný. Ale někdo se mezi mě a mého přítele dostal: ze střechy altánu seskočil skrček a tak jako opice, jež přesně ví, co má dělat, aby dostala burák, hnál se po Solim s napřaženou hispánskou kudlou, za kterou by se ani Masíčko nestyděl.

Věděl jsem, že ho nedoběhnu, a přece jsem se o to pokusil. Soli byl naštěstí živý a při smyslech, vytáhl z kapsy Bürgerův revolver a vleže, s jednou rukou kolem pažby a ukazovákem na spoušti, s druhou rukou natahující kohoutek vypálil třikrát rychle za sebou a trefil se pokaždé – Zátka mu dopadl k nohám, obličej i nůž zapíchlé v hlíně.

Přeskočil jsem ho a poklekl u Soliho, krvácel vpravo na hrudi a vyděšeným hlasem, jaký jsem u něj nikdy neslyšel, řekl: „Je jich strašně moc, Adi. Zvorali jsme to.“

Podal mi kabát a já z něho vylovil „mušku“ i Pachtu z Rájova. Kord v levé a meč v pravé ruce. Bürgerův revolver, z něhož Soli střílel po Zátkovi, jsem mu ponechal.

Protivníci byli opravdu v přesile, měli jsme štěstí v tom, že chladných a palných zbraní tu bylo vyrovnaně, ale vše ostatní bylo špatně.

Meister se skláněl k naříkajícímu Bürgerovi, ze stínů u křovin pomalu přicházel k Solimu holohlavec a v ruce si nesl perořízek, a mně někdo přiložil ke spánku studenou hlaveň.

Bodl jsem za sebe, do míst, kde jsem tušil bít zoufalé srdce, a trefil jsem špekátý bok. Doktor Preininger upustil dvourannou dámskou pistolku a zakvíčel jako špatně píchnutý čuník. Sekl jsem po něm mečem a rozpůlil mu rameno, zapištěl fistulkou na celou Letnou a dal se na útěk. Nechal jsem ho být a vykročil proti plešatci, který byl tak zaujat snadnou kořistí – Solim, jenž o něm nevěděl –, že nedovedl vnímat nic jiného. Přiběhl jsem k němu ze strany, kordem mu propíchl krk, až čepel vylezla na druhé straně, a pak jsem zbraň prudce, tak jako páku parního stroje, zkroutil dokola podle svislé osy. Vaz se mu zlomil společně s kordem, železo zůstalo v něm.

A já si to vyčetl: zemřeli ti všiváci příliš rychle, ani jsem jim nestihl říct, že na své ženy a na svůj dům si sahat nenechám.

Rozhlédl jsem se. Krácel ke mně Meister s rukou napřaženou, v ní palné železo, co odebral svému poskokovi. Bylo nasnadě, že Bürger si hravě opatří druhý revolver. Ted' tiše dodělával opodál, ale jeho pán mě měl na mušce a můj meč byl na něho krátký. Zůstal stát pět kroků ode mě a jeho tvář se rozzářila vítězstvím. Pohlédl jsem na Soliho. Ležel ted' bez vlády a bez vědomí, s červeným flekem na vestě.

Podíval jsem se tam, kde stál předtím Listopad. A uviděl jsem ho. Příkrčený za kmenem stromu se díval, jak končí jeden příběh. V jeho očích byla lhостejnost – k životu, k světu, ke všemu kromě sebe a tomu, kdo ho platí a úkoluje.

Třeskl výstřel a já se podivil, že žiju tak dlouho, abych se mohl dál dívat katovi do očí.

Už měl jen jedno – to druhé uniklo, stočené vzhůru. Nebyl tam nos ani ústa, snad jenom brada a čelo a uši, to, co po nich zbylo, co nezmizelo v černé, jako dlaň velké díře uprostřed obličeje.

Meister se sesul k zemi, revolver svírala mrtvola. Z křoví vystoupil elegantní mladý muž ve světlém obleku a s loveckou flintou hozenou přes ruku. Oprášil se a nadzvedl šedý klobouk, navlas takový, jaký nosím já. Hejsek si ho posadil na hlavu šikmo, drže a s úsměvem.

„Bylo mi ctí, hrabě,“ řekl zvesela, potom se podíval šikmo za mě, tam, kde stál Listopad, zdvihl směrem k němu ukazovák a malíček a se spokojeným výrazem si šel po svých. „Pozdravujte ode mě tatínka,“ řekl přes rameno a zmizel za stanicí lanovky.

Znal jsem ho, přestože jsme se viděli jedinkrát. Byl to ten učitel jízdy od Chuchle, ten mladý frajer, co se točil kolem Heleny Tauferové a pak se vypařil, když se jí začal dvořit Mani.

Nezavolał jsem na něj. Ani jsem mu nepoděkoval. Nerozuměl jsem ničemu – nechtěl jsem rozumět.

Bürger sípal jako v záchvatu záduchy, střela mu roztrhla plíce, byl bílý jako smrt, chtěl se jí v poslední chvíli podobat. Nevnímal mě, nevnímal už nic, leda noc, která se neprobere k ránu.

Ty nejhorší věci se dějí v osamění. Tak jako už jednou, vložil jsem mu do pootevřených úst heroickou pilulku a násilím stiskl čelisti k sobě. Pak jsem se narovnal, přehodil si v ruce meč a probodl zrádné srdce.

Vrátil jsem se k Solimu. Jeho zranění nebylo fatální – aspoň zatím. Krvácel hodně, kulka zůstala někde pod žebry či v podpaží, ale levačkou si zdatně přihýbal z Preiningerovy placaté láhve. Zvedl jsem ho a vedl ke čtyřkolovému vozu.

„To měl bejt souboj? No to by se jeden radši oběsil,“ opakoval dokoła a oběma se nám podlamovaly nohy.

Pak už nemohl jít, tak jsem ho vzal do náruče, posadil na okraj povozu a odhrnul plachtu.

Uvnitř už někdo ležel. Soli zachytil můj výraz a podíval se tam – a pak ze sebe vychrlil dlouhé a vydatné zaklení v židovské němčině.

Ale teď nebyl čas na nic, nejméně ze všeho na výčitky a vysvětlování – jenom na špitál. Uložil jsem jednoho raněného po bok druhému, sedl si na kozlík a rozjel vůz ke klikaté cestě, která nás dostane k mostu a na druhý břeh, k samaritánům na Františku.

Ohlédl jsem se před zatáčkou. Listopad stál mezi mrtvými a něco si psal do notesu, který svou bělostí ještě zdaleka nesplynul s ránem.

* * *

Čtyřkolák stál uprostřed nemocničního dvora a budil dojem, že do klášterního špitálu přivandrovali cikáni.

O Soliho se starali lékaři a milosrdní bratři, druhý lazar ošetření odmítl a zůstal ležet ve voze pod plachtou. Vrátil jsem se s konvicí arabské kávy a dvěma koflíky. Vylezl jsem na plošinu a zeptal se, jestli mám spustit plachtu.

Mani zavrtěl hlavou – než zemře, chce cítit čerstvý vzduch.

Podal jsem mu kouřící pohárek s námitkou, že před chvílí jsem měl k smrti mnohem blíž než on. Řekl, že se na ta jatka nemohl dívat.

„Jsem rád, žeš je zabil, Adi,“ řekl s bolestí v hlase a opatrně se napil kávy. Bodná rána v břicho mu očividně dávala zabrat, ale smrtelná podle všeho nebyla.

„Nezabil jsem zdaleka všechny, vlastně jen Bürgera a toho velkého z vymahačů dluhů. Zátku, toho malého, dostal Soli. Preininger utekl, Listopad se díval, a Meistera, představ si to, zastřelil ten učitel jízdy, jak jsme ho potkali u stránovského lesa...“

„Fridrich Sova z Chuchle, právě ten? Na něho si vzpomínám palčivě dobře. Dáš mi ještě kávu?“

Nalil jsem mu a s pohledem upřeným na konvici se zeptal, jak je to s jeho zraněním a kde k němu vlastně přišel.

Mávl rukou. „Taky takový souboj, Adi. Svého způsobu. Zasloužil jsem si to, mé chování bylo hanebné.“

„Vyprávěj mi to.“ Posadil jsem se naproti němu. V šeru bylo sotva vidět, jak je bledý a ztrhaný.

„To není důležité. Ale mohl bych ti osvětlit, budeš-li chtít, jak se k tomu ten Sova přimotal.“

„Myslel jsem si to. Že o tom něco víš.“

„Samozřejmě.“ S úsměvem přikývl a zaťal zuby. Chvilí jen oddychoval, pak se opět pokusil o úšklebek, ale pohled měl nepřítomný, sledující úplně jiné horizonty, než je otevřený konec vozu.

„Sova,“ řekl Mani konečně, „byl spojencem a ochráncem tvého otce, aniž by to starý hrabě ovšem věděl. Aby se upevnil na Stránově, dvořil se Heleně, a pak jsem přišel já, rakouskej hejl, a překazil to. Ale jinak to nešlo. Špatně jsem plnil ty úkoly. Na rozdíl od něho.“

„Jaké to byly úkoly?“

„Dostat se co nejbliž k tvému otci. Tys to nevěděl, ale on se spojil s mladými radikály. On, stařec ze starého rodu.“

„Sova je jedním z těch radikálů?“

„Ano, a já ho vystrnadil. Rozuměl jsem tomu až potom, mnohem později. O Tauferovi jsem ti říkal? Minule? Pan soused Taufer prostě čekal, že mu zámek spadne do klína, když bude věrnej Rakousku. No nic, ale já tomu říkám paradox. No vem si, když vezmeš do úvahy, že tvůj otec je proti němu radikál? Jak se to mohlo tak zmotat?“ Zavrtěl hlavou, otřel si kapesníkem opocený krk a s hořkým úsměškem pokračoval. „A dceruška tátovi ochotně pomáhala. Aby ne. To jsi věděl, že Tauferovi teď koupili pozemky tady v Praze? Tam, kde budou nové Příkopy. Novodobá šlechta nemá modrou krev, jak sám víš. Ale staví si zimní sídla v Praze. Má to být hotový palác, co tady Taufer chce stavět. Několik pater. Obchodní dům se skleněnými výlohami a elektrickým osvětlením – a Helenka bude mít nahoře obrovský byt.“

Nevěděl jsem, co na to říct, ani jestli vůbec chci něco dalšího slyšet. „A ty, Mani?“ vylezlo pak ze mě. „Jak ty jsi věrný rakouské věci?“

„Já?“ Držel se za břicho, bolestí mu teď kanuly z očí slzy. „Rakouská policie... Umíš si to představit? Potřebovali tady svého člověka, jednoho vybrali a on musel jet. I když se mu ani za hrách nechtělo.“

„Za mák.“

„Ani za mák. Co jsem ti řekl posledně... No, nakonec to většinou byla pravda, ne? Jenom ne úplně. Tak se podívej – uvedl jsem před pár lety do jiného stavu jednu ženu, chápeš? To v našem rodě nebyla výjimka, ale ta dívka byla z vedlejší vesnice a příliš krásná a děsivě hrdá. Žádná děvečka, ale od sedláka dcera, z velkého statku. Poslal jsem pak pro ni, ať přijde k nám, že se domluvíme na nějaké jednorázové reparaci – vyřídit to jednou provždy. A ona to udělala po svém.“

„Nepřišla?“

„Je tam v lese kousek od Harnacku taková skalka. Jak bys to řekl? Směšná? Vůbec ne vysoká. Vede tam cesta podle potoka, kterou udržují naši cestáři, ale pořád se tam dělá bláto. No a nad tou cestou je ta skalka a na ní kříž, co je vidět už z dálky ze zemský silnice, když se pořádně podíváš, ale spíš aby sis na to vzal dalekohled. Malá hloupá skalka. A jak šla ta těhotná za mnou na zámek, něco jí přelítlo přes nos, vyběhla do stráně a vyškrábala se na tu skalku. Tam nechala svoje šaty, Adi, svlíkla se tam dočista donaha a nechala tam i boty a skočila dolů, s dítětem v sobě, na tu naši cestu. A tak ji tam našli.“

Mani se odmlčel a já prohodil, abych vůbec něco řekl: „Asi tomu začínám rozumět.“

„To je dobře,“ přikývl Mani roztržitě po hodně dlouhé chvíli, „já věděl, že ty mě nakonec pochopíš. V těch šatech měla dopis, co jsem jí napsal, a četníci ten dopis zajistili. Myslím, že to takhle nechtěla – že to nebyla pomsta. Ale dopadlo to tak.“

„Vložila se do toho tajná policie,“ hádal jsem.

„Právě. Policie nenechá nic jen tak. Bral jsem morfin a taky ty nový heroický prostředky, to na mě měli, ale nebylo to dost, víš, oni mě nemohli vydírat jen kvůli tomu, že si ten Arco-Zinneberg pestří život nějakou chemií. Ale teď tady byla jasná sebevražda vinou gravidity, kterou jsem způsobil. A důkaz, co se našel na místě činu. Nebo kousek nad ním. A to byl se mnou konec.“

„Říkali nejspíš, že vaši rodinu zničí, když s nimi nebudeš spolupracovat.“

„Jistě. A to jsem já nemohl dopustit, takovou ostudu rodičům. A tak jsem se upsal ke spolupráci s tajnou policií. Poslali mě do Prahy, kde radnice měla potíže s lůzou v židovské čtvrti. Měl jsem to vyřešit a pomáhat mi v tom měl jejich člověk v pražském policejním sboru. Oni mu naprosto věří.“

„Jmenuje se Listopad,“ doplnil jsem a Mani pokrčil rameny.

„Hezké jméno, odporný člověk. To on si vymyslel to strašidlo. To on trval na teroru – jediné teroru zabere na masy a donutí ty nuzáky odejít. Takhle to, říkal, dělají v Rusku. V plánu měl i vypalování starých domů, k tomu našťastí zatím nedošlo. A já mu v tom už nebudu nápomocen.“

„Nápomocen...“

„Nemusím to líčit všechno, nebo ano?“ prosil mě Mani ztrápenýma očima a mně hrůzou vstávaly vlasy na hlavě.

Dostali Maniho dokonale, dali mu za úkol hrát roli pouťového strašáka, který měl prolévat skutečnou krev. Sebevražda a vydírání zplodily vraždu. Celou sérii vražd, daleko od jeho domova, v provinční, ale pro Rakousko strategické Praze.

„Když jsem ti byl naproti na nádraží...,“ zkusil jsem ho znova rozpovídat.

Mani usrkl z koflíku a požádal o další dolítí. „Samozřejmě jsem tu nebyl poprvé, zdaleka ne. Jen pro to divadlo to tak vypadalo. Pro tebe. Ten úkol, co mi dali, byl hanebný, ale já jsem byl v kontaktu s Hofmanem, s jeho práškama jde všechno o tolik lépe. Nebereš pak svět tak zoufale vážně.“

„Já vím. A mě jsi s pilulkami seznámil taky z vůle policie?“

„Hodilo se to,“ řekl Mani bezbarvě. „Byl jsem ve službě d'ábla, spojil jsem užitečné s užitečným. Potřeboval jsi pomoc, a zároveň tě to mělo udělat závislým objektem zájmu. Jedno jde dohromady s druhým, tak to oni mají rádi, vždyť už je znáš.“

„Mají to promyšlené.“

„Ano,“ přisvědčil Mani, „a pořád to vylepšují. Toho Listopada za to povýšej. Co dokázal v Praze, to neumějí ani ruský špiclové a diplomati. Listopad má v hrsti úředníky na radnici. Lidé jako Bürger s Meisterem

nebo Preiningerem vydělali na asanaci tolik, že už to nešlo skrývat, a tak se museli začít dělit s ostatními a povolat banky, aby tu vybagrovanou jámu Prahu zase zaplnily. Chápej, to byl pro Listopada vynikající materiál – samotná elita Prahy, a tak snadno vydíratelná. A do toho Mašíčko, co mu byl k ruce jako strašlivý čistič Židovského města. A policie, která pořád nemůže nic zjistit... A pak najednou konec. Jeden nevydařený fingovaný duel – a konec. Ha ha! Já to tomu grázlovi Listopadovi tak přeju, Adi. Bürger s Meisterem se smažej v pekle, a Kleinfleisch... je tam brzy doprovodí.“

Mani se otřásl, skrčil nohy a celý se schoulil do sebe. Nabídl jsem se, že doběhnu pro ošetřovatele a nechám ho přenést do špitálu, ale prudce zavrtěl hlavou. „Ještě mě zpovídej,“ řekl zpod deky vyčerpaným hlasem. „Ještě chvíli.“

Díval jsem se na tu neforemnou skrčenou postavu a ptal se sám sebe, jestli ho nenávidím. Kdyby byl ublížil Gitě nebo Berenice, musel bych si odpovědět slovem „ano“. Ublížil ale jiným nevinným lidem, tak jak to, že k němu mám hlavně soucit?

„A Fridrich Sova?“ zeptal jsem se. „Kde ten se dnes ráno na Letné vzal?“

Mani se vymanil z příkrývky. „Tvůj otec chtěl, aby na tebe dal pozor. Ale Sova je strašně nespolehlivý typ. Když se Kleinfleisch tak snadno dostal do tvého domu, a hned dvakrát, tak tenhle Sova trochu selhal, ne? Je to nezodpovědný dobrodruh, to si myslím já. A tak rád bych ho vyzval na souboj.“

To mě udivilo. Ale možná v tom byla ještě Helena, jakási žárlivost. „Když si vzpomenu, že si přes můj dvůr krátili cestu ti vymahači dluhů...“

„Nebyl na něj spoleh, to je pravda, ale možná nechával věcem volný průběh a na těch tvých holkách mu nezáleželo. Podcenili jsme ho. Vůbec jsem netušil, že se objeví dnes na tom duelu a provede tohle, a teď jsem strašně moc rád, že to ten mizera udělal, musíš mi věřit.“ Otřel si zpocenou tvář kapesníkem, stiskl si bok a zasténal.

„Přivedu doktora.“

„Ne. To kafe mi nedělá dobře.“

„Můžu se na tu ránu podívat?“

„Ne.“

„Musí tě to mučivě bolet.“

„To je pravda.“

„Mluvil jsi s ním aspoň? S tím Fridrichem Sovou?“

„Ano, čekal s tou puškou za vozem a dokonce za mnou přišel. Něčemu se zubil, nejraději bych mu ty zuby vyrazil. Ale neměl jsem k tomu sílu. Zeptal se mě, jestli nepotřebuju pomoci, ošetření, a já mu řek, že jsem jeho nepřítel, tak ať si na mě dá pozor. A vyzval jsem ho dokonce, aby mě rychle zastřelil, nebo zabiju já jeho.“

„Pane jo. A co on na to?“

„Řekl mi, že je pro mě škoda kulky, a pak se začalo střílet, on zmizel a zastřelil Meistera. Dost mě ten chlap urazil. Ale tobě zachránil život, a to je dobře, Adi, tak dobře. To je to nejlepší dobře na světě.“

„Jak jsi mohl zabíjet nevinné ženské, Mani?“ Ta otázka byla tvrdá a dělalo se mi z ní špatně, ale přijít musela. „Ty moje jsi chtěl taky zabít?“

Mani se odvrátil. „Když jsem se takhle ptal já sebe,“ řekl po chvíli, „vzal jsem si morfin anebo Hofmanův zázrak. A plnil Listopadovy příkazy.“ Dlouho ztěžka oddychoval a otíral si krvavá ústa. „Ale odpovím ti. Přišel jsem je vystrašit, ne zabít. Věděl jsem, že na tebe to nezabere, ale na ně třeba jo. Ale ta mladá začala na balkóně, na té pavlači něco zpívat. Ona je smutnější, než si myslíš. A já nevěděl, co mám dělat. Ten zpěv – to promlouvala moje duše, jestli mi rozumíš. Nebojácná duše, kterou jsem ztratil. A tak jsem je nechal na pokoji a přijal raději jiný úkol. Zabít tebe, tak jak to po mně chtěli. V noci před soubojem, aby Leopold Meister nemohl být ohrožen na životě ani na cti.“

Sevřel jsem mu zápěstí. Chtěl jsem říct, co jsem necítil – že mu odpouštím. Ale uhodl to a rychle svou ruku vymanil.

„Jsem na odpis, Adi. Příliš jsem škodil, nechal se zneužívat pro zájmy druhých. To už nebude, s tím už je konec na věky věků. Děkuju ti,“ zašeptal. „Už můžeš jít.“ Sáhł za sebe a ze záhybů přikrývky vytáhl Bürgerův revolver. „Dárek od tvého přítele Soliho, když tu vedle mě ležel.“

Pochopil dobře, kdo jsem. Tak sbohem, Adi. A vyříd' otci, že velmi stojím o jeho odpuštění.“

Pochopil jsem, že už se nesmím zdržovat. Vyskočil jsem z vozu a šel do špitálu, podívat se, jak to vypadá se Solim. Ráno bylo šedomodré. V rohu špitálního dvora stáli dva řádoví bratři a o něčem se radili. Ze stěny budovy opadávala žlutá omítka.

Otočil jsem se k vozu a v tu chvíli zazněl výstřel. Plachta se zavlnila, vylekaní bratři hleděli střídavě na vůz a na mě. Řekl jsem jim, že tam jeden nevyléčitelně nemocný spáchal sebevraždu a že si přeje být spálen. Začali něco namítat a já je tam nechal, ať si s mrtvým nějak poradí.

Hrozné podezření, jehož jsem Maniho ušetřil, mě páliło v útrobách jak bodná rána. A nikdy se v jistotu neproměnil.

Mrtvá dívka pod skálou a křížem. A její těhotenství. Jestli vůbec bylo. A jestli se opravdu zabila sama. Jestli se vůbec zabila. Jestli to s labilním mladíkem z vlivné a starobylé rodiny od začátku nesehrála tajná policie.

Stočil jsem kroky k řece a po nábřeží, kolem asanačních jam a bouřacích strojů kráčel k Řetězové lávce. Vítr příjemně chladil. Potkal jsem fotografa, co si nesl přes rameno stojan a aparát, z něhož čouhala flašinetová klika. Když mě míjel, cvrnknul si prstem do čepice. Rybáři se činili na svých lodkách jako v každý jiný všední den, od projíždějícího parníku šly po hladině vlny a houpaly oblými tělíčky kachen. Pohledu na Letenskou pláň jsem se vyhýbal, ale koutkem oka jsem zahlédl, že kolem stanice lanovky je neobvyklý ruch.

Vstoupil jsem na most a šel doprostředka. Tam jsem se zastavil a shlédl dolů. Viděl jsem špinavou vodu, která odplyvá, ale jiná ji nahrazuje. Takový kal se neusadí a dno se vyčistit nedá.

Epilog

Stránov. Zajímat se o výnosy statku, dohlížet na čeled', vést účetní knihy, hádat se s formanem. To bylo jenom předstírání. Ale něco jsem si tu našel: náš anglický park. Jezdím tam na klidné staré kobyle, která by se nerozběhla, ani kdyby to z ní mámili bičem, protože má zadní pravou o palec kratší. V poslední době mi ji sedlají denně. Mamá mě obvinila, že do anglického parku utíkám od svých povinností, ale otci vůbec nevadilo, že se tam synek promenuje na koni. Gita se divila, že ji nechci brát s sebou, a Berenika se urazila – copak s ní nechci být celý den? Vysvětlil jsem jim, že tam z lesa pronikají rozvalenou zdí divoká prasata, nebezpečné bestie, které zuřivě brání svá selata. To je přesvědčilo. A tak tam bývám celé dny sám, dělám si poznámky a do mapky zakresluji místa, která potřebují zvelebit. Budu na to muset najmout dělníky ze vsi. Ošklivá křoviska kolem nejstarších dubů jsem vyklučil sám, s pomocí sekyry a východoindické mačety, a přestože ta práce vůbec nepřipomínala šermování a zbyly mi po ní krvavé mozoly v dlaních, uspokojila mě. Stromy se konečně mohly nadýchnout. Děkala mi ta lopota dobře, dokud jsem si nenašel jinou. Uprostřed parku, vedle zabahněného jezírka a na dohled od omšelého glorietu, který byl kdysi bílý, stál kamenný vodotrysk. Už léta z něj neprýštilo nic, mramorová mísa ve tvaru lastury byla plná zetlelého listí, mrtvého hmyzu, zčernalých žaludů a ulámaných větviček. Jezírko páchlo, a tak jsem ve vědrech přivázel vodu z potoka a celý vodotrysk postupně čistil, zabralo to dva týdny, nikam jsem nespíchal. Když jsem byl dítě, stály kolem vodotrysku lavičky. Zbyla z nich jediná, s prolomeným sedátkem. Ale na opěradle se sedět dalo, a tak jsem tam hodiny hřadoval, kouřil dýmku a upíjel rybízový mošt, který ve zdánlivě nevyčerpatelné zásobě okupoval zámecký sklep.

Idyla netrvala tak dlouho, jak bych si přál. Jednoho odpoledne jsem se vrátil z parku a ze zámecké brány právě vyjížděl dostavník. Mamá

jsem zastihl na nádvoří, seděla s dívkami ve stínu pod arkádami. Byla bledá a v ruce, která se chvěla, držela sklenku s rudou madeirou. Sdělila mi, že pro otce si přijeli tři pánové od policie. Bude v pankrácké věznici, budou ho soudit za podvracení monarchie, sám nám prý napíše, kdy ho budeme moci navštívit. Podle jejího mínění to otec nepřezijí.

V podstatě jsme to čekali. Podivné bylo, že si spolu s ním neodvezli i mě.

Šel jsem po schodech do otcovy pracovny a vybral si jednu z jeho holí, tu nejtlustší. Takto vyzbrojen jsem zabušil na dveře našeho váženého souseda, velkostatkáře Taufera. Otevřela služka a řekla, že pán není doma, vrátí se až za týden a slečna bůhví kdy. Potom mi zabouchla dveře před nose.

Na druhý den přijel na zámek Fridrich Sova. Jako hejsek už nevypadal, na učitele jízdy si nehrál. Pozdravil se s mamá, vypil s ní kávu a chvíli jí musel vysvětlovat, že přijel tentokrát za mnou. Požádal mě o rozhovor mezi čtyřma očima, na místě, kde nás určitě nikdo neuslyší – ani paní hraběnka –, a já ho zavedl do věže.

Mluvili jsme. Přijel mi nabídnout své služby. Řekl, že zakládá podzemní organizaci, jež bude usilovat o svržení monarchie a nastolení samostatné české republiky. Revoluční cestou, po vzoru Francie. Hleděl jsem na něho jako na šílence. Tvářil se vážně. Zeptal jsem se, jak by taková republika naložila se šlechtou. Odpověděl, že bude záležet na tom, na čí straně ta šlechta před revolucí byla. Řekl jsem, že já na ničí straně nejsem, radikálové mi přijdou směšně jednorozměrní, zatímco staropořádníci ustrašení a nudní. Namítl, že taky můj otec má názory velmi radikální, a jestli ho považuji za směšného. Mlčel jsem a on dodal, že lidé, co nenávidí Rakousko, si mého otce nanejvýš váží, a možná bych to mohl konečně začít dělat i já. Ani na to jsem neměl co říct, a tak pokračoval a konečně řekl to podstatné: stejně nemám na vybranou, protože za pár dní, až se ve vězení zhorší otcovo zdraví a my budeme starostí bez sebe, přijede za mnou Listopad a zopakuje mi nabídku, za niž jsem ho onehdy zfackoval. Protože živý hrabě Arco má pro ně větší

cenu, než kdyby shnil v jejich věznici, a já o něm a lidech kolem něho budu pěkně podávat Listopadovi informace. Tohle snad chci?

Uznal jsem, že nemám na vybranou.

Uběhlo čtrnáct dní a v lesíku za nádražím došlo k ohavné vraždě. Listopad udělal chybu, že za mnou jel sám. Kdo ho z nádraží vzl, se nezjistilo. Tělo leželo ve škarpě, chyběla mu hlava. Ta byla nalezena až druhý den. V Praze, v bývalém Židovském městě, vysoko na bílé fasádě nového, bohatým štukem zdobeného činžovního domu. Jak psali v novinách, vrazi museli mít k dispozici nesmírně dlouhý žebřík. Také hřeb, kterým hlavu přibili skrz ústa a mozkovnu ke zdi, byl dlouhý jako ruka od lokte ke špičce prstů.

Jel jsem se na ten dům podívat, hlava ani hřeb už tam nebyly, ale temná skvrna, ač zatřená, malbou jasně prosvítala. Soli mi řekl, že ten činžák patří doktoru Preiningerovi. Že Preininger kandidoval v městské radě na post místostarosty, ale teď že si to rozmyslel a narychlo odjel do Vídně. Do Prahy se prý nemíní vrátit.

Šli jsme to oslavit k němu domů a otevřeli šampaňské. Chtěl pozvat holky, ale já na ně neměl chuť; dokonce jsem mu přiznal, že si od ženských rád na chvíli odpočinu, společnost Gity s Berenikou umí člověka unavit. Pak jsem ho požádal o pomoc – zbývá mi poslední lahvička Hofmanových prášků, až ji doberu, vrátí se kašel a zoufalství. Slíbil, že něco sežene, a pak jsme se opili.

Vstal jsem za tmy, hodinky ukazovaly za pět minut šest. Točila se mi hlava a třásla mnou zimnice. Už se nedalo spát. Celý pomačkaný jsem vyšel na ulici, některá zápraží už ožívala, lidé za okny snídali, císař naučil své poddané vstávat brzy. Po dlažbě rachotil mlékařský vůz, z pekařství voněly horké housky.

Hledal jsem dům V Pavlači, jehož jsem se musel před časem vzdát. Tušil jsem, že tam, kde stál, najdu jen jámu, anebo pěkně umetený, špagátem ohraničený pozemek.

Nenašel jsem nic, ani svou ulici, ani sousedství, které jsem znal a kudy jsem chodil a nosíval na prodej své bílé zboží. Výstavba šla neuvěřitelně rychle. Ještě se neusadil prach po bourání, a už tu za ohra-

dami stlučenými z prken rostly ze země nové podezdívky; Forum Praganum, které zanikne výstavbou. Z tvaru a uspořádání ohrad se dal vytušit plán nového Josefova, široké ulice, které jen někdy kopírují ty staré, domy sdružované do obrovských bloků s hranatými dvory, malá náměstí, která jsou vlastně jen lepší křižovatkou, a jeden monstrózní bulvár – tady by ho myslím protínala Červená ulice, a tudy vedla Mašařská, do Rabínské se muselo projít kolem zahrady se třemi stromy.

Šel jsem napříč Josefovem, do části, která ještě stála. Ještě se nerozednilo, měl jsem chuť na snídani. Vstoupil jsem do úzké uličky, kde jsem podle vůně tušil pekařský krámek. Bylo tam slyšet unavené klápání kopyt. Z druhé strany přijížděl veliký povoz krytý pomalovanou plachtou podepřenou obručemi. Stoupl jsem si do nejbližších dveří, abych udřeným zvířatům s klapkami na očích uvolnil cestu a počkal, až kolos překodrcá.

Pak se ulička uvolnila, ale já zůstal stát. Za vozem kráčel obr v černém plášti, s širokým kloboukem na hlavě. Z obličejů, kam nebylo dobře vidět, blýskaly divoké oči a oslnivé zuby. Namířil si to přímo ke mně, a já byl beze zbraně.

Zastavil se, nadzvedl klobouk a zas si ho posadil na hlavu. Nebyl to Kleinfleisch. Byl to černoch, největší z Afričanů, jaké jsem kdy viděl a znal z obrázkových knih. Sklonil se ke mně, něco mi řekl, bylo to anglicky, ale jeho těžkému hrdelnímu přízvuku jsem těžko rozuměl. „*I beg for your time and pardon, sir –*“, Tohle jsem rozeznal. Takže mě nezabije. Něco mi podával, v černé tváři bílý úsměv od ucha k uchu. Převzal jsem od něho kartonovou krabičku s bílým nápisem a obrázkem bělovlasého, usměvavého muže v černém širáku. Udiveně jsem zvedl oči – na plachtě odjíždějícího vozu stál stejný nápis, usmívala se z něho stejná tvář. Quaker Oats. Ohio.

Potom jsem porozuměl, co mi ten Američan říká. „*Quaker Oats are healthy and wholesome, good for you, sir. Oh yes, even for you, sir. Try them.*“ Zvedl ruku na pozdrav, odběhl k vozu, vyndal z něj náruč krabiček a spěchal s nimi k hospodyním, které zvědavě vycházely na zápraží a ochotně sahaly po tom, co se jim zdarma nabízelo.

Rozkašlal jsem se. Spolkl jsem Hofmanův prášek a prvním vlakem se vrátil na Stránov.

Zastesklo se mi po Masíčku, když jsem si z Prahy odvážel suvenýr nového světa a nového času. Odtrhl jsem roh krabičky a vysypal do dlaně něco z toho, co bylo uvnitř. Vypadalo to jako zpola nadrcené obilí, sušené nebo snad pražené. Ochutnal jsem. Byl to zvláštní pokrm, dobrý a jistě zdravý, a přece bez chuti.

Ovesné vločky.

Miloš Urban

Lord Mord

Edice Současná česká próza
Redakce Slávka Járová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 14. 2. 2018

ISBN 978-80-7587-709-3 (epub)
ISBN 978-80-7587-710-9 (pdf)
ISBN 978-80-7587-711-6 (prc)
ISBN 978-80-7587-712-3 (html)